

วัตถุประสงค์ :

วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม) ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ และนักวิจัยที่ต้องการเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการทั้งภายในและภายนอก
2. เป็นสื่อกลางในการนำเสนอความก้าวหน้าทางการวิจัยของนิสิต อาจารย์ นักวิจัย ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการภายนอกได้สร้างสรรค์และเผยแพร่ผลงานวิชาการ
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยให้มีความก้าวหน้าและนำไปสู่การเพิ่มพูนตำแหน่งทางวิชาการ

ขอบเขตของวารสาร

1. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มุ่งเน้นเป็นสื่อกลางในการสร้างองค์ความรู้และเผยแพร่บทความวิชาการและผลงานวิจัยที่มีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการในสาขาต่าง ๆ เช่น เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ/รัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์/ นิติศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ ในวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อย่างเคร่งครัด
3. บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน จากหลากหลายสถาบัน โดยเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
4. การรับบทความของวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จะเป็นบทความที่มุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ ๆ ช่วยขยายองค์ความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ในวงการศึกษาที่กว้าง และมีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม
5. ทศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น ไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เจ้าของ	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น		
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์	จีระจันทร์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา	ตันเปาว์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเนชั่น
กองบรรณาธิการ			
	ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี	วงศ์วิฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	ศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์	สามัคคีธรรม	สถาบันบัณฑิตพัฒนศาสตร์
	รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี	รามัญ	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
	รองศาสตราจารย์ ดร.ศักร์ระวีร์	วรวัฒน์ประัญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
			พระจอมเกล้าพระนครเหนือ
			วิทยาเขตระยอง
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชฎากร	วินิจกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏ
			กำแพงเพชร
	รองศาสตราจารย์ ดร.พัลลภสรณ์	วรภัทร์ธีระกุล	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัครดา	เกิดประทุม	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
	ดร.ณัฐวัฒน์	พระงาม	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
	ดร.รวงทอง	ถาพันธุ์	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
	ดร.นิพัทธ์พนธ์	สนิทเหลือ	สถาบันเทคโนโลยี
			แห่งสุวรรณภูมิ

ฝ่ายประสานงานและจัดการ ส่วนงานวิจัยและบริการวิชาการ

กำหนดออกเผยแพร่

- ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน
- ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารที่ได้รับการจัดอันดับจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่ม 2 (ISSN 2465-3578) ดำเนินการตีพิมพ์บทความตามสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และเพื่อเผยแพร่ผลงานอันเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และการพัฒนานโยบายสำคัญของสังคม ชุมชน และประเทศชาติ ซึ่งมีการพิจารณาคุณภาพบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ (peer reviewer) เป็นจำนวน 3 คนจากในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลายสถาบัน

ปัจจุบันการอุดมศึกษาซึ่งกำลังเผชิญกับความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะและคุณภาพสูงในการผลิตนวัตกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการผลิตและการบริการ ที่จะต้องใช้องค์ความรู้ในการขับเคลื่อนมากยิ่งขึ้น สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องเร่งปรับบทบาทของตนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งรวมความรู้และจินตนาการที่เน้นความคิดสร้างสรรค์และเน้นการวิจัย เป็นแนวทางบ่มเพาะและผลิตผู้ประกอบการทางธุรกิจที่มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและต่อยอดในเชิงพาณิชย์ ทั้งนี้ด้วยการผสมผสานร่วมกับการบูรณาการหลักสูตรข้ามศาสตร์ตามศักยภาพและความต้องการของผู้เรียนรายบุคคลซึ่งมุ่งเน้นการเรียนรู้และการทำงาน หรือการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้เรียนรู้ไปพร้อมกัน

วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นช่องทางหนึ่งเพื่อให้นักวิจัยได้นำผลงานวิจัยที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นจากปัญหาต่างๆ และผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องเฉพาะศาสตร์สาขาได้ตีพิมพ์ออกสู่สายตาของผู้สนใจผ่านวารสารวิจัยฉบับนี้ ซึ่งวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับนี้เป็น ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2567 โดยมีบทความที่น่าสนใจตีพิมพ์รวมทั้งสิ้น 23 เรื่องเป็นบทความวิจัย 20 เรื่อง และบทความวิชาการ 3 เรื่อง สามารถสืบค้นข้อมูลได้ที่ เว็บไซต์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย ที่ <http://tci-thailand.org>

ในนามคณะกรรมการกองบรรณาธิการวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการ และขอบคุณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสาร โดยส่งบทความลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง กองบรรณาธิการขอให้ความเชื่อมั่นว่าจะดำเนินการพัฒนามาตรฐานของวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา ตันเปาว์
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
Guidelines for Developing Literacy Leadership for School Administrators	1–14
Jiraporn Supising, Somkiet Boonrawd, Suriya Taweeboonyawat, Ponlawat Chaichana, Choocheep Puthaprasert and Sirimas Kosanpipat	
การพัฒนาชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี	15–28
Well-being Community Development and Harmony between Generations according to Sufficiency Economy Philosophy Tambon Khokkhotao, Muang District Suphanburi Province	
ดั่งนภสร ณ ป้อมเพชร, สมศักดิ์ เจริญพูล, จันทรกานต์ ทรงเดช ณัฐพัชร เกียรติวรกานต์ และ สุชาดา ไทพล	
แบบจำลองความสัมพันธ์การรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบ แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย	29–42
Relationship Model of Consumer-perceived Brand Equity and Elements of E-Commerce Platform affecting the Thai Tourist Purchase Decision-making on OTOP Products from the Lower Northern Provincial Cluster 1	
นภาพรณ อุ่นปรีชาวนิชย์, ปิยธิดา เปี่ยมงาม, หรรษา สันติวิไลลักษณ์ และ ธเนศ อุ่นปรีชาวนิชย์	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการต่อมูลค่าตลาดและอัตรากำไรสุทธิ
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี
สะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก

43-56

The relevance of Corporate Governance on the Market value
and Net profit margin of Companies in the first movement 50 stock
price index group listed on the Stock Exchange of Thailand

ฐิติพร อ่ำสกุล และพรรณเพ็ญ สิทธิพัฒนา

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิด
สิทธิในเครื่องหมายการค้า

57-70

Legal Measures for Claim Compensation for Trademark Rights Infringement

ปริญญ์ ศรีเกต, เกรียงไกร กาญจนคูหา และ ศิริพงษ์ โสภ

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดหนองคาย

71-84

Guidelines for Instructional Leadership Development of School Administrators
Under Nong Khai Provincial Office of the Non-Formal and Informal Education

อารยา วิชาสวัสดิ์, ชีระเดช จิราชนทัต และสถิตย์ กุลสอน

แนวทางการจัดการที่พักแบบนักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต
Accommodation management guidelines Home Lodge
Koh Mapraw Community, Phuket Province.

85-98

วรวิสา ราชกิจชอบ, ณัฐภูมิ เหมาะประมาณ, นงเยาว์ ประสมทอง,
ฉัตรมณี ประทุมทองและวีรภัทร์ โชติวิริยะกุล

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ความพึงพอใจในฐานะปัจจัยเชื่อมโยงคุณภาพสินค้าและการยอมรับนวัตกรรม สู่พฤติกรรมในการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร	99-112
---	--------

Satisfaction as the factor linking product quality and innovation acceptance
to behavior in consuming beauty supplement products among consumers
in Bangkok

ปณณนันทน์ ดงอุทิศ และ สุมาลี รามัญญ์

ความสัมพันธ์ของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและผลการดำเนินงานทางการเงิน ที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้นกลุ่มยั่งยืน	113-126
---	---------

The Relevance of Economic Value Added and Financial Performance Measures
on the Market Value Added of Companies in the Sustainable Stock Price Movement
Index Group list in the Stock Exchange of Thailand

พลอยพิชชา ดีอาษา และ พรรณเพ็ญ ลิทธิพัฒนา

แนวทางในการบริหารจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่น เพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น	127-140
---	---------

Approaches in Administration of Japanese Language Education
for Caregiving of Japanese Elderly

ชีวิน สุขสมณะ และ จริญญา เทพพรปัญญากิจ

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียน รายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ ทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) The Comparison of Learning Achievement and Attitudes toward Physical Science of grade twelve Students between Predict–Observe–Explain (POE) Teaching Method with concept instructional media by Solidworks and the traditional method (5E) ธนภัทร บุญเพชร และ อาภาพรพรณ ประทุมไทย	141–154
ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวด้านคุณภาพบริการและมาตรฐานความปลอดภัย ด้านสุขอนามัยต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย The Expectation of Tourist on Service Quality and Sanitary Safety Standards for Selection of Hotel Services in Chiang Rai Province ธีรภัทร์ ทองใบ, ชัยษกร ศรีสุข และ อนันตพร วงศ์คำ	155–168
ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 The Administrative Skills of Administrators in the 21 st Century Affecting to Teachers’ Teamwork Under Nongkhai Primary Educational Service Area Office 2 สุภรัตน์ จิตเจริญ และ ประหยัด ฤชาภูณ	169–182
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงาน ในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร Factors Affecting the Decision to Purchase a Condominium for Working People in the Ekkamai Area of Bangkok โสภิตา โอภาวระ, สมยศ อวเกียรติ และ สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล	183–196

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ Variables Affecting Educational Quality Management of Private Vocational Institutions in the Northeastern Region ณภาพัท ก้องสิริบริวารกุล, นิษฐ์วดี จิโรจน์ภิญโญ และกมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา	197-208
ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจ เลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี โดยกลยุทธ์ 5A Decision-Making Factors for Parents of Early Elementary Students in Selecting an English Tutor in Lat Sawai Sub-District Pathum Thani Province by 5A Strategy ต้องตา เกิพพ์พาร์ท, ปัทมา รูปสุวรรณกุล และसानิต ศิริวิศิษฐ์กุล	209-218
การพัฒนาการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 The development of scientific literacy by STEM education overlap Socio-Scientific Issue in the topic greenhouse effect of grade 6 students พิมพ์กานต์ ลาบุตรดี และ อาภาพรพรณ ประทุมไทย	219-232
มาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนัก เกินควรแก่คู่สัญญา Thai legal measures regarding the payment of debts that are an undue burden on the contracting party ณัฐพิชา วโรตมอติพัฒน์, ณัฐวิน อัครภูวดล, เกรียงไกร กาญจนคุหาและ เณสิยว นครจันทร์	233-244

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านการอ่านจับใจความการคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี The Development of the Instructional Model to Promote the Capability of Reading Comprehension, Analytical Thinking and Desired Characteristics for Prathomsuksa 1 Students of the School under the Jurisdiction of Suphanburi Municipality	245-258
--	---------

ศิริพร ลายคล้ายดอก, นภาพรณ ธีญา และกำธร ไพจิตต์

ปัจจัยด้านลักษณะของงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี Factors Affecting Employees' Engagement: A Case of Ratchaburi Provincial Administrative Organization	259-272
---	---------

ครุฑิลป์ อวนศรี, นิษรา พรสุวิงษ์ และสุวรรณา ยุทธภักดิ์

บทความวิชาการ

บทบาทสำคัญของโบรกเกอร์ในตลาดอัตราแลกเปลี่ยนของนักลงทุนไทย : การช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุน The Important Role of Brokers in the Thai Foreign Exchange Market : Enhancing Investment Efficiency	273-284
--	---------

ชัยยุทธ บัวเขียว และ มณีกัญญา นากามัทสึ

การบริหารโครงการสู่ความสำเร็จอย่างมืออาชีพ Professional Project Management is Essential for Success	285-298
--	---------

ชาญศักดิ์ เกิดสุข

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การสื่อสารการตลาดดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กสำหรับอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น ในธุรกิจครัวเรือนและธุรกิจขนาดเล็ก	299-312
---	---------

Digital Marketing Communication of Local Identity Food
of Home Businesses and Small Businesses on the Facebook Platform

เมธาวี จำเนียร, กรกฎ จำเนียร, มนกาจ สิงห์พันธ์ และ ยศยง เซ็นักดี

Guidelines for Developing Literacy Leadership for School Administrators

¹Jiraporn Supising, ²Somkiet Boonrawd, ³Suriya Taweaboonyawat, ⁴Ponlawat Chaichana

⁵Choocheep Puthaprasert and ⁶Sirimas Kosanpipat

^{1,2,3,4} Graduate School, Western University, Watcharapol Campus Pathum Thani, 12150

^{5,6} Graduate School, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai 50300

¹Corresponding Author. E-mail: supising.jiraporn@gmail.com

Received March 20, 2024; Revised April 4, 2024; Accepted April 22, 2024

Abstract

This article aimed to study guidelines for developing literacy leadership for school administrators. It is qualitative research using the concept of literacy leadership as a research framework. The research area is the Chiang Mai Secondary Educational Service Area Office. The multi-phase study was divided into 3 phases as follows: 1) to investigate the current conditions for developing literacy leadership for school administrators; 2) to examine the desired conditions for developing literacy leadership for school administrators; and 3) to inquire into the feasibility guidelines for developing literacy leadership for school administrators. Key informants consisted of conducting an in-depth interview of fifteen informants selected by purposive sampling, school administrators who received awards for outstanding educational institutions in the management, Olympic Academic Best Practice, IQA awards, Royal School, Excellent Educational Institutions, the year 2021–2023. The instrument used for data collection was a semi-structured interview for an in-depth interview. The data were analyzed by content analysis and summarizing into issues. The results of the guidelines in terms of the current conditions and the desired conditions led to the development of literacy leadership for school administrators, consisting of policy, administrators' roles, professional development, collaboration, and improvement.

Keywords: Guidelines; Literacy Leadership; School Administrators

Introduction

According to the Office of the Royal Society of Thailand (2018), the original definition of literacy was "being able to read, write, think, and calculate at a level that can be used for real benefits." The definition of literacy changed over time. Thus, the term "literacy" refers to the combination of information, competency, and skills, whereby skills are comprised of both intellectual and practical abilities. The capacity to use tools to learn and apply information accurately, including proficiency, is known as practical skills. When it comes to literacy, thinking is a process that encourages the brain to reach a higher state of knowledge known as intellect, or

enlightenment. Educational, religious, cultural, mental, and emotional processes are the foundation of literacy skills and one needs.

Similarly, the National Assessment of Adult Literacy (NAAL) (2023) defined literacy that is based on abilities as well as tasks. The 1992 and 2003 examinations both employed the task-based definition of literacy, which emphasizes the routine reading tasks that an adult can and cannot complete. and measures three types of literacy: prose literacy, document literacy, and quantitative literacy. Prose literacy involves using continuous texts, document literacy involves using non-continuous texts, and quantitative literacy involves performing computations using numbers. Examples include editorials, news stories, and job applications.

Later, Royal Academy (2019) defined the word "Literacy" in the Thai language as consisting of knowledge, skills, and competencies, which previously had a broad meaning, referring to a person's ability to read, write, calculate, and be able to use them for benefit. in daily life and other contexts to meet the needs of individuals, communities, and society. In terms of Alberta Education (2023) defined literacy as the capacity, self-assurance, and openness to interact with language to understand, create, and convey meaning in all spheres of daily life. A socially and culturally created communication system is what is meant to be understood as language.

According to Sulentic Dowell (2021), the term 'literacy leadership' refers to a variety of positions in education. These included highly skilled classroom instructors who also served as faculty coaches, exceptional principals who guided their faculty through a critical literacy lens, educational service area level directors who offered valuable literacy leadership to numerous units within a system or network, superintendents or assistant superintendents who made well-informed decisions regarding literacy at the highest levels of education.

It can be concluded that school administrators under the office of the Secondary Educational Service area who are tasked with organizing teaching and learning at the secondary and high school levels to prepare individuals to contribute to national development should possess literacy leadership with a range of knowledge, competencies, and skills. Literacy leadership is critically important for school administrators because it underpins academic achievement, supports student success across all subject areas, and prepares students for future success in college, careers, and civic life. As a research team, we are interested in studying guidelines for developing literacy leadership for school administrators to create strong literacy leadership skills for

administrators to empower teachers to help all students become proficient in knowledge, competencies, and skills.

Research Objectives

1. To investigate the current conditions for developing literacy leadership for school administrators.
2. To examine the desired conditions for developing literacy leadership for school administrators.
3. To inquire into the feasibility guidelines for developing literacy leadership for school administrators.

Research Methodology

While studying the guidelines for developing literacy leadership for school administrators, the researcher conducted as follows:

1. Key informants consisted of conducting an in-depth interview of fifteen informants selected by purposive sampling, school administrators who received awards for outstanding educational institutions in the management, Olympic Academic Best Practice, IQA awards, Royal School, Excellent Educational Institutions, the year 2021–2023.
2. The semi-structured interview form for an in-depth interview was conducted to investigate the current conditions and examine the desired conditions, leading to an inquiry into the feasibility guidelines for developing literacy leadership for school administrators in terms of policy, curriculum, implementation, students, workplaces, and employers. The researcher studied the documents, concepts, theoretical papers, and related research concerning the guidelines for developing literacy leadership for school administrators and synthesized the components by the research team to construct the semi-structured interview form for an in-depth interview.
3. The researchers provided an in-depth interview form by going on an interview face-to-face, interviewing by telephone, and interviewing via Zoom meeting.
4. Content analysis was used to analyze the data, which was then summarized into issues.

The results of the feasibility guidelines in terms of the current conditions and the desired conditions led to the development of the literacy leadership for school administrators

Research Results

Results of studying the guidelines for developing literacy leadership for school administrators from the in-depth interview, the results of the current conditions, and the desired conditions leading to the feasibility guidelines as shown in Table 1.

Table 1: Results of studying guidelines for developing literacy leadership for school administrators, the research team summarized into issues in terms of policy, administrators' roles, professional development, collaboration, and improvement.

Key terms of guidelines	The current conditions	The desired conditions	The feasibility guidelines
1. Policy	1. Do not ensure that literacy leadership policies focus on literacy skills. 2. Do not ensure that school administrators are encouraged to support teachers in implementing research-based strategies that are effective in improving literacy outcomes for students. 3. Do not ensure that policies do not involve training in instructional coaching, data analysis, curriculum development, and other areas relevant to literacy instruction. 4. Do not ensure that school administrators are expected to support teachers in collecting and analyzing data on student literacy skills. 5. Do not ensure that school administrators are encouraged to involve parents and community	1. Policies should outline specific expectations for administrators in promoting literacy development within their schools. 2. Policies should provide administrators with resources and guidance on effective strategies for improving literacy outcomes. 3. Policies should encourage administrators to use data to inform decision-making related to literacy instruction. 4. Policies should support professional learning communities, where administrators can work with teachers and other stakeholders to develop and implement literacy initiatives. 5. Policies should ensure that adequate resources, including funding, staffing, and instructional materials, are allocated to support literacy initiatives within schools.	1. The school administrators must examine existing policies, procedures, and practices related to literacy leadership at the schools, the secondary educational service area, and parent agency levels. 2. The school administrators must identify areas where policies may be lacking or where implementation gaps exist. 3. The school administrators must include surveys, interviews, focus groups, observations, and analysis of existing documents and reports to gather data from multiple sources to understand the current state of literacy leadership among school administrators. 4. There must be assess the literacy leadership skills and knowledge of school administrators by self-assessments, performance evaluations, and

Key terms of guidelines	The current conditions	The desired conditions	The feasibility guidelines
	members in supporting literacy development. 6. Do not ensure that literacy leadership policies include provisions for integrating technology into literacy instruction to support teachers in using digital tools and resources to enhance literacy learning experiences for students.	6. Policies should support the integration of technology into literacy instruction. 7. Policies should provide administrators with training and resources to effectively use digital tools to enhance literacy learning experiences for students.	professional development, etc. 5. The school administrators must identify barriers and challenges that they face in providing effective literacy leadership including factors such as limited resources, competing priorities, lack of training and support, and systemic inequities.
2. Administrators' roles	1. Do not ensure that school administrators play a crucial role in promoting literacy across the curriculum by providing support and resources to teachers and ensuring that literacy instruction is integrated into all aspects of the school day. 2. Do not ensure that school administrators use data to inform decision-making processes related to literacy instruction. 3. Do not ensure that school administrators are responsible for providing professional development opportunities for teachers	1. The school administrators should demonstrate strong leadership skills, including the ability to inspire and motivate staff, facilitate collaboration, and advocate for the importance of literacy instruction. 2. The school administrators should regularly analyze literacy assessment data, monitor progress toward literacy goals, and adjust instructional practices based on student needs. 3. The school administrators should provide workshops, coaching, and collaborative planning sessions focused on effective literacy practices. 4. The school administrators should extend to	1. The school administrators must ensure that literacy goals, expectations, and strategies are communicated to all stakeholders, including teachers, staff, students, families, and community members by Using various communication channels, such as newsletters, meetings, and school websites to keep everyone informed, 2. The school administrators must develop a strategic plan for literacy leadership that outlines specific goals, objectives, and action steps to improve literacy outcomes.

Key terms of guidelines	The current conditions	The desired conditions	The feasibility guidelines
	to enhance their literacy instruction skills. 4. Do not ensure that school administrators informed all members of the school community and engaged in literacy-related efforts. 5. Do not ensure that school administrators are exploring ways to integrate digital tools and resources into literacy instruction.	partnerships with families, community organizations, and other stakeholders. 5. The school administrators should provide access to digital tools and resources and support teachers in effectively integrating technology into their literacy instruction.	3. The school administrators must prioritize resources based on identified needs and evidence-based practices. 4. The school administrators must offer workshops, seminars, and coaching sessions focused on effective literacy instruction, and data analysis.
3. Professional Development.	1. Do not ensure that professional development programs for literacy leadership typically focus on evidence-based practices that have been shown to improve student literacy outcomes. 2. Do not ensure that professional development programs recognize that school administrators have diverse backgrounds, experiences, and needs. 3. Do not ensure that professional development opportunities for literacy	1. The professional development programs should provide differentiated support tailored to the specific roles, responsibilities, and needs of administrators in promoting literacy within their schools. 2. The professional development opportunities should foster collaborative learning communities where school administrators can share best practices, learn from one another, and problem-solve together. 3. The professional development programs should include training on	1. The professional development programs must conduct a thorough needs assessment to identify the specific literacy leadership skills, knowledge, and competencies that administrators require. 2. The professional development programs must offer opportunities through a variety of delivery methods to accommodate administrators' diverse schedules, preferences, and learning styles. 3. The professional development activities must ensure that training topics and activities are

Key terms of guidelines	The current conditions	The desired conditions	The feasibility guidelines
	leadership often include opportunities for school administrators to participate in collaborative learning communities. 4. Do not ensure that professional development programs include instructional coaching and mentoring components to support school administrators in implementing literacy initiatives effectively.	integrating technology into literacy instruction. 4. The professional development programs should encourage to engage in ongoing reflection, evaluation, and professional growth to enhance their effectiveness as literacy leaders and stay abreast of current research and best practices.	directly relevant to the role of administrators in promoting literacy within their schools. 4. The professional development pathways must provide different stages with varying levels of experience in literacy leadership.
4. Collaboration.	1. Do not ensure that school administrators collaborate with teachers from various subject areas to integrate literacy instruction across the curriculum. 2. Do not ensure that school administrators facilitate PLCs where teachers can collaborate, share best practices, and discuss strategies for improving literacy instruction. 3. Do not ensure that school administrators engage in collaborative planning sessions with	1. The collaboration should foster among school administrators, teachers, and specialists from different subject areas to integrate literacy instruction across the curriculum. 2. The collaboration should support PLCs where school administrators and teachers can collaborate, share best practices, and engage in professional learning related to literacy instruction. 3. The collaboration should encourage collaborative planning sessions where administrators and teachers work together to develop	1. The collaboration must clearly define the objectives and goals of collaborative efforts in literacy leadership. 2. The collaboration must Identify key stakeholders who should be involved in collaborative efforts, including administrators, teachers, literacy specialists, community organizations, and educational service area directors. 3. The collaboration must establish structured opportunities for collaboration, such as regular meetings, workshops, and professional

Key terms of guidelines	The current conditions	The desired conditions	The feasibility guidelines
	teachers to develop literacy initiatives, curriculum enhancements, and instructional strategies. 4. Do not ensure that school administrators collaborate with teachers to analyze literacy data, identify trends, and make data-informed decisions about instructional practices and interventions. 5. Do not ensure that school administrators collaborate with literacy specialists, coaches or interventionists, to implement evidence-based literacy interventions.	literacy initiatives, set goals, and make decisions about literacy instruction. 4. The collaboration should facilitate partnerships among school administrators and literacy specialists to provide support for literacy instruction. 5. The collaboration should promote shared leadership and accountability for literacy outcomes among administrators, teachers, and stakeholders.	learning communities (PLCs). Provide time, space, and resources for stakeholders to collaborate effectively. 4. The collaboration must ensure that all stakeholders have opportunities to participate in collaborative efforts regardless of their role or position within the school or community.
5. Improvement.	1. Do not ensure that school administrators are utilizing various forms of literacy assessment data to identify areas of improvement and adjust instructional practices. 2. Do not ensure that schools under secondary service area office and educational organizations offer professional	1. There should be the improvement in terms of school administrators to have access to comprehensive professional development opportunities specifically focused on literacy leadership. 2. There should be the improvement in terms of communities to provide opportunities for networking,	1. There must be the improvement in terms of gathering input from school administrators, teachers, students, families, and other stakeholders to understand current strengths and areas for growth. 2. There must be the improvement in terms of literacy instruction,

Key terms of guidelines	The current conditions	The desired conditions	The feasibility guidelines
	development opportunities improving literacy leadership skills for administrators. 3. Do not ensure that school administrators participate in collaborative learning communities where they can share best practices to improve literacy-related initiatives. 4. Do not ensure that schools under secondary service area office allocate resources to support literacy leadership initiatives and the resources are effectively allocated to address the specific literacy needs of their schools. 5. Do not ensure that school administrators are increasingly encouraged to improve literacy across the curriculum, supporting and fostering a culture within schools.	support, and ongoing professional growth. 3. There should be the improvement in terms of schools under the secondary educational service area allocate sufficient resources to support literacy leadership initiatives. 4. There should be the improvement in terms of school administrators support teachers in effectively integrating technology into their literacy instruction to enhance student engagement and learning. 5. There should be improvement in terms of school administrators who are committed to continuous improvement in literacy leadership, regularly evaluating the effectiveness of literacy initiatives and feedback from stakeholders.	assessment practices, data analysis, cultural responsiveness, and literacy leadership. 3. There must be the improvement in terms of in-person workshops, online courses, webinars, coaching sessions, and self-paced modules. 4. There must be the improvement in terms of establishing professional learning communities (PLCs) where school administrators can share best practices, discuss challenges, and collaborate on literacy-related initiatives. 5. There must be an improvement in terms of utilizing technology to enhance professional development in literacy leadership.

Discussion

The research results of the feasibility guidelines for developing literacy leadership for school administrators could be discussed as follows:

In terms of policy, school administrators must review existing literacy leadership policies and procedures at schools, secondary educational service areas, and parent agencies. They should identify gaps in policies and implement them effectively. Data collection methods include surveys, interviews, focus groups, and document analysis. Assessing literacy leadership skills involves self-assessments, performance evaluations, and professional development. Barriers to effective literacy leadership include limited resources, competing priorities, lack of training, and systemic inequities. School administrators must advocate for policies and practices that support effective literacy instruction and development at school, educational service areas, and government levels.

According to Sulentic Dowell (2021) the public-school administrators nowadays must be capable and well-prepared. Literacy leaders are crucial in schools, encompassing teachers, principals, and district-level directors. They share knowledge, guide faculty, and provide valuable leadership across various units or networks.

This may be because school administrators must review literacy leadership policies to address barriers like limited resources, competing priorities, lack of training, and systemic inequities, advocating for policies supporting effective instruction and development.

As regards the administrators' roles, school administrators must effectively communicate literacy goals, expectations, and strategies to all stakeholders through various channels. They should develop a strategic plan for literacy leadership, prioritizing resources based on identified needs and evidence-based practices. They should offer workshops, seminars, and coaching sessions on effective literacy instruction and data analysis. They should encourage teamwork, shared decision-making, and regular communication to maximize the impact of literacy efforts. Additionally, administrators should provide access to digital tools and resources, such as online programs and educational apps, and support teachers in integrating technology into their literacy instruction.

Bean, et al. (2018) studied the principals' perspectives on the roles of specialized literacy professionals, principals deemed specialized literacy specialists significantly impacting instruction and student learning, impacting both trainers and hiring managers. This supports previous research on literacy program co-leading.

Concerning the diagnosis of the current state, Caracappa (2023) mentioned that all too frequently, when leaders assess their current situation, they stay in the technical sphere and

assume that an issue can be resolved by merely becoming more knowledgeable about a specific teaching method or switching to a different curriculum. Although these actions might be beneficial, they did not replace addressing the adaptation difficulties that are the primary cause of the persistence of low and unequal reading outcomes.

This may be because school administrators play a crucial role in literacy leadership, communicating goals, strategies, and teamwork. They diagnose root causes of low reading outcomes, shift mindsets, and practices to improve literacy outcomes, fostering a powerful first step in teaching and learning.

In terms of professional development, the professional development programs should conduct a comprehensive needs assessment to identify the literacy leadership skills and competencies needed by administrators. They should offer diverse delivery methods to accommodate diverse schedules and learning styles. Training topics should be directly relevant to administrators' roles in promoting literacy within schools. The pathways should provide different stages with varying levels of experience in literacy leadership. All training activities should be tailored to the specific needs of school administrators.

Likewise, the International Literacy Association (2018) expected the coach–teacher relationship in this practice model to be less about authority and more about mutual trust, care, and respect. This stance on coaching for transformation asked literacy coaches to step out of their comfort zones (in some cases, of prescribed roles and hierarchies) and to engage in discussions that challenge traditional notions of professional development with classroom teachers.

Furthermore, the findings of the Department of Education and Training, Melbourne (2018) demonstrated that the two literacy leader principals implemented practices to ensure high–impact literacy teaching in their schools. They established a culture of learning, created systems for monitoring student achievement, collaborated with teachers, provided professional development, and strategically allocated resources to further their schools' literacy mission.

This may be because leadership in literacy is crucial for administrators, and professional development programs should assess these skills. The coach–teacher relationship should foster trust, care, and respect, requiring support from school leadership. Literacy leader principals establish a learning culture, monitor student achievement, and allocate resources.

In terms of collaboration, the collaboration in literacy leadership should clearly define objectives and goals, identify key stakeholders like administrators, teachers, literacy specialists, community organizations, and educational service area directors, establish structured opportunities like meetings, workshops, and professional learning communities, provide time, space, and resources for effective collaboration, ensure all stakeholders have opportunities to participate, and ensure everyone understands their role in advancing literacy leadership goals. This collaborative effort will ensure effective communication and collaboration within the school or community.

Similarly, Ippolito & Bean (2018) found that the collaboration between principals and coaches serves three essential groups and roles: As a study guide to better prepare aspiring literacy professionals for their education and professional work; as a quick reference guide for established literacy leaders on key concepts; and as a conversation starter for coaches and principals to foster greater collaboration and more effective leadership. They produced the most useful reference book that any literacy leader can take up and use right away, complete with notes from the writers, specific suggestions for growth and self-evaluation, and reflection questions for coaches and principals to start the dialogue.

This may be because effective collaboration in literacy leadership requires clear definition, identification, and structure, including key stakeholders, resources, and self-assessment. Principals and coaches can guide leaders, aspiring professionals, and coaches.

As regards the improvement, it emphasizes the need for improvement in various aspects of literacy leadership, including gathering input from stakeholders, improving literacy instruction, assessment practices, data analysis, cultural responsiveness, and leadership. It also suggests the need for improved in-person workshops, online courses, webinars, coaching sessions, and self-paced modules. It also calls for the establishment of professional learning communities (PLCs) for sharing best practices and collaboration on literacy initiatives. The text also emphasizes the importance of regular evaluation of professional development activities to identify strengths, areas for improvement, and emerging needs for future efforts. Finally, a sustainability plan is suggested to ensure sustained improvements in literacy leadership.

Accordingly, the University of Kansas – School of Education and Human Sciences (2021) stated that school administrators provided the structure, framework, and support for all teaching activities. As an administrator, you might plan, create, and put into practice initiatives to raise test

scores and increase student literacy. It was imperative to launch literacy activities as soon as possible because early literacy was essential for academic achievement.

Moreover, the Department of Education and Training, Melbourne (2018, p. 6) indicated that every school was different, and as part of any agenda for whole-school reform, many of them relied on a variety of staff members from education support and student support services to assist them in teaching and learning. School administrators could and might modify how these tactics are applied based on the unique circumstances of their communities, students, and schools.

This may be because the need for improved literacy leadership, including stakeholder input, improved instruction, assessment practices, data analysis, cultural responsiveness, and collaboration, and calls for tailored approaches to school administrators and early literacy.

Research Recommendations

1. Recommendations for Application of Research Findings

- 1) Guidelines are good processes to collect information to make the next plan for developing literacy leadership for school administrators.
- 2) Guidelines can serve as guidance for making better, more informed decisions.

2. Recommendations for Further Research

- 1) There should be development practices for developing literacy leadership for school administrators.
- 2) There should be a management manual for developing literacy leadership for school administrators.

References

- Alberta Education. (2023). *What is literacy*. Retrieved from <https://education.alberta.ca/literacy-and-numeracy/literacy/everyone/what-is-literacy/>.
- Bean, R. M., Dagen, A. S., Ippolito, J., & Kern, D. (2018). Principals' perspectives on the roles of specialized literacy professionals. *The Elementary School Journal*, 119(2), 327–350.
- Caracappa, M. (2023). *School Leaders Need a Plan to Lead for Literacy*. Retrieved from <https://www.newleaders.org/blog/school-leaders-need-a-plan-to-lead-for-literacy>.
- Department of Education and Training, Melbourne. (2018). *A School Leaders' Guide to Improving Literacy and Numeracy Outcomes*. Retrieved from <https://www.education.vic.gov.au/Documents/school/teachers/support/schleadguide.pdf>.

- International Literacy Association. (2018). *Literacy coaching for change: Choices matter [Literacy leadership brief]*. Retrieved from <https://literacyworldwide.org/docs/default-source/where-we-stand/ila-literacy-coaching-for-change-choices-matter.pdf>
- Ippolito, J., & Bean, R.M. (2018). *Unpacking coaching mindsets: Collaboration between principals and coaches*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/326380712_Unpacking_Coaching_Mindsets_Collaboration_Between_Principals_and_Coaches
- National Assessment of Adult Literacy. (2023). *Definition of Literacy*. https://nces.ed.gov/naal/fr_definition.asp.
- Office of the Royal Society of Thailand. (2018). Knowledge, Language and Culture. Retrieved from <http://legacy.orst.go.th/wp-content/uploads/2018/10/09042561-ความฉลาดรู้.pdf>.
- Royal Academy. (2019). Dictionary of Contemporary Education. (Literacy). Bangkok: Office of Royal Academy.
- Sulentic Dowell, M. (2021). *The Case for Literacy Leadership*. <https://www.lsu.edu/chse/education/bestpractices/2021/august.php>.
- University of Kansas – School of Education and Human Sciences. (2021). *Improving Literacy in Your School as an Administrator*. Retrieved from <https://educationonline.ku.edu/community/improving-literacy-in-your-school>

การพัฒนาชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลโคกโคเตา อำเภอเมือง
จังหวัดสุพรรณบุรี

Well-being Community Development and Harmony between Generations
according to Sufficiency Economy Philosophy, Tambon Khokkhotao Muang
District, Suphanburi Province

¹ดั่งนภสร ณ ป้อมเพชร, ²สมศักดิ์ เจริญพูล, ³จันทรภานต์ ทรงเดช

⁴ณัฐพัชร เทียรวรภานต์ และ ⁵สุชาดา โทพล

¹Darnnapasom Na Pombejra, ²Somsak Charoenpul, ³Chantarakan Songdach,

⁴Nutpachara Theinworrakant and ⁵Suchada Thophon

^{1,2}โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, ³โรงเรียนการเรือน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

⁴คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และ ⁵นักวิจัยอิสระ

^{1,2}School of Law and Politics, Suan Dusit University, ³School of Culinary Art, Suan Dusit University

⁴Faculty of Agricultural Production, Maejo University and ⁵Independent Researcher

¹Corresponding Author. E-mail: politics.environment@gmail.com

Received February 7, 2024; Revised April 10, 2024; Accepted April 18, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ความต้องการและศักยภาพชุมชน รวมทั้งรูปแบบชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จัดทำคู่มือชุมชน สร้างแกนนำกิจกรรมชุมชน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง 20 คน และสัมภาษณ์ย่อย 2 ครั้ง ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาวิเคราะห์ตามกรอบของ CIPP model ก่อนทำการอบรมแกนนำตามคู่มือที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผลการศึกษาพบว่า สภาพการณ์ด้านสุขภาวะมีค่าที่ร้อยละ 84.95-97.96 ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าร้อยละ 72.96-83.67 ส่วนสภาพการณ์ด้านชุมชนและด้านความต้องการของประชาชนเพื่อการพัฒนาเป็นชุมชนสุขภาวะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านรูปแบบชุมชนสุขภาวะประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประเภท ได้แก่ 1) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน 2) การดูแลสุขภาพกายด้วยตนเอง 3) การออกกำลังกาย และ 4) อาหารสุขภาพ โดยกิจกรรมดังกล่าวต้องมีลักษณะกิจกรรมดังนี้ 1) กิจกรรมมีลักษณะที่ประชาชนสามารถทำด้วยตนเองได้ 2) กิจกรรมที่ต้องใช้เวลาสั้นๆ ไม่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ และ 3) กิจกรรมที่ทำหากต้องมีอุปกรณ์หรือวัตถุดิบประกอบต้องสามารถหาได้ง่ายจากชุมชน และผู้วิจัยได้ทำการอบรมแกนนำประชาชนที่สนใจกว่า 60 คนผ่านคู่มือที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์ 3 ได้แก่ 1) ลูกประคบสมุนไพรสด 2) น้ำพริกอบสมุนไพร และ 3) คัพเค้กกล้วยน้ำว้า

คำสำคัญ: สุขภาวะ; เศรษฐกิจพอเพียง; ศักยภาพของชุมชน

Abstract

This research aimed to study the situation, needs and potential, a community model for health and happiness for all ages according to the Sufficiency Economy Philosophy. and develop community products, create manuals, and create community leaders. Data were collected from 400 questionnaires, 20 people involved in interviews, and 2 focus groups. The obtained quantitative data were analyzed with descriptive statistics. The qualitative data was analyzed according to the CIPP model framework before training leaders according to the manual developed by the research team. The results showed that The health condition was 84.95–97.96%, and the way of living according to the Sufficiency Economy Philosophy was 72.96–83.67 percent. As for the community situation and people's needs for developing of a healthy community, the average was at a high level. The well-being community model consists of 4 activities: 1) applying the Sufficiency Economy Philosophy in daily life, 2) self-health care, 3) exercise, and 4) healthy food. The activities are as follows: 1) Activities that people can do on their own. 2) Activities that require less time. not a hindrance in occupation; and 3) activities performed if equipment or raw materials are required must be readily available from the community and the researcher has trained more than 60 interested people's leaders through a manual developed to promote the creation of 3 products, namely 1) fresh herbal compress 2) herbal chili paste and 3) Kluy Nam Wa cupcakes (Banana cupcakes).

Keywords: Well-being; Sufficiency economy philosophy; Community capacity

บทนำ

ประเทศไทยได้จัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 (สำนักเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2562) โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4.5 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาพในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาพที่ดีได้ด้วยตนเองพร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาพที่เหมาะสม 4.4 การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง ทั้งนี้ ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยในรอบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมาขนาดของประชากรผู้สูงอายุได้ขยายใหญ่ขึ้นประมาณสองเท่าตัวและโครงสร้างอายุของประชากรเปลี่ยนจาก “ประชากรเยาว์วัย” มาเป็น “ประชากรสูงอายุ” อย่างไรก็ตาม สังคมไทยในปัจจุบันมีความแตกต่างกันมากในช่วงวัย ซึ่งคนรุ่นใหม่ (Generation Z) ที่เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตและสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย มีความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมเป็นของตัวเอง สามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็วบนอินเทอร์เน็ต ใช้เวลาส่วนมากอยู่บนโลกออนไลน์ ในขณะที่สังคมไทยก็จำเป็นต้องเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น การทำให้คนทุกช่วงวัยอยู่ในชุมชนด้วยกันอย่างมีความสุขและ

สุขภาวะที่ดีจึงเป็นประเด็นสำคัญ และได้กำหนดไว้เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ รวมทั้งเป็นโจทย์ท้าทายของสังคมและชุมชนท้องถิ่นทุกพื้นที่ของประเทศ

การพัฒนาชุมชนโดยให้ความสำคัญกับคนทุกช่วงวัยและเน้นการพัฒนาในแง่ของชุมชนสุขภาวะจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหลายกลุ่มและใช้องค์ความรู้ในการบริหารจัดการที่หลากหลาย ทั้งนี้ชุมชนสุขภาวะ (Well-being community) หมายถึง ภาวะที่เป็นสุขของประชาชนในชุมชน ที่เกิดจากการมีสุขภาวะที่สมบูรณ์พร้อมทั้ง กาย จิตใจ สังคม และปัญญา (ปชาบดี แยมสุนทร และคณะ, 2565) และเมื่อพัฒนาเข้ากับแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหลักการที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตนตามฐานะและอัตภาพ ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง รวมทั้งสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการดำเนินวิถีชีวิตบนทางสายกลาง ความพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม (กองยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพและความเท่าเทียมทางสังคม สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ซึ่งย่อมสามารถพัฒนาชุมชนให้มีศักยภาพจากพื้นฐานของชุมชนเองได้ และจะประสบความสำเร็จขึ้นหากมีการสนับสนุนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย อันเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์ทั้งในระดับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับเครือข่าย ที่ซึ่งเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ อาทิ กิจกรรมการสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงปฏิสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ความต้องการบางอย่างร่วมกัน และสมาชิกมีความเป็นอิสระ (กัมพล เพ็ชรล้อมทอง, สุภา งามสกุล และธนัสถา โรจนตระกูล, 2564)

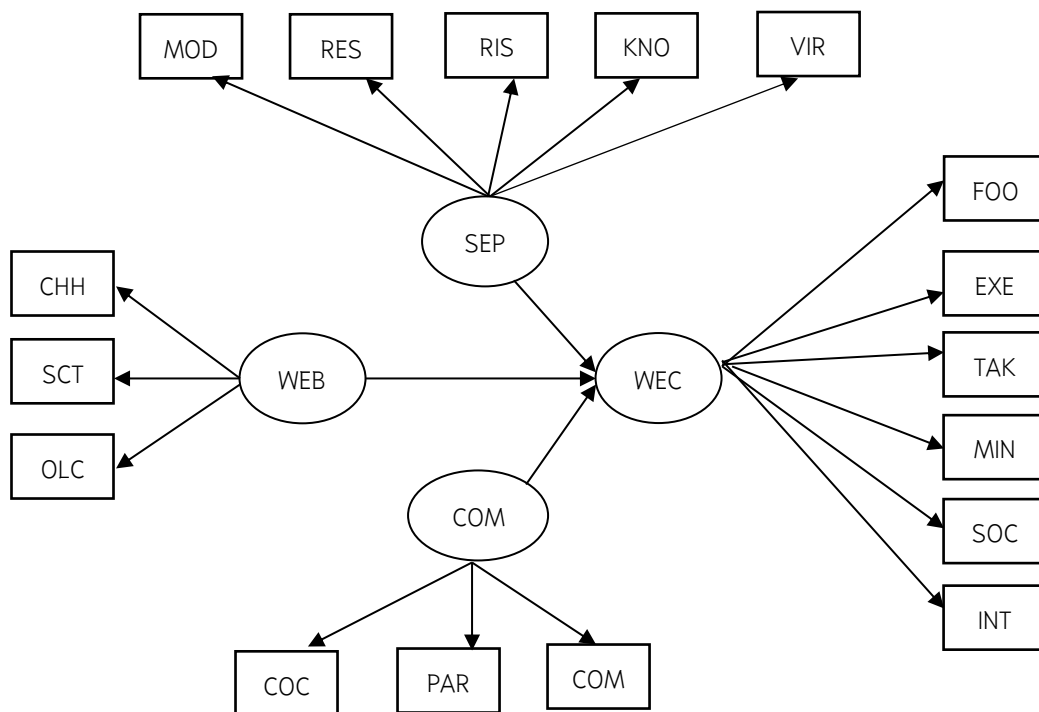
ชุมชนตำบลโคกโคเตา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,843 คน จำแนกเป็น เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 770 คน อายุ 18-60 ปี 2,417 คน และผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี 656 คน องค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเตามีวิสัยทัศน์ว่า “ตำบลก้าวหน้า การศึกษาก้าวหน้า ใส่ใจสิ่งแวดล้อม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง” กำหนดยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล 6 ด้าน ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบสาธารณสุขและงานรักษาสีสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาปรับปรุงองค์กรและบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชน (องค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเตา, 2565) จากวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์พบว่าชุมชนตำบลโคกโคเตา เตรียมพร้อมที่จะพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง และจัดการตนเองได้ โดยน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางพัฒนา ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต วิทยาเขตสุพรรณบุรี มีความพร้อมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสร้างความร่วมมือในการเป็นภาคีเครือข่ายให้กับชุมชนได้ คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาชุมชนในการบริหารจัดการตนเองให้มีสุขภาวะที่ดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งที่จะตอบคำถาม

การวิจัยที่ว่า รูปแบบชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรเป็นอย่างไร และมีผลิตภัณฑ์ชุมชนใดบ้างที่สามารถผลิตขึ้นโดยใช้วัตถุดิบเป็นทรัพยากรของชุมชนเป็นฐานการผลิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการณ์ความต้องการและศักยภาพชุมชนในการพัฒนาชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ศึกษารูปแบบชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและสร้างแกนนำกิจกรรมชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

หมายเหตุ

*WEB หมายถึง สุขภาวะ

*CHH หมายถึง สุขภาวะและสุขภาพแบบองค์รวม

*SCT หมายถึง แนวคิดการดูแลสุขภาพด้วยตัวเอง

*COM หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

*COC หมายถึง ศักยภาพชุมชน

*PAR หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน

*OLC หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	*CON หมายถึง เครือข่ายทางสังคม
*WEC หมายถึง ชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	
*FOO หมายถึง สุขภาวะด้านอาหาร	*SEP หมายถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
*EXE หมายถึง สุขภาวะด้านการออกกำลังกาย	*MOD หมายถึง ความพอประมาณ
*TAK หมายถึง สุขภาวะด้านการดูแลตนเอง	*RES หมายถึง ความมีเหตุผล
*MIN หมายถึง สุขภาวะด้านจิตใจ	*RIS หมายถึง การมีภูมิคุ้มกัน
*SOC หมายถึง สุขภาวะด้านสังคม	*KNO หมายถึง ความรู้
*INT หมายถึง สุขภาวะด้านปัญญา	*VIR หมายถึง การมีคุณธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่ชุมชนตำบลโคกโคเตม อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีประชากรทั้งสิ้น 3,843 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เชิงปริมาณ ดำเนินการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยใช้ฐานข้อมูลจาก อบต. โคกโคเตม ในการสุ่ม และคำนวณจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ของ Yamane ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 362 คน

เชิงคุณภาพ คัดเลือกด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากเงื่อนไขที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ต้องเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการและส่งเสริมการเป็นชุมชนสุขภาวะได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่อบต. อสม. รพสต กลุ่มละ 3-5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

3. การรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณกระทำโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 410 ชุด เพื่อป้องกันการสูญหายและความครบถ้วนของข้อมูล

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-Dept Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และการสนทนากลุ่ม 2 ครั้ง

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นดังนี้

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) การวิจัยครั้งนี้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยการประเมินค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อให้เป็นไปตามหลัก Triangulation โดยผลการประเมินพบว่า ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้คือ 0.50 (วีระยุทธ พรพจน์ธนาส, 2565) และผู้วิจัยได้ทำการปรับแก้ข้อความตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

2) การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) การตรวจสอบความเชื่อมั่นในการวิจัยครั้งนี้ทำในส่วน of เครื่องมือเชิงปริมาณ โดยทำการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's

Alpha coefficient) และค่าอำนาจจำแนก ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาคอยู่ระหว่าง 0.776–0.902 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.661–0.803

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทำการวิเคราะห์โดยสถิติพรรณนา เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ตามกรอบของ CIPP Model เพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรม และแนวทางการดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

ศึกษาสภาพการณ์ความต้องการและศักยภาพชุมชนในการพัฒนาชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลด้านสุขภาวะทางกาย ประเด็นด้านอาหารกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเลือกรับประทานอาหารสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 84.95 ส่วนพฤติกรรมสุขภาวะทางกาย ด้านการออกกำลังกายพบว่า ส่วนมากมีร่างกายแข็งแรง กระปรี้กระเปร่า จากการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 83.42 และด้านการดูแลสุขภาพตนเองพบว่า สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในการดำเนินชีวิตและดูแลป้องกันโรคติดเชื้อโรคที่ระบาดง่ายได้ร้อยละ 97.70 ด้านสุขภาวะทางจิตใจพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพจิตใจของตนเองให้พร้อมต่อการเผชิญปัญหาสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 97.96 ด้านสุขภาวะทางสังคมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีครอบครัวอบอุ่นคิดเป็นร้อยละ 97.70 และสุขภาวะทางปัญญาพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถใช้ปัญญาในการวิเคราะห์เหตุแห่งทุกข์และเลือกวิธีการแก้ไขที่สาเหตุคิดเป็นร้อยละ 97.70

ข้อมูลด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการทำนุหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น การปลูกผักไว้กินเองในครอบครัวไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่เล่นการพนัน และปลอดอบายมุข ร้อยละ 83.42

ข้อมูลด้านศักยภาพชุมชนที่ส่งเสริมการเป็นชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ศักยภาพชุมชนที่ส่งเสริมการเป็นชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ศักยภาพชุมชน	ค่าเฉลี่ย	SD
1. ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน	4.05	0.36
2. ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	3.96	0.43
3. ด้านเครือข่ายภายในและภายนอกชุมชน	4.00	0.43

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของผู้นำชุมชนมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเป็นชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 รองลงมาคือการมีเครือข่ายภายในและภายนอกชุมชนสนับสนุน และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และ 3.96 ตามลำดับ

ข้อมูลด้านความต้องการของประชาชนในภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้ชุมชนมีแกนนำจัดกิจกรรมสุขภาวะ มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 รองลงมาคือ ต้องการให้ชุมชนมีกลุ่มที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาวะ/สุขภาพ และต้องการให้ชุมชนสนับสนุนการจัดกิจกรรมชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และ 4.14 ตามลำดับ

ศึกษารูปแบบชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การประเมินโดย CIPP Model เกี่ยวกับชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อประเมินชุมชนโดย CIPP Model ในส่วนบริบท (C) ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 แล้วนั้น ในส่วนของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์นั้นได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 20 คน ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่อบต. อสม. รพสต. เครือข่ายต่างๆ ในชุมชน และการสนทนากลุ่ม (focus group) จำนวน 2 ครั้ง กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนผู้สูงอายุ ผู้แทนเยาวชน ผู้แทนชมรม/กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้นำชุมชน พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ อบต. อสม. รพสต. ผู้แทนเครือข่ายต่างๆ ในชุมชน โดยผลการวิเคราะห์ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้าประการที่ 1 คือ ยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการต่างๆ ของท้องถิ่นตามแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566-2570) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเตมา ปัจจัยนำเข้าประการที่ 2 คือ ความร่วมมือของประชาชนในชุมชนเฉพาะกลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่ม อสม. เป็นแกนในการทำกิจกรรม ซึ่งหากผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุไม่เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ย่อมทำให้โอกาสในการเข้าร่วมน้อยลง นอกจากนี้ กลุ่มเยาวชนก็มักไม่ได้เข้าร่วมเนื่องจากมองว่าเป็นเรื่องของผู้ใหญ่หรืออาจเป็นเพราะกิจกรรมไม่ตรงตามความต้องการของเยาวชน ปัจจัยนำเข้าประการที่ 3 คือ บุคลากรของ อบต. โคกโคเตมา ที่เป็นผู้รับผิดชอบภายในหน่วยงานกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในด้านการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดโครงการทางด้านการดูแลสุขภาพซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานและจัดกิจกรรม

ปัจจัยนำเข้าประการที่ 4 คือ ปัจจัยทางด้านทัศนคติเกี่ยวกับความไม่ถ้อยตระหนักถึงปัญหาสุขภาพของประชาชนในทุกช่วงวัย แม้ว่า อบต. โคกโคเตมา รวมทั้งเครือข่ายในชุมชนที่มีส่วนดูแลสุขภาพจะมี

กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจะจัดให้บริการขึ้นก็ตามปัจจัยนำเข้าประการที่ 5 คือ ฐานข้อมูลสำหรับการจัดการด้านสุขภาพของประชาชนทุกช่วงวัยโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ที่เป็นภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของประชาชนและผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความถูกต้องครบถ้วนปัจจัยนำเข้าประการที่ 6 คือ กลุ่มอาชีพ จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพผู้ปลูกผักและไม้ผลโคกโคเตมา หมู่ที่ 1 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมู่ที่ 1 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านลำยาง หมู่ที่ 2 กลุ่มผ้าหรีด หมู่ที่ 3 บ้านสามหนอง กลุ่มเกษตรสวนครัว หมู่ที่ 3 บ้านสามหนอง และ กลุ่มส่งเสริมกลุ่มอาชีพเกษตรกร หมู่ที่ 4

กระบวนการ มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่ควรพิจารณาดังนี้

ประเด็นที่ 1 กิจกรรมที่มีการดำเนินการบางกิจกรรมมีการดำเนินการที่ไม่ต่อเนื่องโดยเฉพาะกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

ประเด็นที่ 2 คือ การทำงานของเครือข่าย พบว่าในชุมชนยังไม่มีชมรมหรือกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับชมรมผู้สูงอายุที่มียังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร การดำเนินการเกี่ยวกับเครือข่ายของเยาวชนนั้นยังไม่ปรากฏชัดเจน แต่ในส่วนของคนวัยทำงานมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและไม่เกี่ยวข้องผ่านกลุ่มชุมชน (ที่ทำการชุมชน โดยมีประธานชุมชนเป็นผู้ประสานงานและดำเนินการ)

ประเด็นที่ 3 การทำงานของเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงผู้สูงอายุยังไม่ประสานงานกันอย่างเป็นทางการเท่าที่ควร ในชุมชนจะมีกลุ่มต่าง ๆ ที่มีการดำเนินงานหรือการจัดกิจกรรมโดยตรงกับการดูแลและส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุและกลุ่มที่เกี่ยวข้องในทางอ้อมที่แต่ละกลุ่มดำเนินการแยกจากกันอย่างชัดเจนเยาวชนมักดำเนินการผ่านโรงเรียนในพื้นที่ ในขณะที่กลุ่มบุคคลวัยทำงานมักมีกิจกรรมค่อนข้างน้อย

ประเด็นที่ 4 ความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มระบุว่า การทำให้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น “ควรเป็นกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้ในหมู่บ้านหรือในครอบครัวตนเอง” เนื่องจาก เยาวชน คนทำงาน และผู้สูงอายุไม่สะดวกที่จะมาเข้าร่วมกิจกรรมที่ทาง อบต. หรือกลุ่มต่าง ๆ จัดขึ้น

ประเด็นที่ 5 การสร้างแกนนำจัดกิจกรรมที่ผ่านมา จัดโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของ อบต. และรพสต. ส่วนเยาวชนโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งมักมีภาระงานอื่นเป็นจำนวนมากทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้สม่ำเสมอ ทั้งนี้ การจัดอบรมแกนนำให้มีความรู้สามารถช่วยแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ได้เป็นอย่างมาก

ประเด็นที่ 6 จากการสนทนากลุ่มระบุถึงลักษณะของกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่ม ได้แก่ เยาวชน คนทำงานและผู้สูงอายุ ลักษณะของกิจกรรมที่ต้องการ คือ มีความหลากหลาย ไม่น่าเบื่อ น่าสนใจ สนุก ใช้เวลาไม่นาน และสามารถกลับไปทำที่บ้านได้มีขั้นตอน กระบวนการในการดำเนินการที่ไม่ยากเกินไป

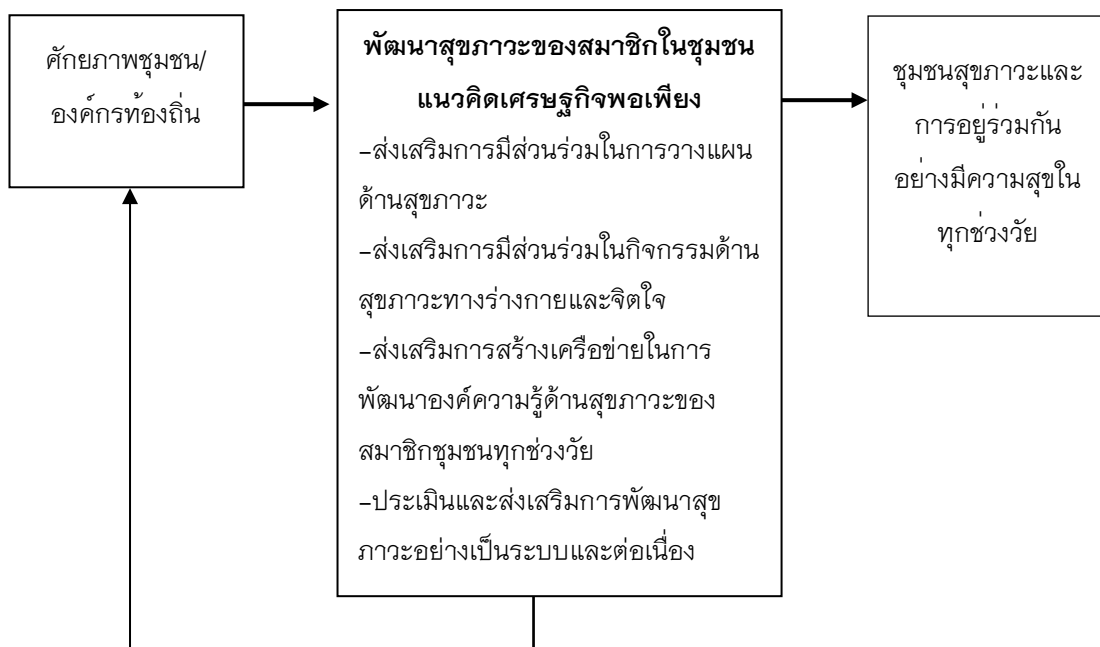
ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ผลลัพธ์ที่สำคัญที่มีผลต่อการดำเนินการได้ ดังนี้

กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพพบว่า การจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพผู้สูงอายุจะให้ความสนใจเข้าร่วมค่อนข้างมาก ส่วนกิจกรรมการอบรมให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพตนเอง ทั้งเยาวชน คนวัยทำงาน

และผู้สูงอายุจะให้ความสนใจเข้าร่วมบ้างในช่วงแรก ๆ แต่หลังจากดำเนินการระยะเวลาหนึ่งมักพบว่า ผู้เข้าร่วมให้ความร่วมมือกิจกรรมน้อยลง ทั้งนี้ การที่ไม่มีผู้เข้าร่วมรับผิดชอบเป็นเจ้าภาพ หรือไม่มีแกนนำ มาร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ อาจต้องปรับรูปแบบให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ของคนในชุมชน รวมไปถึงต้องเป็นกิจกรรมที่เห็นผลได้ทันที

ผลลัพธ์อีกประเด็นที่เกิดขึ้นอันเป็นผลที่ได้รับอิทธิพลมาจากความร่วมมือของเครือข่ายด้านสุขภาพ คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลที่มี อสม. เป็นหลัก การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการขอความร่วมมือ และการชักชวนหรือบางครั้งไปรับผู้สูงอายุมาด้วยตัวเอง ชุมชน เทศบาลตำบลโคกโคเตม่า มี อสม. จำนวนมากและเป็นกลุ่มคนที่เสียสละ รวมทั้งมีจิตอาสาในการทำงานอย่างยิ่ง ซึ่งทำให้สามารถชักชวน หรือแนะนำให้ เยาวชน คนทำงาน และผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น

โดยสรุปรูปแบบชุมชนสุขภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมีประเด็นสำคัญที่มีความสัมพันธ์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2 รูปแบบชุมชนสุขภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัย
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและสร้างแกนนำกิจกรรมชุมชนสุขภาพและการอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากข้อมูลการศึกษารูปแบบ กิจกรรมชุมชนสุขภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัดพฤติกรรมการผลิตจากชุมชน รวมทั้งกิจกรรมและปฏิบัติการ 4 ด้าน

ผ่านคู่มือการอบรมที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 1) ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกสมุนไพรคั่ว 2) ด้านการดูแลสุขภาพกายด้วยตนเอง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพรสด 3) ด้านการออกกำลังกายและใจ และ 4) ด้านอาหารสุขภาพ และพัฒนาผลิตภัณฑ์คัพเค้กกล้วยน้ำว้า

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาที่ได้จากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้ง 4 กิจกรรมนั้น สามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านสุขภาวะจะต้องดำเนินการผ่านกิจกรรมในหลายมิติ เช่น ในการส่งเสริมความรู้ผ่านการผลิตน้ำพริกสมุนไพรคั่ว ลูกประคบสมุนไพร และคัพเค้กกล้วยน้ำว้าที่ต้องใช้วัตถุดิบ ส่วนประกอบที่ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุสามารถปลูกเองได้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยในการนี้ การให้ความรู้ในมิติของอาหาร สมุนไพร รวมไปถึงในส่วนของกิจกรรมด้านออกกำลังกาย จะเป็นการนำไปสู่การส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมตระหนักถึงความสำคัญด้านสุขภาวะ คำนึงถึงพฤติกรรมแนวทางในการรักษาสุขภาวะทางร่างกายและจิตใจของตน และนอกจากนั้น ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมจะสามารถ “บอกต่อ” ซึ่งเป็นการนำความรู้ที่ได้รับระหว่างร่วมกิจกรรมไปเผยแพร่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเผยแพร่ความรู้เหล่านั้นจะยิ่งทำให้ผู้สูงอายุจะสามารถประเมินสุขภาวะตนเองและสมาชิกผู้อื่นได้อีกด้วย

ทั้งนี้ กิจกรรมทั้ง 4 ประการข้างต้นคณะผู้วิจัยได้จัดทำกรอบการอบรมให้แก่แกนนำและประชาชนในชุมชนจำนวนกว่า 60 คน และได้ส่งมอบคู่มือการอบรมให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้ในการอบรมผู้ที่สนใจหรือใช้ทำกิจกรรมของเครือข่ายในอนาคตต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

การศึกษาศาภาพการณ์ความต้องการและศักยภาพชุมชนในการพัฒนาชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยพบว่า บทบาทของผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ด้านเครือข่ายภายในและภายนอกชุมชน ความต้องการของประชาชนเพื่อการพัฒนาเป็นชุมชนสุขภาวะ การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ความต้องการให้ชุมชนมีแกนนำจัดกิจกรรมสุขภาวะ มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสานต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ช่วยผลักดันให้เกิดกิจกรรม และขับเคลื่อนโครงการด้านสุขภาวะให้เกิดขึ้น รวมไปถึงสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้แก่คนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกในชุมชนที่เป็นผู้สูงอายุจะเห็นได้ว่า บทบาทของผู้นำชุมชนมีความสำคัญมากในการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่น ภัยจันทร พันธ์ (2564) ที่นำเสนอเรื่อง บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาพื้นที่ในเขตอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ว่า โดยทั่วไปผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการบริหารองค์กร เพราะผู้บริหารเป็นผู้นำ เป็นผู้กำหนดนโยบายกำหนดจุดมุ่งหมาย วางแผน และกำหนดเป้าหมายตลอดจนวิธีการดำเนินงาน เปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางเพื่อให้การบริหารองค์การบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐด้วยความคิดสร้างสรรค์ วิสัยทัศน์ และจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานกิจการต่าง ๆ มีส่วนรับผิดชอบ เช่นเดียวกับการศึกษาของ ชีรชัย เทพนอก (2565) ที่ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น ว่ามีความสำคัญอย่างมากในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดทำแผนพัฒนา และการแก้ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน สอดคล้องกับ สมพงษ์ เกษานุชและคณะ (2562) ที่ได้ศึกษาว่า ชุมชนที่มีประสิทธิภาพมักมีผู้นำชุมชนที่ดี ที่ได้รับการคัดเลือกและความไว้วางใจจากชุมชน มีความเสียสละ มีเมตตา มีคุณธรรม มีความรู้ และการตัดสินใจที่ดี มากกว่านั้น ศิริรุ่ง ภัทรเศวต (2566) ได้เสนอว่าลักษณะของผู้นำที่จะทำให้การพัฒนาชุมชนได้ดีควรเป็นผู้นำชุมชนที่มีความเก่งและความดีควบคู่กันไป ด้านความเก่งผู้นำชุมชนควรมีคุณลักษณะมีความรู้ทางการศึกษา สามารถวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของชุมชนได้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนในอนาคตและเตรียมการรองรับได้แก้ไขปัญหาได้ทันเวลา ผลการศึกษาของ บรรจบ แสนสุข และคณะ (2566) ที่ได้ทำการศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานในกระบวนการพัฒนาระบบดูแลสุขภาพชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ระบบกลไกการทำงานที่สำคัญในการดูแลสุขภาพของชุมชน เกิดจากนโยบายของรัฐ และความต้องการของคนในชุมชน โดยใช้ต้นทุนด้านบุคคลในชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานร่วมกับเงินทุนและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเป็นตัวขับเคลื่อนสามารถออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

นอกจากนี้ นิภาวรรณ เจริญลักษณ์, เรืองวิทย์ นิลโคตร และชาติรี ลุนคำ (2566) ยังได้นำเสนอถึงความสำคัญของการใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาสุขภาพว่า การสร้างเสริมสุขภาพให้มีความสำคัญต่อกระบวนการหรือเครื่องมือที่เอื้อต่อการทำงานให้สำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมายนั้น ๆ ซึ่งการทำงานสร้างเสริมสุขภาพเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะในการช่วยให้ประชาชนปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำรงชีวิต และผสมผสานทุนทางสังคมเพื่อสร้างเสริมสุขภาพโดยคำนึงถึงปัจจัยกำหนดสุขภาพที่หลากหลายทั้งทางสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจและกายภาพเพื่อนำไปสู่สุขภาพที่ดี อย่างไรก็ตาม การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของชุมชนต้องให้คุณค่าต่อชุมชนโดย

- 1) กิจกรรมที่ดำเนินการต้องให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาของชุมชน
- 2) มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลสุขภาพกับชุมชนด้วยรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน
- 3) ใช้ความรู้ทักษะต่าง ๆ ของคนในชุมชน ศักยภาพและทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชนในการสร้างเสริมพลังของชุมชน และ
- 4) การทำงานควรให้ความสำคัญต่อความสามารถของชุมชนและความต้องการของชุมชน รวมไปถึงการพัฒนาแกนนำและเครือข่ายในการสร้างชุมชนสุขภาพ

การศึกษารูปแบบชุมชนสุขภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจากผลการศึกษาที่รูปแบบของชุมชนสุขภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัย

ผ่านแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น การศึกษาซึ่งประกอบด้วยประเภทกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 1) การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน 2) การดูแลสุขภาพกายด้วยตนเอง 3) การออกกำลังกาย 4) อาหารสุขภาพ โดยมีลักษณะกิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมมีลักษณะที่ประชาชนสามารถทำด้วยตนเองได้ 2) กิจกรรมที่ต้องใช้เวลาสั้นๆ ไม่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ 3) กิจกรรมที่ทำหากต้องมีอุปกรณ์หรือวัสดุอุปกรณ์ประกอบต้องสามารถหาได้ง่ายจากชุมชน

ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบในการดำเนินกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาสั้นๆ หมายถึง กิจกรรมต้องไม่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ เนื่องด้วยประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป การเกษตร และค้าขาย ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลสุขภาพของตน ดังนั้น ข้อเสนอที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าที่ประชาชนต้องการคือกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องไม่กระทบต่อช่วงเวลาในการประกอบอาชีพของคนในพื้นที่ ซึ่งถือเป็นการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมตามแนวคิดลักษณะในการทำกิจกรรมนันทนาการของ Weiskopf (1982) ที่ได้สรุปว่าลักษณะของกิจกรรมนันทนาการที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) นันทนาการเป็นกิจกรรมที่สมัครใจ 2) นันทนาการเกิดขึ้นในเวลาว่าง 3) นันทนาการก่อให้เกิดความสนุกสนาน 4) นันทนาการเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะการกระทำ 5) นันทนาการก่อให้เกิดวิสัยทัศน์กว้างไกล 6) นันทนาการช่วยส่งเสริมความสุขสดชื่น 7) นันทนาการเป็นสิ่งที่มีความค่าและสร้างสรรค์ 8) นันทนาการเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและต้องการ และ 9) นันทนาการเป็นกิจกรรมที่ให้ประโยชน์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

นอกจากนั้น ยังพบว่า กิจกรรมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้องมีอุปกรณ์หรือวัสดุอุปกรณ์ประกอบต้องสามารถหาได้ง่ายจากชุมชน ไม่สิ้นเปลืองหรือเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชน อย่างไรก็ตาม ในประเด็นนี้ทางหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นได้มีการสนับสนุนในอุปกรณ์ที่จำเป็นบางส่วน เช่น อุปกรณ์ในการออกกำลังกายที่ประชาชนสามารถเข้ามามีใช้ได้ รวมทั้งมีการจัดสถานที่ให้ทำกิจกรรมด้วย ทั้งนี้ แนวคิดเหล่านี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ วรียาพร พงศธรไชยภัทร์ และปณดา เตชะทรัพย์อมร (2565) เกี่ยวกับ กฎบัตรออกติดตามกับการรับรู้บทบาทและอุปสรรคด้านการสร้างเสริมสุขภาพของนักกายภาพบำบัดที่นำเสนอว่า หลักการเชิงยุทธศาสตร์ของกฎบัตรออกติดตามเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพมีสำคัญ 5 ประเด็น โดยหนึ่งในประเด็นนั้นคือ การเสริมสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง (Strengthening community action) ซึ่งการพัฒนาชุมชนเป็นการดึงศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์และใช้ทรัพยากรวัตถุที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อพัฒนาความสามารถในการช่วยเหลือตนเองและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในขณะที่ พินทุสร โพธิ์อุไร (2562) ได้นำเสนอในส่วนของกฎบัตรออกติดตามเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพว่า ปัจจัยพื้นฐานก่อนมีสุขภาพดีประการหนึ่งคือ การมีแหล่งทรัพยากรที่เพียงพอ รวมทั้งเจตจำนงต่อการสร้างเสริมสุขภาพต้องไม่เป็นการการผลาญทรัพยากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ข้อมูลจากการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาสามารถเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานเกี่ยวข้องในการกำหนดลักษณะกิจกรรมหรือโครงการให้ตรงกับความต้องการของประชาชน

2) แกนนำและคู่มือจัดกิจกรรมชุมชนสุขภาวะและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทั่วไปสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการอบรมได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การดำเนินการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรมีการดำเนินการตรวจสอบและเพิ่มมิติในการประเมินศักยภาพชุมชนให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2) การดำเนินครั้งต่อไปจากการวิจัยนี้ผู้วิจัยอาจทำการพัฒนาวิธีการและกิจกรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นเพื่อให้สามารถดึงดูดความสนใจของประชาชนในชุมชนในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะ รวมทั้งแสวงหาวิธีการที่ทำให้ประชาชนเข้าร่วมทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม สำนักงานพัฒนาการ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *๙ อย่างสู่ความยั่งยืน วิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ:

บริษัทสตูดิโอ เอชคิว จำกัด.

กัญจน์พร แทนรินทร์. (2564). บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาพื้นที่ในเขตอำเภอทับ

สะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 3(3), 110–119.

กัมพล เพ็ชรล้อมทอง, สุรภา เอมสกุล และธนัสสา โรจนตระกูล. (2564). กระบวนการสร้างชุมชน

เข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(12), 354–368.

ธีรชัย เทพนอก. (2565). ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น

ในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 9(8), 309–326.

นิภาวรรณ เจริญลักษณ์, เรืองวิทย์ นิลโคตร และชาติรี ลุนดำ. (2566). การวิจัยและพัฒนา

เครือข่ายจิตอาสาในการสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบางในชุมชน. *วารสารสันติ*

ศึกษาปริทรรศน์ มจร, 11(3), 848–861.

บรรจบ แสนสุข และคณะ. (2566). การประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาแบบ

สุขภาพชุมชนสู่ระบบบริการสุขภาพอย่างไร้รอยต่อสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยโสธร. *วารสาร*

สาธารณสุขชุมชน, 9(3), 179–190.

- ปราชญ์ ไยมสุมร, พระครูสมุห์จิระชาติ พุทธวรขิต และ พระครูจิตกรการโกวิท สิรินนโท. (2565). การพัฒนาสุขภาพชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดชลบุรี. *วารสารปัญญา*, 29(2), 38-53.
- พินทุสร โพธิ์อุไร. (2562). แนวคิดว่าด้วยการเสริมพลังชุมชนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ. *วารสารพัฒนสังคม*, 21(2), 64-77.
- วรศยาพร พงศธรไชยภัทร์ และปณดา เดชทรัพย์อมร. (2565). การรับรู้บทบาทและอุปสรรคด้านการสร้างเสริมสุขภาพของนักกายภาพบำบัดไทยในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ. *วารสารกายภาพบำบัด*, 44(3), 159-179.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาส. (2565). การศึกษาเปรียบเทียบการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยด้วยเทคนิค IOC, CVR และ CVI. *รังสิตสารสนเทศ*, 28(1), 169-192.
- ศิริรุ่ง ภัทรเศวต. (2566). ความรับผิดชอบและคุณธรรมที่พึงประสงค์ของผู้นำองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 6(2), 160-172.
- สมพงษ์ เกษานุช และคณะ. (2562). บทบาทผู้นำกับกระบวนการพัฒนาชุมชน. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*, 1(3), 293-306.
- สำนักเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเตา. (2565). สภาพและข้อมูลพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <http://www.kokkothao.go.th/index.php>.
- Weiskopf, D. C., (1982). *Recreation and leisure: Improving the quality of life*. Allyn and Bacon: MA.

แบบจำลองความสัมพันธ์การรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์ม
พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัด
ภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย

Relationship Model of Consumer-perceived Brand Equity and Elements of
E-Commerce Platform affecting the Thai Tourist Purchase Decision-making
on OTOP Products from the Lower Northern Provincial Cluster 1

¹นภาพร อุ่นปรีชาวนิชย์, ²ปิยธิดา เปี่ยมงาม, ³หรรษา สันติวิไลลักษณ์และ ⁴ธเนศ อุ่นปรีชาวนิชย์

¹Naphaphon Oonprechavanich, ²Piyatida Paimngam, ³Hansa Santiwilailuk and ⁴Thanet Oonprechavanich

¹⁻⁴สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹⁻⁴Marketing program in Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University

¹Corresponding Author. E-mail: naphaphon.o@psru.ac.th

Received March 27, 2024; Revised April 17, 2024; Accepted April 23, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์อิทธิพลการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทย อาศัยแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 385 ราย ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ทำการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการศึกษา พบว่าแบบจำลองการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยอิทธิพลของการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทยมีค่าเท่ากับ 0.67 และ 0.71 ตามลำดับ การวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางการในการพัฒนาการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (7Cs) เพื่อตอบสนองต่อกระบวนการซื้อสินค้าในโครงการ OTOP ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

คำสำคัญ: คุณค่าตราสินค้า; แพลตฟอร์มดิจิทัล; พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์; การตัดสินใจซื้อ;
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

Abstract

The purpose of this study was to analyze the influence of the consumer-perceived brand equity and the elements of e-commerce platform on the Thai tourist purchase decision-making on OTOP products from the Lower Northern Provincial Cluster 1 via online shopping. The data, which were collected by means of

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2567) | Vol.10 No.1 (January-April 2024)

questionnaires, were drawn from 385 Thai tourists in lower northern provincial cluster 1. The research samples were obtained from quota sampling. In this study, structural equation modeling (SEM) technique was used for hypothesis testing. According to the analysis: the research model was congruent with the empirical data and direct influence of the consumer-perceived brand equity and the elements of e-commerce platform on the Thai tourist purchase decision-making on OTOP products from the Lower Northern Provincial Cluster 1 via online shopping were 0.67 and 0.71 respectively. This research can be used as a guideline for the development of consumer-perceived brand equity and elements of e-commerce platform to respond the purchase decision-making on OTOP products from the Lower Northern Provincial Cluster 1.

Keywords: brand equity; digital platform; e-commerce; purchasing decision;

Lower Northern Provincial Cluster 1

บทนำ

จากการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในปี พ.ศ. 2562 ทั่วประเทศ พบว่า การใช้งานอินเทอร์เน็ตและดิจิทัลแพลตฟอร์มได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิต อีกทั้งดิจิทัลแพลตฟอร์มได้กลายเป็นช่องทางปกติของการติดต่อสื่อสารไปแล้วอีกด้วย (เขมรัตน์ บุญหล่อสุวรรณ, 2562) ด้วยเหตุนี้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าในฐานะหน่วยงานรัฐได้เร่งส่งเสริมและผลักดันให้สินค้าในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) รวมถึงผู้ประกอบการสินค้าชุมชนไทยเข้าสู่ช่องทางการตลาดออนไลน์ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การพัฒนาศักยภาพด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับผู้ประกอบการสินค้าชุมชนทั่วประเทศ ทั้งด้านการเติมเต็มองค์ความรู้ การสร้างช่องทางการตลาดออนไลน์แบบครบวงจร ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจท้องถิ่นไปสู่โลก “การค้ายุคใหม่” (กองพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562)

นอกจากนี้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ที่ประกอบด้วย จังหวัดตาก พิจิตร โขงสุโขทัย เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ ตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 พ.ศ. 2566 – 2570 (กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1, 2566) ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัดฯ คือ อัตราการเพิ่มของรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP ร้อยละ 32 รวมถึงประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดฯ ในด้านการเสริมสร้างความมั่นคงและยกระดับคุณภาพชีวิตแบบบูรณาการและฐานความรู้ดิจิทัล เพื่อพัฒนาให้กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

การผลักดันให้สินค้าในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ที่ประกอบด้วย จังหวัดตาก พิจิตร โขงสุโขทัย เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ เข้าสู่ช่องทางการตลาดออนไลน์ เพื่อให้บรรลุอัตราการเพิ่มของรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP ตามตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมาย

การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 นั้น จากงานวิจัยของ Rayport and Jaworski (2001), Kotler and Armstrong (2011), Wahyuni and Praninta (2021) และ Majeed et al. (2021) พบว่า องค์ประกอบของแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการรับรู้คุณค่าตราสินค้า นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นสื่อกลางสำหรับการติดต่อสื่อสารและการซื้อขายออนไลน์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย นอกจากนี้งานวิจัยของ อภิชา พิพัฒน์คุณธา (2563), เกตุวดี สมบูรณ์ทวี (2562) และ Vardonidze and Benedek (2019) พบว่า องค์ประกอบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (7Cs) เป็นการมุ่งใจลูกค้าในการตัดสินใจซื้อสินค้าและกลับมาใช้บริการเว็บไซต์อีก

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ที่ประกอบด้วยจังหวัดตาก พิจิตร โขงเจียม เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและปรับปรุงองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้ตรงตามความต้องการและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค การเพิ่มประสิทธิภาพของช่องทางการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) สู่ตลาดในประเทศให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อบรรลุรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ตามตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทย

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้คุณค่าตราสินค้า ซึ่งได้แก่ การรู้จักตราสินค้า การรับรู้คุณภาพตราสินค้า การเชื่อมโยงตราสินค้า และความภักดีในตราสินค้า ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทย จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์คือ ส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่เข้าใจความต้องการของผู้บริโภค และทำให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อออนไลน์ (Liu, 2021; Yang & Lee, 2019)

สมมติฐานที่ 2 องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้แก่ รูปลักษณ์ เนื้อหา ความเป็นชุมชน การปรับแต่งตามความต้องการของลูกค้า การสื่อสาร การเชื่อมโยง และการ

พาณิชย์ ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี ดังนี้

การรับรู้คุณค่าตราสินค้า

จากการศึกษาของ Aaker (1991) และ Keller (1993) พบว่า การรับรู้คุณค่าตราสินค้า คือ ภาพรวมของตราสินค้าที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการเลือกข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ โดยอาศัยปัจจัยทางประสบการณ์ส่วนบุคคล ทักษะคิด และความเชื่อเข้ามาเป็นปัจจัยในการเลือก ซึ่งจะรับรู้ภาพรวมของตราสินค้าที่เกิดมาจากความเชื่อ ความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า และองค์ประกอบของคุณค่าตราสินค้าซึ่งประกอบด้วย 1) การรู้จักตราสินค้า (Brand Awareness) คือ การที่ลูกค้าได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านประสาทสัมผัสเกิดจากการเปิดรับ และการตระหนักรู้ เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างให้ลูกค้ามีความรู้เกี่ยวกับตราสินค้า ช่วยให้ลูกค้าระลึกได้ว่ารู้อะไรเกี่ยวกับตราสินค้านั้น 2) การรับรู้คุณภาพตราสินค้า (Brand Perceives quality) คือ การที่ลูกค้ารับรู้ถึงคุณภาพของสินค้า สินค้ามีคุณภาพดีสามารถยกระดับฐานะของตราสินค้าได้ สร้างทัศนคติของลูกค้าให้เกิดการรับรู้ในด้านคุณภาพนั้น 3) การเชื่อมโยงตราสินค้า (Brand Association) คือ การที่ลูกค้าสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ของสินค้าที่ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ สัญลักษณ์ หรือฟรีเซ็นเตอร์ ที่เกี่ยวกับตราสินค้านั้นเข้าด้วยกันได้ เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมคุณค่าตราสินค้า และ 4) ความภักดีในตราสินค้า (Brand Loyalty) คือ พฤติกรรมของความภักดี ที่แสดงให้เห็นถึงการซื้อตราสินค้าอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนให้บุคคลอื่นเกิดการซื้อสินค้าด้วย

องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ตามแนวคิดของ Rayport and Jaworski (2001) ที่ประกอบด้วย 1) รูปลักษณ์ (Context) คือ รูปแบบการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ โดยรวมของเว็บไซต์ที่คำนึงถึงความสวยงามและประโยชน์การใช้งาน มีส่วนแยกของหน้าเป็นส่วน ๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นหาข้อมูล การแบ่งเฟรมเพื่อแสดงข้อมูลปลายทางที่เชื่อมโยง และโครงสร้างทั้งหมดของเว็บไซต์สามารถนำผู้ให้บริการไปยังส่วนต่าง ๆ ได้ รวมถึงช่องทางในการค้นหาข้อมูลให้เหมาะสมกับหน้าจอในการแสดงผลของแท็บเล็ตและสมาร์ตโฟน 2) เนื้อหา (Content) คือ รายละเอียดข้อมูลบนเว็บไซต์ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาของบริษัท แผนที่ รายการสินค้า เนื้อหาต้องมีความชัดเจน มีการบรรยายถึงคุณสมบัติของสินค้าและบริการต่าง ๆ มีความสวยงามเป็นระเบียบ มีความเป็นปัจจุบัน 3) ความเป็นชุมชน (Community) คือ ส่วนที่ลูกค้าหรือผู้ให้บริการสามารถแสดงความคิดเห็นได้ โดยแสดงความคิดเห็นบนกระดานของเว็บไซต์ มีเครื่องมือสำหรับการติดต่อสื่อสารภายในของผู้ให้บริการที่สนใจในเรื่องเดียวกัน เพื่อ

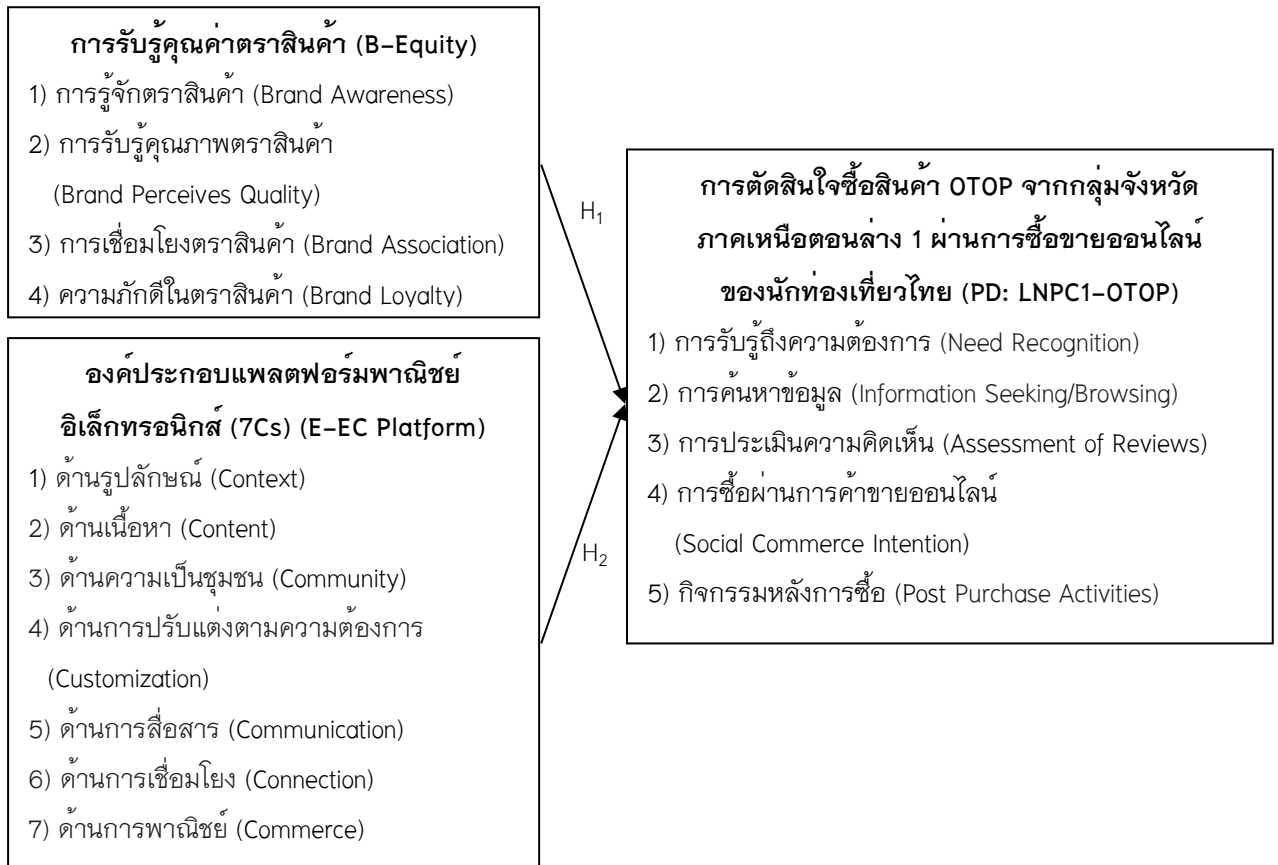
อำนวยความสะดวกในการแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนข้อมูล อีกทั้งสามารถแบ่งปันข่าวสาร ข้อมูลของสินค้าและบริการไปยังเฟสบุ๊คได้ 4) การปรับแต่งตามความต้องการของลูกค้า (Customization) คือ การออกแบบเว็บไซต์ให้ง่ายต่อการปรับแต่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนตัว สถานที่จัดส่ง รวมถึงรูปแบบการชำระเงิน ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ 5) การสื่อสาร (Communication) คือ ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ใช้บริการกับเจ้าของร้าน เพื่อขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของสินค้า คุณสมบัติของสินค้า สินค้าที่พร้อมส่ง รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่สนใจ 6) การเชื่อมโยง (Connection) คือ ส่วนของเครือข่ายที่มีระบบการเชื่อมโยงไปสู่เว็บไซต์อื่นที่เกี่ยวข้อง ถือเป็นช่องทางให้ลูกค้าสามารถค้นหาสินค้าที่ต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการใช้งาน และ 7) การพาณิชย์ (Commerce) คือ การค้าขายผ่านเว็บไซต์ ซึ่งประกอบด้วย ระบบการสั่งซื้อ ระบบตะกร้ารับคำสั่งซื้อ ระบบชำระเงิน ระบบสมาชิก ระบบขนส่ง และระบบติดตามคำสั่งซื้อ ที่ง่าย สะดวกและไว้วางใจได้ โดย “7Cs” ในลักษณะการดำเนินงานด้วยระบบเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แตกต่างไปจากเดิม เพราะจะต้องสร้างองค์ประกอบทางการตลาดที่เข้าใจความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น

การตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการค้าขายออนไลน์

จากงานวิจัยของ Yadav et al. (2013) และ Zhang and Benyoucef (2016) ได้อธิบายถึงการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคผ่านการค้าขายออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วย 1) การรับรู้ถึงความต้องการ (Need Recognition) คือ กระบวนการเริ่มต้นโดยที่ผู้บริโภคยอมรับปัญหาของตนเอง และตระหนักถึงความต้องการต่อตัวสินค้า โดยมีสิ่งที่สนับสนุนคือ ตัวแทนขายบนอินเทอร์เน็ต ป้ายโฆษณา บนเว็บไซต์ การสนทนาในเว็บบอร์ด 2) การค้นหาข้อมูล (Information Seeking/Browsing) คือ การค้นหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาของตนเองทั้งแหล่งภายในและภายนอกเว็บไซต์ เช่น เว็บไซต์แคตตาล็อกสินค้าออนไลน์ รวมถึงเพื่อค้นหาความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประเมินสำหรับการตัดสินใจซื้อ 3) การประเมินความคิดเห็น (Assessment of Reviews) คือ การนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาประกอบการตัดสินใจในการประเมินทางเลือกไว้ ซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับตัวผู้บริโภคเองและสถานการณ์รอบข้าง หรือทั้ง 2 อย่างประกอบกัน โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลูกค้าเก่าที่เคยซื้อสินค้า สื่อสังคมออนไลน์ 4) การซื้อผ่านการค้าขายออนไลน์ (Social Commerce Intention) คือ การซื้อจะโยงไปสู่การชำระเงินและการจัดส่งต่อไป โดยมีขั้นตอนการสั่งซื้อสินค้า การชำระค่าสินค้าโดยการโอนเงินผ่านธนาคาร บัตรเดบิตหรือบัตรเครดิต การเก็บเงินปลายทาง หรือช่องทางการชำระเงินอื่น ๆ มีระบบการจัดส่งสินค้าและการติดตามสินค้า และ 5) กิจกรรมหลังการซื้อ (Post-Purchase Activities) คือ การที่ผู้บริโภคจะทำการประเมินว่า สินค้าดังกล่าวสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับตนเองได้มากน้อยเพียงใด ถ้าผู้บริโภคเกิดความพอใจเมื่อมีความต้องการอีก ผู้บริโภคจะทำการซื้อสินค้านั้นทันที และพร้อมจะส่งต่อสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นจากการซื้อสินค้านั้นในทุกช่องทางที่ทำได้ ในทางตรงกันข้ามถ้าสินค้านั้นไม่สามารถแก้ปัญหาหรือสนอง

ความต้องการให้ผู้บริโภคได้ ผู้บริโภคย่อมเกิดความไม่พอใจและส่งผลให้ไม่ซื้อสินค้าในครั้งต่อไป รวมถึงการส่งต่อสิ่งที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นจากการซื้อสินค้าในทุกละรอบของการทำซ้ำ

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ความภักดีต่อตราสินค้ายังเป็นการวัดความผูกพันที่ลูกค้ามีต่อตราสินค้า กระตุ้นให้ลูกค้าแสดงพฤติกรรมการซื้อซ้ำเสมอสินค้าที่ชื่นชอบ (Pappu & Quester, 2016; Rubio et al., 2017; Coelho et al., 2018)



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนพ.ศ. 2566 ถึงเดือนมกราคมพ.ศ. 2567 โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

ประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ประชากรของการวิจัยคือ นักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ได้แก่ จังหวัดตาก พิจิตร โขงโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากร จำนวนกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ Cochran (1977) กำหนดค่าสัดส่วนเท่ากับ 0.50 ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีแบบโควตา รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

จังหวัด	ตาก	พิษณุโลก	สุโขทัย	เพชรบูรณ์	อุตรดิตถ์
กลุ่มตัวอย่าง	77	77	77	77	77

เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 การรับรู้คุณค่าตราสินค้า (B-Equity) ประกอบด้วย 1) การรู้จักตราสินค้า (BA) 2) การรับรู้คุณภาพตราสินค้า (BQ) 3) การเชื่อมโยงตราสินค้า (BS) และ 4) ความภักดีในตราสินค้า (BL) ส่วนที่ 3 องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-EC Platform) ประกอบด้วย 1) ด้านรูปลักษณ์ (CX) 2) ด้านเนื้อหา (CT) 3) ด้านความเป็นชุมชน (CU) 4) ด้านการปรับแต่ง (CS) 5) ด้านการสื่อสาร (CC) 6) ด้านการเชื่อมโยง (CN) และ 7) ด้านการพาณิชย์ (CM) และส่วนที่ 4 การตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการค้าขายออนไลน์ (PD: LNPC1-OTOP) ประกอบด้วย 1) การรับรู้ถึงความต้องการ (PN) 2) การค้นหาข้อมูล (PI) 3) การประเมินความคิดเห็น (PA) 4) การซื้อผ่านการค้าขายออนไลน์ (PS) และ 5) กิจกรรมหลังการซื้อ (PP)

การทดสอบเครื่องมือ แบบสอบถามส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ที่เก็บข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาารายข้อคำถามจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Rovinelli & Hambleton, 1977) และผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือในแบบสอบถามส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.933, 0.912 และ 0.909 ตามลำดับ โดยมีค่าความน่าเชื่อถือรวมเท่ากับ 0.922 ซึ่งค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง (Cronbach, 1970)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงและความน่าเชื่อถือของตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกต ด้วยค่าความเชื่อถือ (Construct Reliability: CR) และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัด (Average Variance Extracted: AVE)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) เพื่อทดสอบความกลมกลืนระหว่างแบบจำลองฯ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีที่ใช้เป็นเกณฑ์ในตรวจสอบของ Schermelleh-Engel et al. (2003) และอิทธิพลของการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการค้าขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุดจำนวน 206 ราย (ร้อยละ 53.51) มีอายุระหว่าง 34-40 ปี มากที่สุดจำนวน 124 ราย (ร้อยละ 32.21) มีสถานภาพเป็นครอบครัวมากที่สุดจำนวน 196 ราย (ร้อยละ 50.91) ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุดจำนวน 109 ราย (ร้อยละ 28.31) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาทมากที่สุดจำนวน 118 ราย (ร้อยละ 30.65) และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 168 ราย (ร้อยละ 43.64)

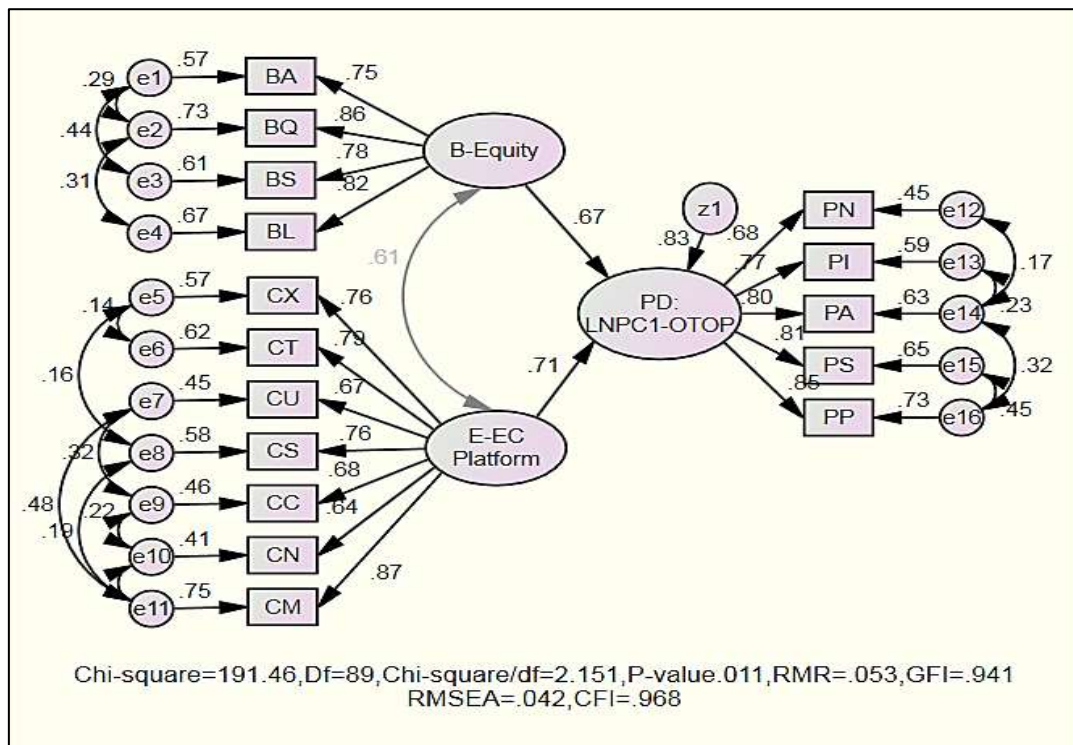
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงและความน่าเชื่อถือของ ตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกต

ตารางที่ 2 ค่าความเชื่อถือ (Construct Reliability: CR) และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัด (Average Variance Extracted: AVE) ของตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกต

ตัวแปร แฝง	CFA2		ตัวแปร สังเกต	CFA1		ตัวแปร แฝง	CFA2		ตัวแปร สังเกต	CFA1	
	CR	AVE		CR	AVE		CR	AVE		CR	AVE
B- Equity	0.812	0.659	BA	0.893	0.677	E-EC Platform	0.841	0.707	CX	0.855	0.602
			BQ	0.853	0.662				CT	0.844	0.731
			BS	0.859	0.607				CU	0.888	0.725
			BL	0.813	0.594				CS	0.864	0.616
PD: LNPC1- OTOP	0.879	0.773	PN	0.938	0.792				CC	0.880	0.652
			PI	0.920	0.743				CN	0.897	0.743
			PA	0.915	0.732				CM	0.902	0.699
			PS	0.876	0.702						
			PP	0.937	0.789						

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตทุกตัวมีค่าความเชื่อถือได้ (CR) มากกว่า 0.70 และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัด ได้ (AVE) มากกว่า 0.50 แสดงว่า องค์ประกอบมีความเที่ยงตรงเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์รูปแบบเชิงโครงสร้างต่อไป (Hair et al., 2014)

ความกลมกลืนของแบบจำลองการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและ องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์



ภาพที่ 2 ความกลมกลืนของแบบจำลองฯ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลังการปรับแต่งแบบจำลอง

ผลการวิจัย พบว่า แบบจำลองความสัมพันธ์การรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทย มีค่า Chi-square/df=2.151, P-value=0.011, RMR=0.053, GFI=0.941, RMSEA=0.042 และ CFI=0.968 ซึ่งสอดคล้องกับค่าประเมินความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Schermelel-Engel et al., 2003)

อิทธิพลการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทย

ผลการวิจัย พบว่า อิทธิพลของการรับรู้คุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในโครงการ OTOP ของนักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์มีค่าเท่ากับ 0.67 (ร้อยละ 67) สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ว่า การรับรู้คุณค่าตราสินค้าส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทย

และอิทธิพลขององค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในโครงการ OTOP ของนักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์มีค่าเท่ากับ 0.71 (ร้อยละ 71) สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ว่า องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทย

ทั้งนี้การรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถร่วมทำนายการตัดสินใจซื้อสินค้าในโครงการ OTOP ของนักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ได้เท่ากับ 0.83 (ร้อยละ 83.00)

อภิปรายผลการวิจัย

แบบจำลองความสัมพันธ์การรับรู้คุณค่าตราสินค้าตามแนวคิดของ Aaker (1991) และ Keller (1993) และองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ตามแนวคิดของ Rayport and Jaworski (2001) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการค้าขายออนไลน์ของ Yadav et al. (2013) และ Zhang and Benyoucef (2016) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นอกจากนี้จากการศึกษานี้ พบประเด็นที่สำคัญคือ คุณค่าตราสินค้าซึ่งประกอบด้วย 1) การรู้จักตราสินค้า 2) การรับรู้คุณภาพตราสินค้า 3) การเชื่อมโยงตราสินค้า และ 4) ความภักดีในตราสินค้า ตามแนวคิดของ Aaker (1991) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภา พัฒนา และอันธิกา ทิพย์จำนงค์ (2563), Grigaliunaite and Pileliene (2017), Inkuer (2023), Nithichawakul (2015) และ Sakara and Alhassan (2014) ที่พบว่า คุณค่าตราสินค้าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ นอกจากนี้การศึกษาของ Nozia et al. (2011) พบว่า คุณค่าตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในธุรกิจค้าปลีกในด้านคุณภาพสินค้ามีผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคมากที่สุด ผู้บริโภคมักจะประเมินการรับรู้ถึงคุณภาพผลิตภัณฑ์โดยพิจารณาจากประสบการณ์การซื้อและการรับรู้ถึงตราสินค้า ซึ่งจะสร้างความภักดีต่อแบรนด์และนำไปสู่ความตั้งใจในการซื้อ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ตามแนวคิดของ Rayport and Jaworski (2001) ซึ่งประกอบด้วย 1) รูปลักษณ์ 2) เนื้อหา 3) ความเป็นชุมชน 4) การปรับแต่งตามความต้องการของลูกค้า 5) การสื่อสาร 6) การเชื่อมโยง และ 7) การพาณิชย์ หรือ “7Cs” ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชา พิพัฒศุณธา (2563) พบว่า ปัจจัยด้านองค์ประกอบของเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (7Cs) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์แฟชั่นไซโนผ่านตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยของ เกตุวดี สมบูรณ์ทวี (2562) พบว่า องค์ประกอบของเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (7Cs) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้าแฟชั่นผ่านช่องทางออนไลน์ ตลอดจนงานวิจัยของ Vardonidze and Benedek (2019) พบว่า องค์ประกอบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (7Cs) เป็นการจูงใจลูกค้าในการตัดสินใจซื้อสินค้าและกลับมาใช้บริการเว็บไซต์อีก และการศึกษาของ

Kureerung et al., (2021) พบว่า องค์ประกอบเว็บไซต์ต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบระบบเพื่อการใช้งานด้านการพาณิชย์ มีขั้นตอนในการสั่งซื้อที่ไม่ยุ่งยาก มีช่องทางในการชำระค่าสินค้าที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว หลากหลายและสามารถสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยของข้อมูล/ความเป็นส่วนตัว รวมถึงบริการข้อมูลในการติดตามสินค้าตามคำสั่งซื้อ ส่งผลให้ลูกค้ามีการตัดสินใจซื้อผ่านอินเทอร์เน็ต

คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (7Cs) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผ่านการซื้อขายออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทย อธิบายได้ว่า ผู้ประกอบการสินค้า OTOP ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ต้องมีความเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นพลวัต โดยจะต้องให้ความสำคัญกับผลกระทบของภาพลักษณ์ของตราสินค้า และการเติบโตแบบก้าวกระโดดของแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alwan and Alshurideh (2022) พบว่า การตลาดดิจิทัลและการรับรู้คุณค่าตราสินค้า มีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจซื้อ รวมถึงงานวิจัยของ Beig and Nika (2022) พบว่า การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจในปัจจุบัน ธุรกิจต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และภาพลักษณ์ของตราสินค้าและความไว้วางใจในตราสินค้า ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผ่านแอปพลิเคชัน Shopee ของผู้บริโภคในเมืองเปกัณบารู อินโดนีเซีย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

- 1) การที่ผู้ประกอบการสินค้า OTOP ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 สามารถขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประสบความสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับการรับรู้คุณค่าตราสินค้า ดังนั้นผู้ประกอบการจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถรู้จัก จดจำ และคุ้นเคยกับตราสินค้านั้น ๆ มีการพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพที่ดี มีความคันทน เหมาะกับยุคสมัย มีราคาที่เหมาะสมผลประโยชน์ที่มอบรับ มีจรรยาบรรณหรือจริยธรรม เพื่อการสร้างคุณประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับความรู้สึกและความทรงจำของผู้บริโภคทำให้ผู้บริโภคเกิดทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้า และเกิดการซื้อซ้ำต่อเนื่อง
- 2) ผู้ประกอบการสินค้า OTOP ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (7Cs) ที่ประกอบด้วย รูปลักษณ์ เนื้อหา ความเป็นชุมชน การปรับแต่งตามความต้องการของลูกค้า การสื่อสาร การเชื่อมโยง และการพาณิชย์ เพื่อสร้างช่องทางการตลาดออนไลน์รองรับพฤติกรรม การซื้อสินค้าของผู้บริโภค และเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจท้องถิ่นไปสู่ธุรกิจโลก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกระบวนการซื้อสินค้า OTOP ในช่องทางออนไลน์ ที่ควรให้ความสำคัญกับการรับรู้คุณค่าตราสินค้าและองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (7Cs) สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ ความรักในตราสินค้า (Brand Love) ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อสินค้า OTOP ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 เพื่อให้ผู้ประกอบการนำผลข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนากลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1. (2566). *แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (พ.ศ. 2566 – 2570)*. สืบค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2566, จาก <http://www.osmnorth-s1.moi.go.th/storage/roadmap/pdf>.
- กองพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). *พาณิชย์ฯ การค้ายุคปัจจุบันต้องพัฒนาทั้ง "ช่องทางการตลาด" และ "คน" ไปพร้อมกัน*. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.facebook.com/415527945210102/posts/2162132390549640/>.
- เกตุวดี สมบูรณ์ทวี. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแต่งกายแฟชั่นตราสินค้าหนึ่งผ่านช่องทางออนไลน์. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม*, 6(1), 1-18.
- เขมรัตน์ บุญหลอสุวรรณ. (2562). *การศึกษาประสบการณ์การใช้งานดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อสนับสนุนการสอนของครู*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วัลลภา พัฒนา และอันธิกา ทิพย์จำนงค์. (2563). คุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP ในเขตจังหวัดสงขลา. *วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา*, 12(23), 63-72.
- อภิชา พิพัฒศุณธา. (2563). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์แฟชั่นไนท์ผ่านตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.
- Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name*. New York: The Free Press.
- Alwan, M., & Alshurideh, M. (2022). The effect of digital marketing on purchase intention: Moderating effect of brand equity. *International Journal of Data and Network Science*, 6(3), 837-848.

- Beig, F. A., & Nika, F. A. (2022). Impact of brand experience on brand equity of online shopping portals: A study of select e-commerce sites in the state of Jammu and Kashmir. *Global business review*, 23(1), 156–175.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling techniques*. (3rd ed). New York: John Wiley & Sons.
- Coelho, P. S., Rita, P., & Santos, Z. R. (2018). On the relationship between consumer–brand identification, brand community, and brand loyalty. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 43, 101–110.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Grigaliunaite, V. & Pileliene, L. (2017). How Do Brand Associations Affect Purchase Intentions? A Case of Organic Products. *Research for Rural Development*, 2, 210–216.
- Hair, J. F. (Jr.), Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS–SEM)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Inkuer, A. (2023). Perceived Brand Equity Influencing Intention Behavior of OTOP Natwatwithi Tourism Community. In *International Academic Multidisciplinary Research, Conference in Munich 2023*, 112–116.
- Keller, K. L. (1993). Conceptualizing, measuring, and managing customer–based brand equity. *Journal of marketing*, 57(1), 1–22.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2011). *Principles of Marketing*. (14th ed) NJ: Prentice Hall.
- Kureerung, P., Ramingwong, L., & Ramingwong, S. (2021, May). User Interface Redesigning Based on a Usability Design Framework. In *2021 18th International Conference on Electrical Engineering/Electronics, Computer, Telecommunications and Information Technology (ECTI–CON)*. (pp. 307–310). IEEE.
- Liu, W. (2021). Research on the application of multimedia elements in visual communication art under the Internet background. *Mobile Information Systems*, 1–10, Retrieved from <https://doi.org/10.1155/2021/5525648>.
- Majeed, M., Owusu–Ansah, M., & Ashmond, A. A. (2021). The influence of social media on purchase intention: The mediating role of brand equity. *Cogent Business & Management*, 8(1), 1–19.

- Nazia, Y., Mariam, T., Amir, G., & Ayesha, A. (2011). Impact of Brand Awareness, Perceived Quality and Customer Loyalty on Brand Profitability and Purchase. *Journal of Contemporary Research in Business*, 3(8), 833–839.
- Nithichaowakul, T. (2015). Creating Brand Value Through the One Tambon One Product. *Journal of the Humanities and Social Sciences*. 23(42), 149–168.
- Pappu, R., & Quester, P. G. (2016). How does brand innovativeness affect brand loyalty?. *European Journal of Marketing*, 50(1/2), 2–28.
- Rayport, J. & Jaworski, B. (2001). *Introduction to E-Commerce*. New York: McGraw–Hill.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49–60.
- Rubio, N., Villaseñor, N., & Yagüe, M. J. (2017). Creation of consumer loyalty and trust in the retailer through store brands: The moderating effect of choice of store brand name. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 34, 358–368.
- Sakara, A., & Alhassan, F. (2014). An Assessment of Brand Equity and Brand Image Influences The Purchase Behavior of Female Cosmetic Consumers: A Case of Career Women in Ghana. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 2(10), 1–14.
- Schermelleh–Engel, K., Moosbrugger, H., & Muller H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and goodness-of-fit models. *Methods of Psychological Research Online*, 8, 23–74.
- Vardanidze, T., & Benedek, A. (2019). Online business analysis on the bases of 7c elements. *Acta Carolus Robertus*, 9(2), 187–197.
- Wahyuni, S., & Praninta, A. (2021). The influence of brand equity and service quality on purchase decisions on Garuda Indonesia airline services. *Research Horizon*, 1(1), 28–38.
- Yadav, M. S., De Valck, K., Hennig–Thurau, T., Hoffman, D. L., & Spann, M. (2013). Social commerce: a contingency framework for assessing marketing potential. *Journal of interactive marketing*, 27(4), 311–323.
- Yang, H., & Lee, H. (2019). Understanding user behavior of virtual personal assistant devices. *Information Systems and e-Business Management*, 17(1), 65–87.
- Zhang, K. Z., & Benyoucef, M. (2016). Consumer behavior in social commerce: A literature review. *Decision Support Systems*, 86, 95–108.

ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการต่อมูลค่าตลาดและอัตรากำไรสุทธิ
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี
สะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก

The relevance of Corporate Governance on the Market value and Net profit
margin of Companies in the first movement 50 stock price index group
listed on the Stock Exchange of Thailand

¹ฐิติพร อ่ำสกุล และ²พรรณเพ็ญ สิทธิพัฒนา

¹Thitiporn Amskul and ²Panpen Sittipatna

¹นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

¹Bachelor of Accountancy (Accounting), Rajapruk University

²Teacher of Faculty of Accountancy, Rajapruk University

¹Corresponding Author. E-mail: 65109660008@rpu.ac.th

Received February 11, 2024; Revised April 18, 2024; Accepted April 23, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการส่งผลต่อมูลค่าตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2561-2565 จำนวน 39 บริษัท เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินผลการวิจัยพบว่า 1) การกำกับดูแลกิจการมีผลต่อมูลค่าตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก โดยจำนวนของคณะกรรมการบริษัท จำนวนคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการทั้งหมด สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการ และกรรมการผู้จัดการ เปอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ และจำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัทมีผลกระทบต่อมูลค่าตลาดในทางบวก 2) การกำกับดูแลกิจการมีผลต่ออัตรากำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก โดยจำนวนของคณะกรรมการบริษัท จำนวนคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการทั้งหมด สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ เปอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ ยอดรวมของสินทรัพย์ และจำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท มีผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิในทางบวก

คำสำคัญ : การกำกับดูแลกิจการ; มูลค่าตลาด; อัตรากำไรสุทธิ; ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the relevance of corporate governance on the market value of companies in the first movement 50 stock price index group listed on the Stock Exchange of Thailand. 2) To study the relevance of corporate governance on the net profit margin of companies in the first movement 50 stock price index group listed on the Stock Exchange of Thailand. The sample group used in the study is company in the movement 50 stock price index group listed on the stock Exchange of Thailand during the period 2018–2022, totaling 39 companies. The tool used to collect the data is financial data analysis table. The results of the research found that 1) Corporate governance has an effect on the market value of companies in the first movement 50 stock price index group listed on the Stock Exchange of Thailand as the result shows that the number of company directors, number of women committee members in the board of directors, the family members hold the positions of president and directors, percentage of shares held by directors, and the number of years the company was founded have a positive impact on the market value. 2) Corporate governance has an effect on the net profit margin of companies in the first movement 50 stock price index group listed on the Stock Exchange of Thailand as the result shows that the number of company directors, number of women committee members in the board of directors, the family members hold the positions of president and directors, percentage of shares held by directors, total assets and the number of years the company was founded have a positive impact on net profit margins.

Keywords: Corporate Governance; Market Value; Net Profit Margin; The Stock Exchange of Thailand

บทนำ

การกำกับดูแลกิจการ หมายถึง ความสัมพันธ์ในเชิงการกำกับดูแล รวมทั้งกลไกมาตรการที่ใช้กับการตัดสินใจขององค์กรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งรวมถึง (1) การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก (objectives) การกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย และพิจารณาอนุมัติแผนงานและงบประมาณ และการติดตามประเมิน และดูแลการรายงานผลการดำเนินงาน (การกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2560) คณะกรรมการมีบทบาทและหน้าที่กำกับดูแลให้ฝ่ายจัดการบริหารกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และทิศทางขององค์กรที่กำหนดไว้ รวมถึงปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรมและคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอย่างครอบคลุมและบูรณาการทั้งมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและการเติบโตอย่างยั่งยืน (ศูนย์พัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืน, 2566)

มูลค่าตลาด (Market Value) เป็นค่าที่คำนวณจากการนำราคาปิดของหลักทรัพย์จดทะเบียนคูณกับจำนวนหลักทรัพย์จดทะเบียนปัจจุบัน ซึ่งมูลค่าดังกล่าวจะสะท้อนให้ผู้ลงทุนเห็นถึงขนาดและความน่าสนใจลงทุนของตลาดหลักทรัพย์นั้นๆ ทั้งในแง่ของสภาพคล่องปริมาณและประเภทสินค้าที่จะเลือกลงทุน การคำนวณ Market Value ของตลาดหลักทรัพย์ต่างๆ มีหลักการคำนวณที่เหมือนกัน

แต่อาจแตกต่างกัน ที่รายละเอียดบางประเด็น ได้แก่หลักเกณฑ์การคัดเลือกประเภทหลักทรัพย์ ที่นำมารวมคำนวณ หลักเกณฑ์การคำนวณกรณีหลักทรัพย์จดทะเบียนที่ใช้คำนวณมีการเปลี่ยนแปลงทั้งเพิ่มจำนวนขึ้นหรือลดลงหรือไม่มีการซื้อขาย เป็นต้น (Uhas.com,2024) ขณะที่มูลค่าตลาด คือ มูลค่าของบริษัทตามราคาหุ้น (ในปัจจุบัน) ซึ่งทั้งสองถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการคัดเลือกหุ้นและนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ โดยเมื่อคำนวณหามูลค่าทางบัญชีและมูลค่าตลาดแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้อาจมีความแตกต่างกันหรืออาจเหมือนกันก็ได้ จึงต้องพิจารณาให้ถ้วนถี่ก่อนตัดสินใจลงทุน (เจษฎา เจริญสันติพงศ์, 2564)

อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) (NPM) เป็นอัตราส่วส่วนทางการเงินที่เป็นการเปรียบเทียบระหว่าง “กำไรสุทธิ (Net Profit)” เทียบกับ “ยอดขาย (Sales)” อัตรากำไรสุทธิ เป็นอัตราส่วส่วนที่บอกถึงความสามารถในการทำกำไรของบริษัทได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นกำไรที่แท้จริง ๆ จากการขายสินค้าเป็นกึ่งเปอร์เซ็นต์ หรือเรียกว่า “Margin” ซึ่งโดยทั่วไปแล้วถ้าอัตรากำไรสุทธิมีค่าสูงแสดงว่าสินค้าและบริการของบริษัทนั้นมีความสามารถในการทำกำไรที่ดี ซึ่งอาจจะเกิดจากการบริหารจัดการต้นทุนของสินค้าได้ดี หากอัตรากำไรสุทธิมีค่าต่ำแสดงว่าสินค้าและบริการของบริษัทนั้นมีความสามารถในการทำกำไรที่ต่ำ ซึ่งอาจจะเกิดจากการบริหารจัดการต้นทุนของสินค้าที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (Money Buffalo,2021)

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการกำกับดูแลกิจการเป็นเรื่องสำคัญซึ่งได้รับความสนใจอย่างมากจากสาธารณชน หน่วยงานกำกับดูแล และผู้บริหารขององค์กร การกำกับดูแลกิจการจะทำให้กิจการมีระบบการบริหารและการจัดการที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส และมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน (สินีนารถ ธรรมวิโรจน์,2564) จึงสนใจทำการศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการส่งผลต่อมูลค่าตลาดและอัตรากำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ผู้บริหารกิจการสามารถนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำกับดูแลกิจการของตนเอง ให้มีความเหมาะสมกับกิจการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม โดยใช้ฐานข้อมูลที่เปิดเผยในงบการเงินในช่วงปี พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565 รวมระยะเวลา 5 ปี (20 ไตรมาส)

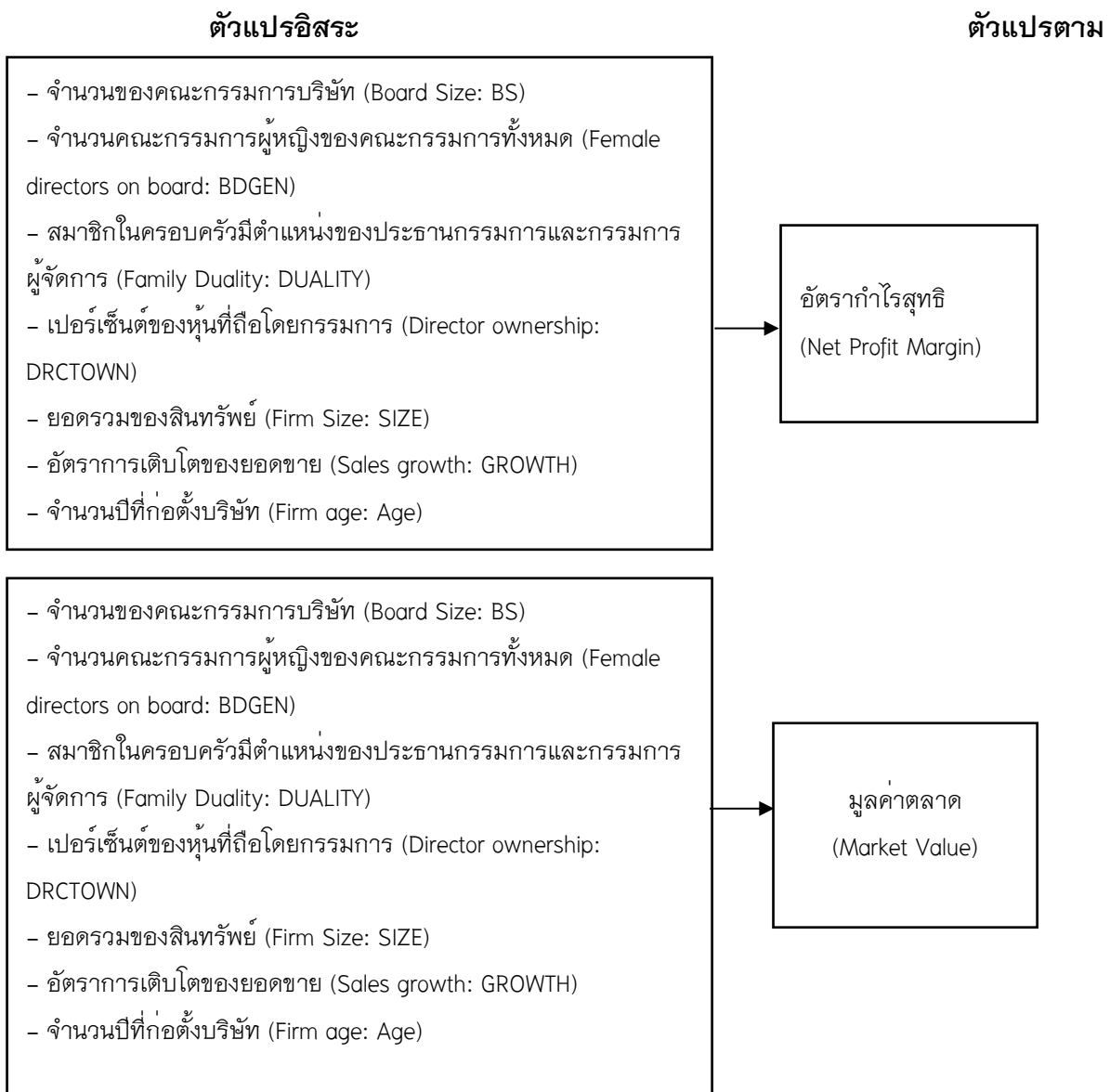
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการส่งผลต่อมูลค่าตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการส่งผลต่ออัตรากำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก

สมมติฐานของการวิจัย

1. การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่อมูลค่าตลาด ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก
2. การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 907 บริษัท ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นบริษัทในกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก จำนวนทั้งสิ้น 39 บริษัท และเป็นบริษัทที่ไม่ถูกจัดประเภทให้อยู่ในกลุ่มบริษัทที่กำลังฟื้นฟูกิจการ

ตัวแปรในการวิจัยนี้ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) จำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) จำนวนของคณะกรรมการบริษัท (Board Size: BS) 2) จำนวนคณะกรรมการผู้หญิงของคณะกรรมการทั้งหมด (Female directors on board: BDGEN) 3) สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ (Family Duality: DUALITY) 4) เพอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ (Director ownership: DRCTOWN) 5) ยอดรวมของสินทรัพย์ (Firm Size: SIZE) 6) อัตราการเติบโตของยอดขาย (Sales growth: GROWTH) และ 7) จำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท (Firm age: Age) สำหรับตัวแปรตาม (Dependent Variable) ของงานวิจัยนี้คือ 1) มูลค่าตลาด (Market Value) และ 2) อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการกำกับดูแลกิจการและงบการเงินจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ของบริษัทในกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรกในส่วนที่มีการเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งเป็นข้อมูลที่นักลงทุนและผู้ถือหุ้นทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ โดยเก็บข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) รายงานประจำปีและข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทในกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก แบบรายไตรมาส เป็นระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการอธิบายสรุปภาพรวมของตัวแปรในรูปแบบของค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ของข้อมูลทางบัญชีเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการประกอบด้วย จำนวนของคณะกรรมการบริษัท (Board Size: BS) จำนวนคณะกรรมการผู้หญิงของคณะกรรมการทั้งหมด (Female directors on board: BDGEN) สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ (Family Duality: DUALITY) เพอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ (Director ownership: DRCTOWN) ยอดรวมของสินทรัพย์ (Firm Size: SIZE) อัตราการ

เติบโตของยอดขาย (Sales growth: GROWTH) และ จำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท (Firm age: Age) และมูลค่าตลาด (Market Value) และอัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)

2. สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการเลือกตัวแปรด้วยการนำเข้าทั้งหมด (Enter Regression) และการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) ด้วยค่า Tolerance และ VIF

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่อมูลค่าตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน
	(Minimum)	(Maximum)	(Mean)	มาตรฐาน (S.D)
มูลค่าตลาด (MV)	4.2	1528.4	251.190	268.0802
จำนวนของคณะกรรมการบริษัท (BS)	7.00	18.00	12.64	2.79
จำนวนคณะกรรมการผู้หญิงของคณะกรรมการทั้งหมด (BDGEN)	0.00	6.00	2.02	1.26
สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ (DUALITY)	0.00	1.00	0.56	0.50
เปอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ (DRCTOWN)	0.00	1.00	0.98	0.13
ยอดรวมของสินทรัพย์ (SIZE)	0.7586	229.6	3.937	24.4245
อัตราการเติบโตของยอดขาย (GROWTH)	(96.92)	2,146.77	17.25	123.15
จำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท (AGE)	1.00	144.00	36.45	28.81

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลโดยเชิงสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 50 บริษัท มีดังนี้

มูลค่าตลาด (Market Value) ของบริษัท มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 4.2 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1,528.4 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 251.90 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 268.0802

จำนวนของคณะกรรมการบริษัท (Board Size: BS) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 7.0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 18.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.64 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.79

จำนวนคณะกรรมการผู้หญิงของคณะกรรมการทั้งหมด (Female directors on board: BDGEN) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 6.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.02 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.26

สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ (Family Duality: DUALITY) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.56 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

เปอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ (Director ownership: DRCTOWN) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13

ยอดขายของสินทรัพย์ (Firm Size: SIZE) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.7586 ค่าสูงสุดเท่ากับ 2,146.77 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.937 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 24.4245

อัตราการเติบโตของยอดขาย (Sales growth: GROWTH) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ (96.92) ค่าสูงสุดเท่ากับ 2,146.77 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.25 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 123.15

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน
	(Minimum)	(Maximum)	(Mean)	มาตรฐาน (S.D)
อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)	(52.26)	4.38	0.06	1.97
จำนวนของคณะกรรมการบริษัท (BS)	7.00	18.00	12.64	2.79
จำนวนคณะกรรมการผู้หญิงของคณะกรรมการทั้งหมด (BDGEN)	0.00	6.00	2.02	1.26
สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ (DUALITY)	0.00	1.00	0.56	0.50
เปอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ (DRCTOWN)	0.00	1.00	0.98	0.13
ยอดขายของสินทรัพย์ (SIZE)	75.9	229.6	3.937	24.4082
อัตราการเติบโตของยอดขาย (GROWTH)	(96.92)	2,146.77	17.25	123.07
จำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท (AGE)	1.00	144.00	36.45	28.79

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลโดยเชิงสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 50 บริษัท มีดังนี้

อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) ของบริษัท มีค่าต่ำสุดเท่ากับ (52.26) ค่าสูงสุดเท่ากับ 4.38 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.06 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.97

จำนวนของคณะกรรมการบริษัท (Board Size: BS) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 7.0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 18.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.64 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.79

จำนวนคณะกรรมการผู้หญิงของคณะกรรมการทั้งหมด (Female directors on board: BDGEN) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 6.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.02 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.26

สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ (Family Duality: DUALITY) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.56 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

เปอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ(Director ownership: DRCTOWN) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13

ยอดขายรวมของสินทรัพย์ (Firm Size: SIZE) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 75.9 ค่าสูงสุดเท่ากับ 229.6 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.937 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 24.4082

อัตราการเติบโตของยอดขาย (Sales growth: GROWTH) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ (96.92) ค่าสูงสุดเท่ากับ 2,146.77 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.25 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 123.07

จำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท (Firm age: Age) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 1.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 144.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.45 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 28.79

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแสดงผลการวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่อมูลค่าตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	471.52	78.52		6.005	.000		
BS	35.51	3.06	.370	11.620	.000	.970	1.031
BDGEN	-33.57	7.40	-.158	-4.537	.000	.810	1.234
DUALITY	-123.39	17.93	-.229	-6.883	.000	.890	1.124
DRCTOWN	-591.26	66.44	-.283	-8.900	.000	.970	1.031
SIZE	0.00	0.00	-.032	-.978	.328	.943	1.061
GROWTH	0.01	0.07	.003	.104	.917	.987	1.013
AGE	1.38	0.33	.148	4.127	.000	.764	1.309

หมายเหตุ *R-Squared .304 * Adjust R-Squared .297

* Adjust R-Squared .297 * Sig.(F) .000

จากตารางที่ 5 พบว่า จำนวนของคณะกรรมการบริษัท ผลที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนปกติ (B ของ Unstandardized Coefficients) เท่ากับ 33.51 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta ของ Standardized Coefficients) เท่ากับ 0.37 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 11.620 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และจำนวนคณะกรรมการผู้หญิงของคณะกรรมการทั้งหมด ผลที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนปกติ (B ของ Unstandardized Coefficients) เท่ากับ 33.57 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta ของ Standardized Coefficients) เท่ากับ 1.58 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 4.537 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และสมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ ผลที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนปกติ (B ของ Unstandardized Coefficients) เท่ากับ 123.39 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta ของ Standardized Coefficients) เท่ากับ 0.229 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 6.883 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และเปอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ ผลที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนปกติ (B ของ Unstandardized Coefficients) เท่ากับ 591.26 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta ของ Standardized Coefficients) เท่ากับ 0.283 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 8.900 โดยมี

ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และจำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท ผลที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนปกติ (B ของ Unstandardized Coefficients) เท่ากับ 1.38 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta ของ Standardized Coefficients) เท่ากับ 0.148 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 4.127 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และผลการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระตัวแปรพยากรณ์มีค่า Tolerance ที่มีค่าน้อยที่สุดเท่ากับ 0.026 และ VIF มีค่าน้อยที่สุด 0.004 ค่าทั้งสองอยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างรุนแรง จึงถือได้ว่าตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ไม่มีปัญหาตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ (Multicollinearity) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติเคราะห์ถดถอยที่กำหนดให้ค่า Tolerance ต้องมากกว่า 0.19 และค่า VIF ต้องน้อยกว่า 5.30 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่เกิดปัญหา (ปวีณา คำพุทะ, 2556) ทั้งยังมีค่าสัมประสิทธิ์ในการตัดสินใจ (Adjust R²) เท่ากับ 0.297 แสดงให้เห็นว่าจำนวนของคณะกรรมการบริษัท จำนวนคณะกรรมการผู้หญิงของคณะกรรมการทั้งหมด สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ เพอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ และจำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงมูลค่าตลาดได้ร้อยละ 29.7 เมื่อพิจารณาจากสมมติฐานพบว่าจำนวนของคณะกรรมการบริษัท จำนวนคณะกรรมการผู้หญิงของคณะกรรมการทั้งหมด สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ เพอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ และจำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท มีผลต่อความสัมพันธ์ของมูลค่าตลาดเป็นไปในทิศทางเดียวกันในเชิงบวก

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแสดงผลการวิเคราะห์การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	.333	.140		2.372	.018		
BS	-.015	.005	-.021	-2.692	.007	.970	1.031
BDGEN	-.030	.013	-.019	-2.264	.024	.810	1.234
DUALITY	-.164	.032	-.041	-5.112	.000	.890	1.123
DRCTOWN	-.097	.119	-.006	-.814	.416	.970	1.031
SIZE	.001	.000	.034	4.469	.000	.987	1.013
GROWTH	.004	.001	.056	6.421	.000	.764	1.309
AGE	0.00	.000	.022	2.756	.006	.943	1.061

หมายเหตุ *R-Squared .005 * Adjust R-Squared .004

*Sig.(F) .000

จากตารางที่ 6 พบว่าเปอร์เซ็นต์ของหุ้นที่ถือโดยกรรมการ ผลที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนปกติ (B ของ Unstandardized Coefficients) เท่ากับ 0.164 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta ของ Standardized Coefficients) เท่ากับ 0.041 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 5.112 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.000 < 0.05) และอัตราการเติบโตของยอดขาย ผลที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนปกติ (B ของ Unstandardized Coefficients) เท่ากับ 0.001 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta ของ Standardized Coefficients) เท่ากับ 0.056 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 6.421 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยอดรวมของสินทรัพย์ ผลที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนปกติ (B ของ Unstandardized Coefficients) เท่ากับ 0.001 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคะแนนมาตรฐาน (Beta ของ Standardized Coefficients) เท่ากับ 0.034 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 4.469 โดยมีระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ t (P-value ของ t) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระตัวแปรพยากรณ์มีค่า Tolerance ที่มีค่าน้อยที่สุดเท่ากับ 0.764 และ VIF มีค่าน้อยที่สุด 1.013 ค่าทั้งสองอยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าตัวแปรอิสระ

ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างรุนแรง จึงถือได้ว่าตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ไม่มีปัญหาตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ (Multicollinearity) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติเคราะห์ถดถอยที่กำหนดให้ค่า Tolerance ต้องมากกว่า 0.19 และค่า VIF ต้องน้อยกว่า 5.30 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่เกิดปัญหา (ปวีณา คำพุททะ, 2556) ทั้งยังมีค่าสัมประสิทธิ์ในการตัดสินใจ (Adjust R²) เท่ากับ 0.004 แสดงให้เห็นว่าเปอร์เซ็นต์ของหุ่นที่ถือโดยกรรมการ อัตราการเติบโตของยอดขาย และยอดรวมของสินทรัพย์ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงอัตรากำไรสุทธิได้ร้อยละ 0.40 เมื่อพิจารณาจากสมมติฐานพบว่า เปอร์เซ็นต์ของหุ่นที่ถือโดยกรรมการ อัตราการเติบโตของยอดขาย และยอดรวมของสินทรัพย์มีผลต่อความสัมพันธ์ของอัตรากำไรสุทธิ เป็นไปในทิศทางเดียวกันในเชิงบวก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การกำกับดูแลกิจการส่งผลต่อมูลค่าตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก ประกอบด้วยตัวแปรอิสระของการกำกับดูแลกิจการ คือ จำนวนของคณะกรรมการบริษัท (BS) จำนวนคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการทั้งหมด (BDGEN) สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ (DUALITY) เปอร์เซ็นต์ของหุ่นที่ถือโดยกรรมการ (DRCTOWN) และจำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท (AGE) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญา อัมจักร และสุภาพร ทองสร้อย (2566) เพื่อผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการ ความสามารถในการทำกำไรกับ ผลตอบแทนกรรมการบริหาร: หลักฐานเชิงประจักษ์ กลุ่มบริษัทดัชนี SET 50 รวบรวมข้อมูลทุดีปีระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2565 จำนวน 247 ตัวอย่าง การศึกษาสรุปได้ว่าการกำกับดูแลกิจการ ที่วัดจากการควรรวมอำนาจของกรรมการบริหาร และขนาดของคณะกรรมการบริษัท ส่งผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อผลตอบแทนกรรมการบริหาร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก คือ จำนวนของคณะกรรมการบริษัท (BS) จำนวนคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการทั้งหมด (BDGEN) สมาชิกในครอบครัวมีตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ (DUALITY) ยอดรวมของสินทรัพย์ (SIZE) อัตราการเติบโตของยอดขาย (GROWTH) และจำนวนปีที่ก่อตั้งบริษัท (AGE) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรา คงสกุล (2565) เพื่อ ผลกระทบระหว่างการกำกับดูแลกิจการ กระแสเงินสดและความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SET 100 ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวมทั้งสิ้น 228 ข้อมูล ตั้งแต่ปี 2561–2563 การศึกษาสรุปได้ว่า ทางสถิติสัดส่วนการถือครองหุ้นของคณะกรรมการบริษัทมีผลกระทบเชิงบวก

ต่ออัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลกระทบของกระแสเงินสดที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร พบว่า กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีผลกระทบเชิงบวกต่ออัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนมีผลกระทบเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีผลกระทบเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) ผู้บริหารกิจการสามารถนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำกับดูแลกิจการของตนเอง ให้มีความเหมาะสมกับกิจการ
- 2) หน่วยงาน หรือองค์กรด้านการวิจัยสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนา และประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการกำกับดูแลกิจการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 3) ผู้บริหารกิจการ หน่วยงาน หรือองค์กร เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ นำผลการวิจัยไปใช้แล้ว เพื่อส่งเสริมให้กิจการทั่วไปนำการกำกับดูแลกิจการไปใช้ ไม่ใช่เพียงกิจการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้ตัวแปรการกำกับดูแลกิจการเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งควรเพิ่มตัววัดผลการดำเนินงาน หรือไปศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินด้านอื่นๆ เช่น คุณภาพของกำไร (Quality of Earning) ผลตอบแทนสะสมที่ผิดปกติ (CAR: Cumulative Abnormal Stock Return) และราคาหุ้น (Stock Price) การเพิ่มขึ้นของกำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษอื่น (Net Income before Extraordinary Items) การลดลงของรายจ่ายฝ่ายทุน (Capital Expenditure: CAPEX) อัตราการเติบโตของรายได้ อัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ หรือมูลค่ากิจการทางตลาดของบริษัท เป็นต้น ซึ่งจะช่วยขยายความรู้ให้กว้างขวาง และได้ผลการวิจัยในมุมมองที่หลากหลายขึ้น
- 2) การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้น 50 ตัวแรก ในช่วงปี พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2565 เท่านั้น ดังนั้นงานศึกษาวิจัยในอนาคตอาจขยายขอบเขตการศึกษาโดยขยายกรอบระยะเวลาที่ต้องการจะศึกษา หรือเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เพื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงการเปิดเผยข้อมูลการกำกับดูแลกิจการ

เอกสารอ้างอิง

- การกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2560). *หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2560*. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก www.sec.or.th/cgthailand/TH/pages/cgcode/cgcodeintroduction.aspx.
- เจษฎา เจริญสันติพงศ์. (2564). มูลค่าทางบัญชี vs. มูลค่าตลาด แตกต่างกันอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.setinvestnow.com/th/knowledge/article/351-book-value-vs-market-value>.
- ปวีณา คำพุททะ. (2556). *วิจัยธุรกิจ*. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- พิชญา อัฒจักร และสุภาพร ทองสร้อย (2566). ผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการ ความสามารถในการทำกำไรกับ ผลตอบแทนกรรมการบริหาร: หลักฐานเชิงประจักษ์ กลุ่มบริษัทดัชนี SET 50. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 20(2), 139–152.
- มยุรา คงสกุล (2565). *ผลกระทบระหว่างการกำกับดูแลกิจการ กระแสเงินสดและความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SET 100*. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/8851>.
- ศูนย์พัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืน. (2566). *บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในการ ขับเคลื่อนการกำกับดูแลกิจการที่ดี*. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก <https://setsustainability.com/page/corporate-governance>.
- สินินาถ ธรรมวิโรจน์. (2564). *หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี*. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.spu.ac.th/fac/account/th/content.php?cid=24104>.
- สำนักกฎหมายเดชอุตม แอนด์ แอสโซซิเอตส์. (2566). *การกำกับดูแลกิจการในประเทศไทย CORPORATE*. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.dejudomlaw.com/th/>.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2560). *หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2560*. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก <http://www.sec.or.th/cgthailand/TH/pages/cgcode/cgcodeintroduction.aspx>.
- Uhas.com. (2024). *Market Value คืออะไร เพื่อบรรลุเป้าหมายในการลงทุน*. Retrieved from April 11, 2024, from <https://uhas.com/what-is-market-value/>.
- Money buffalo. (2021.) *Net Profit Margin คืออะไร*. Retrieved from December 11, 2023, from, <https://www.moneybuffalo.in.th/vocabulary/what-is-net-profit-margin>

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิ ในเครื่องหมายการค้า

Legal Measures for Claim Compensation for Trademark Rights Infringement

¹ปริญญ ศรีเกตุ, ²เกรียงไกร กาญจนคูหา และ ³ศิริพงษ์ โสภ

¹Parinya Sriket, ²Kringkai KranjanaKuhar and ³Siripong Sopa

^{1,2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

^{1,2,3}Doctor of Laws Program Western University

¹Corresponding Author. E-mail: tapdow2012@gmail.com

Received January 25, 2024; Revised April 10, 2024; Accepted April 17, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี มาตรการทางกฎหมาย และปัญหาของการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน กรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายให้มีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าข้อมูลจากตำราและตัวบทกฎหมายของไทยและต่างประเทศ บทความ เอกสารประกอบการอบรม งานวิจัย ข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนแนวคำพิพากษาของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าจากการศึกษาพบว่า หลักกฎหมายที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนและการลงโทษ ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น ไม่สามารถเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงที่ผู้เสียหายได้รับเนื่องจากขาดการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่เหมาะสมกับความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจากการกระทำของผู้ละเมิด จึงเห็นว่าควรมีการบัญญัติหลักกฎหมายการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เพื่อสามารถเยียวยาความเสียหายได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การละเมิด; เครื่องหมายการค้า; ค่าสินไหมทดแทน

Abstract

Research on Legal Measures for Claim Compensation for Trademark Rights Infringement aims to study theoretical concepts. Legal Provision and the problem of claiming compensation In cases of trademark infringement under to the Trademark Act, B.E. 2534, in order to suggest for amending recommendation the law to truly and more effectively remedy the damage that has occurred.It is document research (Documentary Research) by researching information from Thai and foreign textbooks and legal texts, articles, training documents, research, information from websites on the internet. as well as Thai and international judgments related to determining compensation for infringement of trademark rights.From the study it was found that Legal

principles apply for determine compensation and punishment. In Case where there is an infringement of the rights of the currently used trademark. Cannot repair the real damage for the victims suffering. Due to lack of compensation determination that is appropriate to the damage that the victim receives from the violator's actions Therefore, it should be amended legal Provision for determining compensation under in the Trademark Act B.E. 2534 in order to truly compensate for damages.

Keywords: Infringement; Trademark; Compensation

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการ พัฒนารหัสสินค้าทางปัญญาต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ ก้าวหน้า และทันสมัยมากกว่าที่เป็นอยู่ในอดีตไม่ว่าจะเป็นเรื่องของงานทางด้านลิขสิทธิ์ งานด้านสิทธิบัตรหรือเครื่องหมายการค้าที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้กับสินค้าของตนในขณะเดียวกันก็ผู้ที่มีที่คอยหาผลประโยชน์ โดยการลวงละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และการลวงละเมิด กระทั่งสิทธิระหว่างบุคคลกันดังกล่าวนั้นก็เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เช่น การละเมิดเครื่องหมายการค้า คือ เครื่องหมายที่ใช้เพื่อแยกแยะหรือแสดงว่าสินค้า ที่ใช้เครื่องหมายการค้า นั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้ เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2566) ซึ่งจากการลวงละเมิดสิทธิโดยมิชอบด้วย กฎหมายดังกล่าวนี้ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายติดตามมาต่อผู้ถูกระงับละเมิดโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สำหรับในประเทศไทยนั้นจะเห็นได้ว่าคดีละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาประเภทเครื่องหมายการค้า นั้น มีอัตราเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะมีบทบัญญัติในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการ ทำละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่ให้อำนาจศาล นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 มาใช้ในการที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า มาบังคับใช้ ในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนสำหรับการกระทำละเมิดต่อเครื่องหมายการค้า นั้นปรากฏว่า บทบัญญัติในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ไม่สามารถ หยุดยั้งการกระทำละเมิดของผู้กระทำผิดได้ ทั้งนี้เพราะบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมี หลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ ที่เป็นสาระสำคัญ ที่มีลักษณะเป็นการให้อำนาจศาล ในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยกำหนดให้ตามควรแก่พฤติการณ์ และความร้ายแรง แห่งการละเมิดหรือความร้ายแรงของความเสียหาย โดยมีได้มีบทบัญญัติที่จะให้อำนาจศาลในการที่จะกำหนดค่าสินไหมทดแทนในลักษณะที่เป็นการลงโทษ ผู้กระทำละเมิด ซึ่งคดีส่วนใหญ่ ศาลจะวินิจฉัยไปในทางที่ให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหาย ที่ผู้เสียหายนำสืบถึงความเสียหายได้เท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงบางครั้งผู้เสียหาย เสียหายมากกว่าที่ ศาลกำหนดให้จำเลยชดเชย เช่น ตามตัวอย่าง คำพิพากษาฎีกาที่ 9523/2544 ที่ศาลกำหนดค่าเสียหาย ที่โจทก์ได้รับเป็นเงิน 20,000 บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) เท่านั้นแม้ว่าโจทก์จะฟ้องเรียกค่าเสียหายมาเป็นเงิน ถึง 2,000,000 บาท (สองล้านบาทถ้วน) ก็ตาม

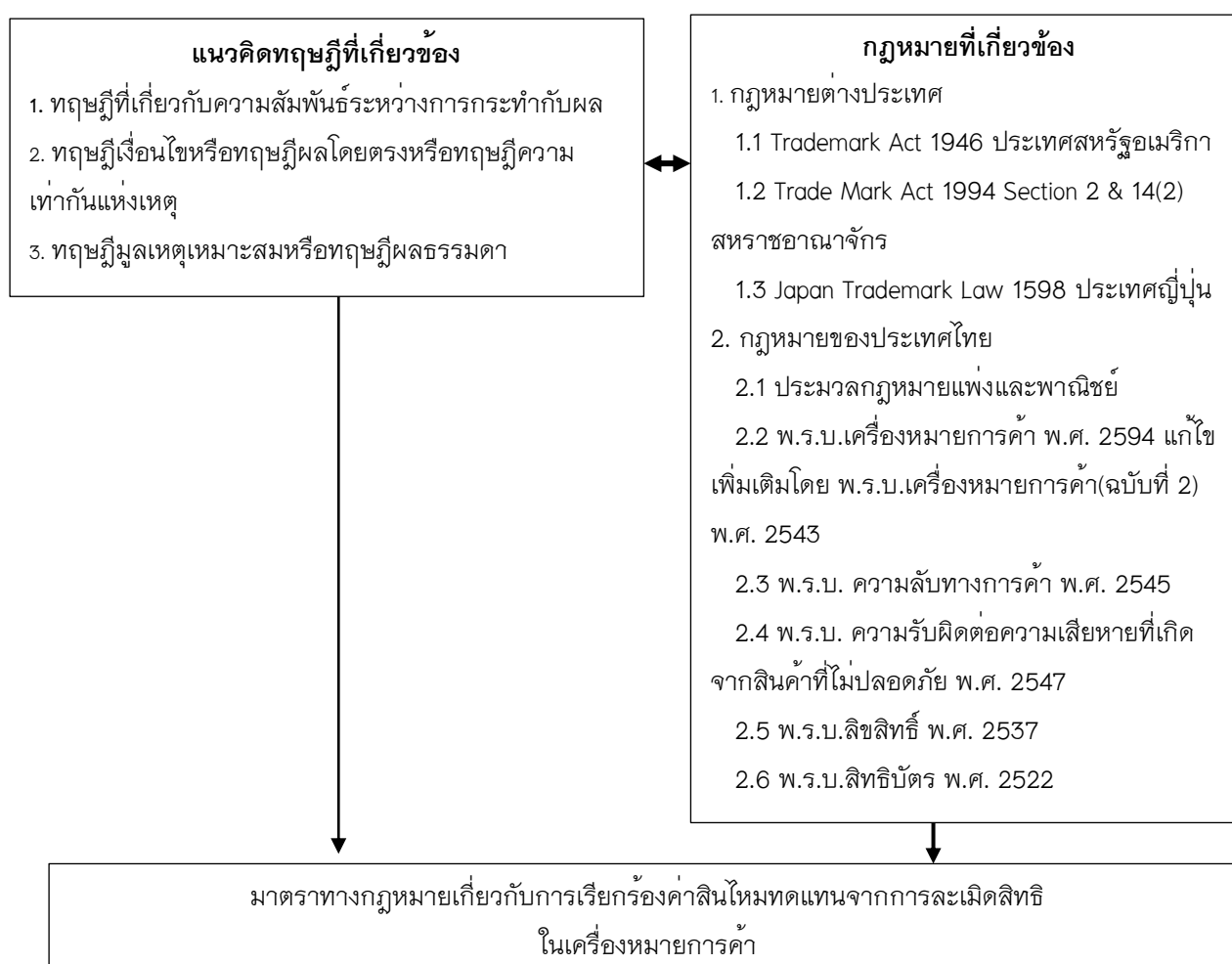
ซึ่งจากตัวอย่างคำพิพากษาที่ยกมาให้เห็นนั้นจะเห็นได้ว่าศาลฎีกาได้นำเอาเรื่องของระยะเวลาที่จำเลยกระทำละเมิดต่อโจทก์ มาเป็นเกณฑ์ โดยไม่ได้พิจารณาถึงความเสียหายที่โจทก์ได้รับอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเหตุให้โจทก์ไม่ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่เป็นความเสียหายที่แท้จริงที่โจทก์ได้รับจากการกระทำละเมิดของจำเลยและจากการที่ศาลไม่สามารถกำหนดค่าเสียหายที่แท้จริงให้แก่ผู้เสียหายได้ เพียงแต่กำหนดค่าสินไหมทดแทนเท่าที่ผู้เสียหายพิสูจน์หรือนำสืบได้เท่านั้นที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งจากกรณีดังกล่าวจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฉกฉวยโอกาส โดยการลอกเลียนงานสร้างสรรค์ สิ่งประดิษฐ์ หรือเครื่องหมายการค้า ตลอดจนสิ่งสร้างสรรค์ประเภทอื่นๆ เพื่อหาประโยชน์ทางการค้าโดยมิได้รับอนุญาต โดยมีความคิดว่าถึงแม้ว่าจะถูกดำเนินคดีละเมิดและต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ก็ยังมีรายได้ที่เหลือ ที่คุ้มค่า จนสามารถร่ำรวยได้ และไม่เกิดการขัดหลาบ ไม่เกรงกลัวกับโทษที่ตนได้รับจากการทำละเมิดรู้สึกว่าการเสี่ยงในการกระทำผิด เพราะถึงจะถูกจับได้ก็ได้รับโทษให้ชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินไม่มากนักเพราะผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับจากการกระทำละเมิด นั้นมีจำนวนมากกว่าจำนวนเงินที่ศาลพิพากษาให้จำเลยหรือผู้กระทำละเมิดชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย และเป็นเหตุผลที่ทำให้จำเลยหรือผู้กระทำละเมิดกล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด และไม่ขัดหลาบที่จะกระทำความผิดในครั้งต่อไปอีก และจากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวจึงสามารถสรุปปัญหาในเรื่องนี้ได้ว่า จากการที่กฎหมายในเรื่องของการใช้มาตรการทางอาญาและการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าที่ศาลนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 มาใช้นั้น โดยมีแนวความคิดมุ่งหมายที่จะให้ผู้ละเมิดชดเชยค่าเสียหายที่แท้จริงเพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนการทำละเมิดนั้น ไม่อาจนำมาทดแทนความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดในความเป็นจริงอย่างยุติธรรมได้เพราะผู้เสียหายไม่ได้รับค่าชดเชยความเสียหายตามความเป็นจริงที่ได้รับ และการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้กระทำละเมิดชดเชยค่าเสียหายนั้น มิได้ทำให้ผู้กระทำละเมิดขัดหลาบ อีกทั้งไม่เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดรายต่อไปแต่อย่างใด

ดังนั้นการปรับปรุงหลักกฎหมายในเรื่อง ของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าโดยการนำหลักการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษมากำหนดเพื่อเป็นการเพิ่มโทษจากการที่จำเลยต้องชำระค่าเสียหายที่แท้จริงให้โจทก์ไปแล้วโดยจำเลยจะต้องชดเชยค่าเสียหายในเชิงลงโทษในผู้เสียหายอีกส่วนหนึ่งด้วย โดยนำกฎหมาย หลักกฎหมายในเรื่องการกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 และหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ประเทศญี่ปุ่น และ หลักกฎหมายว่าด้วยความตกลงทริปส์ (TRIPS) ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาที่ครอบคลุมการคุ้มครองและบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญากว้างขวางที่สุด (เฉลิมชัย กักเกียรติกุล, 2566) ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้ามาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและมาตราทางกฎหมาย เกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาของการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน กรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าว่าถูกต้องและเหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างไร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขโดยการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยให้มีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าข้อมูลจากตำราและตัวบทกฎหมายของไทยและต่างประเทศ บทความ เอกสารประกอบการอบรม งานวิจัย ข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตตลอดจนแนวคำพิพากษาของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า

ผลการวิจัย

จากการที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนและการกำหนดค่าเสียหายในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้ามาแล้ว นั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎี ที่นำมาใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีการกระทำละเมิดนั้น คือ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล โดยแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว แยกออกได้ 2 ทฤษฎีคือ 1) ทฤษฎีเงื่อนไขหรือทฤษฎีผลโดยตรงหรือทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุ และ 2) ทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมหรือทฤษฎีผลธรรมดา โดยทฤษฎีเงื่อนไขหรือทฤษฎีผลโดยตรงหรือ ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุ ทฤษฎีนี้จะถือว่าถ้าไม่มีการกระทำที่ถูกกล่าวหาผลจะไม่เกิด (เนติบัณฑิตยสภา, 2565) ดังนั้น ถ้ามีการกระทำหลายอย่างอันเป็นเหตุแห่งผลก็ถือว่าเหตุทุกเหตุมีน้ำหนักเท่ากันที่จะก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นซึ่งผู้ก่อเหตุต้องรับผิดชอบ ดังนั้นหากพฤติกรรมของจำเลยเป็นเหตุหนึ่งในหลายเหตุ จำเลยก็ต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม หรือทฤษฎีผลธรรมดานั้น ทฤษฎีนี้ถือว่า บรรดาเหตุทั้งหลายที่ก่อให้เกิดผลเสียหายขึ้นนั้น ผู้กระทำต้องรับผิดชอบเฉพาะเหตุที่ตามปกติย่อมก่อให้เกิดผลเช่นนั้นขึ้น ต้องพิจารณาว่าตามความรู้ ความชำนาญของมนุษย์ ผลอาจจะเกิดจากการกระทำของผู้กระทำหรือไม่ ผลที่อาจเกิดขึ้นนั้นจะต้องไม่ห่างไกล จนตามความคิดเห็นของคนธรรมดา ไม่สามารถจะคาดหมายได้ โดยทฤษฎีเงื่อนไขและทฤษฎีเหตุเหมาะสมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ทฤษฎีเงื่อนไข ที่ถือว่าถ้าไม่มีการกระทำของจำเลยความเสียหายย่อมไม่เกิด ถือว่าผลที่เกิดขึ้นเกิดจากการกระทำของจำเลยข้อดีคือตรงตามความเป็นจริงตามธรรมชาติ แต่มีข้อเสียที่จำเลยต้องรับผิดชอบโดยไม่มีขอบเขตตลอดถึงความเสียหายที่ไม่มีใครคาดหมายก็ต้องรับผิดชอบ ส่วนทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมถือว่าความเสียหายที่จำเลยจะต้องรับผิดชอบต้องเป็นผลที่ตามปกติย่อมเกิดจากการกระทำของจำเลย ทฤษฎีนี้มีข้อดีที่เหมาะสมกับความผิดของจำเลยที่จำเลยกระทำผิด หรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งวินิจฉัยตามพฤติการณ์ที่บุคคลเช่นนั้นควรจะทราบ แต่มีข้อเสียตรงที่จำกัดผลของความรับผิดชอบแคบเกินไป คือให้รับผิดชอบเท่าที่คาดเห็น ซึ่งขัดกับความเป็นจริง ความเสียหายนั้นเป็นผลโดยตรงของจำเลยแท้ๆ แต่จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบ ทำให้بابและเคราะห์ ตกแก่ผู้เสียหายทั้งที่มีได้ทำผิดอะไรด้วยเลย

อย่างไรก็ตามทฤษฎีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล การกระทำอันเป็นละเมิดนั้น แม้ว่าจะได้กระทำลงจนครบองค์ประกอบในการกระทำละเมิดแล้วก็ตาม แต่ถ้าใจทักไม่อาจพิสูจน์ได้

ว่าผลเสียหายที่โจทก์ได้รับเป็นผลจากการกระทำของจำเลยแล้ว ก็ยอมเอาผิดแก่จำเลยไม่ได้ และแม้ว่า บทบัญญัติมาตรา 420 จะมีได้บัญญัติถึงขอบเขตความรับผิดของจำเลยในคดีละเมิดไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่ตัวบทใช้คำว่า “จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” แต่การจะให้จำเลยต้องรับผิดในผลแห่งการกระทำของเขาจำเป็นต้องมีหลักในการพิสูจน์ ถึงความสัมพันธ์ ระหว่างเหตุกับผลของการกระทำ

สำหรับ ทฤษฎีที่นำมาใช้ในกฎหมายไทย เป็นทฤษฎีเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไข ที่ให้ประโยชน์แก่ผู้เสียหายมากกว่าทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม แต่ในขณะเดียวกันก็อาจทำให้จำเลยต้องรับผิดมากเกินไป ดังนั้นจึงมีการนำหลักจากสองทฤษฎีนี้มาใช้ร่วมกัน โดยนำทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไขมาใช้ในตอนต้น แล้วนำทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมมาใช้ในตอนปลาย กล่าวคือจะดูผลที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องราวผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมานั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุแรกเหตุเดียว หรือมีเหตุอื่นมาสอดแทรกเข้าไปด้วย ถ้าปรากฏว่าได้มีเหตุอื่นมาสอดแทรกจนกระทั่งเหตุแรกหมดความสำคัญลงเช่นนี้ถือว่าผลที่เกิดขึ้นต่อไปนั้น ผู้ก่อเหตุแรกไม่ต้องรับผิด (วาริ นาสกุลและจรัญ ภักดีธนากุล, 2567)

2. ข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPS Agreement) หลักเกณฑ์ระหว่างประเทศว่าด้วยการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้านั้นมีมานานแล้วโดยปรากฏอยู่ใน มาตรา 6 ถึง 10 ในอนุสัญญากรุงปารีส ซึ่งความตกลงด้านการค้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา หรือ “TRIPS Agreement : Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights) ขององค์ การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ก็ได้กำหนดกฎเกณฑ์และมาตรฐานการคุ้มครองขั้นต่ำของ ทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่าง ๆ ไว้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2565) และยังมีการเพิ่มเติมหลักการบางอย่าง เพื่อเสริมหลักการในอนุสัญญากรุงปารีสเพื่อให้มีความชัดเจนขึ้น เช่น ความตกลง TRIPS ได้ให้คำนิยามเครื่องหมายการค้าไว้เพื่อสร้างความชัดเจนในการให้ความคุ้มครอง เครื่องหมายการค้า ซึ่งอนุสัญญากรุงปารีสมิได้กำหนดไว้แต่อย่างใด ทั้งนี้ความตกลงได้นิยาม “เครื่องหมายการค้า” ว่าเป็น สัญลักษณ์ใด ๆ หรือการรวมกันของสัญลักษณ์ที่มีลักษณะที่สามารถ จำแนกสินค้าหรือบริการของกิจการหนึ่งออกจากสินค้าหรือบริการของกิจการอื่นถือว่าเป็น เครื่องหมายการค้า ซึ่ง “สัญลักษณ์” นั้นรวมถึง คำ ชื่อบุคคล ตัวอักษร ตัวเลข ส่วนประกอบของภาพ การรวมกันของสี และการรวมกันของสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น และความตกลง TRIPS ยังได้กำหนด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายทางการค้าด้วย เพื่อสร้างมาตรฐานขั้นต่ำ ในกระบวนการและดุลพินิจของหน่วยงานของรัฐในการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เช่น ประเภทของเครื่องหมายการค้าที่สามารถขอรับจดทะเบียนได้ เงื่อนไขการขอรับจดทะเบียนเครื่องหมาย การค้า การไม่รับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า และการประกาศจดทะเบียน การคัดค้านและ การยกเลิกการจดทะเบียน เป็นต้น นอกจากนี้ ความตกลง TRIPS ได้กำหนดสิทธิของเจ้าของ เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนว่ามีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะป้องกันมิให้บุคคลที่สามซึ่งมิได้รับอนุญาต

ใช้เครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกันในการค้ากับสินค้าหรือบริการประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกันที่ได้จดทะเบียนไว้ หากการใช้นั้นอาจก่อให้เกิดความสับสนขึ้นได้ (Likelihood of Confusion) และความตกลง TRIPS ยังได้กำหนดต่อไปอีกว่าในกรณีที่มีการใช้เครื่องหมายการค้าที่เหมือนกันกับสินค้าหรือบริการที่เหมือนกัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าอาจก่อให้เกิดความสับสนขึ้นได้ อีกทั้งความตกลง TRIPS ยังได้รับรองการให้ความคุ้มครองครอบคลุมถึงเครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรองและเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียง (Well-known Marks) ด้วย แต่ก็อนุญาตให้ประเทศสมาชิกสามารถกำหนดข้อยกเว้นสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าไว้ได้ แต่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์อันชอบธรรมของเจ้าของเครื่องหมายการค้าและของบุคคลที่สามด้วย (เฉลิมชัย กักเกียรติกุล, 2566)

สรุปแล้ว ความตกลง TRIPS กำหนดประเภทของเครื่องหมายที่สามารถได้รับการคุ้มครองเป็น trademarks และสิทธิขั้นพื้นฐานของการได้รับความคุ้มครอง สำหรับทั้งสินค้าและบริการ นอกจากนี้เครื่องหมายที่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย (well-known) ในประเภทใดก็จะได้รับความคุ้มครองเพิ่มเติมด้วย (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2566)

3. การกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าและการลงโทษผู้กระทำความผิด สรุปได้ดังนี้ เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้ว เจ้าของเครื่องหมายการค้ามีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้เครื่องหมายการค้ากับสินค้าที่จดทะเบียนไว้ (สนธิสัญญาเจนีวาเพื่อสงคราม, 2566) หรือสิทธิเด็ดขาดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช 2534 มาตรา 44 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 44 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 27 และมาตรา 68 เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้” โดยสิทธิในเครื่องหมายการค้า จะมีลักษณะเฉพาะที่เด่นชัดแตกต่างไปจากสิทธิในทรัพย์สินหรือในทรัพย์สินที่มีรูปร่างอื่นๆ คือกฎหมายให้เจ้าของเครื่องหมายการค้ามี “สิทธิแต่เพียงผู้เดียว” ในการกระทำการต่างๆ ที่เป็นการแสวงหาประโยชน์จากเครื่องหมายการค้าของตน เหตุผลอันเป็นที่มาของสิทธิประเภทนี้ เนื่องจากเครื่องหมายการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งซึ่งมีวัตถุแห่งทรัพย์สินเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Assets) อันต่างไปจากทรัพย์สินที่มีรูปร่างโดยทั่วไป ทั้งยังเป็นสิ่งที่ควบคู่กับตัวเครื่องหมายการค้า (Associate with Trademark) และไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้นกฎหมายจึงต้องคุ้มครองและปกป้องสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าอย่างเด็ดขาดโดยครอบคลุมการใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง

สิทธิเด็ดขาดหรือสิทธิแต่เพียงผู้เดียวนี้ หมายถึง เจ้าของเครื่องหมายการค้ามีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้หรือแสวงหาประโยชน์จากเครื่องหมายการค้าของตนด้วยตนเองหรืออนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิในเชิงนิเสถ (Licensing) หรือหากกล่าวในอีกนัยหนึ่งก็คือ สิทธิในเครื่องหมายการค้าเป็นสิทธิ นิเสถ

(negative right) ที่บุคคลอื่นไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ หากไม่ได้รับอนุญาตหรือได้รับความยินยอมจากเจ้าของเครื่องหมายการค้า (ยรรยง พวงราช, 2563)

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าคดีละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาประเภทเครื่องหมายการค้า นั้นมีอัตราเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยสถิติการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญารายเดือนปีพ.ศ. 2567 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติพบว่า เดือนกุมภาพันธ์มีผู้กระทำผิดพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ถึง 39 คดี (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2567) แม้ว่าจะมีบทบัญญัติในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการทำละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่ให้อำนาจศาลนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 มาใช้ในกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยมาตราดังกล่าวบัญญัติว่า “ค่าสินไหมทดแทนจะใช้กันสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด” และมาตรา 438 วรรคสอง บัญญัติว่า “อนึ่งค่าสินไหมทดแทนได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย” มาบังคับใช้ในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนสำหรับการกระทำละเมิดต่อเครื่องหมายการค้า นั้นปรากฏว่าบทบัญญัติในเรื่องของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ไม่สามารถหยุดยั้งการกระทำละเมิดของผู้กระทำผิดได้ ทั้งนี้เพราะบทบัญญัติดังกล่าวมี หลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ที่เป็นสาระสำคัญ ที่มีลักษณะเป็นการให้อำนาจศาล ในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยกำหนดให้ตามควรแก่พฤติการณ์ และความร้ายแรง แห่งการละเมิดหรือความร้ายแรงของความเสียหาย โดยมีได้มีบทบัญญัติที่จะให้อำนาจศาลในการที่จะกำหนดค่าสินไหมทดแทนในลักษณะที่เป็นการลงโทษผู้กระทำละเมิด เพื่อให้ผู้กระทำละเมิดเกิดความเข็ดหลาบและเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างต่อผู้ที่ จะกระทำละเมิดต่อไปได้ ซึ่งคดีส่วนใหญ่ ศาลจะวินิจฉัยไปในทางที่ให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่ผู้เสียหายนำสืบถึงความเสียหายได้เท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงบางครั้งผู้เสียหาย เสียหายมากกว่าที่ศาลกำหนดให้จำเลยชดเชย โดยในกรณีนี้เทียบได้กับคดีของการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งศาลใช้หลักการเดียวกันในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า ดังนี้ คำพิพากษาฎีกาที่ 9523/2544 “โจทก์ พ้องเรียกค่าสินไหมจากการที่จำเลยบริษัทแคปปิตอลจำกัดว่ากระทำละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยโจทก์ได้ฟ้องเรียกร้องให้จำเลยคืนระบบสินค้าทั้งหมด อาทิเช่น ระบบตัวสัญญาใช้เงิน ระบบบัญชี ระบบหลักทรัพย์ ระบบสินทรัพย์ ระบบเงินกู้ ระบบขายลดเช็ค และระบบตัวเงิน ฯลฯ ซึ่งเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ของโจทก์ หากคืนไม่ได้ ให้จำเลยใช้ราคาให้โจทก์เป็นเงิน 2,000,000 บาท และให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายเป็นเงิน 200,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จและขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 69 และมาตรา 74” ปรากฏว่า คดีนี้ศาลฎีกาพิพากษาให้จำเลยคืน

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทั้งหมดให้แก่โจทก์ ยื่นตามคำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง แต่พิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ในเรื่องที่ให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายแก่โจทก์ จาก 200,000 บาท เป็น 20,000 บาท โดยมีเหตุผลของ คำพิพากษาดอนหนึ่งกล่าวว่า “จำเลยต้องคืนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พินาทให้โจทก์ ภายในวันที่ 8 ธันวาคม 2542 เมื่อถึงกำหนดจำเลยไม่ยอมคืนให้แก่โจทก์ ก็ต้องถือว่าจำเลยได้กระทำการละเมิดต่อโจทก์เริ่มตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่ โจทก์มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย จากจำเลย เป็นต้นไป มิใช่จำเลยต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่โจทก์ลาออกจากการเป็นลูกจ้างบริษัทจำเลยตามที่โจทก์ฟ้องตั้งที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางวินิจฉัย เมื่อตามคำฟ้องโจทก์ เรียกค่าเสียหายถึงวันฟ้อง ดังนั้น โจทก์จึงมีสิทธิได้รับค่าเสียหายตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่จำเลยละเมิดต่อโจทก์ ถึงวันฟ้องคือวันที่ 31 มกราคม 2543 เป็นเวลา 1 เดือน 23 วัน เท่านั้น จึงเห็นสมควรกำหนดค่าเสียหายให้แก่โจทก์เป็นเงิน 20,000 บาท” (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, 2566)

ซึ่งจากตัวอย่างคำพิพากษาที่ยกมาให้เห็นนั้นจะเห็นได้ว่าศาลฎีกาได้นำเอาเรื่องของระยะเวลาที่จำเลยกระทำละเมิดต่อโจทก์ มาเป็นเกณฑ์ โดยไม่ได้พิจารณาถึงความเสียหายที่โจทก์ได้รับอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเหตุให้โจทก์ไม่ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่เป็นความเสียหายที่แท้จริงที่โจทก์ได้รับจากการกระทำละเมิดของจำเลย

และจากการที่โจทก์ไม่สามารถนำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงค่าเสียหายที่จริงได้นั้น ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากเรื่องบางเรื่องเป็นเรื่องที่เป็นข้อมูลที่เป็นความลับ ที่ผู้เสียหายหรือโจทก์ไม่สามารถนำสืบในศาลอันเป็นการเปิดเผยจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหาย ไม่สามารถนำสืบถึงความเสียหายในส่วนนี้ที่เป็นความเสียหายที่แท้จริงให้ศาลเห็นได้ และเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องไปในที่สุด หรือศาลอาจพิพากษาให้จำเลย หรือผู้ทาละเมิดชดเชยค่าเสียหายให้ผู้เสียหายบางส่วนเท่านั้น ตามตัวอย่างของคำพิพากษาศาลฎีกาที่ยกมาดังกล่าว และเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถพิสูจน์ค่าเสียหายที่แท้จริงได้ก็คือ เนื่องจากความเสียหายของทรัพย์สินทางปัญญานั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวพันกับการสร้างสรรค์ที่เกิดจากความคิด และชื่อเสียงทางการค้าหรือค่านิยมที่ไม่อาจจับต้องหรือวัดกันได้ง่าย อีกทั้งทรัพย์สินทางปัญญานั้นเป็นงานที่ต้องสร้างสรรค์โดยใช้สติปัญญาความรู้และความอดุสหาะ รวมทั้งค่าใช้จ่ายค่าเสียเวลาในการคิดค้นเพื่อให้ได้มา และเกิดประโยชน์เหนือคู่แข่งในทางเศรษฐกิจการค้าทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านี้จึงมีคุณค่า และราคาที่สูงมากจนไม่อาจประเมินค่าได้ ฉะนั้นถ้ามีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงยากที่ผู้เสียหายจะพิสูจน์ความเสียหายที่ถูกต้องแท้จริงให้ศาลเห็นได้

และจากการที่ศาลไม่สามารถกำหนดค่าเสียหายที่แท้จริงให้แก่ผู้เสียหายได้ เพียงแต่กำหนดค่าสินไหมทดแทนเท่าที่ผู้เสียหายพิสูจน์หรือนำสืบได้เท่านั้นทั้งที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งจากกรณี

ดังกล่าวจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฉกฉวยโอกาส โดยการลอกเลียนงานสร้างสรรค์ สิ่งประดิษฐ์ หรือเครื่องหมายการค้า ตลอดจนสิ่งสร้างสรรค์ประเภทอื่น ๆ เพื่อหาประโยชน์ทางการค้าโดยมิได้รับอนุญาต โดยมีความคิดว่าถึงแม้ว่าจะถูกดำเนินคดีละเมิดและต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ก็ยังมีรายได้ที่เหลือ ที่คุ้มค่า จนสามารถร่ำรวยได้ และไม่เกิดการเข็ดหลาบ ไม่เกรงกลัวกับโทษที่ตนได้รับจากการทำละเมิดรู้สึกว่าการคุ้มค่าต่อการเสี่ยงในการกระทำผิด เพราะถึงจะถูกจับได้ก็ได้รับโทษให้ชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินไม่มากนักเพราะผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับจากการกระทำละเมิดนั้นมีจำนวนมากกว่าจำนวนเงินที่ศาลพิพากษาให้จำเลยหรือผู้กระทำละเมิดชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย และเป็นเหตุผลที่ทำให้จำเลยหรือผู้กระทำละเมิดกล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด และไม่เข็ดหลาบที่จะกระทำความผิดในครั้งต่อไปอีก

อีกทั้งมาตรการทางอาญาที่ใช้ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำละเมิดสิทธิกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้นก็มิได้มีการบัญญัติไว้มีเพียงบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 76 เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ที่บัญญัติให้มีลักษณะเป็นการชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายหรือโจทก์ โดยให้ศาล มีคำสั่งให้จ่ายค่าปรับที่จำเลยได้ชำระตามคำพิพากษา ให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวน กึ่งหนึ่ง แต่บทบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติ เครื่องหมายการค้า ไม่ได้มีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวไว้แต่ประการใดโดย มีแต่บทกำหนดโทษ จำคุก หรือปรับเท่านั้น ซึ่งทำให้เห็นได้ว่า ถึงแม้ผู้กระทำละเมิด หรือจำเลยจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายแต่โจทก์ก็ไม่ได้รับการชดเชยความเสียหายในทางแพ่งเท่าที่ควรแต่ประการใด อีกทั้งยังเพิ่มภาระให้โจทก์ ที่จะต้องไปร้องทุกข์ และไปเป็นพยานในศาลอีกด้วย

อนึ่ง ในการดำเนินคดีอาญากับผู้ละเมิด ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์นั้น ถึงแม้ว่าจะมีคำสั่งศาลปรับผู้กระทำละเมิด และมีคำสั่งให้จ่ายค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษาให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงกึ่งหนึ่งแล้วก็ตาม แต่ตามแนวทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานตำรวจและตามแนวทางคำพิพากษาของศาลในคดีอาญาล้วนใหญ่นั้น จะเห็นว่าจับและลงโทษได้เฉพาะผู้กระทำผิดรายย่อย คือผู้จำหน่ายหรือผู้ละเมิดชั้นรองเท่านั้น ไม่สามารถจับกุมหรือดำเนินคดีกับผู้ผลิตรายใหญ่ หรือผู้ทำละเมิดขั้นต้นได้ ตัวอย่างกรณีนี้เทียบได้กับคดีละเมิดลิขสิทธิ์ตามคำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาที่ ทป. อ.2707/2546 จำเลยละเมิดลิขสิทธิ์ชั้นรอง ศาลพิพากษารอการลงโทษจำเลยมีกำหนด 1 ปี และปรับจำเลยเป็นจำนวน 80,000 บาทซึ่งจากคำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางดังกล่าวจะเห็นได้ว่าศาลจะลงโทษปรับจำเลยเป็นจำนวนเงินเพียง 80,000 บาทเท่านั้น ซึ่งส่วนแบ่งจำนวนกึ่งหนึ่งที่โจทก์จะได้รับคือ 40,000 บาท ซึ่ง เป็นจำนวนเงินเพียงเล็กน้อย ไม่สามารถเยียวยาความเสียหายที่ผู้เสียหายหรือโจทก์ได้รับอย่างแท้จริงได้

และจากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวจึงสามารถสรุปปัญหาในเรื่องนี้ได้ว่า จากการที่กฎหมายในเรื่องของการใช้มาตรการทางอาญาและการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าที่ศาลนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 มาใช้นั้นโดยมีแนวความคิดมุ่งหมายที่จะให้ผู้ละเมิดชดเชยค่าเสียหายที่แท้จริงเพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนการทำละเมิดนั้น ไม่อาจนำมาทดแทนความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดในความเป็นจริงอย่างยุติธรรมได้ เพราะผู้เสียหายไม่ได้รับค่าชดเชยความเสียหายตามความเป็นจริงที่ได้รับ และการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้กระทำละเมิดชดเชยค่าเสียหายนั้นมิได้ทำให้ผู้กระทำละเมิดเซ็ดหลาบ อีกทั้งไม่เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้ที่คิดจะกระทำผิดรายต่อไปแต่อย่างใด

3. ดังนั้นการปรับปรุงหลักกฎหมายในเรื่อง ของการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าโดยการนำหลักการ กำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษ ชดเชยให้แก่ ผู้เสียหายโดยนำหลักกฎหมายดังกล่าว จาก พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 หลักกฎหมายความลับทางการค้า กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายเครื่องหมายการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศญี่ปุ่น และกฎหมายว่าด้วยความตกลง ทริปส์ (TRIPS) ที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้านั้น มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าดังกล่าวก็น่าจะสามารถเยียวยาความเสียหายของผู้เสียหายที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าหลักกฎหมายที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีละเมิดความลับทางการค้าตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 และหลักกฎหมายที่ใช้ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบคอมมอนลอว์ หรือประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบซีวิลลอว์ ได้มีหลักเกณฑ์ ที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหายในกรณีละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า และสิทธิในเครื่องหมายการค้า ไว้อย่างชัดเจนและแน่นอน เช่นตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ในคดีที่มีการฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้านั้น มีบทบัญญัติไว้ชัดเจนและแน่นอนทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในกฎหมายความลับของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศญี่ปุ่น ในการที่จะให้อำนาจศาลการที่กำหนดค่าสินไหมทดแทน ถึง 4 วิธีคือ

1. โดยการกำหนดค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง
2. โดยการให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ละเมิด สิทธิในความลับทางการค้า คืนผลประโยชน์ที่ได้จากหรือเนื่องจากการละเมิดให้แก่ผู้เสียหาย

3. กำหนดค่าสินไหมทดแทนในจำนวนที่ศาลเห็นสมควรในกรณีที่ศาลไม่อาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงได้

แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 ที่ศาลนำมาใช้กับกรณีที่มีการละเมิดสิทธิเครื่องหมายการค้า นั้น ยังไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการที่จะมีคำสั่งให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายเชิงลงโทษให้แก่ผู้เสียหายแต่ประการใดโดยหลักการหลักที่ใช้สำหรับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายสำหรับกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าวนั้นยังเป็นไปในลักษณะที่ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของความเสียหาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 เท่านั้น คือ ให้อำนาจศาลกำหนดค่าเสียหายสำหรับกรณีที่เจ้าของสิทธิต้องสูญเสียประโยชน์และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นสำหรับบังคับตามสิทธินั้น

แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่กฎหมายให้นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 มาใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีการกระทำละเมิด แต่ตามคำพิพากษาศาลฎีกา และคำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ พบว่าเจ้าของสิทธิยังไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างแท้จริง ซึ่งนอกจากจะเกิดจากหลักกฎหมายที่ยังไม่สมบูรณ์พอแล้วยังเกิดจากการดำเนินคดีของเจ้าของสิทธิ ที่มีผลต่อการกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายของศาลด้วย และทำให้เห็นว่าหลักกฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่แท้จริง และไม่สามารถเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงแก่เจ้าของสิทธิได้อย่างแท้จริงดังกล่าวได้

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 ที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือกำหนดค่าเสียหายในกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า นั้น ยังไม่มีความเหมาะสม หรือยังมีความบกพร่องอยู่หลายประการ ซึ่งสมควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลักกฎหมาย บางประการ โดยการนำหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ.2545 และหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเป็นการแก้ ปัญหาที่เกิดจากหลักกฎหมายที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือที่ใช้ในการกำหนดค่าเสียหายเอง และปัญหาที่เกิดจากการดำเนินคดีของเจ้าของสิทธิหรือผู้เสียหายทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างแท้จริงมากขึ้นกว่าบทบัญญัติที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ โดยผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ควรมีการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายจากที่มีอยู่เดิม โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเพื่อความเหมาะสมสำหรับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันโดยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 เพื่อว่าต่อไปศาลจะได้ไม่ต้องนำมาตรา 438 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งโดยปรกติแล้วจะใช้สำหรับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนกรณีที่มีการละเมิดสิทธิโดยทั่ว ๆ ไปมากกว่าการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา มาใช้กับกรณีที่มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอีก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เสนอแนะให้มีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการเพิ่มบทลงโทษผู้กระทำความผิดแก่ผู้ที่กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยเจตนา มากกว่าผู้ที่กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยไม่เจตนา โดยคำนึงถึงเจตนาของผู้กระทำความผิด เพราะคดีละเมิดที่เกิดขึ้นบางครั้งผู้กระทำความผิดก็ไม่ทราบว่าเครื่องหมายของตนเลียนแบบเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น ดังนั้นโทษที่ได้รับก็ควรจะต้องแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2565). *ทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement : FTA) ยุคใหม่*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2566, จาก

<https://www.dtn.go.th/th/content /category /detail/id/42/cid/1517/iid/10975>.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2566). *สาระสำคัญของความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.dtn.go.th>.

กรมทรัพย์สินทางปัญญา.(2566). *ทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับผู้ประกอบการเครื่องหมายการค้า*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2566, จาก

https://www.ipthailand.go.th/images/Promote/3_book_TM.pdf.

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2567). *สถิติการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญารายเดือนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกรมศุลกากร ปี พ.ศ. 2567*.

สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2567, จาก https://www.ipthailand.go.th/th/protect-005/item/staticpp_dipmonth -february67 -tha.html?category_id=2168.

เฉลิมชัย กักเกียรติกุล.(2566). *ความเป็นมาของความตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา (TRIPS Agreement)*. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2566, จาก http://chalemchai-nbtc.blogspot.com/2013/06/ 1_7395.html.

เนติบัณฑิตยสภา. (2565). *Week 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2566, จาก

https://thethaibar.or.th/thaibarweb/files/Data_web/downloads_doc/term1/watchara/w4.pdf.

วารีย์ นาสกุล และจรัญ ภัคดีธนากุล.(2567). *คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลามิควรได้*. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน

ยรรยง พวงราช.(2563). *ทรัพย์สินทางปัญญากับการพัฒนาธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน

2566,จาก https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Creator/personDc/82274.

สนธิกาญจน์ เพื่อนสงคราม. (2566). *บทความวิทยุเรื่อง พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2434 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559*.

สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2566, จาก

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1816.

สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ. (2566). *คำอธิบายคำพิพากษาฎีกาที่ 9523/2544*. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2566, จาก <https://deka.in.th/view-44073.html>.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดหนองคาย

Guidelines for Instructional Leadership Development of School
Administrators Under Nong Khai Provincial Office of the Non-Formal and
Informal Education

¹อารยา วิชาวัดดี, ²ธีระเดช จิราธนัต และ ³สทธิย์ กุลสอน

¹Arraya Wichasawat, ²Thiradet Jirathathat and ³Sathit Koonsorn

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล

^{2,3}อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล

¹Master Student, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Santapol College

^{2,3}Lecturer, Faculty of Education, Santapol College

¹Corresponding Author. E-mail: arraya@nongbua.nfe.go.th

Received February 22, 2024; Revised April 10, 2024; Accepted April 17, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 149 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 2) การพัฒนาแนวทาง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 3 แห่ง ในจังหวัดหนองคาย รวมทั้งสิ้น 9 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 3) ประเมินแนวทางการพัฒนา ประเมินความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากที่น้อยที่สุดดังนี้ การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน การกำหนดภารกิจ การนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู การตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน และการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 29 แนวทาง โดยใช้หลักการเรียนรู้ 70 : 20 : 10 สำหรับการพัฒนา 3) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา;
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย; จังหวัดหนองคาย

Abstract

This Article aimed to study 1) to study priority needs of instructional leadership of school administrators 2) to develop guidelines for instructional leadership development of school administrators 3) to assess guidelines for instructional leadership development of school administrators. Three phases of the research were undertaken as Phase 1; study priority needs index. The sample group includes of 149 educational institution administrators, teachers and educational personnel. The sample size of 149 people includes educational institution administrators, teachers and educational personnel. The tool used to collect data was questionnaire with reliability was 0.91. Phase 2; Developing guidelines. The groups of information were administrators of educational from 3 schools, total 9 people. The tool used to collect data was Semi – structured interview. Phase 3; Assessing guidelines. Focus group discussion to suitability assessment to develop guidelines by 9 experts. The tool used to collect data was a form to assess the suitability. Statistics for this research data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, needs assessment, and content analysis. The research results were found as follows; 1) The priority need of instructional leadership of school administrators. There are 5 components. Arrange from greatest to least as follows curriculum and teaching management, mission planning, teaching supervision and the teaching assessment, assessment and monitoring student progress and promotion of academic atmosphere. 2) Develop guidelines for instructional leadership development of school administrators. Consisting of 5 components. Totaling 29 guidelines by using the learning model 70:20: 10 for developing guidelines. 3) The overall assessment results of guidelines for instructional leadership development of school administrators. Overall, the suitability assessment results were at the highest level.

Keywords: Guidelines for development; Instructional leadership; Non-formal and Informal Education;
Nong Khai Province

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อระบบการศึกษาของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กระบวนการในการจัดการศึกษา จึงต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความท้าทาย ดังกล่าว ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะพยายาม เปลี่ยนแปลงกระบวนการในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดี ขึ้นก็ตาม แต่ยังมีประสพปัญหาในหลายด้าน ต่อการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเกิดจากคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสร้างขีดความสามารถในการพึ่งตนเองและการแข่งขัน ที่รุนแรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันซึ่งส่งผลกระทบต่อกรอบขององค์กร ถ้าหากองค์กรใดที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้

องค์กรนั้นจะต้องมีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพื่อจะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

สถานศึกษามีบทบาทสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของคน จึงต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานแก่ผู้เรียน การที่จะเกิดคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาได้นั้นต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษาโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ คุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ (บุญร่วม เทียมจันทร์ และศรัญญา วิชาธรรม, 2561) ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง เป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลม เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญ และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถดำเนินการให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครู เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (กรองกาญจน์ อรุณเมฆ, 2564)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย ได้กำหนดนโยบายในการบริหารการจัดการศึกษาภายในแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้คุณภาพ ขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่สนองตอบยุทธศาสตร์ชาติ ปรับปรุงหลักสูตรทุกระดับทุกประเภทให้สอดคล้องกับการพัฒนาคน ทิศทางการพัฒนาประเทศ 2) ด้านการสร้างสมรรถนะและทักษะคุณภาพ ส่งเสริมความสามารถทางวิชาการ การจัดการศึกษาตลอดชีวิต ที่เน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับแต่ละช่วงวัย สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 3) ด้านองค์กร สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้คุณภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ และ 4) ด้านการบริหารจัดการคุณภาพ เป็นนักบริหารมืออาชีพปรับปรุงระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา ให้มีความครอบคลุมเหมาะสม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับประชาชน (สำนักงาน กศน.จังหวัดหนองคาย, 2565) ปัญหาที่พบจากการดำเนินงานตามนโยบาย คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N - NET) ของผู้เรียนต่ำกว่าค่าเป้าหมายมาตรฐานที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 39.45 จำนวน 4 ภาคเรียน ได้แก่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 35.38 ภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2564 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 35.78 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 36.54 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 39.19 เมื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ไม่ผ่านค่าเป้าหมายมาตรฐานถือว่า มีผลอันเนื่องมาจากประสิทธิภาพของการบริหารงานตามนโยบายที่ 2 ด้านการสร้างสมรรถนะ และทักษะคุณภาพ ส่งเสริมความสามารถทางวิชาการให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เกิดสมรรถนะ

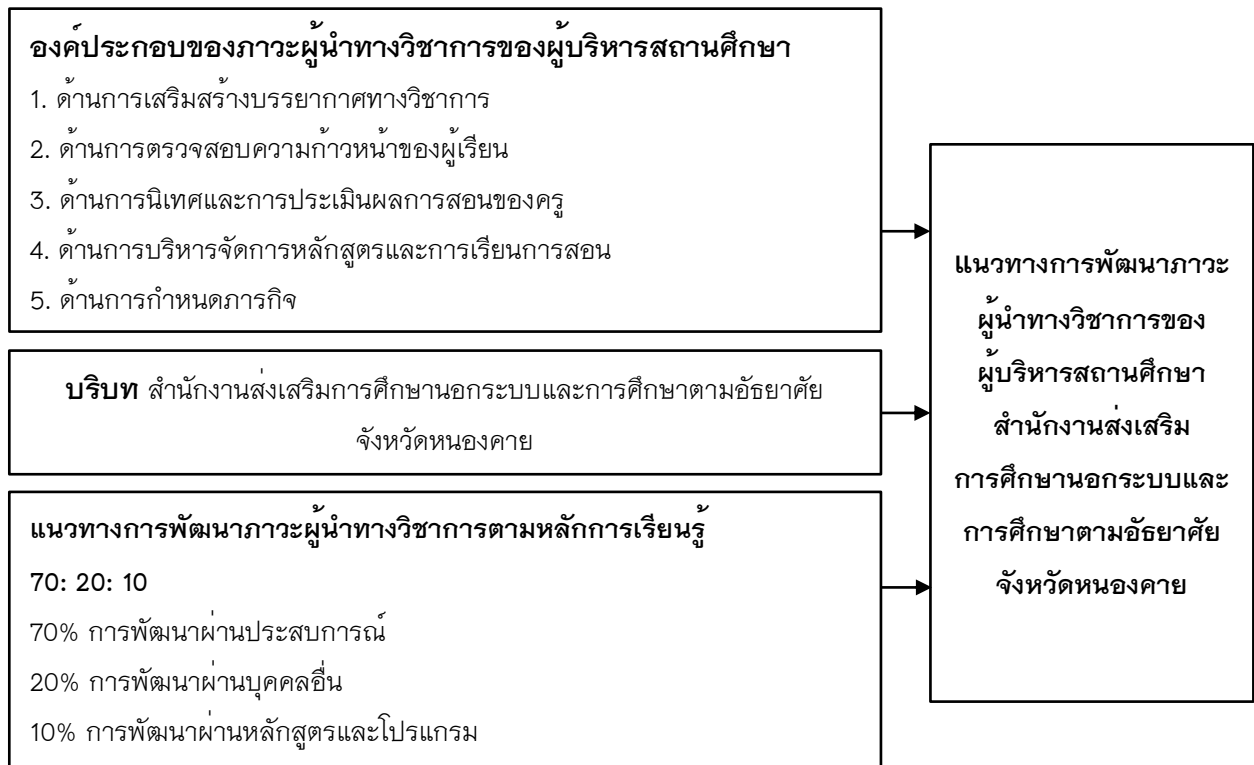
และทักษะที่มีคุณภาพในจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเกิดจากการบริหารจัดการคุณภาพของผู้บริหารตามนโยบายที่ 4 ที่ยังขาดความเป็นนักบริหารมืออาชีพ ทักษะในการบริหารงานวิชาการและภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อเป็นต้นแบบและเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ บริหารจัดการสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามหลักสูตรที่ตั้งไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนา เพื่อการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษา โดยใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของสถานศึกษา สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานงานวิชาการ ตลอดจนมีการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรในหน่วยงานนี้จึงมีความสนใจที่จะวิจัย แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดหนองคาย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย
3. เพื่อประเมินแนวทางทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 242 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 คน และ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 206 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ แล้วคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 149 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน และ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 127 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ การหาคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา ผลการวิเคราะห์ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 สำหรับแบบสอบถาม ฉบับนี้มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบ แบบสอบถามออนไลน์ Google form ตรวจสอบรายละเอียดและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และหาความต้องการจำเป็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย

การศึกษาในระยะที่ 2 เป็นลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำผลการศึกษาในระยะที่ 1 มาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย จำนวน 9 คน จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากผลการศึกษาในระยะที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามวัน เวลา และประเด็นสัมภาษณ์ ที่นัดหมายไว้ล่วงหน้า เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และนำข้อมูล ผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย

ผู้ประเมินแนวทาง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้แก่ กลุ่มอาจารย์ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสม มีลักษณะเป็น มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประเมินความเหมาะสมของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อความเหมาะสมของแนวทาง

ผลการวิจัย

ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน (D) สภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน (D)	สภาพที่พึงประสงค์ (I)	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	4.14	4.42	0.068	5
2. ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน	3.98	4.67	0.173	4
3. ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู	3.98	4.71	0.183	3
4. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน	3.76	4.87	0.295	1
5. ด้านการกำหนดภารกิจ	3.87	4.71	0.217	2
รวม	3.94	4.68	-	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย มี 5 ด้าน สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.295$) ด้านการกำหนดภารกิจ ($PNI_{modified} = 0.217$) ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู ($PNI_{modified} = 0.183$) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน ($PNI_{modified} = 0.173$) และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.068$) ตามลำดับ

ผลการศึกษาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เป็นไปสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเรียงลำดับด้านที่มีความต้องการมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนพบว่า มีแนวทางในการพัฒนา 5 แนวทาง ได้แก่ 1) ต้นสังกัดส่งเสริมให้ผู้บริหารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาของหน่วยงาน ผ่านการประชุมชี้แจงข้อมูล สื่อสาร เพื่อให้ผู้บริหารนำเป็นกรอบการดำเนินงานการจัดการหลักสูตร และการเรียนการสอน 2) ต้นสังกัดและสถานศึกษาร่วมกันศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง เพื่อนำมา พัฒนหลักสูตรของสถานศึกษาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาและหน่วยงาน 3) ผู้บริหารควร พากเพียรพัฒนาตนเองในเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ผ่านการอบรมสัมมนา การศึกษาดูงานสถานศึกษาที่เป็นเลิศ 4) ต้นสังกัดส่งเสริมให้สถานศึกษาสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทางการศึกษา และส่งเสริมให้ผู้บริหารนำเทคโนโลยีมาช่วยในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 5) ต้นสังกัดกำกับ ติดตาม การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนอยู่เสมอ และร่วมสะท้อน ข้อผิดพลาด เพื่อให้สถานศึกษานำผลที่ได้จากการกำกับ ติดตาม ไปปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ด้านการกำหนดภารกิจพบว่า มีแนวทางในการพัฒนา 5 แนวทาง ได้แก่ 1) ต้นสังกัดจัดประชุม ชี้แจง นโยบาย จุดเน้น และการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่สถานศึกษา เป็นการสร้างเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปเป็นกรอบในการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารควรเข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจง นโยบาย จุดเน้น และทิศทางการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา 3) ต้นสังกัดส่งเสริมให้ผู้บริหาร วิเคราะห์ปัญหา สภาพความต้องการและบริบทของพื้นที่ มากำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา 4) ต้นสังกัด ส่งเสริมให้ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา ผ่านการประชุมผู้ปกครอง ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และ 5) ผู้บริหารควรหมั่นศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ เกี่ยวกับนโยบาย จุดเน้น และการจัดการศึกษาของชาติอยู่เสมอ ผ่านการเข้าร่วมประชุม การเสวนา

3. ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู พบว่า มีแนวทางในการพัฒนา 7 แนวทาง ได้แก่ 1) ต้นสังกัดให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อเสนอแนะผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศและการประเมินผล การสอนของครู เพื่อพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา 2) ผู้บริหารและต้นสังกัดร่วมกำหนดเป้าหมาย ระเบียบ และแนวทางการนิเทศ เพื่อให้เกิดหลักการ วิธีการ และแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 3) ต้นสังกัดส่งเสริมการสร้างความร่วมมือ ในการนิเทศ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ โดยให้ผู้บริหารจากสถานศึกษาอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอน 4) ต้นสังกัดจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อย่างสร้างสรรค์ระหว่างผู้บริหารด้วยกัน เพื่อช่วยในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) ต้นสังกัด ส่งเสริมให้ผู้บริหารบันทึกการนิเทศเพื่อประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องมีการสรุป และประเมินหลังการนิเทศ เพื่อให้ผู้บริหารนำไปปรับปรุง แก้ไข การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตน 6) ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมนิเทศการสอนของครูร่วมกับคณะกรรมการนิเทศ และผู้บริหารสถานศึกษาอื่น

เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น และ 7) ผู้บริหารควรเรียนรู้ด้วยตนเอง ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครูผ่านประสบการณ์จากการนิเทศ การเข้าอบรม ประชุม หรือการศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

4. ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน พบว่า มีแนวทางในการพัฒนา 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบแบบประเมินความต้องการ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนตามสภาพจริง 2) ต้นสังกัดส่งเสริมให้ผู้บริหารดำเนินการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ผ่านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อเป็นวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพและความสนใจ 3) ต้นสังกัดส่งเสริมให้สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาผู้เรียน ผ่านการประชุมผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา หรือการสอบถามความต้องการของผู้เรียน 4) ต้นสังกัดสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดโครงการหรือกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาผู้เรียนที่มีผลการเรียนอ่อน ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง นอกจากนั้นยังส่งเสริมการยกย่อง ชมเชย ผู้เรียนที่มีผลการเรียนดี เพื่อเป็นแบบอย่างและจูงใจแก่ผู้เรียนคนอื่น ๆ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ผ่านการนิเทศการเรียนการสอน หรือการสอบถามผู้เรียนด้วยตนเอง และ 6) ต้นสังกัดส่งเสริมให้สถานศึกษามีการรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแก่ผู้เรียนทราบ และรายงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบทั่วกัน

5. ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ พบว่า มีแนวทางในการพัฒนา 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ต้นสังกัดส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาสภาพการจัดกิจกรรมทางวิชาการ กระตุ้นและส่งเสริมกระบวนการคิด การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เรียน เช่น การแข่งขันทักษะวิชาการ 2) ต้นสังกัดควรมีระบบการเสริมแรง สร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผ่านการยกย่อง ชมเชย ประกาศเกียรติคุณ เมื่อผู้บริหารบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้นสังกัดกำหนด 3) ต้นสังกัดส่งเสริมการสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้แก่ผู้บริหาร ผ่านการจัดอบรม การศึกษาดูงานต่างสถานที่ 4) ต้นสังกัดควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหรือจัดแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในสถานศึกษา 5) ต้นสังกัดสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน การจัดแหล่งเรียนรู้ให้พร้อม เพียงพอ และเอื้อต่อการเรียนรู้ให้กับสถานศึกษา และ 6) ผู้บริหารควรศึกษา เรียนรู้การสร้างบรรยากาศทางวิชาการจากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง และจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาท่านอื่น

ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยรวมมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.08) และผู้ทรงคุณวุฒิ

ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ว่าควรใช้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักการเรียนรู้ 70: 20: 10 Learning model สรุปแนวทางได้ดังนี้

1) 70% การพัฒนาผ่านประสบการณ์ หมายถึง ผู้บริหารเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเองจากการศึกษาดูงาน จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้จากการมอบหมายงานครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนางานให้เหมาะสม ผู้บริหารจะต้องออกแบบให้การทำงานในทุกวันมีโอกาสให้ได้เรียนรู้จากหน้างานจริง วิธีที่กล่าวข้างต้นจะทำให้ผู้บริหารมีมุมมองแนวคิดในการทำงานที่หลากหลายอันนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

2) 20% การพัฒนาผ่านบุคคลอื่น หมายถึง การใช้โค้ช (Coaching) ผู้บริหารได้รับการโค้ชจากต้นสังกัดหรือผู้บริหารระดับสูง ที่ช่วยดึงศักยภาพและประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารให้มีความมั่นใจในการบริหารงานบริหารสถานศึกษาพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

3) 10% การพัฒนาผ่านหลักสูตรและโปรแกรม หมายถึง ผู้บริหารเรียนรู้และพัฒนาผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมทั้งในรูปแบบ Training classroom E – learning การสัมมนา โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ผู้บริหารจะได้รับความรู้ในการพัฒนาตนเองกลับกรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อมาปรับใช้กับสถานศึกษา ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น และสามารถนำมาเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับประสบการณ์ของตนเอง ทำให้เกิดการคิดพัฒนาต่อยอดการบริหารงานได้

อภิปรายผลการวิจัย

ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย โดยรวมความต้องการจำเป็นด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน เป็นลำดับที่ 1 ด้านการกำหนดภารกิจ เป็นลำดับที่ 2 ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู เป็นลำดับที่ 3 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน เป็นลำดับที่ 4 และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ เป็นลำดับสุดท้าย ผลการวิจัยเช่นนี้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นกระบวนการวางแผนในการพัฒนาหลักสูตร โดยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา สามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ กษมา ชนะวงศ์ (2564) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญในฐานะที่เป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนการสอน ช่วยจัดระเบียบเส้นทางการเรียนรู้

เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทางการศึกษา ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่วางไว้ ตลอดจนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่จะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ริกา ครีวัวร์ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการบริหารและประสานงานการใช้หลักสูตร 2) ด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา และ 3) ด้านการนิเทศและประเมินผลการสอนของครู

แนวทางการพัฒนาแนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย ซึ่งพบว่า ประกอบด้วย 5 ด้าน 29 แนวทาง และจากการศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน คือ ต้นสังกัดส่งเสริมให้ผู้บริหารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาของหน่วยงาน ผ่านการประชุมชี้แจงข้อมูล สื่อสาร เพื่อให้ผู้บริหารนำเป็นกรอบการดำเนินงานการจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ร่วมกันศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาและหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรและการสอน ต้องเริ่มจากการสร้างความเข้าใจร่วมกัน เปิดโอกาสให้ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อเป็นการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องส่งเสริมให้สถานศึกษาสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา หรือนำเทคโนโลยีมาช่วยในกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีการกำกับ ติดตามการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนอยู่เสมอ และร่วมสะท้อนข้อนิเทศ เพื่อให้สถานศึกษานำผลที่ได้จากการกำกับ ติดตาม ไปปรับปรุง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุจิตานต์ บริเอก (2564) ที่กล่าวว่า ต้องส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการนำเทคนิค วิธีการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานและกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารต้องมีการกำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษา เพื่อให้ข้อคิดในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นแล้วผู้บริหารสถานศึกษา

ควรพากเพียรพัฒนาดตนเองในเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอผ่านการอบรมสัมมนา การศึกษาดูงานสถานศึกษาที่เป็นเลิศ

ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย 5 ด้าน มีจำนวน 29 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, $S.D. = 0.08$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้การศึกษาแนวคิด หลักการเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำวิชาการ และได้ดำเนินการสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) เพื่อนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาใช้ในการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่ม 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย จบการศึกษาทางด้านการบริหารการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการวิจัยทางการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป 2) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และ 3) กลุ่มครูผู้สอน มีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติงานในสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป ซึ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 กลุ่ม เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างดี เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มเติม คือ หลักการเรียนรู้ 70 : 20 : 10 โดยผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิสามารถตัดสินใจในการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย โดยมีระดับการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของรวิภา ศรีวัตร (2564) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ผลการประเมินแนวทางแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่ง ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ 13 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู จำนวน 4 แนวทาง 2) ด้านการกำหนดเป้าหมายและการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา จำนวน 3 แนวทาง 3) ด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ จำนวน 2 แนวทาง 4) ด้านการบริหารและการประสานงานการใช้หลักสูตร จำนวน 2 แนวทาง และ 5) ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ จำนวน 2 แนวทาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ 18 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน กำหนดภารกิจ จำนวน 3 แนวทาง 2) ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 แนวทาง 3) ด้านนิเทศ การสอน จำนวน 2 แนวทาง 4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน จำนวน 3 แนวทาง 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จำนวน 3 แนวทาง และ 6) ด้านแบบองค์รวม จำนวน 4 แนวทาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริม พัฒนา ให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และเพื่อให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ด้วยตนเองจากการศึกษาดูงาน จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ จากการบริหารงานในสถานศึกษา วิธีที่กล่าวข้างต้นจะทำให้ผู้บริหารมีมุมมอง แนวคิดในการทำงานที่หลากหลายอันนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเอง และพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

3) หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะเกิดประโยชน์ต่อระบบการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ ให้มีความหลากหลาย และเพื่อให้สอดคล้องกับสถานศึกษาที่มีบริบทที่แตกต่างกัน

2) ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกษมา ชนะวงศ์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- บุญรวม เทียมจันทร์และศรีญา วิชาธรรม. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 พร้อมหัวข้อเรื่องทุกมาตราฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ : เดอะลอร์กรูป จำกัด.
- รวิภา ศรีวัตร. (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงาน กศน.จังหวัดหนองคาย. (2565). *รายงานสรุปผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2566, จาก <http://nongkhai.nfe.go.th/nongkhai/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *รายงานแนวทางการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)*. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี.
- สุธิกานต์ บริเอก. (2564). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607 – 610.

แนวทางการจัดการที่พักแบบนักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต

Accommodation management guidelines Home Lodge

Koh Mapraw Community, Phuket Province

¹วริสา ราชกิจชอบ, ²ณัฐวุฒิ เหมาะะประมาณ, ³นงเยาว์ ประสมทอง,

⁴ฉัตรมณี ประทุมทองและ ⁵วีรภัทร์ โชติวิริยะกุล

¹Warisa Rajkitchorb, ²Nattawut Maopraman,

³Nongyao Prasomthong, ⁴Chadmanee Prathumthong and ⁵Weeraphat Chotiviriyakul

¹⁻⁵สาขาวิชาการจัดการธุรกิจโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

¹⁻⁵Hotel Business Management. Faculty of Management Sciences, Phuket Rajabhat University

¹Corresponding Author. E-mail: Warisa.r@pkru.ac.th

Received February 2, 2024; Revised April 18, 2024; Accepted April 23, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว บริบทการจัดการที่พักนักเดินทาง และสร้างแนวทางการพัฒนาการจัดการที่พักนักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต ใช้วิจัยแบบผสมผสาน พื้นที่วิจัย คือชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยว จำนวน 400 ราย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ความถี่ ร้อยละ นำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นประเด็น ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้นำกลุ่มการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ที่สนใจ ตัวแทนหน่วยงาน จำนวน 15 ราย วิเคราะห์ผลข้อมูลด้วยเนื้อหาผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมผู้ใช้บริการมีการกำหนดงบประมาณในการท่องเที่ยวต่อครั้ง 10,000 – 20,000 บาท ระยะเวลาในการเข้าพัก 30 คืน ขึ้นไป ทราบข้อมูลที่พักจากคำแนะนำของเพื่อน สื่อออนไลน์ผ่าน Hostel world ได้รับอิทธิพลจากความคิดเห็นผ่านทางอินเทอร์เน็ต การเลือกห้องพักแบบห้องส่วนตัว เดินทางตามแผนที่กำหนด ไม่ประสงค์เข้าร่วมกิจกรรม และจะแนะนำเพื่อนให้มาใช้บริการ ให้ความสำคัญกับราคา 2) บริบทการจัดการที่พักแบบนักเดินทางในด้านความสะดวกสบาย และความเป็นธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านความสะดวก และรักษาสีสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่พักแบบนักเดินทาง และ 3) ผู้ประกอบการจำเป็นต้องให้ความสำคัญด้านความสะดวกสบายของที่พัก ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย การแสดงอัตราค่าบริการที่ชัดเจน และการรักษาสีสิ่งแวดล้อม ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ การผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นจะส่งผลดีทั้งต่อชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้เข้าพักได้เรียนรู้ และสัมผัสกับวัฒนธรรมของชาวบ้านในแบบที่ไม่ได้พบจากที่พักแบบเดิม

คำสำคัญ: ที่พักนักเดินทาง; คนท้องถิ่น; ภูเก็ต

Abstract

This article aimed to study tourist behavior, study the context of home lodge management and create guidelines for improving Koh Mapraw's home lodge management, Phuket. The research model is a combination of quantitative and qualitative research methods. The research area is Koh Mapraw, Phuket. The sample divided into 2

groups: tourists 400 people using questionnaires as a tool; analyzed with descriptive statistics, frequencies, and percentages. The results of the study were used as points in in-depth interviews with key informants; tourism group leaders, community leaders, people who living in Koh Mapraw area, government representative, government organizations or related; 15 people. Data were analyzed using the content of the research results found that 1) Service user behavior has set a travel budget of 10,000 – 20,000 Baht per time, length of stay 30 nights or more and know home lodge through friends' recommendation, online media through Hostel world, influenced by the opinions via the internet, choose private rooms, planned, don't want to participate in activity, will recommend friends to choose a home lodge and the factors for choosing a home lodge is a cheap price. 2) Context for managing home lodge in terms of cleanliness, safety, and fairness at a high level. Convenience and environmental protection at a moderate level to determine guidelines for developing home lodge management. 3) Entrepreneurs should focus on the importance of the cleanliness of accommodation, comfort, safety, clear display of rates and environmental protection. The research found that the combination of community, tourism and local culture's preservation in home lodge management. Offers guests to experience the culture of the locals that cannot be found in traditional accommodations.

Keywords: Home lodge; Local; Phuket

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ถือได้ว่ามีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งในยุคปัจจุบันประเทศไทยก้าวขึ้นมาเป็นประเทศชั้นนำทางการท่องเที่ยวและเป็นที่ยอมรับจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากทั่วโลก (World Economic Forum, 2020a) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยสร้างรายได้กว่า 3 ล้านล้านบาทต่อปี โดยในปี 2562 World Economic Forum ได้จัดให้ไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวอยู่ในอันดับที่ 31 จากทั้งหมด 140 ประเทศ และอยู่อันดับที่ 3 ในกลุ่มประเทศอาเซียน ในช่วงปี 2551–2560 โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงในระดับโลกมีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมายหลายประเภท ทั้งบนเกาะภูเก็ตซึ่งมีจุดขายหลัก คือชายหาดและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมบันเทิงนันทนาการและกีฬาทางน้ำ และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเกาะบริวารโดยรอบและเกาะในจังหวัดใกล้เคียง (ปราชญ์ ปุณณศุการมย์ และขวัญฤทัย ครองยุติ, 2564)

จากข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในภาคใต้ จำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตยังคงสูงเป็นอันดับ 1 ของภาคใต้ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน 4,003,290 คน ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 72.54 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) และการกำหนดมาตรการการป้องกันทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางทางลดน้อยลง นอกจากนั้นแล้วจังหวัดภูเก็ตยังสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2563 ภายในจังหวัด จำนวน 20,936.53 ล้านบาท (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยว

และกีฬา, 2563) แม้ว่านักท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตนิยมให้ความสนใจหรือไปท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทะเลหรือชายหาด แต่นักท่องเที่ยวจำนวนมากให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และการดำรงชีวิตของชุมชน เช่น เมืองเก่าที่มีศิลปะการก่อสร้างที่เป็นชิโนโปรตุกีส วัด สถานที่ทางประวัติศาสตร์ของเมือง วิถีชีวิตชุมชน อาหารท้องถิ่น และการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม (อรไท ครูทเวโซ และคณะ, 2561)

การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พักแรมก็เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวกรณีที่นักท่องเที่ยวเดินทางเพื่อศึกษาระบบนิเวศ หากต้องการเข้าใจถึงบริบทของพื้นที่อย่างถ่องแท้จำเป็นต้องใช้เวลาในการศึกษา การเดินทางท่องเที่ยวแบบไปเช้ากลับเย็น (One day Trip) อาจไม่ตอบโจทย์นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ หากต้องการเพิ่มศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนปัจจัยด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวได้ (ธารณี นวสันธิ และคณะ, 2560) ทั้งนี้ชุมชนเกาะมะพร้าวมีที่พักไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพียง 3-4 แห่งเท่านั้นซึ่งไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต สอดคล้องกับการจัดการที่พัก นักเดินทาง (Home Lodge) ตามเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบ ด้านสะอาด ด้านสะดวก ด้านปลอดภัย ด้านเป็นธรรมชาติ และด้านรักษาสีเขียว (ธนาวิทย์ บัวฝ้าย และสุทธิพรพรณ ชิตินทร, 2562) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการต้องมีมาตรฐานที่พัก ในรูปแบบเดียวกันจากการประเมินและประยุกต์ใช้มาตรฐานที่พักแรมกลางเป็นมาตรฐานที่พักของชุมชน ทั้งนี้สร้างแนวทางการพัฒนาการจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต (ชิดชนก อนันตมงคลกุล และกัญญาพัชร พัฒนาโกศล, 2560)

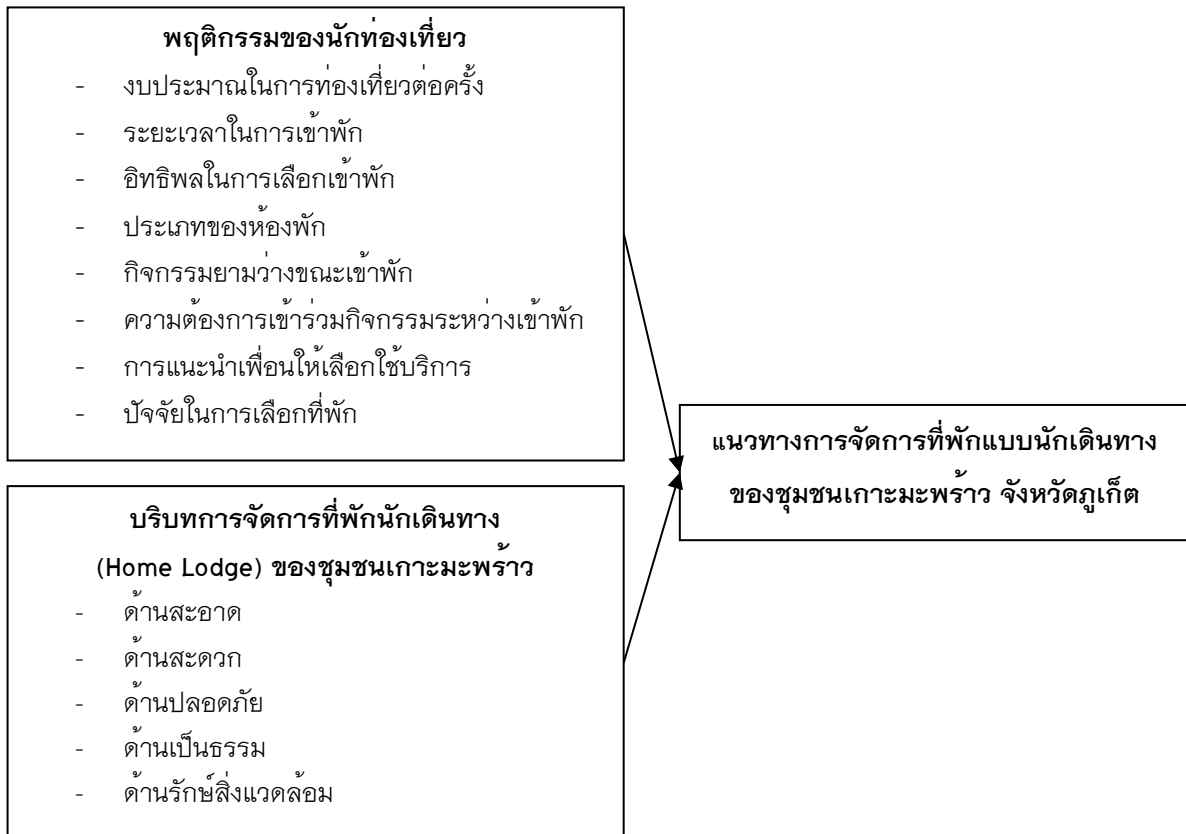
จะเห็นได้ว่าเมื่อการท่องเที่ยวมีการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี ด้านการคมนาคมขนส่งที่เริ่มขยายตัวเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น ส่งผลให้บริบทของพื้นที่เกาะมะพร้าว มีสถานะภาพความต้องการจากคนนอกพื้นที่หรือนายทุนเพิ่มขึ้น และเข้ามากว้านซื้อที่ดิน เพื่อประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยว (Mouratidis, Peters & van Wee, 2021) โดยไม่คำนึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่และชุมชน ทำให้คนท้องถิ่นนั้น ต้องออกมามีส่วนร่วมรวมตัวกัน โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการดำเนินการให้เกิดประโยชน์ และเป็นเกราะป้องกันจากกลุ่มนักลงทุนภายนอก ซึ่งการท่องเที่ยวนั้นก็ควรต้องมีการจัดการให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่และคนภายในท้องถิ่น ก็ต้องมีความเห็นพ้องต้องกันด้วยว่าควรจะมีรูปแบบเป็นไปอย่างไร ไม่มีความยุ่งยากจนเกินไป (Streimikienė et al., 2021) ซึ่งการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น เริ่มจากการจัดตั้งชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านขึ้น เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนอื่นโดยรูปแบบของกระบวนการทำให้เป็นสินค้าจากวัฒนธรรมของชุมชน นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่น โดยการทำโฮมสเตย์ (หรือที่พักแบบนักเดินทาง) ซึ่งเป็นการนำเสนอความโดดเด่นในด้านแหล่งท่องเที่ยวประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งกิจกรรม

ในพื้นที่นั้น ๆ การจัดการของชุมชนในแบบการจัดทำโฮมสเตย์ ก็ย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นไม่มากนักน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “แนวทางการจัดการที่พักแบบนักท่องเที่ยวของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต” ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการที่พักแบบนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากชุมชนท้องถิ่นด้วยความโดดเด่นและเป็นที่น่าจดจำแก่ผู้มาเข้าพักทุกยุคทุกสมัยอีกทั้งยังก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาบริบทการจัดการที่พักนักท่องเที่ยว (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการจัดการที่พักนักท่องเที่ยว (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาเพื่อให้

ได้ข้อมูลในการนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษา การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นกระบวนการวิจัยที่ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สอบถามข้อมูลของนักท่องเที่ยว เพื่อนำผลที่ได้มาบูรณาการกับข้อมูลจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอแนวทางการจัดการที่พักแก่นักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าวจังหวัดภูเก็ต การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นกระบวนการวิจัยเพื่อได้ข้อมูล โดยมีวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การศึกษาในครั้งนี้กำหนดประชากรในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาบ้านเกาะมะพร้าว จำนวน 400 ตัวอย่าง (เชิงปริมาณ) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้โรงแรมทั้งหมดโดยที่มีการคำนวณโดยใช้ตาราง Yamane ในการคำนวณขนาดตัวอย่างจากประชากรที่ไม่ทราบจำนวนโดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับของค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2549) ซึ่งค่าของ n จะได้เท่ากับ 385 ตัวอย่าง ดังนั้นจึงทำการเก็บตัวอย่าง 385 ตัวอย่างสำรองเพื่อความผิดพลาดไว้เป็นจำนวน 15 ตัวอย่าง ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ 5 เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ดี ซึ่งรวมเป็น 400 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 400 ตัวอย่าง จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาบ้านเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2566 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่วิจัย (Inclusion criteria) โดยพิจารณาว่าเป็นการเจาะจงที่ (Unit of Analysis) คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาบ้านเกาะมะพร้าวอายุ 18 ปี ขึ้นไปทั้งเพศชายและเพศหญิง และ (2) ผู้นำกลุ่มการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะมะพร้าว ที่มีความสนใจ ตัวแทนหน่วยงานรัฐ องค์การภาครัฐหรือหน่วยงานที่สนับสนุนและเกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 แบบ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาบ้านเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน งบประมาณ ในการท่องเที่ยวต่อครั้ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการเข้าพัก ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย ช่องทางสื่อที่รู้จัก อิทธิพลในการตัดสินใจเข้าพักประเภทห้องพัก กิจกรรมยามว่างขณะการเข้าพัก การเข้าร่วมกิจกรรมในระหว่างเข้าพัก และการบอกต่อบัจจัยในการตัดสินใจเข้าพัก และส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับบริบท การจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต โดยแบบสอบถามส่วนที่ 3 นั้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยนำข้อมูลจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Rovinelli & Hambleton, 1977) จากนั้นโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์เพื่อ

แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้กับประชากรที่ทำการวิจัย ซึ่งจากแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Coefficient Alpha เท่ากับ 0.77 หรือแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการนำผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากพฤติกรรมผู้ใช้บริการที่พักแบบนักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต และบริบทการจัดการที่พักแบบนักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต มาเป็นประเด็นศึกษาเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำข้อมูลมาถอดรหัส จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (1) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะมะพร้าวที่มีความสนใจ ตัวแทนหน่วยงานรัฐ องค์การภาครัฐหรือหน่วยงานที่สนับสนุนและเกี่ยวข้อง มาใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และพรรณนาอธิบาย (Descriptive Approach) เพื่อจะช่วยตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา (2) ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) (3) บริบทการจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ส่วนการเปรียบเทียบข้อมูล ด้านประชากรศาสตร์กับบริบทการจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการที่พักแบบนักเดินทางของบ้านเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย มากที่สุด จำนวน 235 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.75 อายุ 20 – 30 ปี มากที่สุด จำนวน 260 ราย คิดเป็นร้อยละ 65 สัญชาติยุโรปมากที่สุด จำนวน 225 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.25 มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาท มากที่สุด จำนวน 126 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.50 สถานภาพโสด มากที่สุด จำนวน 325 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.25 ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 155 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.50

ผลการศึกษาพฤติกรรมข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาบ้านเกาะมะพร้าว พบว่า งบประมาณในการท่องเที่ยวต่อครั้ง 10,000 – 20,000 บาท มากที่สุด จำนวน 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.75 ระยะเวลาในการเข้าพัก 30 คืน ขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 133 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.25 ผู้ใช้บริการรู้จักที่พักนักเดินทางผ่านคำแนะนำจากเพื่อนจำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.00 สื่อโฆษณา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ผ่านหนังสือ/นิตยสาร จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.25 และวิทยุ/โทรทัศน์ จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.75 ตามลำดับ สื่อออนไลน์พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ผ่าน Hostel world จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.50 รองลงมา Agoda และ TripAdvisor จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.50 Booking.com จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.50 Airbnb และอื่นๆ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.05 ตามลำดับ

ผู้ใช้บริการส่วนมากได้รับอิทธิพลจากความคิดเห็นของผู้ใช้บริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 198 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมาคำแนะนำจากเพื่อน จำนวน 197 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.25 และนิตยสาร/โฆษณาต่าง ๆ นิตยสาร/ โฆษณาต่าง ๆ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.25

ผู้ใช้บริการส่วนมากเลือกห้องพักแบบห้องส่วนตัว จำนวน 190 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมาห้องพักรวมชาย – หญิง จำนวน 145 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.25 ห้องพักรวมหญิง จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.00 และห้องพักรวมชาย จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

ผู้ใช้บริการส่วนมากเดินทางท่องเที่ยวตามแผนที่วางไว้ จำนวน 220 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาสังสรรค์/ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับผู้เข้าพัก จำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.50 วางแผนการเดินทาง จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.25 และอื่น ๆ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.25

ผู้ใช้บริการส่วนมากไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 260 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.00 และต้องการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 170 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.50

ผู้ใช้บริการส่วนมากจะแนะนำเพื่อนให้เลือกใช้บริการ จำนวน 320 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาไม่แน่ใจ จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.00 และไม่แนะนำ จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.00

ปัจจัยในการเลือกที่พักนักเดินทางของนักผู้ใช้บริการส่วนมากเลือกราคาถูกจำนวน 195 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.75 รองลงมาทำเลดี จำนวน 170 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.50 และอยู่ใจกลางเมือง จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.75

ศึกษาเปรียบเทียบการจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต
ผลการศึกษา พบว่า ผู้ใช้บริการมีทัศนคติต่อบริบทการจัดการที่พักแบบนักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ตในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายข้อที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ ด้านสะอาด (ค่าเฉลี่ย 3.97) ด้านเป็นธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.80) ด้านปลอดภัย (มีค่าเฉลี่ย 3.47) ด้านรักษาสีสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.38) และด้านสะดวก (มีค่าเฉลี่ย 3.18) ตามลำดับ

1. ผู้ใช้บริการมีทัศนคติต่อบริบทด้านสะอาด ของการจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพร้อมด้านสะอาด อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย 3.97) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ารายข้อที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ อาหารและน้ำดื่มสะอาดและถูกสุขลักษณะ (มีค่าเฉลี่ย 4.15) บ้านพักเป็นสัดส่วน มีที่นอน เป็นบ้านของเจ้าของที่แบ่งปันห้องนอนอย่างสะอาดและสบาย เป็นสัดส่วน หรืออาจปรับปรุงต่อเติมที่พักที่ติดกับบ้านเดิม เพื่อใช้เป็นที่พักสำหรับนักเดินทาง (มีค่าเฉลี่ย 4.01) ห้องครัวและอุปกรณ์ที่มีความ (มีค่าเฉลี่ย 3.89) และห้องน้ำที่สะอาดและมีกลิ่น (มีค่าเฉลี่ย 3.85) ตามลำดับ

2. ผู้ใช้บริการมีทัศนคติต่อบริบทด้านความสะดวกของการจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับ

ความพร้อมด้านความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง (มีค่าเฉลี่ย 3.18) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รายข้อที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ มีการให้การต้อนรับและแนะนำข้อมูลให้ผู้เข้าพัก (มีค่าเฉลี่ย 3.85) มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้บริการ (มีค่าเฉลี่ย 3.32) มีระบบคมนาคมขนส่งเข้าถึงได้ง่าย (มีค่าเฉลี่ย 3.13) และมีร้านสะดวกซื้อ / โรงพยาบาลตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง (มีค่าเฉลี่ย 2.45) ตามลำดับ

3. ผู้ใช้บริการมีทัศนคติต่อบริบทด้านความปลอดภัยของการจัดการที่พักนักท่องเที่ยว (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพร้อมด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย 3.47) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รายข้อที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น (มีค่าเฉลี่ย 3.85) มีระบบสาธารณูปโภคด้านความปลอดภัย (มีค่าเฉลี่ย 3.32) และมีการจัดระบบดูแลความปลอดภัย (มีค่าเฉลี่ย 3.25) ตามลำดับ

4. ผู้ใช้บริการมีทัศนคติต่อบริบทด้านความเป็นธรรมของการจัดการที่พักนักท่องเที่ยว (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพร้อมด้านความเป็นธรรมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย 3.80) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รายข้อที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ มีการแสดงอัตราค่าบริการที่ชัดเจน (มีค่าเฉลี่ย 3.85) และมีการแจ้งอัตราค่าบริการให้ผู้เข้าพักทราบล่วงหน้า (มีค่าเฉลี่ย 3.75) ตามลำดับ

5. ผู้ใช้บริการมีทัศนคติต่อบริบทด้านรักษาสีสิ่งแวดล้อมของการจัดการที่พักนักท่องเที่ยว (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพร้อมด้านรักษาสีสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง (มีค่าเฉลี่ย 3.38) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รายข้อที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ มีการจัดการด้านการกำจัดสิ่งปฏิกูล (มีค่าเฉลี่ย 3.42) และมีมีการรณรงค์และส่งเสริมการประหยัดพลังงาน (มีค่าเฉลี่ย 3.35) ตามลำดับ

ผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นที่ศึกษาด้านบริบทการจัดการที่พัก นักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต พบว่า บริบทด้านความสะดวก สะท้อนถึงความใส่ใจและความรับผิดชอบของผู้จัดการที่พัก การรักษาความสะดวกไม่เพียงสร้างความประทับใจแรกพบ แต่ยังสร้างความมั่นใจและความสบายใจให้กับผู้เข้าพัก ตั้งแต่ห้องพักไปจนถึงพื้นที่ส่วนกลางและสภาพแวดล้อมโดยรอบ บริบทด้านความสะดวกสบาย การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เช่น เฟอร์นิเจอร์อุปกรณ์ในห้องน้ำ และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ช่วยให้การพักผ่อนของผู้เข้าพักเป็นไปอย่างสะดวกสบายและเพลิดเพลิน บริบทด้านความปลอดภัย ควรจะมีระบบความปลอดภัยที่เพียงพอ เช่น กุญแจห้องพักที่มั่นคง การติดตั้งระบบดับเพลิง และมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ เพื่อรับรองความปลอดภัยสูงสุดให้กับผู้เข้าพัก บริบทด้านความเป็นธรรม การจัดการที่พักควรดำเนินการอย่างเป็นธรรม ทั้งในแง่ของการตั้งราคา การให้บริการ และการสื่อสารกับผู้เข้าพัก การให้บริการอย่างเท่าเทียมและไม่แบ่งแยกเพื่อสร้างความไว้วางใจ

และความสัมพันธ์ที่ดี และบริบทด้านการรักษาสีสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน การลดการใช้พลาสติก การจัดการขยะอย่างถูกต้อง และการใช้พลังงานทดแทน เป็นวิธีการที่ช่วยเพิ่มความสำคัญให้กับที่พัก นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความประทับใจและมูลค่าเพิ่มให้กับ ที่พักและชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการดึงดูดผู้เข้าพักที่ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม

สร้างแนวทางการพัฒนาการจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว

จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัย พบว่า 1.ความสะอาดของที่พักรักนักเดินทาง (Home Lodge) ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อสุขภาพและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยการรักษาความสะอาดสามารถช่วยลดความเสี่ยงของการติดเชื้อและแพร่กระจายของโรค นอกจากนี้ยังส่งผลต่อความสบายใจและประสบการณ์การพักผ่อนที่ดี การรักษามาตรฐานการทำความสะอาดจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ที่พักต้องให้ความสำคัญ เพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพ ที่พักที่ไม่สะอาดอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพชื่อเสียง และความน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับการทำความสะอาดทุกส่วนของที่พักอย่างจริงจัง

2. ความสะอาดของที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) เป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกที่พัก ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม รีสอร์ท หรือโฮมสเตย์ การมอบประสบการณ์ที่สะอาดสบายให้กับแขกผู้เข้าพักเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างความประทับใจและทำให้พวกเขาต้องการกลับมาเข้าพักอีกครั้ง การทำความสะอาดไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพักเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการบริการและบรรยากาศโดยรวมของที่พักรักด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพักที่ดี เช่น ที่นอนที่สบาย ห้องน้ำที่สะอาดและทันสมัย การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่เสถียร และการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสม เป็นสิ่งที่ผู้เข้าพักคาดหวัง ในขณะที่เดียวกันหากทำความสะอาดไม่เพียงส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เข้าพักเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินและรีวิวของที่พักรักในแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น TripAdvisor หรือ Google Reviews ที่พักรักที่สามารถมอบประสบการณ์ที่สะอาดสบายและน่าจดจำสามารถสร้างชื่อเสียงที่ดีและดึงดูดลูกค้าใหม่ ๆ ได้

3. ที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ที่มีมาตรการความปลอดภัยที่ดีไม่เพียงแต่ช่วยให้แขกผู้เข้าพักมั่นใจในการเข้าพัก แต่ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและมาตรฐานของที่พักรักในสายตาของลูกค้า การให้บริการความปลอดภัยที่มีคุณภาพสูงสามารถรวมถึงการมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย การใช้ระบบกล้องวงจรปิด การมีระบบล็อกประตูและหน้าต่างที่มั่นคง ระบบเตือนภัยหรืออุปกรณ์ดับเพลิง นอกจากนี้ การมีมาตรการตอบสนองฉุกเฉินที่ชัดเจน และการฝึกอบรมให้รับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ก็เป็นส่วนสำคัญในการรักษาความปลอดภัย ความปลอดภัยไม่เพียงแต่มีความสำคัญต่อผู้เข้าพักเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของที่พักรักในระยะยาว ที่พักที่สามารถมอบความปลอดภัยและความมั่นใจให้กับแขกผู้เข้าพักได้จะสามารถสร้างความไว้วางใจและความภักดี จากลูกค้าได้ ดังนั้นการลงทุน

ในมาตรการความปลอดภัยและการฝึกอบรมเป็นสิ่งที่ผู้ดำเนินการที่พักควรให้ความสำคัญ เพื่อการเข้าพักที่ปลอดภัยและประสบการณ์ที่ดีสำหรับผู้ใช้บริการห้องพัก

4. การแสดงอัตราค่าบริการที่ชัดเจนของที่พักเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) การแสดงราคาที่โปร่งใสและครบถ้วนสามารถสร้างความเชื่อมั่นและลดความไม่แน่นอนสำหรับผู้สนใจจะเข้าพัก นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงความซื่อสัตย์และความเป็นมืออาชีพของผู้ดำเนินการที่พัก ซึ่งเป็นสิ่งที่ลูกค้าในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญ การเสนอราคาที่ชัดเจนไม่เพียงแต่รวมถึงราคาห้องพักเท่านั้น แต่ยังรวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ค่าบริการเพิ่มเติมสำหรับอาหารเช้า ค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้งานสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม และภาษีที่เกี่ยวข้อง การให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายช่วยให้ลูกค้าวางแผนการเงินและงบประมาณสำหรับการเข้าพักของพวกเขาได้ดีขึ้น ในทางกลับกัน การไม่แสดงราคาที่ชัดเจนอาจนำไปสู่ความไม่พอใจ และความรู้สึกถูกหลอกลวงจากลูกค้า ซึ่งสามารถส่งผลเสียต่อชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ได้ ดังนั้นการจัดการข้อมูลเกี่ยวกับราคาและค่าใช้จ่ายอย่างชัดเจนและครบถ้วนจึงเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการที่ที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) เพื่อให้ทั้งผู้ดำเนินการและลูกค้าได้รับประโยชน์สูงสุดจากประสบการณ์การเข้าพัก

5. การให้ความสำคัญกับการรักษาสีสิ่งแวดล้อมในยุคปัจจุบันได้กลายเป็นประเด็นที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นการลดการใช้พลาสติกและการใช้พลังงานทดแทน การใช้วัสดุที่ยั่งยืน ลดการใช้พลังงานและน้ำ เลือกผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการใช้ผ้าหลายครั้ง การดำเนินการเหล่านี้ไม่เพียงช่วยลดผลกระทบต่อธรรมชาติ แต่ยังเพิ่มความน่าดึงดูดของที่พักในสายตาของนักท่องเที่ยวที่ตระหนักรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้สร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเชื่อถือได้ให้กับที่พัก และดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความตระหนักรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

6. การนำเสนอประสบการณ์ที่สะดวกสบายเป็นปัจจัยหลักที่ผู้ดำเนินการที่พักต้องพิจารณาเพื่อดึงดูดและรักษาลูกค้า ความสะดวกสบายไม่จำกัดอยู่แค่สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพักเช่นที่นอนสบาย ห้องน้ำสะอาด อินเทอร์เน็ตเสถียร และระบบควบคุมอุณหภูมิเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการบริการและบรรยากาศที่น่าพึงพอใจด้วย การบริการที่เป็นเลิศและการต้อนรับที่อบอุ่นช่วยเพิ่มความพึงพอใจและเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความประทับใจให้กับแขก ความสะดวกสบายนี้ยังมีผลต่อรีวิวและการประเมินที่พับบนแพลตฟอร์มรีวิวออนไลน์ ซึ่งสามารถช่วยสร้างชื่อเสียงที่ดีและดึงดูดลูกค้าใหม่ๆ การลงทุนในความสะดวกสบายจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับความสำคัญจากผู้ดำเนินการที่พัก

7. การกำหนดแนวทางเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าพักได้สัมผัสกับวัฒนธรรมทางสังคม ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่จริงของชุมชน สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนตั้งแต่การทำอาหารไปจนถึงการเข้าร่วมงานประเพณี และกิจกรรมท้องถิ่น เสริมสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้ในรูปแบบที่ไม่สามารถพบได้จากที่พักแบบดั้งเดิม จะช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องกำหนดเป็นแนวทาง การพัฒนาการจัดการที่พับบนนักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ตอย่างเป็นรูปธรรม

8. การกำหนดแนวทางการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเพื่อรองรับกลุ่มผู้ใช้บริการเพื่อยกระดับคุณภาพการบริการให้กับกลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์ในการรองรับผู้เข้าพัก ทั้งนี้ต้องกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการที่พักแบบนักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ตอย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้ใช้บริการรู้จักที่พักนักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าวจังหวัดภูเก็ตผ่านคำแนะนำจากเพื่อน การเลือกเข้าพักที่พักที่ได้รับอิทธิพลจากความคิดเห็นของผู้ใช้บริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต มีการเลือกห้องพักแบบห้องส่วนตัว มีงบประมาณในการท่องเที่ยวต่อครั้ง 10,000 – 20,000 บาท ใช้ระยะเวลาในการเข้าพัก 30 คืน ขึ้นไป กิจกรรมยามว่างขณะเข้าพักจะเดินทางท่องเที่ยวตามแผนที่วางไว้ และจะแนะนำเพื่อนให้เลือกใช้บริการที่พักนักเดินทางของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ตต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับวัชรินทร์ เกิดทรัพย์ (2561) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มโอเชียเนียช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่เพื่อการพักผ่อน ชื่นชอบแหล่งธรรมชาติ เดินทางมากับครอบครัว งบประมาณค่าใช้จ่ายประมาณ 20,000-30,000 บาท ระยะเวลา 7-17 วัน เวลาเฉลี่ย 11.88 วัน และต้องการเดินทางกลับมาใช้บริการอีกครั้ง และสอดคล้องกับชนิตา ขวัญทอง และกัลยา สว่างคง (2564) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการมาท่องเที่ยวเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัว/ญาติ/คู่รัก ใช้ระยะเวลา 1-3 วัน เคยเดินทางมา 1 ครั้ง มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อวัน 7,501-10,000 บาท ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว และต้องการจะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง โดยได้รับทราบข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต อีกทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อยากทำคือ นั่งเรือชมรอบเกาะ

2. บริบทการจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระดับความพร้อมด้านสะอาดอยู่ในระดับมาก ระดับความพร้อมด้านความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง ระดับความพร้อมด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ระดับความพร้อมด้านความเป็นธรรมชาติในระดับมาก และระดับความพร้อมด้านรักษาสีสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่การวิเคราะห์ผลสัมภาษณ์ พบว่า ที่พักประเภทนี้มีหลายมิติที่สำคัญในเรื่องการผสมผสานกับชุมชนท้องถิ่น การจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) มักเป็นบ้านพักที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เข้าพักได้สัมผัสชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้านนำเสนอประสบการณ์ที่ลึกซึ้งและส่งเสริมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม การเพิ่มรายได้และสนับสนุนชุมชนการดำเนินการที่พักแบบนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน แต่ยังส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ความสะดวกสบายและความปลอดภัย แม้ว่าที่พักจะอยู่ในชุมชน แต่ยังคงต้องคำนึงถึงความสะดวกสบายและความปลอดภัยของผู้เข้าพัก การให้บริการที่ดีและมีคุณภาพ เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความน่าเชื่อถือและความประทับใจ

ซึ่งสอดคล้องกับสิริตา ศรีสุวรรณ และบงกช เดชมิตร (2562) ได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ให้คงเสน่ห์ และแตกต่างอย่างมีอัตลักษณ์ เพื่อตอบโจทย์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นมุ่งเน้นการสร้างเอกลักษณ์และคงความเป็นตัวตนของชุมชน รวมถึงการสร้างความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของในหมู่คนในชุมชน ส่งเสริมการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายท้องถิ่น การสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว และบูรณาการกับการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่โดดเด่นและเข้มข้น และยังสอดคล้องกับ สมเกียรติ แสงเจริญ และคณะ (2566) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาโฮมสเตย์ โดยมุ่งเน้นการร่วมมือของชาวบ้านและการใช้เอกลักษณ์ของพื้นที่ติดแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวในชุมชน

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าว พบว่าให้ความสำคัญกับความสะอาด ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย การแสดงราคาที่ชัดเจน และการดำเนินการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยงด้านสุขภาพและความปลอดภัย เพิ่มความประทับใจและความต้องการกลับมาเข้าพัก สร้างมาตรฐานและความน่าเชื่อถือให้กับที่พัก การแสดงราคาที่โปร่งใสช่วยสร้างความเชื่อมั่นและลดความไม่แน่นอน นอกจากนี้การให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมไม่เพียงช่วยลดผลกระทบต่อธรรมชาติ แต่ยังเพิ่มความน่าดึงดูดใจให้กับนักท่องเที่ยวที่ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมทำให้ที่พักสามารถดึงดูดลูกค้าใหม่ๆ ได้ สอดคล้องกับชลิต เจริญพิมาย และทัศนีย์ สิริวิทยกุล (2564) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการธุรกิจที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยว กรณีศึกษาบ้านปราสาทโฮมสเตย์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การตกแต่งบ้านพัก และการแต่งกายของเจ้าของบ้านพักที่สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่นและการให้บริการที่เปี่ยมด้วยไมตรีจิต สร้างความประทับใจและความภาคภูมิใจให้กับผู้เข้าพัก การฝึกอบรมด้านภาษาต่างประเทศด้วยการสนับสนุน จากหน่วยงานภายนอกช่วยเพิ่มความสามารถในการให้บริการของโฮมสเตย์ให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) การรักษามาตรฐานความสะอาดและความปลอดภัย ความสะอาดและความปลอดภัยของที่พักเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความมั่นใจของนักท่องเที่ยว การดำเนินการมาตรการรักษาความสะอาดในห้องพัก พื้นที่ส่วนกลาง และสภาพแวดล้อมโดยรอบ รวมถึงการติดตั้งระบบความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้เข้าพัก

2) การนำเสนอบริการที่มีความเป็นส่วนตัวและเป็นมิตร การให้บริการที่เน้นความเป็นส่วนตัวและความเป็นมิตร การเสนอประสบการณ์ที่มีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และการให้บริการอาหารท้องถิ่นหรือการแนะนำกิจกรรมในท้องถิ่น จะเป็นการสร้างความแตกต่างและเพิ่มมูลค่าให้กับที่พัก

3) การส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม การให้ความสำคัญกับการรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เป็นการส่งเสริมความตระหนักและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในหมู่นักท่องเที่ยว การดำเนินการด้านนี้สามารถเป็นการดึงดูดผู้ที่มีความสนใจในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4) ผลการวิจัยยังเป็นฐานข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐ ในการวิเคราะห์ วางแผนการจัดการใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการที่พักแบบนักเดินทาง อีกทั้งให้ภาครัฐสามารถนำเสนอข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อไปสู่การพัฒนาที่พักนักเดินทาง (Home Lodge) ของชุมชนเกาะมะพร้าวให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างต่อเนื่องมาพัฒนาและปรับปรุงศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการที่พักแบบนักเดินทางในพื้นที่ครอบคลุมทั้งจังหวัดภูเก็ตเพื่อให้ระบบการให้บริการของที่พักแบบนักเดินทางในจังหวัดนั้นอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน และการศึกษาเกี่ยวกับความเสี่ยงของการพัฒนาที่พักแบบนักเดินทางในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตต่อไปในอนาคต

2) ควรมีการศึกษาซ้ำในกลุ่มประชากรเดียวกันหลังจากผ่านไปประมาณ 4-5 ปี เป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อยืนยันผลการวิจัยและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวที่เกิดขึ้นจากปัจจัยเช่น เวลาและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การศึกษานี้ไม่เพียงแต่เน้นการทบทวนผลลัพธ์เดิมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสำรวจตัวแปรใหม่ ๆ ที่อาจมีผลต่อผลลัพธ์การวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้สามารถนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์ในการจัดการที่พักสำหรับนักเดินทางในอนาคต โดยมุ่งเน้นที่การเพิ่มประสิทธิภาพและการตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ การศึกษาซ้ำยังช่วยให้เห็นถึงแนวโน้มและความท้าทายใหม่ ๆ ที่อุตสาหกรรมบริการและท่องเที่ยวอาจต้องเผชิญในอนาคต เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและกีฬากระทรวงการท่องเที่ยว. (2563). สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2563 (Tourism Statistics 2020). สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2566, จาก <https://www.mots.go.th/news/category/592>
- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชนิตา ขวัญทอง และกัลยา สวางคง. (2564). พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการมาท่องเที่ยว เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 4(2), 166–182.
- ชลิต เฉียบพิมาย และทัศนีย์ สิริวิทยกุล. (2564). แนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการธุรกิจที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว: กรณีศึกษากำแพงโบราณปราสาทหินมอญ จังหวัดนครราชสีมา. *RMUTI JOURNAL Humanities and Social Sciences*, 8(1), 82–94.
- ชิดชนก อนันตมงคลกุล และกัญญาพัชร พัฒนาโกศลสินกุล. (2560). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 15(2), 1–20.
- ธนาวิทย์ บัวฝ้าย และสุทธิพรธน ชิตินทร. (2562). การพัฒนาที่พักสำหรับการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลบ้านลือ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 6(1), 231–250.
- ธารณี นวลสนธิ์, สุขุม คงดิษฐ์, วรวิภา พรหมศิลป์, เบญจพร เชื้อผึ้ง, ธาริดา สกุลรัตน์, จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์ และบุญสมหญิง พลเมืองดี. (2560). แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *Area Based Development Research Journal*, 9(3), 167–177.
- ปราชญ์ ปุณณคุณารมย์ และขวัญฤทัย ครอบงำ. (2564). ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าพักโฮสเทล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 15(1), 183–199.
- วัชรินทร์ เกียรติทรัพย์. (2561). พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มโอเชียเนียช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 4(2), 127–138.
- สมเกียรติ แสงเจริญ, เพ็ญนภา หวังที่ซอบ และสุกัลย์ จงรัก. (2566). แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ของชุมชนเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 17(2), 129–140.
- สรีดา ศรีสุวรรณ และเบญจ ธรรมมิตร (2562). แนวทางการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ให้คงเสน่ห์ และแตกต่างอย่างมีอัตลักษณ์เพื่อตอบโจทย์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(1), 1–13.
- อรไท ครุฑเวโม, วสันต์ จันทร์ประสิทธิ์, วรพจน์ ตรีสุข และวริสา ราชกิจชอบ. (2561). การพัฒนาแผนแม่บทการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 4(2), 206–230.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Mouratidis, K., Peters, S., & van Wee, B. (2021). Transportation technologies, sharing economy, and teleactivities: Implications for built environment and travel. *Transportation Research Part D: Transport and Environment*, 92, 102716. <https://doi.org/10.1016/j.trd.2021.102716>.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R.K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijsresearch*, 2, 49–60.
- Streimikiene, D., Svagzdiene, B., Jasinskis, E., & Simanavicius, A. (2021). Sustainable tourism development and competitiveness: The systematic literature review. *Sustainable development*, 29(1), 259–271
- World Economic Forum. (2020a). *The Future of Jobs Report 2020*. Retrieved January 7, 2023, from <https://www.weforum.org/reports>

ความพึงพอใจในฐานะปัจจัยเชื่อมโยงคุณภาพสินค้าและการยอมรับนวัตกรรมสู่
พฤติกรรมในการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภค
ในเขตกรุงเทพมหานคร

Satisfaction as the factor linking product quality and innovation acceptance
to behavior in consuming beauty supplement products among consumers
in Bangkok

¹บุญนันท์ ดงอุทิศและ ²สุมาลี รามานุส

¹Punyanant Dongutis and ²Sumalee Ramanust

^{1,2}หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

^{1,2}Master of Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University

¹Corresponding Author. Email: Punyanantdongutis@gmail.com

Received September 26, 2023; Revised April 10, 2024; Accepted April 18, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพสินค้า การยอมรับนวัตกรรม ความพึงพอใจและการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภค 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในฐานะตัวแปรต้นกลางที่เชื่อมโยงคุณภาพสินค้าและการยอมรับนวัตกรรมสู่การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภค 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครในพื้นที่กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือคือแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ตัวอย่าง ตามสูตรของ Cochran (1963) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคระหว่าง 0.882 – 0.900 สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) โดยใช้โปรแกรม Smart PLS 3.0 ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพสินค้า นวัตกรรม ความพึงพอใจ และการตัดสินใจซื้อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 3.83 3.91 และ 4.37 ตามลำดับและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.592, 0.783 ,0.695 และ 0.686 ตามลำดับ พบว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยต้นกลางที่เชื่อมโยงการยอมรับนวัตกรรม และคุณภาพสินค้าสู่การตัดสินใจซื้อโดยมีค่าผลคูณของขอบเขตล่างเท่ากับ 0.381 และ 0.250 ตามลำดับ และมีค่าผลคูณของขอบบนเท่ากับ 0.619 และ 0.554 ตามลำดับ

คำสำคัญ: คุณภาพสินค้า; นวัตกรรม; ความพึงพอใจ; การตัดสินใจซื้อ

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the product quality, innovation acceptance, consumer satisfaction and decision to purchase the beauty supplement product, 2) to study satisfaction as the mediator variable that links product quality and innovation acceptance to consumers' decision to purchase beauty supplement products and 3) to study the satisfaction that affects the decision to consume beauty supplement products among consumers in Bangkok. As the quantitative research, the main research tool is a questionnaire. The researcher determined the sample size of 385 samples according to Cochran's (1963) formulation by using the simple random sampling method with the index of item objective congruence (ICO) between 0.67 – 1.00 and the Cronbach's alpha coefficient between 0.882 – 0.900. Statistics used in this research consist of frequency, percentage, mean and standard deviation. Also, the structural equation analysis (SEM) is conducted by using the Smart PLS 3.0 program. The results showed that 1) product quality, innovation, satisfaction and purchasing decisions were overall averagely at a high level. The mean values were 3.97, 3.83, 3.91 and 4.37, respectively, with the standard deviations of 0.592, 0.783, 0.695 and 0.686, respectively, the satisfaction was found to be the mediator variable linking the innovation acceptance and product quality to the purchasing decision with lower bound product values of 0.381 and 0.250, respectively, and upper bound product values of 0.619 and 0.554, respectively.

Keyword: Product Quality; Innovation; Satisfaction; Purchase Decision

บทนำ

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์อาหารเสริมความงามมีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพและความงามของผู้ชายและผู้หญิงไทยทุกวัย ความรู้สึกลดใสและการดูแลตัวเองมีความสำคัญมากขึ้นในชีวิตประจำวันของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน หรือวัยผู้ใหญ่ทุกคนเชื่อว่าการดูแลผิวพรรณให้กระจ่างใสและรูปร่างที่ดีสามารถเสริมสร้างความมั่นใจและภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น การควบคุมสุขภาพผิวและความงามเป็นเรื่องสำคัญในการเติบโตของตลาดผลิตภัณฑ์อาหารเสริมความงามในประเทศไทย ผลิตภัณฑ์มักมีส่วนประกอบที่ช่วยให้ผิวพรรณดูสดใส กระจ่างใส และลดอาการผิวหมองคล้ำ อาทิเช่นวิตามิน สารต้านอนุมูลอิสระ และสมุนไพรที่ช่วยให้ผิวชุ่มชื้นและอ่อนเยาว์มากขึ้น ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ช่วยให้ผู้บริโภครู้สึกถึงความมั่นใจในรูปร่างและรูปลักษณ์ของตัวเอง และช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ในสังคม การต้องการเหล่านี้ทำให้ตลาดผลิตภัณฑ์อาหารเสริมความงามเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีความหลากหลายในผลิตภัณฑ์ที่เสนอให้เลือก ซึ่งนี่เป็นที่มาของแนวโน้มในการดูแลสุขภาพความงามและสุขภาพของผู้คนในประเทศไทยในปัจจุบัน

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ได้มีผลให้คนไทยเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในด้านสุขภาพให้แก่นักไทยหันมาใส่ใจดูแลสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอมากขึ้น เป็นสาเหตุสำคัญที่ผลักดันให้มูลค่า

ทางการตลาดผลิตภัณฑ์อาหารเสริมปีนี้ได้ปรับแบบก้าวกระโดด การระบาดนี้เป็นส่วนสำคัญของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทางสุขภาพที่เน้นความระมัดระวังและการดูแลตัวเองอย่างสม่ำเสมอ เป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้มูลค่าทางการตลาดของผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเติบโตอย่างรวดเร็ว เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคภัยไข้เจ็บ มีการออกกำลังกายทั้งกลางแจ้งและในร่มเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อโรคติดเชื้อต่าง ๆ ตลอดจนทั้งการรับประทานอาหารเสริมและวิตามินก็เป็นส่วนสำคัญในการรักษาสุขภาพ ผู้บริโภคกำลังเสนอความสนใจในการปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และสุขภาพมากขึ้น เป็นผลให้คาดการณ์ทิศทางใหม่เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคเพื่อการดูแลสุขภาพที่เปลี่ยนแปลง และทำให้สังคมมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอย่างมากขึ้นในปัจจุบัน สุขภาพเป็นเรื่องที่คนไทยให้ความสำคัญมากขึ้น และต้องดูแลกันเป็นพิเศษมากกว่าที่เคยในอดีต (กฤตกร หมั่นสระเกษ และคณะ, 2564)

การกินอาหารเสริมควรกินในปริมาณที่พอเหมาะ การกินมากเกินไปอาจทำให้มีสารตกค้างในร่างกายทางที่ดีที่สุดคือควรรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ และกินอาหารเสริมเพื่อชดเชยส่วนที่ขาดเท่านั้น ทั้งนี้อย่าลืมศึกษาข้อมูลของอาหารเสริมที่จะกินให้ดีกว่าก่อนเพื่อความปลอดภัยและตอบโต้ความต้องการของร่างกายได้อย่างตรงจุด โดยศูนย์วิจัยกรุงศรีก็ได้เปิดเผยว่ามูลค่าทางการตลาดของอาหารเสริมในประเทศไทยนั้นจะมีมูลค่าสูงถึง 4.5 หมื่นล้านบาทภายในปี 2024 ซึ่งภาครัฐเองก็มีความพยายามสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารไทยผ่านทางโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการ EEC ที่ได้ให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร (Food for Future) และอุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Advanced Agriculture and Biotechnology) ผ่านทางมาตรการส่งเสริมด้านการลงทุนและสิทธิพิเศษทางภาษีต่าง ๆ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาข้อมูลของความพึงพอใจและพฤติกรรมในการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร สาเหตุในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมสิ่งแวดล้อมในเขตกรุงเทพมหานคร เจอปัญหาทางด้านสุขภาพ แสงแดด มลภาวะสภาพอากาศที่มีแต่มลพิษและเชื้อโรคต่างๆ ทำให้เกิดสภาพร่างกายที่ไม่สดใส แข็งแรง จึงศึกษาว่าประชากรในกรุงเทพมหานครมีการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริม แบบใด ชนิดใด และต้องการอาหารเสริมประเภทไหนที่ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและตัดสินใจซื้อ และนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางเพื่อประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพของธุรกิจ และเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปใช้วางแผนพัฒนาธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารเสริมความงามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพสินค้า การยอมรับนวัตกรรม ความพึงพอใจและการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในฐานะตัวแปรต้นกลางที่เชื่อมโยงคุณภาพสินค้าและการยอมรับนวัตกรรมสู่การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาแนวทางให้กับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารเสริมในการพัฒนาคุณภาพสินค้าการผลิตสินค้าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 (H1) คุณภาพสินค้ามีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 2 (H2) คุณภาพสินค้ามีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 3 (H3) การยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 4 (H4) การยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

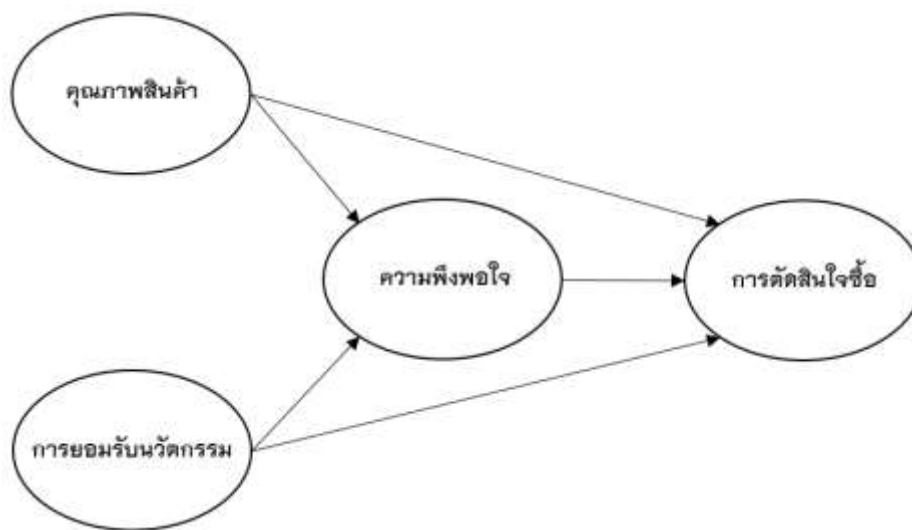
สมมติฐานที่ 5 (H5) ความพึงพอใจมีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 6 (H6) ความพึงพอใจเป็นปัจจัยต้นกลางที่เชื่อมโยงการยอมรับนวัตกรรมสู่การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 7 (H7) ความพึงพอใจเป็นปัจจัยต้นกลางที่เชื่อมโยงระหว่างคุณภาพสินค้าสู่การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามในเขตกรุงเทพมหานคร
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จากสูตรการคำนวณของ W.G. Cochran (1977) จำนวน 385 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อน 0.05
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และส่วนที่ 2-5 แบบสอบถามเพื่อวัดระดับคุณภาพสินค้า การยอมรับนวัตกรรม ความพึงพอใจ และการตัดสินใจซื้อ โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนสำรวจจริง ออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ (1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) รายชื่อเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรที่ต้องการวัด โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายชื่อคำถามที่อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มาเป็นข้อคำถาม จากนั้นนำไปทดสอบกับผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ราย (ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย) ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามส่วนที่ 2, 3, 4 และ 5 มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.892, 0.898, 0.900 และ 0.882 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 385 คน

6. การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ (1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (2) สถิติอนุมานหรือสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) เป็นการนำวิธีทางสถิติมาใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและหา ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการ โครงสร้างแบบ Partial Least Square (PLS-SEM) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SmartPLS 3.0

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดเป็นเพศหญิง จำนวน 365 คน (ร้อยละ 95.32) ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 188 คน (ร้อยละ 48.83) สถานภาพสมรส จำนวน 175 คน (ร้อยละ 45.45) การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 162 คน (ร้อยละ 42.08) ลูกจ้างบริษัทเอกชน จำนวน 234 คน (ร้อยละ 60.78) มีรายได้ต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 139 คน (ร้อยละ 36.10)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับของคุณภาพสินค้า การยอมรับนวัตกรรม ความพึงพอใจ และการตัดสินใจซื้อ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของ Best (1981) ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความพึงพอใจ ในฐานะปัจจัยเชื่อมโยงคุณภาพสินค้าและการยอมรับนวัตกรรมสู่พฤติกรรมในการบริโภค ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

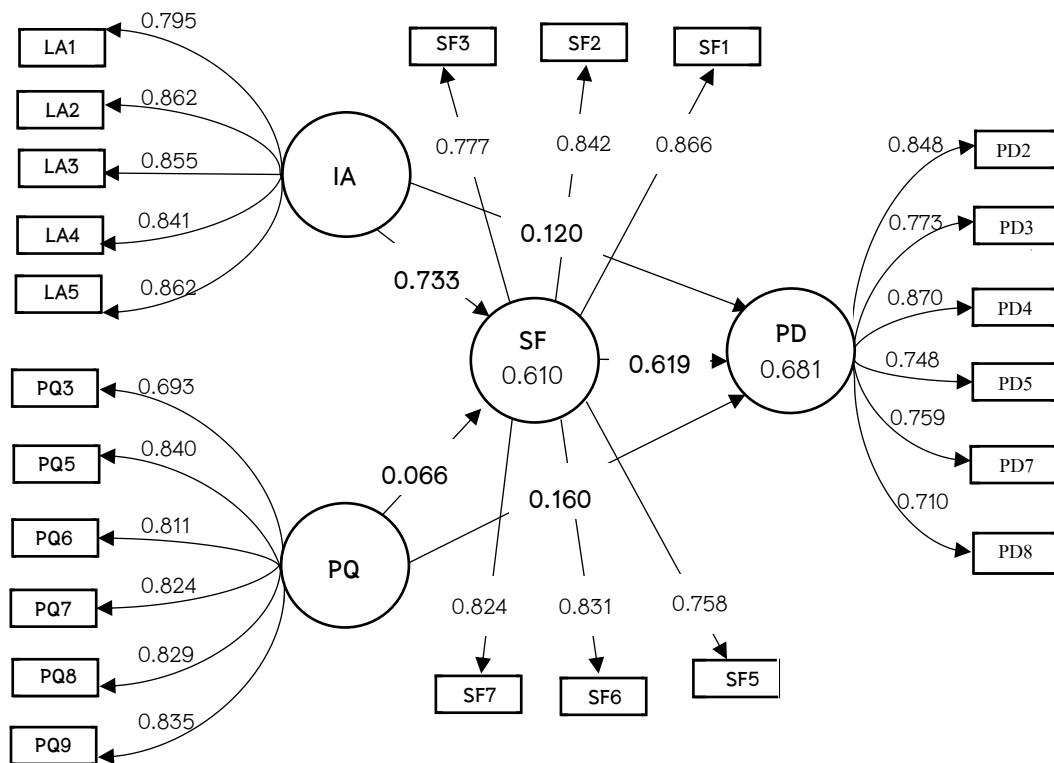
(n=385)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
คุณภาพสินค้า (IA)	3.97	0.592	มาก
การยอมรับนวัตกรรม (PQ)	3.83	0.783	มาก
ความพึงพอใจ (SF)	3.91	0.695	มาก
การตัดสินใจซื้อ (PD)	3.90	0.673	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการสำรวจความคิดเห็นระดับของคุณภาพสินค้าผู้บริโภคอาหารเสริมในเขตกรุงเทพมหานคร ($\bar{X}$ =3.97, S.D.=0.592) ระดับของการยอมรับนวัตกรรมผู้บริโภคอาหารเสริมในเขตกรุงเทพมหานคร ($\bar{X}$ =3.83, S.D.=0.783) ระดับของความพึงพอใจผู้บริโภคอาหารเสริมในเขต

กรุงเทพมหานคร ($\bar{X}$ =3.91, S.D.=0.695) ระดับของการตัดสินใจซื้อผู้บริโภคอาหารเสริมในเขต กรุงเทพมหานคร ($\bar{X}$ =3.90, S.D.=0.673)

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยสัมประสิทธิ์ความถดถอยอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ซึ่งความสัมพันธ์ของตัวแบบสมการโครงสร้างจะปรากฏ ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2 เส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแบบสมการโครงสร้าง

จากภาพที่ 2 แสดงเส้นทางความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้าง ปัจจัยที่มีผลโดยรวมต่อการตัดสินใจซื้อ พบว่า คุณภาพสินค้า (IA) การยอมรับนวัตกรรม (PQ) และความพึงพอใจ (SF) มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อ (PD) มีค่าเท่ากับ 0.120, 0.160 และ 0.681 ตามลำดับ และคุณภาพสินค้าและการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจซื้อ มีค่าเท่ากับ 0.733 และ 0.619 ตามลำดับ พบว่า ปัจจัยที่มีผลรวมต่อความพึงพอใจ พบว่า คุณภาพสินค้าและการยอมรับนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อ มีค่าเท่ากับ 0.733 และ 0.066 ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมีความแตกต่างกัน
ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)		สัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.)	ค่า t-test	ผลลัพธ์
H1	IA → SF	0.733***	13.719	ยอมรับสมมติฐาน
H2	IA → PD	0.120	1.441	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
H3	PQ → SF	0.066	1.099	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
H4	PQ → PD	0.160***	2.562	ยอมรับสมมติฐาน
H5	SF → PD	0.619***	8.763	ยอมรับสมมติฐาน

หมายเหตุ * แสดงถึงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($1.960 \leq t\text{-value} < 2.576$)

** แสดงถึงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($2.576 \leq t\text{-value} < 3.270$)

*** แสดงถึงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($t\text{-value} \geq 3.270$)

IA หมายถึง คุณภาพสินค้า; PQ หมายถึง การยอมรับนวัตกรรม; SF หมายถึง ความพึงพอใจ;

PD หมายถึง การตัดสินใจซื้อ

จากตารางที่ 2 สามารถอธิบายผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้ (1) การยอมรับสมมติฐานที่ 1 (H1): คุณภาพสินค้า (IA) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจ (SF) (2) ไม่มีการยอมรับสมมติฐานที่ 2 (H2): คุณภาพสินค้า (IA) ไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อ (PD) (3) ไม่มีการยอมรับสมมติฐานที่ 3 (H3): การยอมรับนวัตกรรม (PQ) ไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจ (SF) (4) การยอมรับสมมติฐานที่ 4 (H4): การยอมรับนวัตกรรม (PQ) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อ (PD) (5) การยอมรับสมมติฐานที่ 5 (H5): ความพึงพอใจ (SF) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อ (PD)

ดังนั้น ค่าอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรที่ศึกษาสามารถแสดงค่าได้ตามตารางนี้

ตารางที่ 3 คำนวณน้ำหนักของอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลโดยรวมของตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล								
	PQ			SF			PD		
	อิทธิพลทางตรง (DE)	อิทธิพลทางอ้อม (IE)	อิทธิพลโดยรวม (TE)	อิทธิพลทางตรง (DE)	อิทธิพลทางอ้อม (IE)	อิทธิพลโดยรวม (TE)	อิทธิพลทางตรง (DE)	อิทธิพลทางอ้อม (IE)	อิทธิพลโดยรวม (TE)
IA	-	-	-	0.733	-	0.733	0.120	-	0.120
PQ	-	-	-	0.066	-	0.066	0.160	-	0.160
SF	-	-	-	-	-	-	0.619	-	0.619
สัมประสิทธิ์การทำนาย	$R^2 = -$			$R^2 = 0.610$			$R^2 = 0.681$		

5) ผลการทดสอบสมมติฐานอิทธิพลคั่นกลาง (Mediation Variables) ซึ่งเป็นตัวแปรที่เข้ามาเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยที่ตัวแปรคั่นกลางจะอธิบายอิทธิพลทางอ้อมระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งผลการทดสอบอิทธิพลทางอ้อม ผลที่ได้จะปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรคั่นกลาง

สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)		Effect	Boot SE	Boot LLCI	Boot ULCI
H6	SF → PQ → PD	0.498	0.061	0.381	0.619
	SF → IA → PD				
H7	SF → AU → PD	0.398	0.077	0.250	0.554
	SF → IA → PD				

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรคั่นกลาง พบว่า (1) ความพึงพอใจเป็นปัจจัยคั่นกลางที่เชื่อมโยงการยอมรับนวัตกรรมสู่การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคอาหารเสริมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบล่าง (Boot LLCI) และขอบเขตบน (Boot ULCI) ที่ช่วงของความเชื่อมั่นไม่คลุม 0 แสดงว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยคั่นกลางที่เชื่อมโยงการยอมรับนวัตกรรมสู่การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคอาหารเสริมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่างเท่ากับ 0.381 และ 0.619 ตามลำดับ (2) ความพึงพอใจเป็นปัจจัยคั่นกลางที่เชื่อมโยงระหว่างคุณภาพสินค้าสู่การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคอาหารเสริมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบล่าง (Boot LLCI) และขอบเขตบน (Boot ULCI) ที่ช่วงของความเชื่อมั่นไม่คลุม 0 แสดงว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยคั่นกลางที่เชื่อมโยงระหว่าง

คุณภาพสินค้าสู่การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคอาหารเสริมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่างเท่ากับ 0.250 และ 0.554 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ตามสมมติฐานที่ 1 (H1) คุณภาพสินค้า (IA) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจ (SF) ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพสินค้ามีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจ เนื่องจากการรับรองคุณภาพจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้และผู้บริโภคมักคาดหวังผลลัพธ์ที่มีชัดเจนจากผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ayu (2019) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของคุณภาพสินค้า คุณภาพการบริการ และการรับรู้ด้านราคาต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคของธุรกิจ PT Sriwijaya Bara Prihurum พบว่า คุณภาพของถ่านหินมีผลต่อความพึงพอใจ โดยการดูแลและรักษาคุณภาพของถ่านหินเป็นสิ่งสำคัญที่มีการสร้างความพึงพอใจของผู้บริโภค การรักษาคุณภาพนี้เพื่อเพิ่มความพึงพอใจของผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น

2. ตามสมมติฐานที่ 2 (H2) คุณภาพสินค้า (IA) ไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อ (PD) ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพสินค้าไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อ เนื่องจากผู้บริโภคตัดสินใจซื้ออาหารเสริมที่มีความปลอดภัยในการใช้งานที่มีอายุการใช้งานยาวนาน และอาหารเสริมที่มีข้อมูลรายละเอียดชี้แจงอย่างครบถ้วนที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา บริพนธ์มงคล (2563) ได้กล่าวว่า การรับรู้คุณภาพสินค้าด้านสินค้ามีความน่าเชื่อถือ และด้านการทำงานของสินค้า ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำเครื่องทำความสะอาดอุตสาหกรรม ในขณะที่ด้านรูปลักษณ์สินค้ามีลักษณะที่ดี การประเมินไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ

3. ตามสมมติฐานที่ 3 (H3) การยอมรับนวัตกรรม (PQ) ไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจ (SF) ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับนวัตกรรมไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจ เนื่องจากการเลือกซื้ออาหารเสริมที่ผลิตจากธรรมชาติที่มีนวัตกรรมใหม่รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยธิดา จูคง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาด คุณภาพการให้บริการ และการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ 5G ในกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า ปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการที่จะทดลองใช้ระบบ 5G เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ 5G

4. ตามสมมติฐานที่ 4 (H4) การยอมรับนวัตกรรม (PQ) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อ (PD) ผลการวิจัยพบว่าอาหารเสริมรูปแบบเกลือแร่เพราะทานง่ายสะดวกเป็นนวัตกรรมที่สามารถดูดซึมได้เร็วนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร รัตสินทร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้เทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการการชำระเงินผ่านคิวอาร์โค้ด

ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า การรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการชำระเงินผ่านคิวอาร์โค้ด เนื่องจากธนาคารและผู้ประกอบการ มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ ทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัย Hatta, Rachbini, & Parenrengi, (2018) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าของผลิตภัณฑ์พรีเมียมและราคาและการตัดสินใจซื้อ พบว่า พฤติกรรมของผู้บริโภคในการซื้อผลิตภัณฑ์จำเป็นต้องได้รับการระบุโดยผู้ประกอบการในการหากลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มความสนใจในการซื้อของผู้บริโภค ดังนั้นนวัตกรรมผลิตภัณฑ์คุณภาพของผลิตภัณฑ์การส่งเสริมการขายและราคาในการตัดสินใจซื้อ

5. ตามสมมติฐานที่ 5 (H5) ความพึงพอใจ (SF) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อ (PD) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจเมื่อคนรอบข้างสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงหลังจากรับประทานอาหารเสริม ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อการเห็นผลลัพธ์ได้รวดเร็วที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารเสริม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติศักดิ์ ธิบแจ่ม (2566) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการซื้อสินค้าวัสดุก่อสร้างและความพึงพอใจต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการในการตัดสินใจซื้อสินค้าวัสดุก่อสร้างของลูกค้าร้านเกียรติศักดิ์ธูมิเนียม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากทั้งด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคาด้านช่องทางการจัดจำหน่ายด้านการส่งเสริมการตลาดด้านพนักงานด้านกระบวนการให้บริการและคุณภาพการให้บริการ ทั้งนี้ความพึงพอใจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าวัสดุก่อสร้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิชา ศิริประทุม (2565) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้บริโภค การติดแบรนด์ พฤติกรรมผู้บริโภค การสื่อสารแบบปากต่อปาก และการตลาดผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจุบันการซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นสิ่งที่ง่ายสำหรับผู้บริโภค และมีร้านค้าที่หลากหลายให้เลือกซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ

6. ตามสมมติฐานที่ 6 (H6) ความพึงพอใจเป็นปัจจัยคั่นกลางที่เชื่อมโยงการยอมรับนวัตกรรมสู่การตัดสินใจซื้อ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยคั่นกลางที่เชื่อมโยงการยอมรับนวัตกรรมสู่การตัดสินใจซื้อ โดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบล่าง (Boot LLCI) เท่ากับ 0.381 ถึงขอบเขตบน (Boot ULCI) เท่ากับ 0.619 เนื่องจาก ผู้บริโภคเลือกซื้ออาหารเสริมจากนวัตกรรมใหม่ที่เกิดจากความพึงพอใจจนนำไปสู่การตัดสินใจซื้อ ดังนั้นผู้ประกอบการควรนำเอานวัตกรรมผลิตภัณฑ์มาใช้โดยเน้นการสร้างสินค้าที่มีคุณค่าใหม่และเป็นเอกลักษณ์ในตลาด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tidd, Bessant & Pavitt (2005)

7. ตามสมมติฐานที่ 7 (H7) ความพึงพอใจเป็นปัจจัยคั่นกลางที่เชื่อมโยงระหว่างคุณภาพสินค้าสู่การตัดสินใจซื้อ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยคั่นกลางที่เชื่อมโยงระหว่างคุณภาพสินค้า

สู่การตัดสินใจซื้อ โดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ชอบล่าง (Boot LLCI) เท่ากับ 0.250 และชอบเขตบน (Boot ULCI) เท่ากับ 0.554 เนื่องจาก ผู้บริโภคเลือกซื้ออาหารเสริมจากคุณภาพของสินค้าซึ่งเกิดความพึงพอใจจากการเห็นผลลัพธ์ได้รวดเร็วที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารเสริม คุณค่าที่ได้รับ และความปลอดภัยซึ่งเป็นตัวบ่งบอกถึงคุณภาพของสินค้าจนนำไปสู่การตัดสินใจซื้อ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) จากผลการศึกษาข้อมูลของผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแฝงของคุณภาพสินค้าพบว่า ท่านเลือกซื้อสินค้าที่มีมาตรฐานผ่านการตรวจสอบ อย. และในข้อเลือกซื้ออาหารเสริมที่บรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม อยู่ในระดับมากซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในลำดับท้าย ๆ ดังนั้น ทางผลิตภัณฑ์อาหารเสริมควรมีการรับประกันสินค้า มาตรฐานการรับรองทางการแพทย์ ทำรูปแบบตราสินค้าให้เป็นเอกลักษณ์ให้เกิดเป็นที่นิยมจดจำง่าย ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เกิดความหลากหลายรูปแบบต่าง ๆ ให้ดึงดูดกลุ่มผู้บริโภคได้มากขึ้น

2) จากผลการศึกษาข้อมูลของจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแฝงของยอมรับนวัตกรรมพบว่า ท่านเลือกซื้ออาหารเสริมจากนวัตกรรมใหม่รูปแบบเจล และในข้ออาหารเสริมที่สามารถดูดซึมได้เร็ว นำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในลำดับท้าย ๆ ดังนั้น ทางผลิตภัณฑ์อาหารเสริมควรพัฒนาอาหารเสริมที่มีนวัตกรรมใหม่ๆ ให้ทันตามยุคสมัยที่เกิดขึ้นในยุคเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดสินค้าใหม่แก่กับผู้บริโภค

3) จากผลการศึกษาข้อมูลของจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแฝงของพึงพอใจพบว่า ท่านซื้อเพราะมีความพึงพอใจในโปรโมชั่น และในข้อความพึงพอใจในด้านบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมากซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในลำดับท้าย ๆ ดังนั้น ทางผลิตภัณฑ์อาหารเสริมควรพัฒนาการจัดโปรโมชั่นให้ผู้บริโภค พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เห็นผลลัพธ์ได้รวดเร็วต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค

4. จากผลการศึกษาข้อมูลของจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแฝงของการตัดสินใจซื้อพบว่า ท่านรับรู้ว่าคุณสมบัติอาหารเสริมช่วยปรับสมดุลให้กับร่างกายมีสุขภาพที่ดี และในข้อมีสารอาหารที่ช่วยเรื่องสุขภาพครบถ้วน อยู่ในระดับมากซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในลำดับท้าย ๆ ดังนั้นทางผลิตภัณฑ์อาหารเสริมควรพัฒนาการรับรู้ว่าคุณสมบัติอาหารเสริมที่ใช้ปัจจุบันช่วยดูแลผิวดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เช่น ปัจจัยส่วนประสมสมทางการตลาด ปัจจัยความไว้วางใจและความจงรักภักดีต่อผู้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อความงาม

2) ในการศึกษาครั้งนี้ต่อไป ควรนำไปศึกษากับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ เนื่องจากอาหารเสริมมีหลากหลายมากมาย เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเสริมต่อไปในอนาคต

3) ควรทำการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อให้ได้ความน่าเชื่อถือของการวิจัย และครอบคลุมกลุ่มผู้บริโภคที่มีความต้องการได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กฤตกร หมั่นสระเกษ รำไพ หมั่นสระเกษ และเกวลี หมั่นสระเกษ. (2564). ชีวิตวิถีใหม่กับเทคนิคการดูแลตนเองเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด-19. *วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล*, 27(1), 206-218.

เกียรติศักดิ์ ธิบแจ่ม. (2566). พฤติกรรมการซื้อสินค้าวัสดุก่อสร้างและความพึงพอใจต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการในการตัดสินใจซื้อสินค้าวัสดุก่อสร้างของลูกค้านักเรียนเกียรติศักดิ์ อลูมิเนียมอำเภอโพธิ์ชัยจังหวัดร้อยเอ็ด. *Journal of Modern Learning Development*, 8(3), 122-133.

ณัฐนิชา ศิริประทุม. (2565). ความพึงพอใจของผู้บริโภค การติดแบรนด์ พฤติกรรมผู้บริโภค การสื่อสารแบบปากต่อปาก และการตลาดผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่น ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ดวงพร รัตสินทร. (2563). การรับรู้เทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการการชำระเงินผ่านคิวอาร์โค้ด ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปิยธิดา จูคง. (2562). ส่วนประสมทางการตลาด คุณภาพการให้บริการ และการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ 5G ในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

รุ่งนภา บริพันธ์มั่งคิล และ กฤษดา เขียววัฒนสุข. (2563). การรับรู้คุณภาพสินค้าและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำเครื่องทำความสะอาดอุตสาหกรรม. *Journal of Arts Management*, 4(1), 166-178.

Ayu, M. and Inderawati, R. (2019). EFL Textbook Evaluation: The Analysis of Tasks Presented in English Textbook. *Teknosastik*, 16(1), 21-25.

Cochran, W.G. (1977) *Sampling Techniques*. 3rd Edition, John Wiley & Sons, New York.

- Hatta, I. H., Rachbini, W., & Parenrengi, S. (2018). Analysis of product innovation, product quality, promotion, and price, and purchase decisions. *South East Asia Journal of Contemporary Business*, 16(5), 183–189.
- Tidd, Bessant and Pavitt. (2005). *Managing Innovation: Integrating Technological, Market And Organizational Change*. London, England, Wiley.

ความสัมพันธ์ของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่า
ตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี
สะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้นกลุ่มยั่งยืน

The Relevance of Economic Value Added and Financial Performance Measures on
the Market Value Added of Companies in the Sustainable Stock Price Movement
Index Group list in the Stock Exchange of Thailand

¹พลอยพิชชา ดีอาษา และ ²พรรณเพ็ญ สิทธิพัฒนา

¹Ployphitcha Dee-Arsa and ²Panpen Sittipatna

¹นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

¹Master of Accountancy (Accounting), Rajapruk University

²Teacher of Faculty of Accountancy, Rajapruk University

¹Corresponding Author E-mail:65109660018@rpu.ac.th

Received February 14, 2024; Revised April 7, 2024; Accepted April 11, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้นกลุ่มยั่งยืน ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2561-2565 จำนวน 77 บริษัท ผลการวิจัยพบว่า มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มและสำหรับผลการดำเนินงานทางการเงินพบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) เงินปันผลต่อหุ้น (DPS) และอัตรากำไรต่อรายได้ (PM) มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้นยั่งยืนเช่นเดียวกัน ในขณะที่กำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) อัตราส่วนราคาหุ้นกับกำไรต่อหุ้น (PE) และราคาหุ้นต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวของราคาหุ้นยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ : มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ; มูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม; ความสัมพันธ์; ผลการดำเนินงานทางการเงิน

Abstract

The objectives of this research are to study the relevance between economic value added and financial performance effects of those companies on market value added. The sample group used in the study is companies in the Sustainable Stock Price Movement Index Group listed on the Stock Exchange of Thailand during the period 2018-

2022 total of 77 companies. The research results found that Economic value added is related to changes in the market value added and for financial performance, it was found that Return on Total Assets (ROA) Return on Equity (ROE) Dividends per Share (DPS), and Profit Margin (PM) relate to changes in the market value added of companies in the Sustainable Stock Price Movement Index Group list in the Stock Exchange of Thailand, while Earnings per Share (EPS) Share Price to Earnings per Share (PE) and Stock price to book value (PBV) has no related to changes in the market value added of companies in the Sustainable Stock Price Movement Index Group list in the Stock Exchange of Thailand

Keywords: Economic value added; Market value added; relevance; operating results

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การดำเนินกิจการผู้บริหารต้องมีการปรับนโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินกิจการเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอด ทั้งในส่วนของการปรับกระบวนการบริหารจัดการเพื่อสร้างความยั่งยืนให้แก่องค์กร เช่น การบริหารความเสี่ยง การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายในการบริหารงานของกิจการเพื่อให้สามารถสร้างกำไรได้สูงสุด (Profit Maximization) และสร้างความมั่งคั่งสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น (Maximize Shareholders Wealth) (ดวงรัตน์ เรืองอุไร, 2555) ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารคือ ผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ โดยปัจจุบันได้มีการใช้ตัววัดประสิทธิภาพการดำเนินงานที่มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย คือ การวัดมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (Market Value Added : MVA) ซึ่งเป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้นเกินกว่าเงินที่ลงทุนไปของผู้ถือหุ้น และปกติแล้วหากกิจการนั้น ๆ สามารถสร้างผลกำไรจากการดำเนินงานได้ ก็จะส่งผลให้นักลงทุนซื้อหลักทรัพย์ของกิจการเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย (อดิษฐ์ เจติยา, นิยา กาวิวงศ์ และ ปิติมา ดิศกุลเนติวิทย์, 2565) นอกจากนี้ การประเมินหรือการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานนั้นยังสามารถวัดได้จากตัวชี้วัดทางบัญชี ประเภทผลการดำเนินงานทางการเงินเพื่อวัดความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วย อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีการศึกษาตัวชี้วัดของผลการดำเนินงานทางบัญชี พบว่าตัวแปรทางบัญชีบางตัว เช่น กำไรสุทธิต่อหุ้น หรือ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับความมั่งคั่งของผู้ถือหุ้น (จิราภรณ์ แสนสุรวงค์, พรจิรา แสนสุริวงศ์, รัตติกาล จันทร์พาน, นิรมล เนื่องสิทธิ์ และจินตนา จันทนนท์, 2565) ทั้งนี้การวัดผลด้วยตัวชี้วัดทางบัญชีอาจไม่เพียงพอและไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ เนื่องจากยังมีข้อจำกัดของการบันทึกการทางบัญชี เช่น หนี้สงสัยจะสูญ หรือรายการคงค้าง หรือการประมาณการหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งรายการบางส่วนมีการใช้ดุลพินิจของผู้บริหาร ดังนั้น จึงได้มีการพัฒนาแนวคิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Value Added : EVA) เพื่อเป็นการวัดผล

การดำเนินงานโดยมุ่งเน้นมูลค่าที่แท้จริงที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลกำไรจากการดำเนินงานและต้นทุน (Affde Marketing ,2565)

ในภาวะเศรษฐกิจผันผวน ทั้งนักลงทุนและธุรกิจจำเป็นต้องแสวงหาหนทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างผลตอบแทนได้ในระยะยาว ‘ความยั่งยืน’ จึงเป็นคำตอบที่หลายคนกำลังให้ความสนใจ เพราะไม่เพียงเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ลงทุน แต่ยังเป็นทางรอดของธุรกิจอีกด้วย ในขณะที่ธุรกิจที่สามารถบริหารจัดการประเด็นด้าน Environmental, Social and Governance หรือ ESG ได้เป็นอย่างดีก็มีโอกาสได้รับเงินลงทุนเป็นที่สนใจของนักลงทุนมากขึ้น เพราะมีโอกาสเติบโตในระยะยาว (สุรเดช กิตติวรรณโชติ, 2561)

สำหรับในประเทศไทยปี พ.ศ. 2558 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดทำรายชื่อนหุ้นยั่งยืน (Thailand Sustainability Investment หรือ THSI) เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักลงทุนที่ต้องการลงทุนในหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่มีความโดดเด่นด้าน ESG เพื่อเป็นดัชนีที่สะท้อนการเคลื่อนไหวราคาของกลุ่มหลักทรัพย์ของบริษัทที่มีการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนซึ่งมีขนาดและสภาพคล่องผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด และในปี 2566 ตลาดหลักทรัพย์ได้เปลี่ยนชื่อจาก SETTHSI เป็น SETESG กระบวนการคัดเลือกและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของการประเมิน SET ESG Ratings ยังคงใช้หลักการเดียวกันกับการประเมินหุ้นยั่งยืน THSI ทุกประการ โดยได้มีเปิดเผยข้อมูลผลการประเมินด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) ของบริษัทจดทะเบียนจากผู้ให้บริการจัดอันดับ rating ด้าน ESG ซึ่งเป็นพันธมิตรระดับโลกที่ให้บริการประเมินผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน (sustainability rating agencies) ของธุรกิจทั่วโลกโดยนักลงทุนสามารถนำข้อมูลไปประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจในการลงทุนได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564) ดังนั้นการหาแนวทางในการคัดเลือกหลักทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีจึงเป็นสิ่งที่นักลงทุนสนใจ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจได้ศึกษาความสัมพันธ์ของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ และผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มโดยเลือกศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

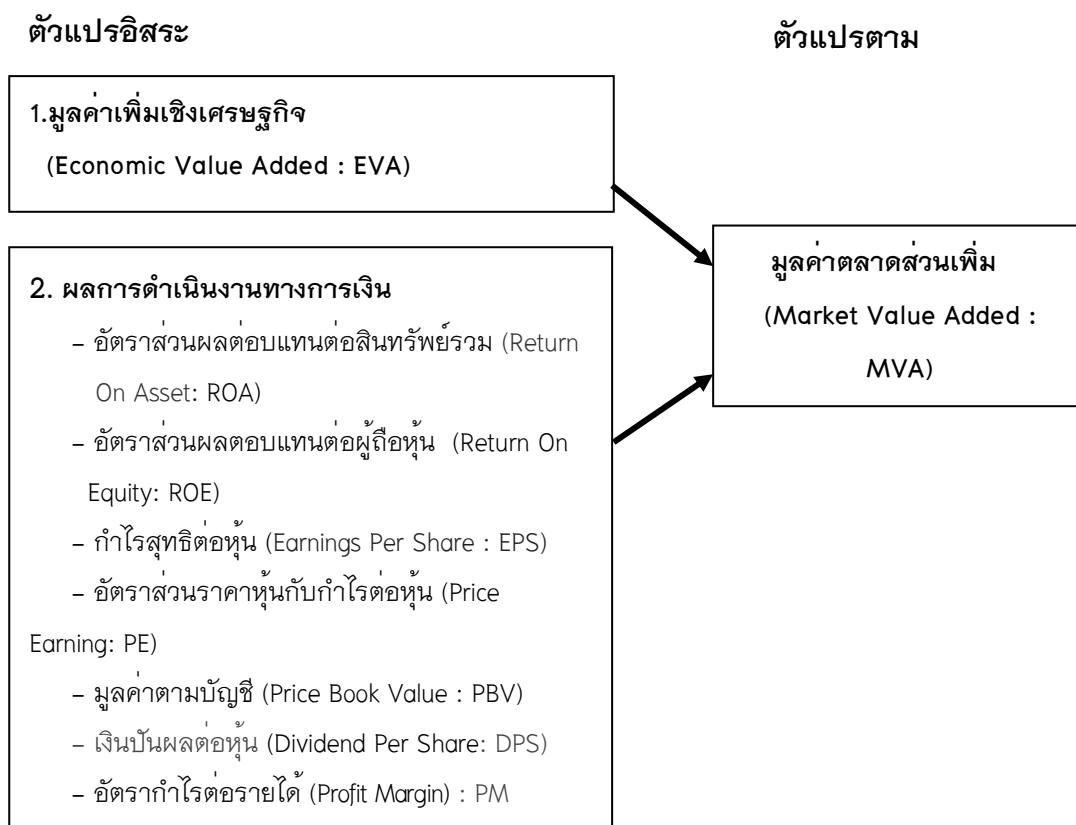
1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ ที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน

สมมติฐานของการวิจัย

1. มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ (EVA) มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (MVA)

2. ผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (MVA)

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ และผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาของความสัมพันธ์ของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ และผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้คือบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 118 บริษัทในกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน โดยผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างบริษัทในกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นที่ยื่นที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ 2 มีนาคม 2566 จำนวนทั้งสิ้น 77 บริษัท ซึ่งไม่ได้อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน เนื่องจากการคำนวณรายได้ตามมาตรฐานทางบัญชีแตกต่างจากธุรกิจอื่น ๆ และเป็นกลุ่มที่มีข้อมูลสมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการวัดตัวแปรต่าง ๆ อย่างครบถ้วนและสามารถเปรียบเทียบกันได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2566)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรตาม : มูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (Market Value Added) : MVA

$$MVA = (\text{Stock Price} \times \text{Number of Shares}) - \text{Book Value of Equity}$$

โดยที่ความหมายที่ใช้แทนตัวแปร มีดังนี้

Stock Price = ราคาหุ้น

Number of Shares = จำนวนหุ้น

Book Value of Equity = มูลค่าทางบัญชีที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น

2. ตัวแปรอิสระ

1) มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ (Economic Value Added) : EVA

$$EVA = \text{NOPAT} - (\text{WACC} \times \text{IC})$$

NOPAT = กำไรจากการดำเนินงานหลังภาษี (Net Operating Profit After Tax)

WACC = ค่าเฉลี่ยต้นทุนของเงินทุน (Weighted Average Cost of Capital)

$$\text{WACC} = [K_d \times (D/(D+E))] + [K_e \times (E/(D+E))]$$

D = เงินกู้ยืมหรือหนี้สินที่มีดอกเบี้ย (Debt)

E = ส่วนของเจ้าของ (Equity)

K_d = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมหรือหนี้สิน

K_e = อัตราผลตอบแทนที่ผู้เป็นเจ้าของต้องการจากการลงทุน

IC = เงินทุนที่ลงไปเพื่อใช้ในการดำเนินงาน (Invested Capital)

2) ผลการดำเนิน ประกอบด้วย

1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return On Asset) : ROA

2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity) : ROE

3) กำไรสุทธิต่อจำนวนหุ้นสามัญ (Earnings Per Share) : EPS

4) อัตราส่วนราคาหุ้นกับกำไรต่อหุ้น (Price Earning) : PE

5) มูลค่าตามบัญชี (Price Book Value) : PBV

6) เงินปันผลต่อหุ้น (Dividend Per Share) : DPS

7) อัตรากำไรต่อรายได้ (Profit Margin) : PM

8) coefficient : α

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและคำนวณข้อมูลมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ (EVA) ,ผลการดำเนินงานทางการเงิน) และมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (MVA) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในส่วนที่มีการเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งเป็นข้อมูลที่นักลงทุนและผู้ถือหุ้นทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีรายชื่อในกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืนเป็นระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565 ณ 2 มีนาคม 2566 จำนวนทั้งสิ้น 77 บริษัท

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) เป็นการอธิบายและสรุปผลภาพรวมของตัวแปรในรูปแบบของค่าสถิติพื้นฐาน โดยแสดงผลในค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้วิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการเลือกตัวแปรด้วยการนำเข้าทั้งหมด (Enter Regression) และการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) ด้วยค่า Tolerance และ VIF

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาภาพรวมทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างบริษัทในกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วยค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 ถึง 2565 ระยะเวลา 5 ปี เป็นดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

หน่วย : พันล้านบาท

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)
EVA	-983.66	861.38	-134.27	260.85
ROA	-22.81	53.77	6.59	7.43
ROE	-44.55	57.04	12.36	14.39
EPS	-7.80	12.46	1.33	3.11
PE	-92.50	205.82	13.03	22.84
PBV	0.10	24.54	3.73	3.99
DPS	0	17.13	1.25	2.49
PM	-64.66	82.79	-2.43	23.41
MVA	-583.99	980.62	50.02	151.81

จากตารางที่ 1 พบว่า มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -983.66 พันล้านบาท ค่าสูงสุดเท่ากับ 861.38 พันล้านบาท ค่าเฉลี่ยเท่ากับ -134.27 พันล้านบาท และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 260.85 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return On Asset : ROA) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -22.81 ค่าสูงสุดเท่ากับ 53.77 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.59 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.43 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -44.55 ค่าสูงสุดเท่ากับ 57.04 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.36 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 14.39 กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings Per Share : EPS) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -7.80 ค่าสูงสุดเท่ากับ 12.46 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.33 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.11 อัตราส่วนราคาหุ้นกับกำไรต่อหุ้น (Price Earning: PE) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -92.50 ค่าสูงสุดเท่ากับ 205.82 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.03 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 22.84 ราคาหุ้นต่อมูลค่าทางบัญชี (Price to Book Value : P/BV) มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 0.10 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 24.54 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 3.73 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 3.99 เงินปันผลต่อหุ้น (Dividend Per Share : DPS) มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 17.13 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.25 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 2.49 อัตรากำไรต่อรายได้ (Profit Margin : PM) มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -64.66 ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 82.79 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ -2.43 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 23.41 มูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ

-583.99 พันล้านบาท ค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 980.62 พันล้านบาท โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 50.02 พันล้านบาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 151.81

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regressions Analysis)

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐาน

- 1) มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม
- 2) ผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	Sig.	Tolerance	VIF
	B	Std. Error	Beta			
1 Constant)	64.427	8.566		0.000		
EVA	0.107	0.029	0.148	0.000	1.000	1.000
R-Squared			0.034			
Adjust R-Squared			0.031			
Sig.(F)			0.000			
Dorbin-Wattsan		2.030				

หมายเหตุ **. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 *. นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายเพื่อมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน พบว่าแบบจำลองมีค่า R Square อยู่ที่ 0.034 ซึ่งหมายความว่าถึงตัวแปรที่นำมาใช้ในแบบจำลองสามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืนที่ระดับ 0.031 สามารถอธิบายความผันแปรและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ โดยความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรในแบบจำลองสามารถอธิบายได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์แล้ว พบว่าเมื่อแทนค่าในสมการ $MVA_{it} = \alpha + \beta_1 EVA_{it}$ จะส่งผลกระทบต่อค่าที่เป็นคะแนนมาตรฐาน คือ $MVA_{it} = 64.427 + 0.107EVA$ ทั้งนี้ มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มในเชิงบวก (sig = 0.000 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05) (sig = 0.000 < 0.05) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	Sig.	Tolerance	VIF
	B	Std. Error	Beta			
Constant	-34.710	11.591		.003		
ROA	2.928	1.189	.143	.014*	.588	1.699
ROE	2.519	.597	.239	.000*	.623	1.605
EPS	2.903	2.266	.059	.201	.924	1.082
PE	.573	.305	.086	.061	.944	1.060
P/BV	2.714	1.757	.071	.123	.934	1.070
DPS	12.131	2.772	.199	.000*	.967	1.034
PM	.943	.292	.145	.001*	.984	1.016
R-Squared			.249			
Adjust R-Squared			.235			
Sig.(F)			.000*			
Dorbin-Wattsan 1.991						

หมายเหตุ **. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ,*. นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณเพื่อมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ และผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน พบว่าแบบจำลองมีค่า R Square อยู่ที่ 0.249 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรที่นำมาใช้ในแบบจำลองสามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน สามารถอธิบายความผันแปรและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ โดยความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรในแบบจำลองสามารถอธิบายได้ดังนี้

$$MVA_{it} = \alpha + \beta_1 ROA_{it} + \beta_2 ROE_{it} + \beta_3 EPS_{it} + \beta_4 PE_{it} + \beta_5 PBV_{it} + \beta_6 DPS_{it} + \beta_7 PM_{it}$$

โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 ผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (MVA)

ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์แล้ว ผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์ต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (sig = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05) (sig = 0.000 < 0.05) ดังนั้น จึงยอมรับ

สมมติฐานที่ 2 และพบว่าเมื่อแทนค่าในสมการ $MVA = -34.710 + 2.928ROA + 2.519ROE + 12.131DPS + 0.943PM$

โดยผลการดำเนินงานที่มีผลต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม มีดังนี้

1. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return On Asset : ROA) เมื่อสรุปผลวิเคราะห์จะมีค่า sig เท่ากับ 0.014 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (sig = 0.014 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05) (sig = 0.014 < 0.05)

2. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) เมื่อสรุปผลวิเคราะห์จะมีค่า sig เท่ากับ 0.000 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (sig = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05) (sig = 0.000 < 0.05)

3. เงินปันผลต่อหุ้น (Dividend Per Share : DPS) เมื่อสรุปผลวิเคราะห์จะมีค่า sig เท่ากับ 0.000 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (sig = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05) (sig = 0.000 < 0.05)

4. อัตรากำไรต่อรายได้ (Profit Margin) : PM เมื่อสรุปผลวิเคราะห์จะมีค่า sig เท่ากับ 0.001 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (sig = 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05) (sig = 0.001 < 0.05)

และผลการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFsปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระตัวแปรพยากรณ์มีค่า Tolerance ที่มีค่าน้อยที่สุดเท่ากับ 0.588 และ VIF มีค่าน้อยที่สุด 1.016 ค่าทั้งสองอยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างรุนแรง จึงถือได้ว่าตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ไม่มีปัญหาตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ (Multicollinearity) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติเคราะห์ถดถอยที่กำหนดให้ค่า Tolerance ต้องมากกว่า 0.19 และค่า VIF ต้องน้อยกว่า 5.30 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่เกิดปัญหา (ปวีณา คำพุทะ, 2557) ทั้งยังมีค่าสัมประสิทธิ์ในการตัดสินใจ (Adjust R²) เท่ากับ 0.235 แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงานทางการเงินสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มได้ร้อยละ 23.5

สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามพบว่ามูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน และสำหรับผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่า มีตัวแปรบางตัว เช่น อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return On Asset : ROA) ,อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE),เงินปันผลต่อหุ้น (Dividend Per Share : DPS), อัตรากำไรต่อรายได้ (Profit Margin :PM) มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยังยืนในเชิงบวกเช่นเดียวกัน ในขณะที่กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings Per Share : EPS), อัตราส่วนราคาหุ้นกับกำไรต่อหุ้น (Price Earning: PE) และราคาหุ้นต่อมูลค่าทางบัญชี (Price Book Value : P/BV) ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (MVA) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยังยืน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษามูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ และผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยังยืน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการศึกษามูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยังยืน มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยังยืนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ และมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม จากกรณีศึกษาในประเทศจีนของ Yan & Wang (2016) ใช้ตัวอย่างในการศึกษาจากกลุ่มพลังงาน พบว่า มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่าเพิ่มทางการตลาด (MVA) คือ เมื่อมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจะทำให้มูลค่าเพิ่มทางการตลาดเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของ SMEs ที่จดทะเบียนใน AIM Italia และมาตรการภายในของการสร้างคุณค่าและบทบาทของการวางแผนกลยุทธ์องค์กรของ Andrea Quintiliani (2017) ที่พบว่ามูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ นั้นมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (MVA)

สำหรับการศึกษาผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่า มีตัวแปรบางตัว ได้แก่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return On Asset : ROA) ,อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) เงินปันผลต่อหุ้น (Dividend Per Share : DPS), อัตรากำไรต่อรายได้ (Profit Margin : PM) มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงต่อมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยังยืนในเชิงบวก ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Andrea Quintiliani (2017) ในด้านผลการดำเนินงาน พบว่า เงินปันผลต่อหุ้น (Dividend Per Share : DPS) และอัตรากำไรต่อรายได้ (Profit Margin : PM) มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม และพบว่ากำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings Per Share : EPS), อัตราส่วนราคาหุ้นกับกำไรต่อหุ้น (Price Earning: PE) และราคาหุ้นต่อมูลค่าทางบัญชี (Price Book Value : P/BV) ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยังยืน และสอดคล้องกับการศึกษาของนิชานันท์ แอดสกุล (2558) ที่ศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับความสัมพันธ์

ระหว่างตัววัดผลการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ และมูลค่าเพิ่มทางการตลาด หรือมูลค่าตลาดส่วนเพิ่มจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่ากำไรสุทธิ ต่อหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าเพิ่มทางการตลาด นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ อัตราส่วนทางการเงิน และมูลค่าเพิ่มทางการตลาดหรือมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (Market Value Added: MVA) ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดัชนี set 100 ของอดิฉันท์ เจริญ, นิยา, กาวิวงศ์และปิติมา ดิศกุลเนติวิทย์ (2565) ซึ่งพบว่ามูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีผลกระทบและความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าเพิ่มทางการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รวมทั้ง แต่อย่างไรก็ตามพบว่าผลการศึกษาแตกต่างจากของณิชาพันธ์ แอดสกุล (2558) ที่พบว่ามูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ (EVA) และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับมูลค่าเพิ่มทางการตลาด มีเพียงผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่าเพิ่มทางการตลาด ในขณะที่กำไรสุทธิต่อหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าเพิ่มทางการตลาด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) นักลงทุนสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาหรือตัดสินใจการลงทุนในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน เนื่องจากการวัดมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (Market Value Added : MVA) เป็นตัววัดประสิทธิภาพการดำเนินงานที่สำคัญอย่างหนึ่งเป็นการพิจารณาเงินลงทุนในส่วนของผู้ถือหุ้น โดยนักลงทุนอาจพิจารณาจากปัจจัยที่อาจเกี่ยวข้องหรือปัจจัยที่อาจมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกหลักทรัพย์หรือประกอบการตัดสินใจในการลงทุน

2) ผู้บริหารสามารถนำผลการศึกษานี้เป็นแนวทางในการบริหาร พัฒนา ปรับปรุงนโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินกิจการเพื่อให้ธุรกิจปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อสร้างมูลค่าตลาดส่วนเพิ่ม (MVA) และสร้างความมั่งคั่ง ตลอดจนการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้ถือหุ้นและนักลงทุนในการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการ เพื่อให้สามารถสร้างกำไรได้สูงสุด (Profit Maximization) และสร้างความมั่งคั่งสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น (Maximize Shareholders Wealth)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน (SETESG) ในช่วงปี พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2565 เท่านั้น

ดังนั้นในอนาคตอาจขยายขอบเขตการศึกษาวิจัยโดยขยายกรอบระยะเวลาที่ต้องการจะศึกษาหรือเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา หรือเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเพื่อพิจารณาในมิติอื่นๆ มากขึ้น

2) ศึกษามูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อมูลค่าเพิ่มทางการตลาดบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน (SETESG) ควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยการเปรียบเทียบตัวแปร หรือการประเมินมูลค่าในด้านอื่นๆ ซึ่งจะช่วยขยายความรู้ให้กว้างขวางและได้ผลการวิจัยในมุมมองที่หลากหลายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จิราภรณ์ แสนสุรวงค์,พรจิรา แสนสุรวงค์,รัตติกาล จันทร์พาน,นิรมล เนื่องสิทธิ์ และจินตนา จันทนนท์.

(2565). การเปรียบเทียบความสัมพันธ์มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อราคา

หลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษา กลุ่ม

อุตสาหกรรมบริการ. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,2(1), 31-40.

นิชนันท์ แอดสกุล. (2558). ตัววัดผลการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ และมูลค่าเพิ่ม

ทางการตลาด จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ดวงรัตน์ เรืองอุไร. (2555).การบริหารการเงิน. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2566, จาก

<https://www.gotoknow.org>.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมุ่งสร้างคุณค่าตลาดทุน.

สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2566,จาก <https://www.setsustainability.com>.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2566). กลุ่มดัชนีสะท้อนความเคลื่อนไหวราคาหุ้นยั่งยืน

(SETESG). สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2566, จาก <https://www.set.or.th>.

ปวีณา คำพุททะ. (2557). วิจัยธุรกิจ. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

สุรเดช กิตติวรรณโชติ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์

ของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ถูกคัดเลือกให้อยู่ในกลุ่มหุ้นยั่งยืน.

ค้นคว้าอิสระหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

อดิษฐ์ เจติยา,นิยดา กาวิวงศ์และปิติมา ดิษฐกุลเนติวิทย์.(2565). ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าเพิ่ม

เชิงเศรษฐกิจ อัตราส่วนทางการเงิน และมูลค่าเพิ่มทางการตลาดของบริษัท จดทะเบียนใน

กลุ่มดัชนีเซต 100. วารสารนวัตกรรมกรรมการบริหารและการจัดการ,10(1),24-34.

Affde Marketing (2565). มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (EVA) – ความหมาย ขั้นตอน และการคำนวณ.

สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.offde.com/th/>.

Andrea Quintiliani. (2017) .*The Relationship between the Market Value Added of SMEs Listed on AIM Italia and Internal Measures of Value Creation The Role of Corporate Strategic Planning*. Retrieved March 25, 2024 <https://www.sciedupress.com>.

Yan, Q., & Wang, Y. (2016). *REVA-based Value Analysis on Listed Companies of Power Industry*. Retrieved March 25, 2024, from <https://www.atlantispress.com>.

แนวทางในการบริหารจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่น เพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

Approaches in Administration of Japanese Language Education for Caregiving of Japanese Elderly

¹ชีวิน สุขสมณะ และ ²จรัญญา เทพพรบัญชากิจ

¹Shewin Suksamana and ²Jaranya Thepphornbanchakit

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ

¹PhD student Doctor of Education Administration Program Graduate School Payap University

²Lecturer of Education Administration Program Graduate School Payap University

¹Corresponding Author. E-mail: shewinkate@gmail.com

Received February 10, 2024; Revised April 5, 2024; Accepted April 9, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น และปฏิบัติงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน 1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักบริหาร การจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น และ 2. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษา ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น 3 คน 2) อาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่น 9 คน 3) ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น 4 คน และ 4) ผู้สูงอายุที่ ได้รับการบริบาล 4 คน จาก 3 โรงเรียน ทั้งในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น โดยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการสร้างข้อสรุปตามประเด็น จากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการบริหารจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น และปฏิบัติงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการใช้หลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านอาจารย์ผู้สอน 4) ด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ด้านการวัดและประเมินผล 6) ด้านการศึกษาข้ามวัฒนธรรม (ไทย-ญี่ปุ่น)

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่น; การบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น; สังคมผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

Abstract

The objective of this research is to examine the approaches in administration of Japanese language education for caregiving of Japanese elderly and explore how they can be implemented in Japan. The study is divided into two steps: 1) Review of literature related to administration of Japanese language education's for caregiving of Japanese elderly 2) Examination of management approaches in Japanese language education for Japanese elderly caregiving through in-depth semi-structured interviews. Key informants include: three school administrators responsible for the Japanese elderly caregiving. Nine Japanese language teachers for Japanese elderly caregiving, both Thai and Japanese nationals. Four Japanese language students for Japanese elderly caregiving. And four Japanese elderly who have received care from three schools in Thailand and Japan. The selection of participants was done through purposive sampling, totaling 20 people. The research tools used for data collection include in-depth semi-structured interviews, content analysis of interview data, and summarization of key points from the interviews. The research findings indicate that the approaches in managing Japanese language education for the Japanese elderly caregiving and the implementation of these practices in Japan can be classified into six aspects: 1) Curriculum utilization 2) Teaching and learning management 3) Teacher instruction 4) Information technology and media communication 5) Measurement and evaluation of results 6) Cross-cultural education (Thai-Japanese).

Keywords: Japanese Language Education's Administrative; Japanese Elderly Caregiving;
Japanese Elderly Society

บทนำ

ในปัจจุบัน องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2544 – 2643 (ค.ศ. 2001 – ค.ศ.2100) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ นั่นหมายถึง ประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั่วโลก และมีแนวโน้มว่าจะมีฐานะยากจน จึงเป็นประเด็นท้าทายทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศจะต้องมีแผนรองรับ สำหรับประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สรุปว่า ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) โดยมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งประเทศ คาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในช่วงปี พ.ศ. 2567 – พ.ศ. 2568 (ค.ศ. 2024–ค.ศ. 2025) ทั้งนี้ การคาดการณ์ว่าโลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ ช่วงปี ค.ศ. 2001 – ค.ศ. 2100 นั้น แต่ละประเทศจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแตกต่างกัน ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละ และประเทศญี่ปุ่นนับเป็นประเทศตัวอย่างที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ ซึ่งจะเร็วกว่าประเทศอื่นๆ (สำนักงานข่าวเจาะลึกระบบสุขภาพ, 2560)

ประเทศญี่ปุ่น กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Hyper-aging society) ในปี ค.ศ. 2020 สัดส่วนผู้สูงอายุซึ่งมีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 28.4 แบ่งเป็นผู้สูงอายุช่วง 65 – 75 ปี

ร้อยละ 13.5 ผู้สูงอายุมากกว่า 75 ปี ร้อยละ 14.7 (Cabinet Office of Japan, 2021) ซึ่งทำให้ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นอยู่ในสถานการณ์การขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะด้านการบริการ คาดการณ์ว่าปี ค.ศ. 2030 ประเทศญี่ปุ่นจะขาดแคลนแรงงานสูงถึง 66.4 ล้านคน โดยเฉพาะสาขางานการบริการและรักษาพยาบาล (สุตปรารณา ดวงแก้ว, 2562) ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น มีการวางแผนและสนับสนุนให้เกิดสถานบริบาลให้เพียงพอกับจำนวนผู้สูงอายุที่ต้องได้รับการดูแล (สการรัตน์ ศิริมา, 2562) แต่ยังขาดแคลนแรงงานบริบาลผู้สูงอายุกว่า 6 หมื่นคน ซึ่งอาชีพการบริบาลผู้สูงอายุเป็นอาชีพที่คนญี่ปุ่นไม่นิยมทำกัน เพราะเป็นอาชีพที่ค่อนข้างหนัก จึงส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นเปิดตลาดแรงงานในด้านการดูแลผู้สูงอายุ

เพื่อแก้ไขปัญหการขาดแคลนแรงงานดังกล่าว ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2019 รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศเปิดรับแรงงานชาวต่างชาติให้สามารถเดินทางเข้ามาทำงานยังประเทศญี่ปุ่นได้ โดยเสนอวีซ่าทักษะเฉพาะทางหมายเลข 1 และหมายเลข 2 (Specified Skilled Visa type 1 and type 2) ซึ่งประเทศไทยเป็น 1 ใน 8 ประเทศเป้าหมาย ที่ญี่ปุ่นต้องการนำเข้าแรงงาน ในปัจจุบันมีแรงงานไทยในญี่ปุ่นราว 20,365 คน (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2023) และอาชีพที่สามารถยื่นขอวีซ่าทักษะเฉพาะทางหมายเลข 1 มีจำนวน 14 อาชีพ ซึ่งในระยะแรก ประเทศญี่ปุ่นจะเปิดรับใน 4 สาขาอาชีพ คือ (1) งานบริบาล (2) งานอุตสาหกรรมก่อสร้าง (3) งานจัดการทำความสะอาดอาคาร (4) งานเกษตรกรรม อาชีพผู้บริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นเป็น 1 ใน 14 อาชีพที่สามารถขอวีซ่าทักษะพิเศษได้ ซึ่งทักษะที่จำเป็นต่องานบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น คือ ทักษะด้านบริบาล และ ทักษะด้านภาษาญี่ปุ่น โดยเงื่อนไขทักษะภาษาญี่ปุ่น สำหรับการยื่นขอวีซ่าทักษะเฉพาะหมายเลข 1 ที่ได้รับการยอมรับ คือ จะต้องมีความรู้ทักษะภาษาญี่ปุ่น JLPT ระดับ N4 หรือ JFT-Basic (Ministry of Health Labor and Welfare, 2021) สำนักงานแรงงานไทยในประเทศญี่ปุ่น กล่าวว่า รัฐบาลญี่ปุ่นได้วางแผนที่จะนำระบบการทดสอบเพื่อรับแรงงานตามระบบวีซ่า ทักษะเฉพาะทางหมายเลข 1 สาขาที่มีความพร้อมที่จะทดสอบใน 3 อาชีพ ได้แก่ งานด้านบริบาล งานด้านที่พัก และงานร้านอาหาร แต่ปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคสำคัญของแรงงานไทยในการทำงานต่างประเทศ คือ ทักษะด้านภาษา (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2562)

ปัจจุบันภาษาญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญยิ่งในวงการธุรกิจ การท่องเที่ยว การศึกษา และการอุตสาหกรรม เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในการลงทุนด้านอุตสาหกรรมในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มนักลงทุนข้ามชาติจากเอเชีย ด้วยสาเหตุนี้ประเทศไทยจึงมีการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นทั้งในระดับโรงเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย รัฐบาลและเอกชนรวมทั้งในสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นเอกชน จากผลสำรวจโดยเจแปน ฟาว์ดเดชั่น ประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ.2555 และ ปีพ.ศ. 2558 (เจแปน ฟาว์ดเดชั่น, 2559) ซึ่งในรอบ 3 ปีจะมีการสำรวจ 1 ครั้ง ดังสรุปในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนสถาบันการสอนภาษาญี่ปุ่น จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น จำนวนอาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่น

สถาบัน/ผู้เรียน/อาจารย์ผู้สอน	พ.ศ. 2555/ จำนวน	พ.ศ. 2558/ จำนวน	ร้อยละที่เพิ่มขึ้น
สถาบันการสอนภาษาญี่ปุ่น	465	606	30.3
ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น	129,616	173,817	34.1
อาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่น	1,381	1,911	37.8

ที่มา : เจแปนฟาวน์เดชั่น (2559)

ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น และอาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่น ทั้ง 3 ประเภท มีการเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจในปีพ.ศ. 2555 สาเหตุที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นเพราะว่าภาษาญี่ปุ่น ยังมีความจำเป็นในการทำงานที่มีการสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่น ดังที่ ฌิมะตะและฌิมูกะวะ (นิดา ลาภศรีสวัสดิ์, 2558) ได้สำรวจแรงจูงใจ ในการเรียนภาษาญี่ปุ่น ของพนักงานในมหานครของทวีปเอเชีย 5 แห่ง จากการสำรวจพบว่าสาเหตุจูงใจอันดับหนึ่งที่ทำให้ ผู้เรียนชาวไทยเรียนภาษาญี่ปุ่น คือ ภาษาญี่ปุ่น มีความจำเป็นในการทำงาน แสดงถึงความจำเป็น และความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการทำงานในประเทศของตนเองแล้วอีกประการหนึ่งที่ผู้เรียนให้ความสำคัญในการเรียนภาษาญี่ปุ่นก็คือ เพื่อที่จะเข้าทำงานในประเทศญี่ปุ่น ตามแผนการที่ประเทศญี่ปุ่น จะนำเข้าแรงงานชาวต่างชาติให้เข้ามาทำงานในประเทศมากขึ้นภายในปี 2568 ประเทศญี่ปุ่นจะนำเข้าแรงงาน มากกว่า 500,000 คน เช่น แรงงานด้านการเกษตร ดูแลผู้ป่วย ก่อสร้าง โรงแรม และต่อเรือ หลังต้องประสบ กับปัญหาการขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากจำนวนประชากรลดลง และเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (กัญญากร เพ็ญวิสุทธิ, 2561) ด้วยสาเหตุนี้ การเรียนภาษาญี่ปุ่นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อสังคมไทยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้มีการจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น เพื่รองรับแรงงานไทยที่มีความต้องการที่จะประกอบอาชีพผู้บริบาลให้กับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ณ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งปัจจุบันมีหลายหน่วยงานด้านการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อส่งแรงงานไทยไปประกอบอาชีพผู้บริบาลให้ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ในระดับอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน โรงเรียนสอนภาษาญี่ปุ่นรวมถึงโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาด้านบริหารญี่ปุ่น ได้ทำการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น เพื่รองรับนโยบายดังกล่าว เพื่อให้แรงงานย้ายถิ่นของไทยสามารถที่จะยื่นขอวีซ่าทักษะเฉพาะทางได้ แต่ นโยบายดังกล่าว ค่อนข้างใหม่ทำให้หลายหน่วยงานมีความสับสนในรายละเอียด ด้านเนื้อหา ภาษาญี่ปุ่นให้ครอบคลุมในระดับ JLPT N4 และ JFT-Basic รวมถึงความสามารถในการสื่อสารในการดำรงชีวิต

ในประเทศญี่ปุ่น และขาดความเข้าใจด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม เมื่อเดินทางมาถึงแล้วโดยมากมีความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่นที่ไม่เหมาะสมกับความต้องการของผู้จ้างงานในอนาคตได้ แม้ผู้เรียนจะสามารถเรียนภาษาญี่ปุ่นจบหลักสูตร และได้ปฏิบัติงานจริง จึงอาจจะเป็นอุปสรรคในการทำงานและดำรงชีวิตในประเทศญี่ปุ่น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ให้การบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ณ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเครือโรงพยาบาลนารา ฮิงาชิ จังหวัดนารา ประเทศญี่ปุ่น และผู้บริหารโรงเรียนบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ณ โรงเรียนพร้อมจิตบริบาล จังหวัดเชียงใหม่ ช่วงระหว่างวันที่ 20-25 พฤษภาคม 2566 พบว่าการให้บริการด้านบริบาลกับชาวญี่ปุ่นนั้น มีข้อจำกัดในเรื่องการสื่อสาร และขาดความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เนื่องจาก ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่สื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นเพียงอย่างเดียวและไม่เข้าใจความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ดังนั้น การศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลนั้น ควรมีการสอดแทรกด้านการศึกษาข้ามวัฒนธรรม ที่มีความจำเป็นในการสื่อสารกับผู้สูงอายุ และเพื่อนร่วมงานชาวญี่ปุ่น ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่บริบาลผู้สูงอายุที่ญี่ปุ่น ควรมีความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่น ในกรณีที่สาขาอื่นขอวิชาทักษะเฉพาะทางหมายเลข 1 ข้างต้น เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุญี่ปุ่นเป็นไปอย่างราบรื่น รวมทั้ง สามารถสื่อสารกับผู้ร่วมงาน ผู้รับการบริบาล นายจ้างชาวญี่ปุ่น รวมถึงการดำรงชีวิตในประเทศญี่ปุ่น การที่ขาดความเข้าใจด้านความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม จะส่งผลให้แรงงานเกิดภาวะความตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม (Culture shock) จึงทำให้แรงงานส่วนหนึ่งที่เดินทางถึงประเทศญี่ปุ่นแล้วมีปัญหาในการทำงาน การใช้ชีวิตไม่มีความสุข ทั้งร่างกาย และจิตใจ จึงขอยกเลิกสัญญาจ้างและเดินทางกลับประเทศไทยก่อนกำหนดทำให้นายจ้างสถานประกอบการที่ประเทศญี่ปุ่น และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งแรงงานข้ามถิ่นเกิดความสูญเสียทั้งโอกาสและค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากร รวมถึงทำให้ผู้ที่ไม่ได้รับคัดเลือกในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นก่อนหน้า เสียโอกาสที่จะเดินทางไปประกอบอาชีพนี้

จากปัญหา และความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประสานงานด้านบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น และได้ส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานตำแหน่งผู้บริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ณ ประเทศญี่ปุ่น ในช่วงปี 2562 ถึงปัจจุบัน มีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น การวิจัยนี้จะช่วยทำให้การบริหารจัดการการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อผู้บริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น เป็นไปในแนวทางของความต้องการทั้งต่อคุณสมบัติ ความสามารถในการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นในการยื่นขอวิชาทักษะเฉพาะทาง ความต้องการของผู้จ้างในประเทศญี่ปุ่น และเข้าใจถึงความแตกต่างข้ามวัฒนธรรม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นฐานสำคัญหลักของการพัฒนาประเทศชาติ และเป็นการสร้างรายได้เข้าประเทศอีกช่องทางหนึ่งต่อไปอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การสังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน 6 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ด้านการใช้หลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านอาจารย์สอน 4) ด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ด้านการวัดและประเมินผล 6) ด้านการศึกษาข้ามวัฒนธรรม (ไทย-ญี่ปุ่น)

2. การศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง

ผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และ/หรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม รวม 20 คน ได้มา โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารโรงเรียนบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ระดับรองผู้อำนวยการขึ้นไป ที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความเต็มใจ ในการให้ข้อมูล จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 อาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่น ที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความเต็มใจ ในการให้ข้อมูล จำนวน 9 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ที่เรียนหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น เพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ไม่น้อยกว่า 6 เดือน และมีความเต็มใจในการให้ข้อมูล จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 4 ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่ได้รับการบริหารมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยมีสุขภาพแข็งแรง สดชื่น และมีความเต็มใจในการให้ข้อมูล จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างที่ได้จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวทางการ บริหารจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 5 ท่าน โดยข้อคำถามทุกข้อได้ค่า IOC อยู่ที่ 0.80-1.00 ทุกข้อคำถามและนำความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของความชัดเจนของข้อความ และภาษาที่ใช้ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น จากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปตามประเด็นจากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากประสบการณ์การทำงานด้านการจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการใช้หลักสูตร ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับด้านหลักสูตรต้องปรับปรุงหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานระดับหลักสูตร แต่งตั้งคณะกรรมการประจำหลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ประธานหลักสูตร พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร (ยกเว้น) และคณะกรรมการวิพากษ์หลักสูตรและดำเนินการจัดโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยเชิญวิทยากรผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านหลักสูตร ทั้งภายใน และภายนอกมาให้ความรู้ในด้านการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยของสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไป และส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ได้เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ทั้งภายในและภายนอกที่ได้จัดขึ้น

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับด้านกระบวนการเรียนการสอน หลักสูตรภาษาญี่ปุ่นควรมีการจัดการประชุม แบ่งรายวิชา ติดตาม โดยมอบหมายให้อาจารย์ผู้สอนจัดทำรายละเอียดรายวิชา โดยจัดส่งที่ประธานสาขาวิชา และจัดส่งผ่านระบบของมหาวิทยาลัย ในการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัตินั้น สอนตามความเป็นจริงและตามความเหมาะสม และรายวิชาที่จะต้องออกฝึกปฏิบัติจริงกับชาวญี่ปุ่น นอกพื้นที่ เช่น การศึกษานอกสถานที่ไปพร้อมกับอาสาสมัครชาวญี่ปุ่นที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาหลัก อาจารย์ชาวญี่ปุ่นก็รับผิดชอบ ในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนจะ นอกจากสื่อที่เป็นรูปธรรมแล้ว อาจารย์ผู้สอนก็ยังใช้สื่อที่เป็นนามธรรมในการจัดการเรียน การสอน เช่น ยูทูป และเว็บไซต์ ต่างๆ ที่เกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่น

3) ด้านอาจารย์ผู้สอน ควรมีการสรรหาอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถวิชาภาษาญี่ปุ่นโดยการเปิดรับสมัครอาจารย์ที่มีวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทตามเกณฑ์มาตรฐาน แต่งตั้งคณะกรรมการผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และ ระดับสาขาวิชาในการตรวจสอบคุณสมบัติ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกอาจารย์ โดยประกาศรับสมัครตามสื่อต่างๆ และสื่อของภาครัฐ และภาคเอกชน ในการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่น นอกจากจะเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 แล้ว ยังต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่สาขาวิชาได้กำหนดขึ้น

4) ด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาที่พบ คือ สื่อการสอนไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้สื่อสารภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นได้อย่างมีคุณภาพเท่าที่ควร สภาพของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และสัญญาณอินเทอร์เน็ตต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า การจัดบรรยากาศยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

5) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า วิธีการวัดและประเมินผลการจัดการการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นไม่หลากหลาย เครื่องมือไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งในการบริหารจัดการเกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผล สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นควรดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้สาขาวิชา ยังได้จัดตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้สำหรับการวัดและประเมินผลนักศึกษา ซึ่งอาจารย์ผู้สอนจะประเมินตามสภาพจริง โดยแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อไม่ให้เกิดการผิดพลาดด้านการวัดและประเมินผลซึ่งจะเกิดผลเสียต่อนักศึกษา

6) ด้านการศึกษาข้ามวัฒนธรรม (ไทย-ญี่ปุ่น) พบว่า ขาดการสอดแทรกความแตกต่างด้านวัฒนธรรมระหว่างไทยและญี่ปุ่น เช่น มารยาททางสังคม มารยาทในการทำงาน การปรับตัว ธรรมเนียมปฏิบัติต่อผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น วิธีคิดแบบญี่ปุ่น และการดำรงชีวิตในประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

2 ผลการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อสรุปดังนี้

1) ด้านการใช้หลักสูตร หลักสูตรจะต้องเป็นหลักสูตรที่ทันสมัยและสนองต่อความต้องการของสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียน สามารถนำไปใช้ได้จริง เป็นการยอมรับทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร และ เชิญวิทยากรทั้งภายในและภายนอกทั้งหน่วยงานภาครัฐและ ภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดทำหลักสูตร มาให้ความรู้แก่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปพัฒนาให้มีความทันสมัยตามยุคของสังคมโลกที่มีการ เปลี่ยนแปลงไป และกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้เน้นภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับผู้เรียนที่ควรจะต้องผ่านการทดสอบทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ สอบข้อเขียน และสอบสัมภาษณ์จากอาจารย์ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการในการคัดเลือก ผู้เรียนที่จะเข้าศึกษาต่อ ในสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นโดยเกณฑ์การคัดเลือกนั้นจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ ได้กำหนดขึ้น ในเมื่อถูกคัดเลือกให้เข้าศึกษาในสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น แล้ว การคงอยู่ของผู้เรียนนั้น และควรปรับบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุ ชาวญี่ปุ่นให้ถูกต้อง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ เพื่อให้เนื้อหา เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน

3) ด้านอาจารย์ผู้สอน มีการจัดประชุมร่วมกันกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และ อาจารย์ประจำหลักสูตร ต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น จัดหาวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น มาให้ความรู้แก่อาจารย์ จัดหาเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับเนื้อหาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติม และส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้นั้นๆ ไปใช้ได้จริง

4) ด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ กำหนดแบบเรียนในการสอนให้ครบ 4 ทักษะ มีการปรับเอกสาร การสอนให้มีคุณภาพและเหมาะสม เพิ่มกิจกรรมภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมากขึ้น กำหนดให้มีพื้นที่ภาษาญี่ปุ่น (Japanese Zone) ส่งเสริมและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อ การดำรงชีวิตในประเทศญี่ปุ่น

5) ด้านการวัดและประเมินผล ต้องมีการพัฒนาเทคนิคการวัดและประเมินผลทาง ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับการประเมินด้านนั้น ๆ มุ่งเน้นการประเมินตามสภาพปัจจุบัน เครื่องมือต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการประมาณค่าลักษณะ พฤติกรรมของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติจริงได้

6) ด้านการศึกษาข้ามวัฒนธรรม (ไทย-ญี่ปุ่น) ควรจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างไทยและญี่ปุ่น ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมจากองค์กร ที่เชี่ยวชาญภายนอก และบรรจุเนื้อหาความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างไทยและญี่ปุ่นให้เป็น ส่วนหนึ่งในหลักสูตร

7) ด้านอื่นๆ สำหรับการมีส่วนร่วมของภายนอกเช่น ภาครัฐและภาคเอกชน ในการขอรับ การสนับสนุนด้านงบประมาณและมีกิจกรรม ร่วมวางแผน สนับสนุน เกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหาร ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นพบว่า ในด้านการใช้หลักสูตร ส่วนของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเขียนไว้อย่างกว้างและยังเน้นไวยากรณ์เพื่อสามารถสอบความรู้ภาษาญี่ปุ่นระดับ JLLPT N4 หรือ JFT-Basic เป็นหลัก โดยขาดการสอดแทรกในการศึกษาข้ามวัฒนธรรม จึงไม่เพียงพอในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เวลาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีน้อยมาก คู่มือและเอกสารมีจำนวนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ Ministry of Education (2008) ที่กล่าวถึง แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนการสอนภาษา พบว่า มีปัญหาด้านการเรียนการสอนภาษาที่ไม่บูรณาการทั้ง 4 ทักษะ การฝึกปฏิบัติยังไม่เหมาะสมและเพียงพอเท่าที่ควร ส่วนมากมุ่งเน้นการสอนโครงสร้างไวยากรณ์และจำคำศัพท์ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถสื่อสารภาษา ส่วนแนวทางในการบริหารการจัดการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ควรมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยให้เน้นการสื่อสารในทุกระดับชั้นตามบริบท ต้องเน้นภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สอดแทรกการศึกษาข้ามวัฒนธรรม ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจหลักสูตร และตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ชรี รูปะวิเชตร (2557) พบว่า ด้านหลักสูตรของประเทศกลุ่มอาเซียนมีนโยบายให้ปรับปรุงหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาภาษาถูกกำหนดให้ใช้ในการสอนวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ แบบบูรณาการภาษายุทธศาสตร์ก็คือ การให้เรียนรู้ภาษาและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ภาษาและเพิ่มโอกาสการใช้ภายนอกห้องเรียน ซึ่งสำหรับการบริหารจัดการการศึกษาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ต้องวางแผนการพัฒนาหลักสูตร มีการกำกับ ติดตาม นิเทศ ส่งเสริมให้แนวทางที่ถูกต้อง ประเมินปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น พบว่า อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบมุ่งเน้นการฝึกทักษะ อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของคำศัพท์ไม่เพียงพอ ไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านเทคนิคที่ใช้ในการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่เพียงพอ ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ขาดโอกาสในการฝึกทักษะและประสบการณ์ในการสื่อสารกับเจ้าของภาษาชาวญี่ปุ่น โดยเฉพาะผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น จึงไม่กล้าสนทนาสื่อสารภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริบาลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

และยังพบว่า มีอาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นที่มีคุณวุฒิการสอนภาษาญี่ปุ่น (วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น) ไม่เพียงพอ จบไม่ตรงเอกภาษาญี่ปุ่น และการอบรมพัฒนาการสอนภาษาญี่ปุ่นใช้เวลาสั้นๆ และยังพบว่า วิธีการอบรมไม่หลากหลาย ไม่สอดคล้องกับความถนัดของอาจารย์ สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ที่ได้เสนอปัญหาด้านวิธีการสอนในกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในยุคดิจิทัล ไม่ได้เป็นกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งอาจเกิดจาก

ครูผู้สอนภาษาอังกฤษขาดการพัฒนาที่ดี ไม่เหมาะสม และต่อเนื่อง และยังไม่พบนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน การสอนภาษาอังกฤษยังไม่บูรณาการทั้ง 4 ทักษะ และ ฉันทนา จันทรบรรจง (2560) ได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาตัวเองในด้านวิธีการสอนของครูชาวญี่ปุ่นพบว่า ครูทุกคนมักจะถูกควบคุมมาตรฐานด้วยกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพ ระบบการอนุมัติใบประกอบวิชาชีพครู โดยครูผู้สอนต้องมีการสอน เพื่อขอรับใบประกอบวิชาชีพ เรียกว่า การตรวจสอบรับใบอนุญาตวิชาชีพครู (Licensure Examination for Teacher) สามารถส่งเสริมบรรยากาศในการมุ่งเน้นการสื่อสารในทักษะทั้ง 4 ได้อย่างผสมผสานกลมกลืน เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ด้านภาษา และเรียนรู้โครงสร้างไวยากรณ์ไปพร้อมกัน และยังสอดคล้องกับ Konstantyuk (2004) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และมีวิธีการช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะเพื่อการแสดงออกถึงความหมายทางการสื่อสารในด้านต่าง ๆ แนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนต้องปรับเปลี่ยนบรรยากาศให้เป็นภาษาเพื่อการสื่อสาร สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกเสมือนปฏิบัติจริง ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาภาษาญี่ปุ่น มีความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ต้องมีความสามารถในการสอบภาษาญี่ปุ่นระดับ JLPT N3 ขึ้นไป พัฒนาการสอนภาษาญี่ปุ่น มีต้นแบบให้ครูได้ศึกษา และถอดประสบการณ์พัฒนาครูโดยตรง และยกระดับครูที่เก่งภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น การพัฒนาความรู้ ทักษะภาษาญี่ปุ่น การศึกษาข้ามวัฒนธรรมไทย (ไทย-ญี่ปุ่น) สอดคล้องกับ เพ็ชรี รูปปะวิเชตร (2560) ที่กล่าวว่า ในการทำงานร่วมกับชาวต่างชาติ บุคคลควรจะต้องรับทราบหรือทำความเข้าใจในปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ทำให้วัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ มีความแตกต่างกันเสียก่อนจึงจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมการจัดการข้ามชาติได้ นอกจากนี้ Ministry of Education (2008) กล่าวถึง แผนยุทธศาสตร์การปรับปรุงการเรียนการสอนภาษา ซึ่งตามยุทธศาสตร์ที่ 2 มีการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรอย่างเร่งด่วน และพัฒนาระบบสนับสนุนเพื่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า แบบเรียนและสื่อการสอนไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้สื่อสารภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นได้อย่างมีคุณภาพเท่าที่ควร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และสัญญาณอินเทอร์เน็ต ต้องพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ และการจัดบรรยากาศ ยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ปัจจุบันแบบเรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ไม่มีคุณภาพ คือ ไม่สามารถจูงใจนักเรียนให้สนใจเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น สื่อการสอนไม่ทันสมัย อินเทอร์เน็ตไม่ทั่วถึง และไม่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ เพ็ญพร บางอร(2562) พบว่า มีปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ได้รับในการจัดซื้อและผลิตสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน เอกสารประกอบหลักสูตรวิชาภาษาต่างประเทศ คู่มือครู เอกสารเสริมหลักสูตรไม่เพียงพอ โดย Japan Foundation (2023) กล่าวถึง

การขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่หลากหลาย เนื่องจากราคาสูง ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมภาษาเพื่อการสื่อสาร แนวทางในการพัฒนาด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องมีการจัดการบริหารและจัดบริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน ครูผู้สอนต้องมีความรู้ทันสมัย และสื่อการสอนต้องมีการปรับปรุง หรือสร้าง ยุทธศาสตร์การแข่งขันในโอกาสต่าง ๆ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน กิจกรรมภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ให้มีสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลที่เอื้ออำนวย ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ชรี รูปปะวิเชตร (2561) นโยบายของ ประเทศญี่ปุ่นในด้านสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีนโยบายให้ใช้สื่อเสียง ประเภทซีดี และดีวีดี ในการฝึกภาษาญี่ปุ่น ให้ใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่ายการสื่อสารในการจัดการเรียน การสอนภาษาญี่ปุ่น ร่วมกับสื่อที่ครูสร้างขึ้นและสอดคล้องกับกรอบอ้างอิงความสามารถทาง ภาษาญี่ปุ่นที่เป็นสากล (Japan Foundation, 2023) ด้านสื่อ โดยมีการใช้สื่อช่วยในการจัดกิจกรรม มีชุดฝึกทักษะทางภาษา ใช้สื่อเทคโนโลยี การเรียนรู้โดยโปรแกรมประยุกต์ (Application program) และเว็บไซต์ โดยใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ใช้ประโยชน์จากรายการของสถานีโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา (Education Television Station: ETV) และการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning: DLTV) ด้านการวัดผลและประเมินผลที่เกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่น เพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น พบว่า วิธีการวัดและ ประเมินผลไม่หลากหลาย เครื่องมือไม่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการวัด และประเมินผล สอดคล้องกับ จันทนา จันท์บรรจง (2560) ได้แนวทางของการปฏิรูปการศึกษา-ญี่ปุ่น ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ในหลักสูตรใหม่ได้ดำเนินการเรียนรู้แบบองค์รวม เน้นการประเมินเทียบกับมาตรฐานโดยเน้นด้านความรู้ ร้อยละ 15 ด้านทักษะและกระบวนการ ร้อยละ 25 ด้านความเข้าใจ ร้อยละ 30 ด้านผลผลิต/การปฏิบัติงาน ร้อยละ 30 ส่วนประเทศญี่ปุ่นมีนโยบายสำหรับนักเรียนระดับ มัธยมตอนต้นให้วัดและประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย และครอบคลุมทั้งการวัดทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการบริหารผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำผลวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือทักษะในการเรียนภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาเกาหลี เพื่อให้สามารถบริหารจัดการการศึกษาภาษาอื่น ๆ เพื่อการบริหาร ผู้สูงอายุชาวต่างชาติอื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณธร เพื่อกวิสุทธิ์. (2561). ญี่ปุ่นเผยแผนดึงแรงงานต่างชาติเข้าประเทศ. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://www.thebangkokinsight.com/51453/>.
- เจแปนฟארนเดชั่น. (2559). สภาพปัจจุบันของการเรียนการสอน การสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2562, จาก <https://www.jpj.go.jp/j/about/press/2016/dl/2016-057-2.pdf>.
- ฉันทนา จันทรบรรจง. (2560). การปฏิรูปการศึกษา-ญี่ปุ่น. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์. (2557). การหนุนเสริมและเตรียมความพร้อมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่เรื่องการทำงานข้ามวัฒนธรรมเพื่อเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีเสริมต่อให้กับนักศึกษาที่เรียนกระบวนวิชาเทคนิคการฝึกอบรมเพื่อจัดฝึกอบรมให้กับผู้สูงอายุ. การนำเสนอในงานวันประชุมทางวิชาการครั้งที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์. (2560). การเรียนรู้ลักษณะการจัดการ: การจัดการข้ามวัฒนธรรม. เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- เพ็ญพร บางอร. (2562). แนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสพเมยวิทยาคม อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1(1), 3-11.
- นิดา ลาภศรีสวัสดิ์. (2558). บุคลากรที่มีความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่น ในประเทศไทยพึงประสงค์. วารสารเจแปนฟาร์นเดชั่น. 18 (12), 1-117.
- สการวรัตน์ ศิริมา. (2562). คนทำงานต้องมีความสุขก่อน หัวใจริบาสผู้สูงอายุญี่ปุ่น. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2566, จาก <https://www.komchadluek.net/news/394665>.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2562). ส่งเสริมแรงงานไทยสู่ตลาดแรงงานญี่ปุ่น. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.thaihealth.or.th/>
- สำนักงานข่าวเจาะลึกระบบสุขภาพ. (2560). 2544-2643 โลกเข้าสู่ศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2567, จาก <https://www.hfocus.org/content/2015/04/9734>.
- สุกัญญา แซ่มช้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุดปรารถนา ดวงแก้ว. (2562). *สถานการณ์ขาดแคลนแรงงานและนโยบายเปิดรับแรงงานต่างชาติของญี่ปุ่น*. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2567, จาก <http://www.ias.chula.ac.th/ias/th/Article-Detail.php?id=40>.

Japan Foundation. (2023). *JFT-basic The Japan Foundation Japanese Language Basic Test*. Retrieved December 9, 2023, from <https://www.jpf.go.jp/jft-basic>.

Konstantyuk, Liina. (2004). *Communicative language teaching methodology and the Teaching of Ukrainian*. Master Abstracts International, 42(1), 51.

Ministry of Education. (2008). *The basic education core curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Bangkok: Kurusapa Ladprao Publishing.

Ministry of Health Labor and Welfare. (2021). *Educational Material of Specified Skill System (For Foreign Nationals with Specified Skills)*. Retrieved November 30, 2023, from <https://www.mhlw.go.jp/content/11130500/000767142.pdf>

Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2023). *SSW*. Retrieved December 30, 2023, from https://www.th.emb-japan.go.jp/itpr_th/ssw/overview/

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียน รายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ
ทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks
และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E)

The Comparison of Learning Achievement and Attitudes toward Physical
Science of grade twelve Students between Predict–Observe–Explain (POE)
Teaching Method with concept instructional media by Solidworks and the
traditional method (5E)

¹ธนภัทร บุญเพชร และ ²อาภาพรพรณ ประทุมไทย

¹Thanaphat Boopet and ²Arpapun Prathumthai

¹นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

²อาจารย์สาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

¹M.Ed. Candidate of Curriculum and Instruction Program College of Education University of Phayao

²Lecturer Department of Education, School of Education University of Phayao

¹Corresponding Author. E-mail: thanaphat.arm001@gmail.com

Received March 27, 2024; Revised April 11, 2024; Accepted April 24, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) และ 3) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 70 คนเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบวัดเจตคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ สถิติบรรยาย และการทดสอบค่าที(t) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) หลังการจัดการเรียนรู้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ

ทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks มีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: วิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE); Solidworks วิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E); ผลสัมฤทธิ์รายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์กายภาพ

Abstract

This research is conducted with the following objectives: 1) compare the learning effectiveness of students who receive the Predict–Observe–Explain (POE) instructional approach combined with Solidworks instructional media before and after learning, 2) compare post–learning performance between students who learned using the the Predict–Observe–Explain (POE method with Solidworks instructional media and those who learned through the traditional 5E method and 3) compare the science attitudes between students who learned using the the Predict–Observe–Explain (POE) method with Solidworks instructional media and those who learned through the traditional 5E method. The study involved sixth–grade students, with 70 students. The research tools included: 1) POE instructional plan 2) test measuring learning outcomes, and 3) Attitude measurement. The statistics used for analysis, including mean scores, standard deviations, independent samples t–test, and dependent samples t–test. The research findings indicate that: 1) the academic achievement of students who received the Predict–Observe–Explain (POE) learning management method together with teaching media using the Solidworks instructional media after studying was significantly higher than before studying. At the level of 0.05 2) there was a significant difference in post–class academic achievement between students taught with the POE method with Solidworks instructional media and those taught with the 5E method at a 0.05 significance level and 3) after learning process, students taught using the POE method combined with Solidworks instructional media demonstrated a significantly more positive attitude towards science compared to those instructed with the 5E method at a significance level of 0.05.

Keywords: Predict–Observe–Explain (POE) Teaching Method; Solidworks The Traditional Method (5E); Learning Achievemen toward Physical Science and Attitudes toward Physical Science

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษาปรากฏการณ์ธรรมชาติสามารถแบ่งออกได้ 2 สาขาใหญ่ ๆ คือ วิทยาศาสตร์กายภาพ (Physical Sciences) และชีวภาพ (Biological Sciences) ซึ่งเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพจะเรียนรู้เกี่ยวกับ ธรรมชาติของสาร การเปลี่ยนแปลงของสาร พลังงาน คสึ่น และการเคลื่อนที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้นวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในเนื้อหาวิชาฟิสิกส์ จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้อง เข้าใจง่าย และเป็นรูปธรรมให้นักเรียน แต่ทว่าเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพนั้นมีความยาก ซับซ้อน มีความเป็นนามธรรมสูง

ยากที่นักเรียนจะเห็นภาพและเข้าใจได้ง่าย โดยเฉพาะเรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ที่นักเรียนยังมีความคลาดเคลื่อนในเนื้อหาอยู่มาก (จิราภรณ์ ปุณยวัจน์พรกุลและ วิไลพร ลักขมีวานิชย์, 2561)

ผลการสอบวัดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในปี 2558 พบว่าความสามารถในด้านวิทยาศาสตร์ของเด็กไทยไม่มีความเปลี่ยนแปลง พบว่าผลการสอบในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในระหว่างปีการศึกษา 2557-2560 มีแนวโน้มที่จะต่ำลง นอกจากนี้คะแนนเฉลี่ย O-net ปี 2561 เมื่อพิจารณาในรายวิชาวิทยาศาสตร์พบว่าสาระที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือสาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562) อีกทั้งผลการสอบ O-net รายวิชาวิทยาศาสตร์ในปี 2565 พบว่าคะแนนสาระที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือสาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่

การแก้ปัญหาคุณภาพของนักเรียนไทยให้ถูกทางนั้นจะต้องปฏิวัติการสอนของครูทั่วประเทศให้สอนในรูปแบบ Active Learning โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา โดยให้ออกาสนักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกสังเกต และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเสนอแนะให้นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry cycle) 5Es ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (อัศวิน เมษิยานนท์, 2562) แต่การสอนแบบ 5Es มีข้อจำกัดคือนักเรียนที่มีระดับปัญญาต่ำจะขาดแรงจูงใจในการสืบค้นเนื้อหา หากสถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้นไม่น่าสนใจจะทำให้เด็กเบื่อหน่ายในการเรียน (दनัยคักดี กาโร, 2562) อีกหนึ่งวิธีที่นิยมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางวิทยาศาสตร์ได้ดีคือการจัดการเรียนรู้แบบ POE ตามที่ ภารดี รัตนจามิตร ,สิงหา ประสิทธิพงศ์ และเสาวรส ยิ่งวรรณะ (2564) กล่าวว่าการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธี POE เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจ และแก้ไขแนวคิดที่ไม่ ถูกต้องทางวิทยาศาสตร์ของตนเองได้ โดยนักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเกิดความคงทนในการเรียนรู้ ทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมลงมือหาคำตอบและเกิดเป็นองค์ความรู้ของตนเอง (ชญาณิษฐ์ สุวรรณกาญจน์, 2563) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นทำนาย นักเรียนต้องทำนายเหตุการณ์และให้เหตุผลประกอบการทำนาย 2) ขั้นการสังเกต นักเรียนจะได้ร่วมกันลงมือทดลองหาคำตอบ และสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น 3) ขั้นการอธิบาย นักเรียนต้องอธิบายเหตุผลทั้งที่เป็นไปในทางเดียวกันหรือขัดแย้งกัน (White and Gunstone, 1992) สอดคล้องกับ อูรารัตน์ อ่อนทอง และน้ำเพชร นาสารีย์ (2566) ที่พบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แต่ยังพบว่านักเรียนที่มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและไม่สามารถนำความรู้มาใช้อธิบายหลักการทางวิทยาศาสตร์ได้

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่สำคัญและน่าสนใจ ซึ่งโปรแกรม Solidworks เป็นการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยในการออกแบบเชิงวิศวกรรม (Computer

Aided Design: CAD) (พงษ์พันธุ์ ฤกษ์ ชุมทรัพย์, จรัสศรี เสือทับทิม และปฏิภาณ อร่ามวาณิชย์, 2560) อีกทั้งโปรแกรม Solidworks ยังสามารถนำมาประยุกต์กับรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และมองเห็นลักษณะการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ได้มากขึ้น ตามที่ ญัฐฐา ผิวมา (2564) กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องมือรวมกับการจัดการเรียนการสอน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

จากสภาพปัญหาตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมธีวชิกร “วัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร” ได้มีการวัดผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ โดยพบว่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือแรงและการเคลื่อน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ ทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks มาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ เรื่องการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

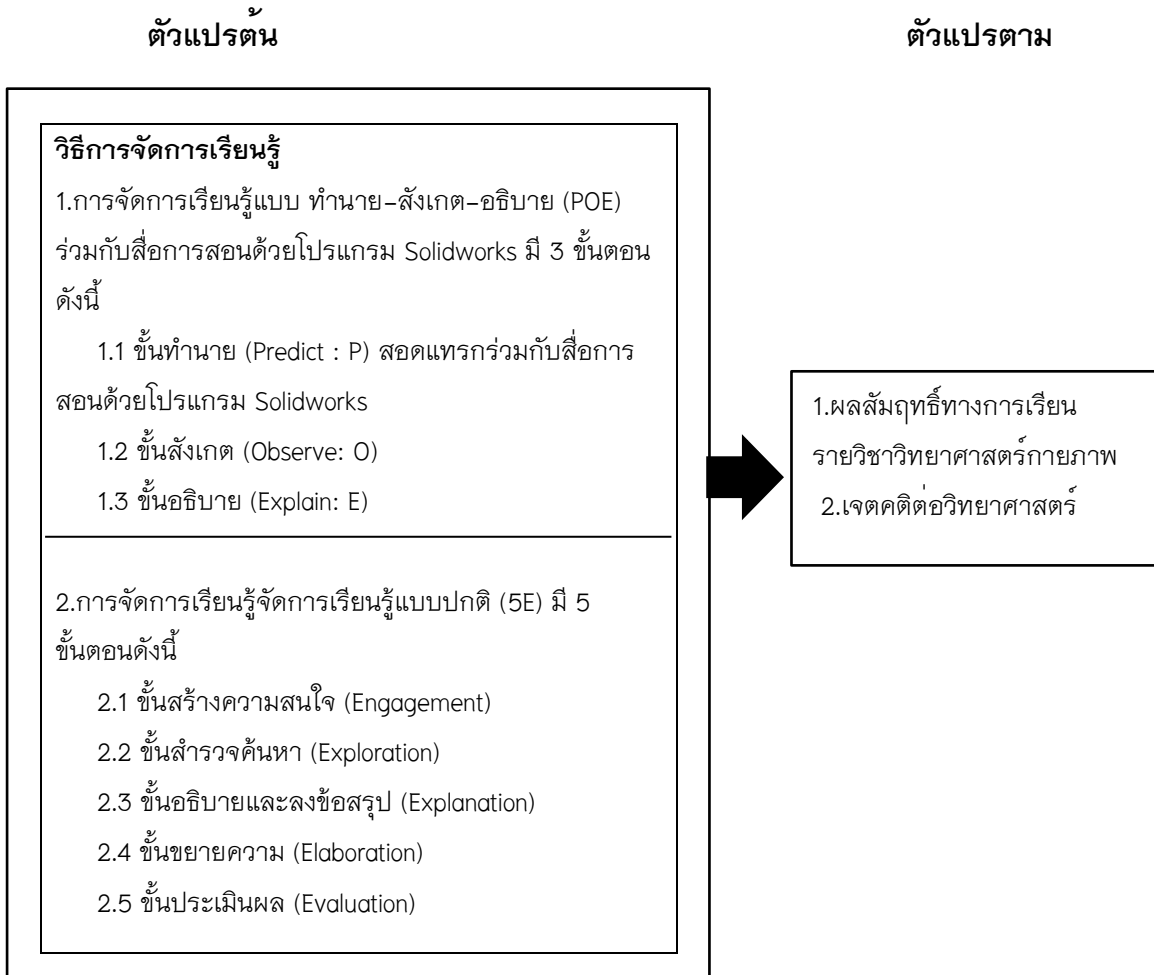
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย(POE) ร่วมกับการสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E)
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกตอธิบาย (POE) ร่วมกับการสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E)

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
2. นักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. นักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks มีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมธีวุฒิก “วัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร” ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 145 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมธีวุฒิกร “วัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร” ปีการศึกษา 2566 ที่ได้มาจากการการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มสมบูรณ์ (Completely Randomized Design: CRD) โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1) ทำการสุ่มนักเรียนจำนวน 70 คน จากนักเรียนทั้งหมด 145 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย
- 2) ทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 35 คน
- 3) ทำการจับสลากเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมดังนี้

3.1) กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks ห้องเรียนที่ 1 จำนวน 35 คน

3.2) กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) ห้องเรียนที่ 2 จำนวน 35 คน

ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ วิธีการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 1) การเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และ 2) การจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) เรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนจำนวนทั้งหมด 20 ข้อ

3. แบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) เรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระวิทยาศาสตร์กายภาพ

2) วิเคราะห์เนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และ

แผนการจัดการเรียนรู้แบบแบบปกติ (5E) เรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์จำนวน 10 ชั่วโมง จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม พบว่ามีค่าความเหมาะสมเฉลี่ย 4.89

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

1) ศึกษาทฤษฎีของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่องการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 20 ข้อ จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อประเมินค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 โดยข้อสอบปรนัยมีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.230–0.77 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20–0.53

3. แบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ

1) ศึกษาการสร้างแบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพตามวิธีของลิเคิร์ต และสร้างแบบวัดเจตคติต่อแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ 5) ความคิดเห็นมากที่สุด 4) ความคิดเห็นมาก 3) ความคิดเห็นปานกลาง 2) ความคิดเห็นน้อย และ 1) ความคิดเห็นน้อยที่สุด เป็นจำนวนทั้งหมด 30 ข้อ

2) นำแบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อประเมินค่าความตรงเชิงเนื้อหา และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จำนวน 20 ข้อ พบว่ามีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เท่ากับ 0.93

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์กายภาพ เรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks เป็นเวลา 10 ชั่วโมง และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) เป็นเวลา 10 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

3. หลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) ผู้วิจัยได้ทดสอบความรู้หลังเรียน และวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนมีรายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน (N = 35คน)

คะแนน	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	P
Pre-test	35	8.74	2.18	10.18	34	0.00*
Post-test	35	13.06	2.48			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) มีรายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
กลุ่มทดลอง (POE + Solidwork)	35	13.06	2.49	3.46	0.01*
กลุ่มควบคุม (5E)	35	11.11	2.21		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และกลุ่มที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) แสดงดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เจตคติต่อ วิทยาศาสตร์	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	P
กลุ่มทดลอง (POE + Solidwork)	35	3.78	0.36	1.98	59.75	0.02*
กลุ่มควบคุม (5E)	35	3.56	0.54			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks มีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิจัยเรื่องเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียน รายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) สรุปได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้นักเรียนกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกับนักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การเปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียน รายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) ได้อภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 13.06, S.D. = 2.48) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 8.74, S.D. = 2.18) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์จากองค์ความรู้เดิมในการคาดการณ์สถานการณ์และการทดลองต่าง ๆ สอดคล้องกับปวีศรี วงศ์สุวรรณ และชัยรัตน์ โตศิลา (2564) พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ POE พบว่า ค่าเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ภารดี รัตนจามิตร, สิงหา ประสิทธิพงศ์ และเสาวรส ยิ่งวรรณะ, (2564) ที่พบว่า คะแนนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ POE หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมด้วยเทคนิค POE สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาหลักได้ โดยในระหว่างการสอนผู้วิจัยได้เสริมด้วยโปรแกรม Solidworks ซึ่งเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ออกแบบ จำลองและวิเคราะห์ในเชิงวิศวกรรม โดยมีลักษณะเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการจำลองในรูปแบบ 3 มิติทำให้นักเรียนสามารถเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์สามารถกระตุ้นความสนใจและความเข้าใจของผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ อภิรมย์ ชูเมฆา และดลหทัย ชูเมฆา (2560) พบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาการสอนด้วยการนำโปรแกรม Solidworks มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อน จากเหตุผลข้างต้นที่ได้กล่าวมาทำให้สรุปได้ว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks สามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนได้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) พบว่านักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดการท้าทายและเกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนทางวิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนจะมีรูปแบบการดำเนินการเป็นขั้นชัดเจน ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) นั้นในขั้นทำนาย (Predict) จะเน้นกระบวนการให้นักเรียนได้คิดและคาดการณ์จากสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในกระบวนการเรียนและทดลองในวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนในขั้นสังเกต (Observe) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนลงมือสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นโดยละเอียดหรือทดลองกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ และบันทึกผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และขั้นสุดท้ายคือขั้นอธิบาย (Explain) เป็นขั้นที่แก้ไขข้อขัดแย้งหรืออธิบายปัญหาต่าง ๆ

ในระหว่างสิ่งที่ทำนายกับสิ่งที่สังเกตได้จากวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ (White and Gunstone, 1992) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) จึงเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนเกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียน และทำให้นักเรียนได้อยู่ในเหตุการณ์อย่างแท้จริง (Haysom and Bowen, 2010) โดยเฉพาะในขั้นทำนาย (P) เป็นขั้นสำคัญเนื่องจากสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยก่อนเรียนครูผู้สอนจะพยายามให้นักเรียนได้ใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมของนักเรียนในการทำนายถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในก่อนลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ ชนาธิป พรกุล (2554) ที่กล่าวว่า ในขั้นทำนาย (P) เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในขั้นนี้เป็นการจัดการเรียนรู้และเป็นการกระตุ้นความคิดของผู้เรียนจากการตั้งคำถามสถานการณ์ หรือทรัพยากรต่าง ๆ ที่นำต้นต้น ผสมกับโปรแกรม Solidworks ที่มีลักษณะเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการจำลองในรูปแบบ 3 มิติเสมือนจริง (พงษ์พันธุ์ ฤกษ์ชุมทรัพย์, จรัสศรี เสือทับทิม และปฏิภาณ อร่ามาวณิชย์, 2560) ดังนั้นจึงสามารถพัฒนาเป็นสื่อการสอนโต้ตอบเสมือนจริงและสามารถผนวกกับรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพเรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ได้ ทำให้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของการเคลื่อนที่แนววิถีโค้งในแต่ละกรณีได้อย่างชัดเจน และพิจารณาความแตกต่างรวมถึงเปรียบเทียบตัวแปรในการเคลื่อนที่ในโจทย์แต่ละข้อได้ (ชาญวิทย์ คำเจริญ และดรรกา พลัง, 2562) ไม่เพียงเท่านั้นโปรแกรม Solidworks ยังสามารถกระตุ้นความสนใจและความเข้าใจของนักเรียนในขณะที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับ เอกภูมิ จันทรัตน์ (2558) ที่ระบุว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถใช้ในการเรียนการสอนส่งผลทำให้นักเรียนมีแรงกระตุ้นในการเรียนรู้เกิดการพัฒนาทักษะและความรู้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเทคโนโลยีสามารถทำให้ครูผู้สอนเข้าถึงรูปภาพวิดีโอ เพื่อนำมาใช้สร้างบทเรียนที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและกระตือรือร้นในการเรียนได้ ซึ่งแตกต่างกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) ที่เป็นการเน้นเฉพาะในเนื้อหาที่ต้องใช้ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ เนื้อหาเชิงทฤษฎี เพียงอย่างเดียว (พงศกร ลอยล่อง เยาวเรศ ใจเย็น และปวีศา จรดล, 2564) จากเหตุผลข้างต้นที่ได้กล่าวมา ทำให้สรุปได้ว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks สามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นได้

3. ผลของการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks และนักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E) พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองและควบคุมมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน โดยมีเจตคติอยู่ในระดับพอใจมาก แสดงให้เห็นว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks สามารถพัฒนาเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ เรื่อง การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ของนักเรียนให้สูงขึ้น

เนื่องจากเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้โดยการผนวกรวบรวมรูปแบบของกระบวนการจัดการเรียนรู้และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน ซึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้จะเน้นให้นักเรียนได้มี การใช้ความรู้เดิมในการทำนายและคาดการณ์ก่อนได้รับการเรียนการสอนและการทดลองจริงและการใช้เทคโนโลยี Solidworks จะทำให้นักเรียนได้มองเห็นภาพในระหว่างการเรียนรู้มากขึ้น ดังนั้นเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการสอนนักเรียนจึงสามารถเข้าใจและอธิบายในสิ่งที่ผิดพลาดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการทดลองและอธิบายผลในลำดับต่อมาได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ White and Gunstone (1992) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้แบบ Predict- Observe-Explain (POE) ว่าสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และได้ลงมือปฏิบัติเองรวมไปถึงอภิปรายผล เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนและส่งผลเชิงบวกในด้านการเรียน อีกทั้งนี้การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามามีใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งประกอบได้ด้วย ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว ภาพกราฟิก จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาบทเรียน (ยลดาภูมิรสิทธิ์ และอัจฉริย์ พิมพ์มูล, 2560) และเทคโนโลยีสามารถสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองและข้อคิดเห็นตามข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเรียนรู้ ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันระหว่างผู้เรียน (ชนานินทร์ อินทวิเศษ, ธนวัฒน์ พูลเชตนคร และคณะ, 2562) จากเหตุผลข้างต้นที่ได้กล่าวมาทำให้สรุปได้ว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ที่รวมระหว่างกระบวนการคิดของนักเรียน และเทคโนโลยีเข้าด้วยกันสามารถพัฒนาเจตคติและเป็นวิธีที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks เป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนมีเจตคติสูงกว่านักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (5E)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) จากผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks สามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นำไปปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้น

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การจัดเตรียมสถานที่ สื่อ และแหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอหลากหลาย และวางแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE) ร่วมกับการสอนด้วยโปรแกรม Solidworks ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น ๆ หรือในรายวิชาที่ใกล้เคียงกันเพื่อศึกษาความเหมาะสมกับผู้เรียนต่อไป

2) ควรนำไปศึกษาตัวแปรด้านอื่นเพิ่มเติมเช่นความคงทนในการเรียนรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาทางวิทยาศาสตร์ หรือทักษะทางวิทยาศาสตร์เป็นต้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จิราภรณ์ ปุณยวัจน์พรกุล และวิไลพร ลักษมีวาณิชย์. (2561). การพัฒนาแนวคิดวิทยาศาสตร์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์วิดีโอความเร็วสูง กรณีศึกษาการเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี*, 30(1), 71-84.

ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิด : *ทฤษฎีและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชญาณิษฐ์ สุวรรณกาญจน์ และอัญชลี ทองเอน. (2563). การพัฒนาความสามารถเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบ Predict-Observe-Explain (POE) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์*.

ชาญวิทย์ คำเจริญ และดารกา พลัง. (2562). การใช้สื่อจำลองโต้ตอบเสมือนจริง: การเคลื่อนที่แนววิถีโค้ง. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 18(3), 13-24

ณัฏฐา ผิวมา. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานด้วยบูรณาการเทคโนโลยีเกมคอมพิวเตอร์. *บทความวิชาการ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 7(ฉบับพิเศษ), 1-15.

ดนัยศักดิ์ กาโร. (2562). *ปฏิบัติการสอนสู่ห้องเรียน 4.0 ด้วย Google for Education*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปวีร์ศรี วงศ์สุวรรณ และชัยรัตน์ โตศิลา. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กลวิธีทำนาย สังเกต อธิบายที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความใฝ่รู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารวามัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์*, 8(2), 33-48.

พงศกร ลอยล่อง เยาวเรศ ใจเย็น และปวีร์ จรดล. (2564). การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเคลื่อนที่และแรง ด้วยการจัดการเรียนรู้

- แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL). *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 15(2), 119–117.
- พงษ์พันธุ์ ฤกษ์ชุมทรัพย์, จรัสศรี เสือทับทิม และปฏิกาน อร่ามวานิชย์. (2560). การออกแบบและสร้างกังหันลมแนวตั้งขนาดกระทัดรัด. *วารสารวิชาการปทุมวัน*, 7(9), 59–67.
- ภารดี รัตนจามิตร, สิงหา ประสิทธิพงศ์ และเสาวรส ยิ่งวรรณะ. (2564). การพัฒนาแนวคิดวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและกฎการเคลื่อนที่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทำนาย-สังเกต-อธิบาย (POE): ทฤษฎีจากการปฏิบัติการในชั้นเรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 32(2), 53–70.
- ยลดา कुमारลิตี และอัจฉรีย์ พิมพ์มูล (2560). (2560). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิจัยและพัฒนาวลัยลงกรณ์ในพระบรม*, 12(1), 129–136.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ . (2564). *ระบบประกาศผลสอบ O-NET*. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2566, จาก <https://www.niets.or.th/th/>.
- อภิรมย์ ชูเมฆา และดลหทัย ชูเมฆา. (2560). ผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการเรียนวิชาชิ้นส่วนเครื่องจักรกลด้วยการใช้สื่อการสอนด้วยโปรแกรม SolidWorks. *SAU JOURNAL OF SCIENCE & TECHNOLOGY*, 3(2), 1–9.
- อัศวี เมฆิยานนท์. (2562). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group investigation) เรื่อง ระบบสุริยะ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิชาการแสงอีสาน*, 16(2), 84–100.
- อุรารัตน์ อ่อนทอง และน้ำเพชร นาสารีย์. (2566). การจัดการเรียนรู้แบบทำนาย สังเกต อธิบาย (POE) เรื่อง สมบัติทางกายภาพของวัสดุที่ส่งเสริมสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 13(2), 144–157.
- เอกภูมิ จันทระขันตี. (2558). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของนิสิตครูวิทยาศาสตร์ในการสอนวิทยาศาสตร์. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 35(2), 131–145.
- Haysom, J., & Bowen, M. (2010). *Predict– Observe– Explain Activities Enhancing Scientific Understanding*. America: The National Science Teachers Association.
- White, R. T and Gunstone, R.F. (1992). *Probing Understanding*. London: Falmer Press.

ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวด้านคุณภาพบริการและมาตรฐานความปลอดภัย ด้านสุขอนามัยต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย

The Expectation of Tourist on Service Quality and Sanitary Safety Standards for Selection of Hotel Services in Chiang Rai Province

¹ธีรภัทร์ ทองใบ, ²ทัตษกร ศรีสุข และ ³อนันตพร วงศ์คำ

¹Teerapat Thongba, ²Thatsaporn Srisook and ³Anantaporn Wongkam

¹นิสิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น

²⁻³อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น

¹Master of Business Administration Program, Nation University

²⁻³Lecturer of Master of Business Administration Program, Nation University

¹Corresponding Author Email: tonmayzai08@gmail.com

Received December 18, 2023; Revised January 25, 2024; Accepted April 5, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคาดหวังคุณภาพการบริการของนักท่องเที่ยวต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย และ 2) ศึกษาความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงรายโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวและใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มแบบสะดวก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ด้วยวิธี Stepwise ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย คือ การเอาใจใส่ผู้รับบริการ ความเป็นรูปธรรมในการให้บริการ และการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจร้อยละ 59.70 ($R^2 = .597$) และ 2) ความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงรายคือ การจัดการความสะอาด การป้องกันของผู้ปฏิบัติงาน และสุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้ ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจร้อยละ 54.10 ($R^2 = .541$)

คำสำคัญ: ความคาดหวัง; คุณภาพบริการ; มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย; การเลือกใช้บริการ

Abstract

This research aims to 1) study the expectation of tourist on service quality for selection of hotel services in Chiang Rai province and 2) study the expectation of tourist on sanitary safety standards for selection of hotel services in Chiang Rai province. Data were collected from distributed questionnaires to 400 service users selecting through non-population with convenience sampling, and engaging descriptive statistical methods,

namely, mean and standard deviation as well as testing hypothesis in the multiple regression analysis with stepwise. The research findings suggested that 1) the overall results of the expectation of service quality on tourist selection of hotel services in Chiang Rai province were the empathy, the tangibles and assurance, respectively, the decision coefficient at 59.70 ($R^2 = .597$), and 2) As for the expectation of sanitary safety standards on tourist selection of hotel services in Chiang Rai Province were the cleanliness management, the operator protection and the hygiene of buildings and equipment, respectively, the decision coefficient at 54.10 ($R^2 = .541$).

Keywords: Expectation; Service Quality; Sanitary Safety Standards; Hotel Services Selection

บทนำ

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) ได้เสนอแนะมาตรการรองรับกับการฟื้นตัวจากไวรัสโควิด-19 ด้านการท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับการเดินทางที่เน้นปลอดภัย ในขณะที่ประเทศไทยนั้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำโครงการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย หรือ Amazing Thailand Safety & Health Administration: SHA เพื่อยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควบคุมมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยตามแนวคิด “ซ่อม-สร้าง” เพื่อยกระดับมาตรฐานสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการให้บริการรูปแบบใหม่ที่ส่งเสริมการสร้างเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยวและพักผ่อนอย่างปลอดภัยและลดความเสี่ยงภายหลังจากสถานการณ์วิกฤติไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยได้คลี่คลายลง นโยบายการเปิดประเทศของภาครัฐตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา ได้ปลดล็อกจากมาตรการล็อกดาวน์ จำกัดการเดินทาง การเว้นระยะห่างทางสังคม เป็นระยะเวลานานหลายเดือน ทำให้การท่องเที่ยวสามารถกลับมาเดินทางต่อได้อีกครั้งจากการถอดบทเรียนจากสถานการณ์โควิด-19 และฟื้นฟูอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยมุ่งก้าวข้ามจากยุคปกติใหม่ (New Normal) สู่ยุควิถีถัดไป (Next Normal) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องความสะดวก สุขอนามัยและความยืดหยุ่นในการให้บริการการท่องเที่ยวมากขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564)

อย่างไรก็ตาม ความต้องการท่องเที่ยวท่ามกลางความไม่แน่นอนต่อการเกิดขึ้นซ้ำของโรคระบาดไวรัส ทำให้นักท่องเที่ยวเองมีความคาดหวังต่อสถานประกอบการและผู้ให้บริการด้านต่างๆ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีมาตรการที่ดีในการป้องกันและเตรียมพร้อมรับมือกับการแก้ปัญหา ดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมหากเกิดเหตุการณ์ซ้ำ ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญต่อการยกระดับมาตรฐานคุณภาพการให้บริการสอดคล้องกับการท่องเที่ยวในบริบทใหม่และตระหนักถึงความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวในระดับที่น่าเชื่อถือได้ ไว้วางใจได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และทำให้เกิดความเชื่อมั่นมากพอที่จะตัดสินใจกลับมาเลือกใช้บริการสถานประกอบการต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อย่างมั่นใจได้อีกครั้งในอนาคต (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564)

จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักสำคัญในภาคเหนือตอนบนซึ่งภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนามีศักยภาพเป็นทุนเดิม มีเอกลักษณ์งดงาม เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางการท่องเที่ยวทั้งด้านวัฒนธรรม ศิลปะ ธรรมชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ วิถีชีวิต อาหารพื้นถิ่นโดดเด่น ถือเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่าในการให้บริการเชิงส่งเสริมสุขภาพและเชิงผจญภัยแก่นักท่องเที่ยว จึงเหมาะต่อการพัฒนาเป็นจุดหมายปลายทางให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ แต่ผลกระทบจากการระบาดของไวรัสโควิด -19 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ลดลงอย่างมากในปี พ.ศ.2563 จึงถึงเวลาปรับเปลี่ยนการท่องเที่ยวตามบริบทใหม่ในวิถีถัดไป (Next Normal) โดยการจัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันให้ผู้ประกอบการในธุรกิจบริการท่องเที่ยวและบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีคุณภาพการบริการสู่มาตรฐานสากลโลก ที่มุ่งเน้นความสะดวก รวดเร็ว สะอาด ปลอดภัย และประทับใจ โดยที่ชุมชนเข้มแข็งและมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา, 2565)

คุณภาพบริการ (Service Quality) เป็นเครื่องมือสำคัญในการชี้วัดถึงระดับการตอบสนองหรือส่งมอบบริการได้ตรงกับต้องการที่ลูกค้าคาดหวังได้ดีเพียงใด ซึ่งจะทำให้กลับมาใช้บริการในครั้งต่อไปเมื่อรู้สึกประทับใจ ส่วนการให้บริการอย่างเต็มใจ ตั้งใจ ใส่ใจ และมีคุณภาพ ก็จะสามารถรักษาความจงรักภักดีของลูกค้าเดิมให้กลับมาใช้บริการซ้ำ สร้างและขยายฐานลูกค้าใหม่ได้เพิ่มขึ้น ทำให้องค์กรเติบโตได้ ดังที่กิตต์กวีณเดชน์ วงศ์หมั่น และประกาศิต โสภณจัสกุล (2564) ได้ศึกษาการสร้างเครื่องมือตรวจสอบความเชื่อถือและความเที่ยงตรงในการรับรู้ของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการธุรกิจโรงแรม โดยเน้นเนื้อหา ด้านการบริการ สภาพแวดล้อมการบริการ แต่ไม่เน้นระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเครื่องมือวัดคุณภาพบริการของ Parasuraman et al. (1988) ที่เน้นวัดบริการที่เป็นรูปธรรม (Tangibles) ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ (Reliability) ตอบสนองต่อผู้รับบริการ (Responsiveness) ความมั่นใจของผู้รับบริการ (Assurance) และการเข้าใจผู้รับบริการ (Empathy) ดังนั้น การท่องเที่ยวในยุควิถีถัดไป (Next Normal) มีแนวโน้มที่เน้นเรื่องความสะดวก สุขอนามัย และให้บริการที่ยืดหยุ่นมากขึ้น ตามแนวคิด SHA ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงได้นำมาตรการความปลอดภัยด้านสาธารณสุขผนวกเข้ากับมาตรฐานคุณภาพการให้บริการของสถานประกอบการ ช่วยลดความเสี่ยงและป้องกันการแพร่เชื้อของโรคระบาด โดยให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการควบคุมโรค เพื่อให้ประสบการณ์ที่ดี มีความสุข สร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวและยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยจากสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564)

ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความสนใจในการศึกษาความคาดหวังคุณภาพการบริการและมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย โดยหวังว่าผลการศึกษาจักเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมเพื่อใช้เป็นแนวทางวางแผนปรับปรุง

และพัฒนาการให้บริการที่สอดคล้องตรงความต้องการของนักท่องเที่ยวบริบทใหม่ (New normal) ในวิถีชีวิตถัดไป (Next normal) เพื่อประโยชน์สูงสุดที่โรงแรมและผู้ให้บริการพึงจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

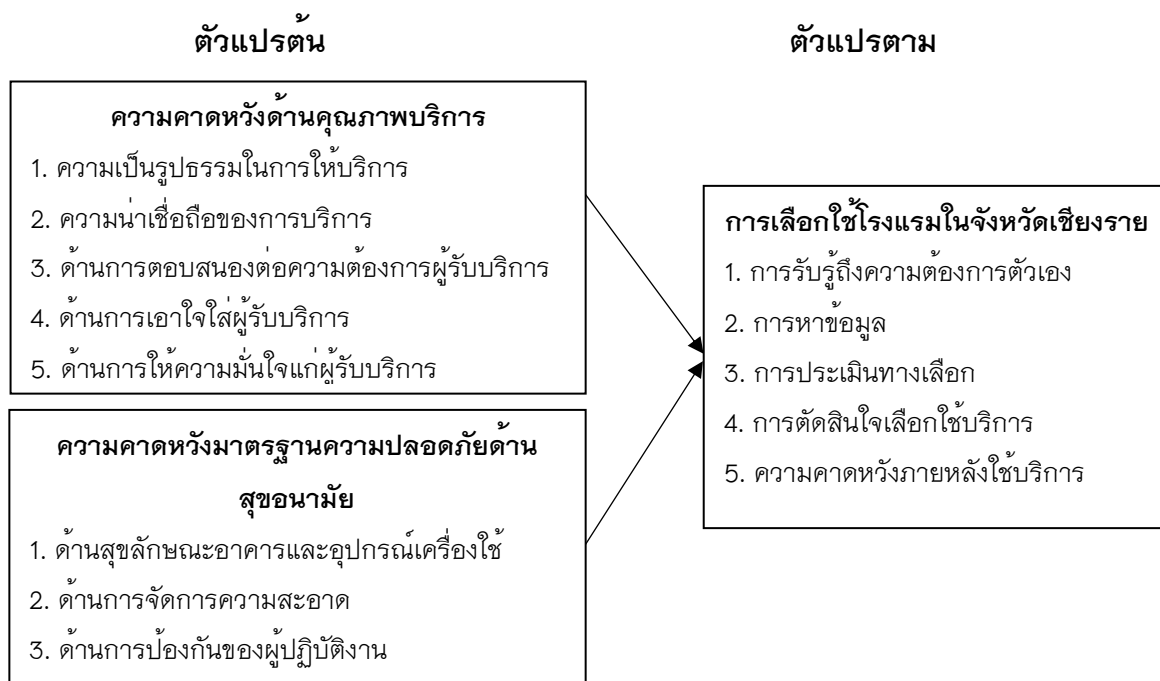
1. เพื่อศึกษาความคาดหวังคุณภาพการบริการ ของนักท่องเที่ยวต่อการเลือกใช้บริการ โรงแรมในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ของนักท่องเที่ยวต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความคาดหวังคุณภาพการบริการ ซึ่งได้แก่ ความเป็นรูปธรรมในการให้บริการ ความน่าเชื่อถือของการบริการ การตอบสนองความต้องการผู้รับบริการ และการให้ความมั่นใจแก่ ผู้รับบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย
2. ความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ซึ่งได้แก่ สุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้ การจัดการความสะอาด และการป้องกันของผู้ปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนากรอบแนวคิดโดยประยุกต์ใช้ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการของ Parasuraman et al. (1988) แนวคิดโครงการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย หรือ Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2564) และทฤษฎีตัดสินใจเลือกใช้บริการที่ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2546) ได้นำของ Schiffman and Kanuk (2000) มาประยุกต์ใช้ ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 3,625,742 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565) คำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย โดยสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบปลายเปิด ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ส่วนที่ 2 ความคาดหวังด้านคุณภาพบริการ ส่วนที่ 3 ความคาดหวังในมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ส่วนที่ 4 การเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC) เท่ากับ 0.93 โดยรายข้อคำถามที่อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งมากกว่า .50 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Rovinelli & Hambleton, 1977) จากนั้นนำไปทดสอบกับนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ 30 ราย ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 2, 3 และ 4 มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.959, 0.975 และ 0.961 ตามลำดับ โดยความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.978 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง (Cronbach, 1970)

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในรูปแบบ Google Form เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลทางระบบออนไลน์ โดยนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ เพื่อหาค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปร

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายและใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ร้อยละ 67.50 มีอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 29.20 สถานภาพโสด ร้อยละ 48.50 อาชีพข้าราชการ ร้อยละ 29.80 และมีรายได้ ไม่เกิน 15,000 บาท ร้อยละ 29.00

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรที่ศึกษา

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ระดับความคาดหวังด้านคุณภาพบริการของนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย

ลำดับ	ความคาดหวังด้านคุณภาพบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ความเป็นรูปธรรมในการให้บริการ	4.32	0.60	มากที่สุด
2	ความน่าเชื่อถือของการบริการ	4.40	0.63	มากที่สุด
3	ด้านการตอบสนองต่อความต้องการผู้รับบริการ	4.38	0.61	มากที่สุด
4	ด้านการเอาใจใส่ผู้รับบริการ	4.34	0.62	มากที่สุด
5	ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ	4.34	0.62	มากที่สุด
รวม		4.36	0.55	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการของนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความน่าเชื่อถือของการบริการ รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองต่อความต้องการผู้รับบริการ ด้านการเอาใจใส่ผู้รับบริการ และด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการกับด้านความเป็นรูปธรรมในการให้บริการ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยด้านสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย

ลำดับ	ความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านสุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้	4.26	0.65	มากที่สุด
2	ด้านการจัดการความสะอาด	4.39	0.62	มากที่สุด
3	ด้านการป้องกันของผู้นับถือศาสนา	4.27	0.68	มากที่สุด
รวม		4.31	0.59	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยในการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดการความสะอาด รองลงมาคือ ด้านการป้องกันของอุปกรณ์ปฏิบัติงาน และด้านสุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้ ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของระดับการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย

ลำดับ	การเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	การรับรู้ข้อมูลความต้องการของตนเอง	4.34	0.57	มากที่สุด
2	การหาข้อมูล	4.26	0.62	มากที่สุด
3	การประเมินทางเลือก	4.44	0.55	มากที่สุด
4	การตัดสินใจเลือกใช้บริการ	4.42	0.55	มากที่สุด
5	ความคาดหวังภายหลังการให้บริการ	4.34	0.57	มากที่สุด
รวม		4.36	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า การเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย ฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การประเมินทางเลือก รองลงมาคือ การตัดสินใจเลือกใช้บริการ ความคาดหวังหลังการให้บริการ การรับรู้ถึงความต้องการตัวเอง และการหาข้อมูล ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (MRA) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) และ ค่าภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุของ ความคาดหวังคุณภาพบริการที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย

ความคาดหวังด้านคุณภาพบริการ	การเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย						
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	S.E.	b	β			Tolerance	VIF
ความเป็นรูปธรรมในการให้บริการ	.044	.187	.223	4.226	.000***	.367	2.724
ความน่าเชื่อถือของการบริการ	.047	.039	.049	.827	.409	.297	3.368
ด้านการตอบสนองต่อความต้องการผู้รับบริการ	.054	.056	.068	1.027	.305	.234	4.265
ด้านการเอาใจใส่ผู้รับบริการ	.053	.275	.338	5.155	.000***	.238	4.195
ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ	.042	.149	.184	3.529	.000***	.375	2.666

ความคาดหวัง ด้านคุณภาพบริการ	การเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย						
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	S.E.	b	β			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.130	1.299	–	10.013	.000***	–	–
$R^2 = .597$ S.E. = .32005 F = 166.611							

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($1.960 \leq t\text{-value} < 2.576$) **แสดงถึงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($2.576 \leq t\text{-value} < 3.270$) และ ***แสดงถึงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t\text{-value} \geq 3.270$)

จากตาราง 4 พบว่า การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) ถือว่าผ่านเกณฑ์ ทั้งนี้เพราะ ค่า Tolerance ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.234 ถึง 0.375 (มากกว่า 0.19) และค่า VIF ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 2.666 ถึง 4.265 (น้อยกว่า 5.30) (ปวีณา คำพุกกะ, 2556)

ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของความคาดหวังด้านคุณภาพบริการที่มีต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายเท่ากับ 0.597 (ร้อยละ 59.70) โดยอิทธิพลของความคาดหวังด้านคุณภาพบริการที่มีต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย สามารถแสดงในรูปแบบสมการ ได้ดังนี้

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

ความคาดหวังด้านคุณภาพบริการ = $1.299 + 0.275$ (ด้านการเอาใจใส่ผู้รับบริการ) + 0.187 (ความเป็นรูปธรรมในการให้บริการ) + 0.149 (ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ)

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z_{\text{ความคาดหวังด้านคุณภาพบริการ}} = .338(Z_{\text{ด้านการเอาใจใส่ผู้รับบริการ}}) + .223(Z_{\text{ความเป็นรูปธรรมในการให้บริการ}}) + .184(Z_{\text{ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ}})$$

จากสมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน สรุปได้ว่า ความคาดหวังคุณภาพบริการที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ด้านการเอาใจใส่ผู้รับบริการ ($B=.338$) ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีค่ามากที่สุด รองลงมาคือ ความเป็นรูปธรรมในการให้บริการ ($B=.223$) และด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ($B=.184$) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน H_1 นั่นคือ ด้านการเอาใจใส่ผู้รับบริการ รองลงมาคือ ความเป็นรูปธรรมในการให้บริการ และด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการสามารถพยากรณ์ความคาดหวังคุณภาพบริการได้

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) และ ค่าภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุของ
มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยว
ในจังหวัดเชียงราย

มาตรฐานความปลอดภัยด้าน สุขอนามัย	การเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย						
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	S.E.	b	β			Tolerance	VIF
ด้านสุขลักษณะอาคารและ อุปกรณ์เครื่องใช้	.055	.125	.163	2.283	.023*	.227	4.410
ด้านการจัดการความสะอาด	.037	.289	.359	7.711	.000***	.535	1.870
ด้านการป้องกันของผู้ปฏิบัติงาน	.051	.216	.295	4.209	.000***	.237	4.226
ค่าคงที่	0.129	1.637	–	12.735	.000***	–	–
$R^2 = .541$ S.E. = .34053 F = 155.696							

* นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ($1.960 \leq t\text{-value} < 2.576$) **แสดงถึงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($2.576 \leq t\text{-value} < 3.270$) และ ***แสดงถึงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t\text{-value} \geq 3.270$)

จากตาราง 5 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) ถือว่าผ่านเกณฑ์
ทั้งนี้เพราะ ค่า Tolerance ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.227 ถึง 0.535 (มากกว่า 0.19) และ ค่า VIF
ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 1.870 ถึง 4.410 (น้อยกว่า 5.30) (ปวีณา คำพุกกะ, 2556)

ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของความคาดหวังด้านมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย
ที่มีต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายเท่ากับ 0.541 (ร้อยละ 54.10)
โดยอิทธิพลของความคาดหวังด้านมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยที่มีต่อการเลือกใช้บริการโรงแรม
ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย สามารถแสดงในรูปแบบสมการ ได้ดังนี้

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย = $1.637 + 0.289$ (ด้านการจัดการความสะอาด) $+ 0.216$
ด้านการป้องกันของผู้ปฏิบัติงาน $+ 0.125$ (ด้านสุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้)

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$Z_{\text{มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย}} = .359(Z_{\text{ด้านการจัดการความสะอาด}}) + .295(Z_{\text{ด้านการป้องกันของผู้ปฏิบัติงาน}}) +$
 $.163(Z_{\text{ด้านสุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้}})$

จากสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน สรุปได้ว่า มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย
ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ด้านการจัดการ

ความสะอาด ($B=.359$) ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกันของผู้ปฏิบัติงาน ($B=.295$) และด้านสุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้ ($B=.163$) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน H_1 นั่นคือ ด้านการจัดการความสะอาด ด้านการป้องกันของผู้ปฏิบัติงาน และด้านสุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้ สามารถพยากรณ์มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในงานวิจัยนี้ พบประเด็นสำคัญ ดังนี้

จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการของโรงแรมในจังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องความน่าเชื่อถือของการบริการที่โรงแรมต้องให้บริการได้ตรงตามที่ระบุไว้มากกว่าตรงตามมาตรฐานคุณภาพของโรงแรมและการให้บริการที่สม่ำเสมอ ส่วนด้านอื่นๆ ที่สำคักรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ การตอบสนองต่อความต้องการผู้รับบริการ การเอาใจใส่ และให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และความเป็นรูปธรรมในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐภัทร บัณฑิตวรากล และเสาวลักษณ์ จิตต์น้อม (2565) ที่พบว่า การรับรู้คุณภาพบริการด้านความน่าเชื่อถือและไว้วางใจเป็นความสามารถของพนักงานที่จะสามารถให้บริการตรงตามมาตรฐานที่ตกลงไว้จึงส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการโรงแรมและรีสอร์ตในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งแนวคิดของ Zeithaml et al. (1996) มองว่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) เป็นเกณฑ์หนึ่งของการประเมินคุณภาพการให้บริการที่พนักงานสามารถให้บริการได้ตรงตามที่สัญญาไว้ ทำให้ผู้รับบริการเชื่อมั่นว่าจะได้รับการตอบสนองตามต้องการ ซึ่งผลการวิจัยนี้สะท้อนถึงประสบการณ์ของผู้ใช้บริการในช่วงโรคระบาดโควิด 19 ที่ทำให้ยังต้องการความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการอย่างต่อเนื่อง

ความคาดหวังคุณภาพการบริการของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ ความเป็นรูปธรรมในการให้บริการและการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรวัดน์ ประสมสุข ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ และเอกฤทธิ์ แก้วประพันธ์ (2563) เรื่องการให้ความสำคัญต่อคุณภาพบริการของรีสอร์ต ระดับ 3 ดาว ในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สำหรับนักท่องเที่ยว GENERATION Z ที่พบว่า ต้องการให้ผู้ให้บริการเข้าใจและรับรู้ความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างแท้จริงเพื่อเตรียมพร้อมให้บริการที่หลากหลายและห้องพักที่มีคุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก ปลอดภัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของพอพิมพ์ สุขเนียม (2565) เรื่องแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว จังหวัดภูเก็ตในยุค Next Normal จากมุมมองนักท่องเที่ยว Gen Y และ Gen Z ที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพบริการและมีความตระหนักรู้ต่อสถานะสุขภาพ ซึ่งช่วยสนับสนุนให้มีการกลับมาใช้บริการซ้ำ รวมถึงสอดคล้องกับการวิจัยของ Feli (2017) ที่ผลการศึกษาส่งผลถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคุณภาพการบริการและความพึงพอใจของลูกค้าในด้านความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่น

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของโรงแรมในจังหวัดเชียงราย สูงที่สุดคือ การจัดการความสะอาดของโรงแรม มากกว่าการป้องกันของผู้ปฏิบัติงานและด้านสุขลักษณะ อาคารและอุปกรณ์เครื่องใช้ของโรงแรม ตามลำดับ เนื่องจากยังมีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ขณะที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวและต้องอาศัยโรงแรม ในการพักค้างคืนตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงระมัดระวังมากเป็นพิเศษต่อการเลือกสถานที่พักแรม ที่มีความปลอดภัยด้านสุขอนามัย

ความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย ตามลำดับคือ ด้านการจัดการความสะอาดของโรงแรม และด้านการป้องกันของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นุสรุ ปารมี (2564) เรื่องพฤติกรรมวิถีใหม่ของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการท่องเที่ยวบนเกาะสีชัง ภายใต้มาตรการป้องกันและการเฝ้าระวังการระบาด COVID-19 ซึ่งพบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติทุกครั้งเมื่อเข้าพักในโรงแรม ได้แก่ สวมหน้ากากผ้าหรือ หน้ากากอนามัยตลอดเวลาในที่สาธารณะ ไม่ใช้สิ่งของส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น ตรวจวัดอุณหภูมิ ใส่ใจต่อการ ทิ้งสิ่งปนเปื้อนนํ้ามูก นํ้าลายในภาชนะหรือสถานที่ที่โรงแรมจัดเตรียมไว้ สอดคล้องกับสมุทธ กมลศิริวัฒน์ และบุษรา โพวาทอง (2564) เรื่องกลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการโรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน SHA ต่อผลกระทบ COVID-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2563 ที่พบว่า โรงแรมมีการเข้าร่วม มาตรฐาน SHA เพื่อรับรองมาตรฐานความปลอดภัยต่อโรค COVID-19 ซึ่งมีผลต่อการรับรู้จากสาธารณะ ที่โรงแรมได้รับการรับรองมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยจากภาครัฐ ซึ่งผู้ประกอบการโรงแรมใช้ เป็นกลยุทธ์รับมือกับสถานการณ์ COVID-19 ที่อาจเกิดขึ้นซ้ำในอนาคต เพื่อตอบสนองให้ตรง ความต้องการของผู้ใช้บริการ ส่วนความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขลักษณะอาคารและอุปกรณ์ เครื่องใช้โรงแรม แม้ไม่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลอย่างมาก ที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ จัตตารั พร กลางสวัสดิ์ และ กันธิมาลย์ จินดาประเสริฐ (2565) เรื่องการจัดการโรงแรมที่พักขนาดกลางแบบวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่พบว่า การจัดการโรงแรมภายใต้วิถีความปกติใหม่โดยใช้มาตรฐานของสาธารณสุข มีความสำคัญต่อลูกค้าชาวต่างชาติและกลุ่มลูกค้าองค์กรบริษัทนำเที่ยว โรงแรมจึงควรสร้างการรับรู้ มาตรการความปลอดภัยควบคู่กับการตลาด เพื่อสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการให้ลูกค้า ฟังพอใจและตัดสินใจใช้บริการ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Xie (2020) ที่พบว่า การรับรู้ของ นักท่องเที่ยวชาวจีนต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีความสำคัญระดับมากที่สุด เพราะยังอยู่ในสถานการณ์ ที่ต้องตระหนักถึงความปลอดภัยมากเป็นพิเศษ รวมถึงสอดคล้องกับการศึกษาของ Huang et al., (2020) ที่พบว่าการรับรู้ความเสี่ยงต่อสุขภาพเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อและใช้บริการ ของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการในเรื่องของความน่าเชื่อถือของการบริการมากที่สุด โดยเฉพาะการที่โรงแรมนั้นสามารถให้บริการได้ตรงตามที่ระบุไว้ในด้านบุคลากรผู้ให้บริการและมีสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักที่ทันสมัยครบถ้วนและสะอาด ซึ่งผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงได้ทั่วกัน

2) ความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงรายมากที่สุดคือ การเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ ซึ่งผู้ประกอบการโรงแรมควรตระหนักถึงความสำคัญการให้บริการที่ดีกับผู้รับบริการที่มีความต้องการแตกต่างกันและให้บริการเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ สามารถรักษาระดับการให้บริการที่ดีสม่ำเสมอตั้งแต่เริ่มเข้าพักจนออกจากที่พัก

3) ภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญความคาดหวังต่อมาตราฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยมากที่สุดในเรื่องของการจัดการความสะอาด ซึ่งผู้ประกอบการโรงแรมควรมีการปรับปรุงแก้ไขโดยจัดลำดับความสำคัญ คือ การล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ การทำความสะอาดด้วยวิธีการฆ่าเชื้อโรคบริเวณพื้นผิวสัมผัสหรือที่หยิบจับบ่อยครั้ง และการทำความสะอาดห้องพักรวมถึงบริเวณทางเดินห้องพัก

4) ความคาดหวังมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงรายมากที่สุดคือ การจัดการความสะอาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเน้นในเรื่องการล้างทำความสะอาดอุปกรณ์และผ้าที่ใช้ทำความสะอาดทั้งหมดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อในระดับความเข้มข้น (ppm) ที่สามารถกำจัดเชื้อไวรัสได้ มีการทำความสะอาดตามบริเวณพื้นผิวสัมผัสหรือที่หยิบจับบ่อยครั้ง เช่น ลูกบิด มือจับประตู ราวบันได เฟอร์นิเจอร์ โทรศัพท์ เป็นต้น อย่างละเอียดถี่ถ้วนและสม่ำเสมอ

5) ภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อขั้นตอนการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมในจังหวัดเชียงรายที่ผู้ประกอบการโรงแรมควรรับรู้และปรับปรุงการให้บริการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด คือ การประเมินทางเลือกก่อนตัดสินใจ โดยนักท่องเที่ยวจะเปรียบเทียบสิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐานคุณภาพบริการในระดับเดียวกันก่อน จากนั้นจึงเปรียบเทียบราคา และพิจารณาวิธีการจองและเข้าถึงบริการได้ง่ายเป็นลำดับสุดท้าย

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการประเมินความต้องการเกี่ยวกับมาตรฐานรักษาความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของโรงแรมที่พักที่มีความแตกต่างกันตาม Generation ภายใต้สถานการณ์ที่ยังมีการเฝ้าระวังต่อการป้องกันโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสที่กลับมาอีกครั้ง

2) การศึกษาภาพรวมด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทานในงานบริการของธุรกิจโรงแรมที่พักที่เชื่อมโยงกับงานบริการอื่นทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ เพื่อหาแนวทางการให้บริการแก่ผู้ให้บริการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ในสถานะที่ประเทศชาติต้องการการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจด้วยกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา. (2565) *สถานการณ์ท่องเที่ยวรายจังหวัดในประเทศไทย ปี 2565*. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.mots.go.th/news/category/705>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). *มาตรฐาน SHA*. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566, จาก https://www.thailandsha.com/file/Registration_Manual_for_the_Sanitation_and_Safety_Standard_th.pdf?v=3.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). *NEO Tourism ท่องเที่ยวมิติใหม่ Insight นักท่องเที่ยวยุค Next Normal*. ศูนย์พัฒนาวิชาการด้านตลาดการท่องเที่ยว-TAT Academy การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กิตต์กวีนิเทศน์ วงศ์หมั่น และประกาศิต โสภณจัสกุล. (2564). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก. *วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(2), 211-225.
- จัตตารัพร กลางสวัสดิ์ และกันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ. (2565). การจัดการโรงแรมที่พักขนาดกลางแบบวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 4(6), 1-15.
- จิรวัดน์ ประสมสุข ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ และเอกฤทธิ์ แก้วประพันธ์. (2563). *การให้ความสำคัญต่อคุณภาพบริการของรีสอร์ท ระดับ 3 ดาว ในอำเภอสตูล จังหวัดสตูล สำหรับนักท่องเที่ยว GENERATION Z*. ในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติและระดับชาติด้านบริหารธุรกิจและการบัญชี 2563 (INCBA). หน้า 85-97.
- ณัฐภัทร บัณฑิตวรากล และเสาวลักษณ์ จิตต์น้อม. (2565). การรับรู้คุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการโรงแรม และรีสอร์ทในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 3(3), 91-107.
- นุสรุ ปารมี. (2564). *พฤติกรรมวิถีใหม่ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบนเกาะสีชัง ภายใต้มาตรการป้องกันและการเฝ้าระวังการระบาด COVID-19*. งานนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปวีณา คำพุททะ. (2556). *วิจัยธุรกิจ*. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- พอพิมพ์ สุขเนียม. (2565). *แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว จังหวัดภูเก็ตในยุค Next Normal จากมุมมองนักท่องเที่ยว Gen Y และ Gen Z*. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2546). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีระฟิล์มและโซเทกซ์ จำกัด.
- สุเมธ กมลศิริวัฒน์ และบุษรา โปวาททอง. (2564). กลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการโรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน SHA ต่อผลกระทบ COVID-19 ในเขตกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2563. *สารศาสตร์*, 4(3), 650–663.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Feli, R. (2017). Service Quality and Customer Satisfaction in Selected Banks in Rwanda. *Journal of Business & Financial Affairs*, 6(1), 2–11.
- Huanga, X., Daib, S. and Xub, H. (2020). Predicting tourists' health risk preventative behaviour and travelling satisfaction in Tibet: combining the theory of planned behaviour and health belief model. *Tourism Management Perspectives*, 33(2), 11–10.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of marketing*, 64(1), 12–40.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49–60.
- Schiffman, L. G. & Kanuk, L. L. (2000). *Consumer behavior*. (5thed). Englewood Cliffs, NJ: Prentice–Hall.
- Xie, Y. (2020). *The Relationship among Marketing Mix, Customer Satisfaction and Customer Loyalty of Chinese Tourists to Budget Hotel of Central Bangkok*. *International Journal of Business and Economics*, 2(1), 1–23.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.
- Zeithaml, V. A., Berry, L. L., & Parasuraman, A. P. (1996). The Behavioral Consequences of Service Quality. *Journal of marketing*, 60(2), 31–46.

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม
ของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

The Administrative Skills of Administrators in the 21st Century

Affecting to Teachers' Teamwork Under Nongkhai Primary

Educational Service Area Office 2

¹สุภรัตน์ จิตเจริญ และ ²ประหยัด ฤาชากุล

¹Suparat Jitcharoen and ²Prayad Ruechakul

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพอล

^{1,2}Faculty of Education Santapol College

¹Corresponding Author. E-mail: Rainbow351bsru@hotmail.com

Received March 1, 2024; Revised April 10, 2024; Accepted April 17, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาการทำงานเป็นทีมของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการทำงานเป็นทีมของครูและ 4) ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน รวมจำนวน 289 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน และค่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมาคือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ทักษะด้านเทคนิค 2) การทำงานเป็นทีมของครู อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งโดยรวมและรายด้าน ด้านที่มีการทำงานเป็นทีมของครูสูงสุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร รองลงมาคือ ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน และด้านการมีเป้าหมายร่วมกันอยู่ในระดับต่ำสุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการทำงานเป็นทีมของครู พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .959$) กับการทำงานเป็นทีมของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู ประกอบด้วย 3 ทักษะ คือ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด มีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกับตัวแปรเกณฑ์ คือ การทำงานเป็นทีมของครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโดยรวมเท่ากับ .944

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา; ศตวรรษที่ 21; การทำงานเป็นทีม; บุคลากรในสถานศึกษา

Abstract

The research objectives were 1) to study administrative skills of administrators in the 21st century, 2) to investigate teachers' teamwork of school administrators, 3) to study the relationship between administrative skill of administrators in the 21st century and teachers' teamwork and to 4) To study administrative skills of administrators in the 21st century affecting to teachers' teamwork of school administrators. Samples included with 48 school administrators, 241 teachers, totally 289 samples which were selected by stratified random sampling. The instrument used was a questionnaire with a five-rating scale and the reliability at .99. The statistics used included with percentages, means, standard deviations, Pearson's product moment correlation coefficient and Stepwise multiple regression analysis. The results of the study found as follows: 1) the administrative skills of administrators in the 21st century was in highest level, in overall and each individual aspect. Considering each aspect showed that human relationship was the highest level, followed by conceptual skill. However, technical skill was in the lowest level, 2) teachers' teamwork of school administrators revealed that it was in 'very much' level in overall and individual aspect. Considering each aspect showed that communication skill was in the highest level, followed by mutual trust. However common gold was in the lowest level, 3) the relationship between administrative skills of school administrators in the 21st century and teachers' teamwork found that it was the highest positive relationship ($r_{xy} = .959$) with statistical significance at the level .01 and 4) administrative skills of school administrators in the 21st century affecting to effectiveness of teachers' teamwork consisted of 3 aspects: technical skills, human relationship skills, conceptual skills which had affected to criterion variables as teachers' teamwork, the value of regression coefficient as .944.

Keywords: Administrative skills of Administrators; The 21st century; Teamwork; Teachers

บทนำ

ในยุคปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สังคมประเทศไทยมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ทำให้สถานศึกษานั้นต้องมีการวางแผนบริหารจัดการด้านการศึกษาดูแลจัดการเรียนรู้อาจารย์ผู้สอนต้องรู้จักการเรียนรู้การคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ มีการบริหารงานที่ทันสมัยมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งการที่จะบริหารงานให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้นั้นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีคุณภาพศักยภาพ มีทักษะการบริหารที่ดี มีความรู้ความสามารถ และมีความเข้าใจในหลักการของการบริหารที่ดี มีความพร้อมเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลง และการปรับเปลี่ยนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศรัญญา น้อยพิมาย, 2562)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแทนสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามหลักสูตรกำหนดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เพราะเป็นตัวแทนสำคัญในการรับนโยบายต่างๆ มาบริหารวางแผนยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาสู่ครูและผู้บริหารระดับปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ผู้บริหารจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างความได้เปรียบ

ในการแข่งขัน และนำไปสู่ความสำเร็จของผู้เรียนและสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วณิชวรรณ รัตนจารุพิทักษ์, 2564) หากผู้บริหารสถานศึกษาขาดทักษะในการบริหารสถานศึกษาย่อมส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาโดยตรง (วิไลวรรณ พ่อคำช้าง และ รัตนา กาญจนพันธุ์, 2564) การทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการและงานด้านอื่นๆ โดยใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำการบริหารและนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ (กาญจนา สุระคำ, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีการติดต่อประสานงาน และทำกิจกรรมร่วมกันภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา หรือระหว่างกลุ่มเครือข่าย เช่น กิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการ กิจกรรมกีฬภายใน กิจกรรมแข่งขันกีฬากลุ่มเครือข่าย กิจกรรมแข่งขันกีฬาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งล้วนแต่ต้องอาศัยความร่วมมือของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งสิ้น กิจกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมทุกอย่าง กิจกรรมนั้น ๆ จึงจะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้ว การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษามีไม่มากนัก แม้จะมีการจัดทำโครงสร้างการบริหารองค์การภายในสถานศึกษาที่เน้นให้การทำงานเป็นทีม มีการแต่งตั้งคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ในสถานศึกษา และมีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้ร่วมงานในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม แต่ในการปฏิบัติกลับมีการทำงานเป็นทีมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะมีคนทำงานจริง ๆ เพียงบางคนหรือบางส่วนเท่านั้น บุคคลส่วนใหญ่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะทำงานแต่ไม่มีบทบาท หรือไม่ได้ทำงาน จึงทำให้งานไม่มีคุณภาพ และส่งผลเสียต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่ไม่สามารถทำให้เป็นไปตามเป้าหมายของการดำเนินงานได้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการบริหารงานภายในสถานศึกษาและตอบสนองความต้องการนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไทยสืบต่อไป

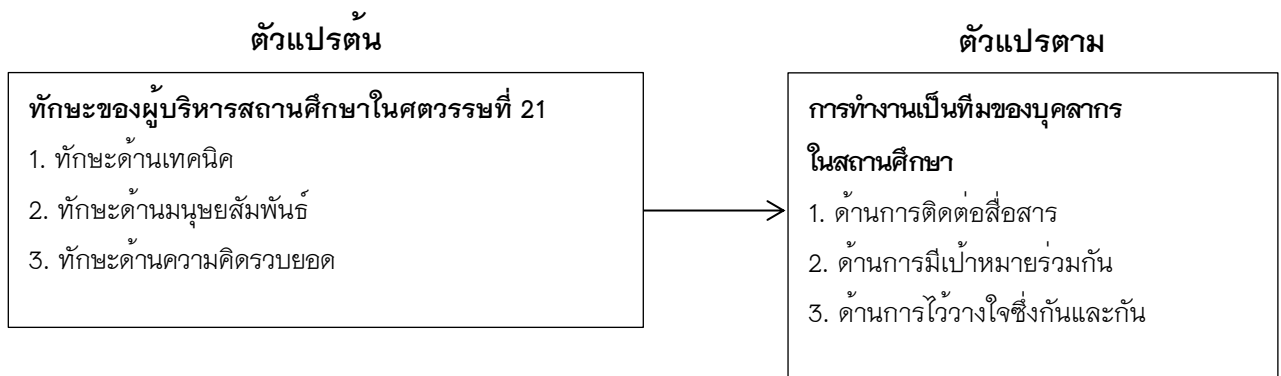
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
2. เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
4. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างน้อย 1 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 289 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ Check list

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ Rating scale 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยวิธีการส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google forms ได้รับการตอบกลับมา 289 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยกำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับน้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.99 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติ

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ ในระดับน้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.99 หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติ

5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) แล้วนำค่าความสัมพันธ์ที่เป็นบวกมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ต่อไปนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.90 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.70 – 0.89 หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.30 – 0.69 หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 – 0.29 หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

6. การวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยคำนวณค่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมาคือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ทักษะด้านเทคนิค

2. ผลการศึกษาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร รองลงมา คือ ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ การทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในภาพรวม ($r_{xy}=.959$) โดยทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านความคิดรวบยอด มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่วนทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ ทักษะด้านเทคนิค

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มี 3 ด้านคือ ทักษะด้านเทคนิค (X_1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_2) ทักษะด้านความคิดรวบยอด (X_3) ที่ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์คือ การทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ 0.972 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโดยรวมเท่ากับ .944 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 94.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ 0.096

สมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ มีดังนี้

$$Y = a + b_3X_3 + b_2X_2 + b_1X_1$$

$$= 0.462 + 0.583X_3 + 0.172X_2 + 0.148X_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน มีดังนี้

$$Z = \beta_3 Z_3 + \beta_2 Z_2 + \beta_1 Z_1$$

$$= 0.659Z_3 + 0.197Z_2 + 0.156Z_1$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 2 พบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างคนในองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาให้การยกย่องชมเชย หรือให้รางวัลเมื่อครูทำความดีความชอบ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังใช้วาจาที่สุภาพในการสื่อสารกับทุกคนในองค์กร สอดคล้องกับแนวคิด ญกร วรณวัฒน์ และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2564) กล่าวว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่น เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลเพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดความเชื่อถือเชื่อใจ สามารถประยุกต์และบริหารตามสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถของตนแสดงออกมาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อสร้างบรรยากาศประชาธิปไตย สามารถประสานสร้างเครือข่าย ประสานงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิไลวรรณ พอค้าช้าง และรัตนา กาญจนพันธุ์ (2564) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ จะสามารถกระตุ้นบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยแสดงออกถึงกิริยามารยาทที่ดี มีความจริงใจ เชื่อถือได้ ตลอดจนแสดงให้เห็นถึงความเป็นกัลยาณมิตรในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรภายในและบุคคลภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติมา ใจปลื้ม (2565) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทักษะการมีมนุษยสัมพันธ์จะสามารถกระตุ้นบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ รู้จักการโน้มน้าวและเลือกใช้วิธีจูงใจได้ถูกต้องและเหมาะสม ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายอย่างเป็นกลาง มีการใช้ภาษาที่ชัดเจนและถ้อยคำที่หลากหลาย ความเป็นกัลยาณมิตรในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับแนวคิดของ สุณิสา แพทย์พิพัฒน์ (2564) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์จะมีความรู้ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่น เข้าใจในความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมและวัฒนธรรมมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อธิบายดีกับผู้ร่วมงานทุกระดับ ยอมรับนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะสมาชิกของกลุ่ม มีผลทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ และโน้มน้าวให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่นแก่บุคคลรอบข้างในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรัญญา น้อยพิมาย (2562) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี สามารถทำงานให้บรรลุผลด้วยความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมและความต้องการพื้นฐานของแต่ละบุคคล ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจให้มีการยอมรับนับถือ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เสริมสร้างแรงจูงใจให้ครูได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และให้คำแนะนำที่ดี สามารถควบคุมอารมณ์ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยเหลือพร้อมทั้งเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของครู และมีการติดต่อสื่อสาร ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษารวมทั้งสร้างกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างเครือข่ายภายนอกสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าด้านการติดต่อสื่อสารนั้น โดยครูสามารถซักถามข้อสงสัยในคำสั่ง หรือปัญหาในการทำงานได้ และครูมีการอธิบายอย่างอิสระในการหาข้อมูลยุติ กรณีที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ครูยังได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าของงานจากผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ อริศรา อุ่มสิน (2560) กล่าวว่า การสื่อสารที่ตรงไปตรงมาและเปิดเผย จะช่วยสมาชิกในทีมแปลความหมายและนำไปปฏิบัติได้ตรงกัน มีการรับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทั่วถึง มีการแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานได้ เปิดโอกาสให้ทีมงานรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนปัญหาในการทำงานอย่างชัดเจนสอดคล้องกับแนวคิดของ นพวรรณ คงพริ้ว (2563) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่สมาชิกในทีมมีการสื่อสารตรงไปตรงมาในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอให้ผู้ร่วมงานเข้าใจวิธีการทำงานอย่างชัดเจน และบุคลากร ในสถานศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วทันเหตุการณ์เปิดเผยข้อมูลที่แท้จริงให้แก่บุคลากร ในสถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และรับฟังปัญหาการทำงานของผู้ร่วมงานที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา สุระคำ (2562) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสาร เป็นกระบวนการที่สมาชิกในทีมมีการสื่อสารที่ตรงไปตรงมาและเปิดเผย

มีการสื่อสารที่เข้าใจง่าย สามารถแปลความหมายและนำไปปฏิบัติได้ตรงกันมี การรับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างทั่วถึง มีการโต้ตอบ อภิปราย แสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัยร่วมกันได้ และมีการเปิดโอกาสให้สามารถแสดงความรู้สึกรู้สึกความคิดเห็นต่อการทำงานได้ มีการวิจารณ์เป็นไปอย่างเปิดเผย ไม่มีการมุ่งโจมตีกันเป็นการส่วนตัว มีการเปิดโอกาสให้ทีมงานได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารตลอดจนปัญหาในการทำงานอย่างชัดเจนและทั่วถึง สอดคล้องกับแนวคิดของ นัฐธิดา วงษ์รอด (2560) กล่าวว่า การสื่อสารที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และไม่ปิดบังบุคลากรในสถานศึกษาสามารถเสนอแนะหรือติดต่อข้อมูล ข้อเสนอแนะตรงไปตรงมา เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ เปิดโอกาสให้ทีมงานอภิปรายอย่างอิสระในการหาข้อยุติกรณีที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และสามารถตรวจสอบข้อสงสัยได้อย่างเปิดเผย

3. ผลการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในภาพรวม สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ระบุว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลวรรณ ศรีมันตะสิริภัทร (2560) พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารและครูที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่าโดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพงษ์ ปรีชา นนทกุล (2563) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด พบว่าโดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงกับการบริหารวิชาการสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติมา ใจปลื้ม (2565) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด พบว่าโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะด้านความคิดรวบยอด (X_3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_2) และทักษะด้านเทคนิค (X_4) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา

ได้ร้อยละ 94.40 สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ระบุว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สรวิต จันพุ่ม (2561) ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่ พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564) ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 5 ด้าน พบว่า มีจำนวน 3 ด้านที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 52.30 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 31564.6 ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ที่ควรได้รับการพัฒนา จำนวน 3 ทักษะ ได้แก่ 6.1) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ควรจัดอบรม ประชุม สัมมนา PLC แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียนที่ปฏิบัติเป็นเลิศมีการนิเทศติดตาม จัดประกวดการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ ควรจัดอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานในประเทศ ต่างประเทศ ผู้บริหารครูผู้สอนและบุคลากรกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ คิตรีเริ่มสร้างสรรค์ ควรจัดทำนโยบายพัฒนาทักษะการคิด จัดอบรม ประชุม สัมมนา ทำ PLC ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้คิดสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาและจัดทำแบบทดสอบประเมินผู้บริหาร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัญจวน คำมูล (2565) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านมนุษย์ ด้านเทคนิค และด้านความคิดรวบยอด สามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร สามารถอธิบายการผันแปรของสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 56.0

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ผู้บริหารควรรักษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของตน และพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้ดียิ่งขึ้นซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการทักษะด้านความคิดรวบยอดกับด้านการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถพัฒนาการทำงานเป็นทีมได้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น

3) ผู้บริหารควรรักษาและพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้านให้คงอยู่หรือสูงกว่าเดิม อันจะส่งผลดีต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา เช่น ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการไว้วางใจซึ่งกัน และด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา

2) ควรศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา

3) ควรศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค AEC ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สุระคำ. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กิตติมา ใจปลื้ม. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณัฐกร วรรณวัฒน์ และภาวิดา ธาราศรีสุทธิลี. (2564). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร*. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 6(2), 126–138.

- ณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล. (2563). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นพวรรณ คงพริ้ว. (2563). การศึกษาบทบาทการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นัฐธิดา วงษ์รอด. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมกับการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รัฐจวน คำมูล. (2565). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยสันตพล.
- วณิชวรรณ รัตนจารุพิทักษ์. (2564). ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(4), 47-58.
- วิไลวรรณ พ่อคำช้าง และรัตนา กาญจนพันธุ์. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตปียมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(4), 14-28.
- วิไลวรรณ ศรีมันตะศิริภัทร. (2560). พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารและครูที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศรีัญญา น้อยพิมาย. (2562). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุณิสา แพทย์พิพัฒน์. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- สรวิศ จันทุม. (2561). *ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สัตตบุษย์ โพธิ์ท. (2564). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อริศรา อุ่มสิน. (2560). *การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุด
สำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร
Factors Affecting the Decision to Purchase a Condominium
for Working People in the Ekkamai Area of Bangkok

โสภิดา โอางวะ, ²สมยศ อวเกียรติ และ ³सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล

¹Sophida Ogawa, ²Somyot Avakiat and ³Sanit Sirivisitku

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

²อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹ Master of Business Administration program student in Management North Bangkok University

²Lecturer, Faculty of Business Administration North Bangkok University

³Lecturer, Faculty of Political Science North Bangkok University

¹Corresponding Author Email: sophida.oga@northbkk.ac.th

Received December 13, 2023; Revised February 28, 2024; Accepted April 3, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มประชากรที่อยู่อาศัย และทำงาน รวมถึงผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ANOVA และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD (Fisher's least-significant difference) ผลการวิจัย พบว่า 1) การตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร มีระดับความคิดเห็นต่อการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มคนทำงานที่กลุ่มเพศ กลุ่มอายุ กลุ่มสถานภาพ กลุ่มระดับการศึกษา กลุ่มอาชีพ และกลุ่มรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

คำสำคัญ: กลุ่มคนทำงาน; การตัดสินใจเลือกซื้อ; อาคารชุด

Abstract

This Article aimed to study. 1) to study the decision factors for purchase a condominium for working people in the Ekkamai area of Bangkok. 2) to compare the decision factors for purchase a condominium for working people in the Ekkamai area of Bangkok. Classified by personal. The sample groups used in the research include peoples of

population groups living and working including those who are related to the area In the Ekkamai area of Bangkok. Collect data using questionnaires as a tool. The convenience sampling method was used to numbering 400 people. The statistics used for data analysis were mean, Standard Deviation, One-way ANOVA and comparing pairwise differences using LSD (Fisher's least-significant difference). The research results were found as 1) Decision on purchase a condominium for working people in the Ekkamai area of Bangkok. There are opinions on the decision in overall were at the high level, 2) The results of the hypothesis testing found that the personal factors of working people with different gender groups, age group, status group, education level group, occupation group and monthly income group have the decision statistically significant different at .01 level.

Keywords: Group of people working; Purchase Decision; Condominium

บทนำ

ปัจจุบันสถานที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยใช้เป็นสถานที่ในการอยู่อาศัย และปกป้องตนเองจากอันตรายต่างๆ เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ได้ตามปกติสุข ซึ่งจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นของที่อยู่อาศัยในปัจจุบันนั้นมาจากขนาดของจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น โดยพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีประชากร จำนวน 5,476,145 คน และมีบ้านเรือนที่อยู่อาศัย จำนวน 3,233,268 หลังคาเรือน (สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง, 2566) ส่งผลทำให้การเดินทาง และความเป็นอยู่ของกลุ่มคนทำงานจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อรับมือกับการเดินทางในช่วงเวลาเร่งด่วน โดยการย้ายมาอยู่อาคารชุดที่ใกล้สถานที่ทำงาน เพื่อความคล่องตัวในการเดินทาง ประหยัดเวลาการเดินทาง และลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้ธุรกิจขายอาคารชุดนั้นมีการพัฒนาระดับมาตรฐานโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการในการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยอย่างแท้จริง โดยสามารถตอบโจทย์ความต้องการ และสามารถแก้ไขปัญหา จนทำให้เกิดการยอมรับจากผู้ซื้ออาคารชุดที่เป็นกลุ่มคนทำงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น (วรณัน ธัญญวัฒน์, 2564)

ผู้ซื้ออาคารชุดที่เป็นกลุ่มคนทำงานในปัจจุบันนั้นจึงให้ความสำคัญกับอาคารชุดที่สามารถตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม จึงทำให้ผู้ซื้ออาคารชุดจะมีการพิจารณาอาคารชุดที่ใกล้สถานที่ทำงาน สามารถเดินทางได้สะดวกใกล้กับระบบขนส่ง มีการเดินทางที่คล่องตัวใกล้กับห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร โรงพยาบาล และมีราคาที่เหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวก พื้นที่ในการพักผ่อน ออกกำลังกาย รวมถึงขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัย และสามารถใช้งานได้ในรูปแบบอื่นๆ เช่น ทำเป็นห้องทำงาน ห้องรับรอง (มดิชนออนไลน์, 2566)

จากความต้องการของผู้ซื้ออาคารชุดจึงส่งผลทำให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การวางแผนการดำเนินงานที่ดีเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง จะช่วยให้ธุรกิจขายอาคารชุด มีการเติบโต และมียอดขายขยายตัวเพิ่มขึ้น จากการวางแผนการดำเนินงานที่ทำ

ให้ผู้ซื้ออาคารชุดตัดสินใจซื้อเพิ่มขึ้น โดยการกระตุ้นให้ผู้ซื้ออาคารชุดตระหนักถึงความต้องการเกิดการค้นหาข้อมูลข่าวสาร การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อในช่องทางต่างๆ (นิติทัศน์ ลมุนพันธ์, 2562) ซึ่งการตอบสนองความต้องการจากความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างกันช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจขายอาคารชุดนำไปใช้ในการสร้างความแตกต่างของอาคารชุด สร้างจุดขายที่ตรงกับความต้องการของผู้ซื้ออาคารชุด และเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขายมากยิ่งขึ้น (ชวลัน ธรินายางกูร, 2561)

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ โดยการศึกษาการตัดสินใจจะทำให้ทราบถึงการตัดสินใจในการเลือกซื้ออาคารชุดที่แท้จริง เพื่อนำไปพัฒนาโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ซื้ออาคารชุดได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมการขายเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจอาคารชุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยได้จำแนกสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 อายุของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพสมรสของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน

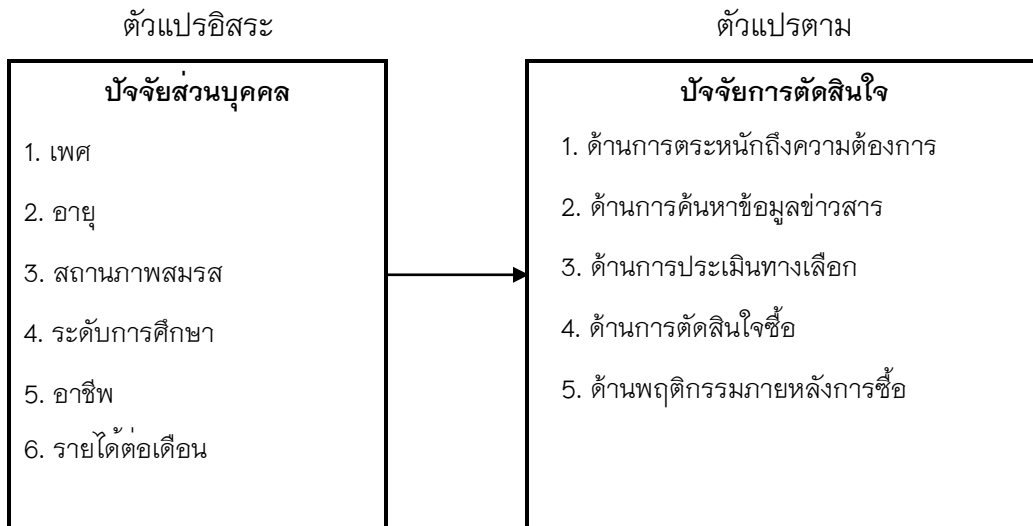
สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษาของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 อาชีพของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 รายได้ต่อเดือนของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีคุณสมบัติส่วนบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน รวมถึงแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับ ปัจจัยการตัดสินใจ ได้แก่ 1) การตระหนักถึงความต้องการ 2) การค้นหาข้อมูลข่าวสาร 3) การประเมินทางเลือก 4) การตัดสินใจซื้อ 5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชากรที่อยู่อาศัย และทำงาน รวมถึงผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มประชากรที่อยู่อาศัย และทำงาน รวมถึงผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากร และสัดส่วนของกลุ่มคนทำงานที่แน่นอน (Cochran, 1953) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ระดับค่าความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 จึงได้ผลการคำนวณ

เท่ากับ 385 คน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพิ่มอีกจำนวน 15 คน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้เท่ากับ 400 คน จากนั้นจึงทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ส่วน รายละเอียดมีดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทำการตรวจสอบความถูกต้อง พิจารณาปรับปรุง และแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) จากกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ในการคำนวณ ซึ่งได้ค่าเท่ากับ .944 จึงทำการใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดมีดังนี้

1. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองจากกลุ่มประชากรที่เลือกซื้ออาคารชุดที่อยู่อาศัยและทำงาน รวมถึงผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร โดยใช้ Google Form ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และบันทึกข้อมูล

2. ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัย ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ รายละเอียดมีดังนี้

1. อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลจากข้อมูลส่วนบุคคล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา แจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็น โดยใช้หลักเกณฑ์ในการให้คะแนน และแปลความหมายในส่วนแบบสอบถามที่ 2 โดยแบบสอบถามใช้แบบ Rating Scale แบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ และใช้เกณฑ์ของ Best (1981) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยกำหนดระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1 ถึง 5 คะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย 4.50–5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ระดับค่าเฉลี่ย 3.50–4.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
ระดับค่าเฉลี่ย 2.50–3.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ระดับค่าเฉลี่ย 2.50–2.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
ระดับค่าเฉลี่ย 1.00–1.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way Anova Analysis และ การเปรียบเทียบเชิงพหุคูณแบบ LSD (Fisher's least – significant difference) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ และค่าความถี่ (Percentage & Frequency) ใช้อธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร

3. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้การทดสอบแบบ LSD (Fisher's least – significant difference) ใช้อธิบายการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน

ผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางพร้อมคำอธิบาย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน โดยรายละเอียดมีดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.3 มีอายุ 25–29 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.3 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 81.5 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 81.8 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 49 มีรายได้ต่อเดือน 20,001–30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.5

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่ม
คนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุด
สำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร

การตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการตระหนักถึงความต้องการ	4.43	0.536	มาก
ด้านการค้นหาข้อมูลข่าวสาร	4.40	0.350	มาก
ด้านการประเมินทางเลือก	4.45	0.423	มาก
การตัดสินใจซื้อ	4.53	0.319	มากที่สุด
ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ	4.40	0.396	มาก
รวม	4.44	0.321	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44, S.D.=0.321$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากอันดับแรก ได้แก่ ด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 4.53, S.D.=0.319$) ด้านการประเมินทางเลือก ($\bar{X} = 4.45, S.D.=0.423$) ด้านการตระหนักถึงความต้องการ ($\bar{X} = 4.43, S.D.=0.536$) ด้านการค้นหาข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.40, S.D.=0.350$) และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ($\bar{X} = 4.40, S.D.=0.396$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย
กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุด จำแนกตามเพศ อายุ และ
สถานภาพสมรสของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร

การตัดสินใจ เลือกซื้ออาคารชุด	ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร					
	เพศ		อายุ		สถานภาพสมรส	
	F	P-Value	F	P-Value	F	P-Value
การตระหนักถึงความต้องการ	3.029*	.049	56.621**	.000	64.878**	.000
การค้นหาข้อมูลข่าวสาร	.142	.867	5.311**	.000	26.857**	.000
การประเมินทางเลือก	5.667**	.004	28.787**	.000	61.667**	.000
การตัดสินใจซื้อ	3.371*	.035	5.921**	.000	15.115**	.000

การตัดสินใจ เลือกซื้ออาคารชุด	ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร					
	เพศ		อายุ		สถานภาพสมรส	
	F	P-Value	F	P-Value	F	P-Value
พฤติกรรมภายหลังการซื้อ	21.515**	.000	17.179**	.000	24.014**	.000
โดยรวม	5.142**	.006	32.387**	.000	65.437**	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า เพศของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจ (.006) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินทางเลือก (.004) และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (.000) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการตระหนักถึงความต้องการ (.049) และด้านการตัดสินใจซื้อ (.035) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการค้นหาข้อมูลข่าวสาร (.867) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเพศหญิงมีการตัดสินใจมากกว่าเพศชาย และเพศทางเลือก ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง อายุของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจ (.000) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอายุต่ำกว่า 25 ปี มีการตัดสินใจน้อยกว่า 25-29 ปี อายุ 25-29 ปี มีการตัดสินใจมากกว่า 35-40 ปี 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป อายุ 30-34 ปี มีการตัดสินใจมากกว่า 41-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป อายุ 35-40 ปี มีการตัดสินใจมากกว่าอายุ 45 ปีขึ้นไป ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง สถานภาพสมรสของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจ (.000) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สถานภาพโสดมีการตัดสินใจมากกว่า สถานภาพสมรส และสถานภาพสมรสมีการตัดสินใจน้อยกว่า สถานภาพอยู่ร้าง/หย่า หรือแยกกันอยู่ ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุด จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร

การตัดสินใจ เลือกซื้ออาคารชุด	ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร					
	ระดับการศึกษา		อาชีพ		รายได้ต่อเดือน	
	F	P-Value	F	P-Value	F	P-Value
การตระหนักถึงความต้องการ	13.925**	.000	11.810**	.000	44.187**	.000
การค้นหาข้อมูลข่าวสาร	7.068**	.000	3.395**	.010	4.136**	.001
การประเมินทางเลือก	7.091**	.000	5.473**	.000	29.826**	.000
การตัดสินใจซื้อ	2.373	.070	3.433**	.009	5.238**	.000
พฤติกรรมภายหลังการซื้อ	5.381**	.001	2.744*	.028	16.676**	.000
โดยรวม	9.583**	.000	4.401**	.002	28.514**	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจ (.000) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตระหนักถึงความต้องการ (.000) ด้านการค้นหาข้อมูลข่าวสาร (.000) ด้านการประเมินทางเลือก (.000) และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (.001) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการตัดสินใจซื้อ (.070) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการตัดสินใจมากกว่า ปริญญาโท และระดับการศึกษา ปริญญาตรี มีการตัดสินใจมากกว่าปริญญาโท ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง อาชีพของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจ (.002) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตระหนักถึงความต้องการ (.000) ด้านการค้นหาข้อมูลข่าวสาร (.010) ด้านการประเมินทางเลือก (.000) และด้านการตัดสินใจซื้อ (.009) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (.028) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาชีพข้าราชการมีการตัดสินใจน้อยกว่าพนักงานบริษัทเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ และธุรกิจส่วนตัว อาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมีการตัดสินใจมากกว่าอาชีพรับจ้าง อาชีพธุรกิจส่วนตัว มีการตัดสินใจมากกว่า อาชีพรับจ้าง ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง รายได้ต่อเดือนของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจ (.000) แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายได้ต่อเดือน 15,000–20,000 บาท มีการตัดสินใจมากกว่า 45,001 บาทขึ้นไป รายได้ต่อเดือน 20,001–30,000 บาท มีการตัดสินใจมากกว่า 40,001–45,000 บาท และ 45,001 บาทขึ้นไป รายได้ต่อเดือน 30,001–40,000 บาท มีการตัดสินใจมากกว่า 45,001 บาทขึ้นไป ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25–29 ปี มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ต่อเดือน 20,001–30,000 บาท การศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร ผลทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความคิดเห็นการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ กลุ่มคนทำงานมีความต้องการอาคารชุดที่สามารถอำนวยความสะดวกต่อการประกอบอาชีพ รวมถึงกิจกรรมประจำวัน จึงมีการค้นหาข้อมูลจากช่องทางต่างๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบประเมินทางเลือก โดยอาคารชุดที่ตรงตามความต้องการต้องสามารถเดินทางได้สะดวก มีดีไซน์แปลกใหม่ มีความโดดเด่น และสถานที่ตั้งที่อยู่บนทำเลที่ดี เพื่อประกอบการตัดสินใจ เมื่อได้อาคารชุดที่ตอบโจทย์ความต้องการจะเกิดความพึงพอใจ และมีการรีวิวบอกต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติทัศน์ ลมุนพันธ์ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางด้านการดำเนินชีวิต ภาพลักษณ์ของที่อยู่อาศัย แรงจูงใจในการเลือกซื้อที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวรถไฟฟ้าสายสีม่วง ที่พบว่า การตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวรถไฟฟ้าสายสีม่วงอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดสำหรับกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

1. เพศของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัย กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน พบว่า เพศแตกต่างกันมีการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีการตัดสินใจมากกว่าเพศชาย และเพศทางเลือก ทั้งนี้เป็นเพราะ เพศหญิงมีความต้องการความสะดวกสบาย ความเป็นส่วนตัว และการเดินทางที่มีความคล่องตัว จึงทำให้เพศหญิงที่ทำงานมีการซื้ออาคารชุดโดยเลือกจากทำเลที่ตั้งที่ใกล้ระบบขนส่ง มีความปลอดภัยในการอยู่อาศัย และการเดินทางไป-กลับที่ทำงาน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร หวังดี (2563) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการซื้อคอนโดมิเนียมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครปี 2563 ที่พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจการเลือกซื้อคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพที่แตกต่างกัน

2. อายุของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน พบว่า อายุแตกต่างกันมีการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยช่วงอายุ 25-29 ปี มีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดมากกว่าอายุ 30-34 ปี 35-40 ปี ต่ำกว่า 25 ปี 41-45 ปี และ 45 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เป็นเพราะ ช่วงอายุเป็นช่วงที่อยู่ในวัยทำงาน ทำให้มีความต้องการสถานที่อยู่อาศัยที่สามารถตอบโจทย์กับไลฟ์สไตล์ และความสะดวกสบายทั้งก่อน และหลังจากการทำงาน ใกล้สถานที่ทำงาน และมีความคล่องตัวในการเดินทางไปทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณัน ธัญญวัฒน์ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า อายุแตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมที่แตกต่างกัน

3. สถานภาพสมรสของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน พบว่า สถานภาพสมรสแตกต่างกันมีการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยสถานภาพโสดมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดมากกว่า สถานภาพอยู่ร่วม/หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ และสถานภาพสมรส ทั้งนี้เป็นเพราะ สถานภาพโสดจะมีการใช้พื้นที่น้อยกว่าสถานภาพอื่นในการอยู่อาศัย ทำให้ง่ายต่อการดูแลรักษา และความปลอดภัยในอยู่อาศัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นราธิป แนวคำดี ประพัฒสอน เปียกสอน กฤษณ์ ทักษุพา และธัญพร เลี้ยงรักษา (2563) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดนครปฐม ที่พบว่า สถานภาพแตกต่างกันการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดนครปฐมแตกต่างกัน

4. ระดับการศึกษาของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน พบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยระดับปริญญาตรีมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดมากกว่าระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาเอก และปริญญาโท ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้ที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีที่ทำงานอยู่ในระดับพนักงานปฏิบัติการ ทำให้การตรงต่อเวลาเป็นสิ่งสำคัญ จึงต้องการซื้ออาคารชุดที่อยู่ใกล้สถานที่ทำงาน เดินทางได้สะดวก มีความคล่องตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร หวังดี (2563) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการซื้อคอนโดมิเนียมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครปี 2563 ที่พบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการตัดสินใจการเลือกซื้อคอนโดมิเนียมแตกต่างกัน

5. อาชีพของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน พบว่า อาชีพแตกต่างกันมีการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดมากกว่าอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้าง

และข้าราชการ ทั้งนี้เป็นเพราะ กลุ่มอาชีพธุรกิจส่วนตัวจะมีความต้องการที่แตกต่าง โดยจะนำอาคารชุดมาใช้งานในรูปแบบอื่นๆ เช่น ทำเป็นห้องทำงาน ห้องรับรอง ซึ่งนอกเหนือจากเป็นที่อยู่อาศัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพล คำล้ำเลิศ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเช่าห้องพักที่ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่พบว่า อาชีพแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเช่าห้องพักที่ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครแตกต่างกัน

6. รายได้ต่อเดือนของกลุ่มคนทำงานในย่านเอกมัยกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน พบว่า รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดมากกว่ารายได้ 15,000-20,000 บาท 30,001-40,000 บาท ต่ำกว่า 15,000 บาท 40,001-45,000 บาท และ 45,001 บาทขึ้นไป ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท ที่มีรายได้ที่แน่นอน มีการเงินบัญชีที่มีความชัดเจน ทำให้ทำสัญญาการผ่อนได้ง่าย ไม่เกินกำลังในการผ่อนชำระ เพื่อให้ได้อาคารชุดที่ความต้องการส่วนรายได้ที่ต่ำกว่า หรือสูงกว่าจะตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยรูปแบบอื่นๆ ที่ต้องผ่อนชำระ หรือซื้อได้โดยไม่เกินกำลัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธะ ลิมกาญญา (2566) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรของบุคลากรทางการแพทย์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลา ที่พบว่า รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้ที่ประกอบธุรกิจขายอาคารชุดจึงควรส่งเสริมธุรกิจอาคารชุดให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ และเป็นที่รู้จักจากการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการให้บริการ ควรมีการวางแผนพัฒนาโครงการอาคารชุดให้มีราคา ขนาด ความคุ้มค่า ความเหมาะสม บรรยากาศโดยรอบตั้งอยู่บนทำเลที่ดี และมี Function สไตล์ในการตกแต่ง ที่ออกแบบมาตอบโจทย์การใช้งาน

2) ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุดแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจอาคารชุดควรนำผลการศึกษาไปใช้ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมการขายให้ตรงจุดตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) นำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้กับผู้บริโภคในกลุ่มอื่นที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน หรือมีความแตกต่างกันในตลาดธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อาทิเช่น บ้านเดี่ยว บ้านแฝด ทาวน์เฮาส์

คอนโดมิเนียม อพาร์ทเมนต์ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างการตัดสินใจเลือกซื้อในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ และเอกชนได้อย่างทั่วถึง

2) นำผลการศึกษาไปใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการขายเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงานธุรกิจ โดยนำผลการศึกษาไปใช้ในการวิจัยร่วมกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจด้านอื่นๆ เพื่อนำมาให้เป็นแนวทางในการบริหารงานดำเนินธุรกิจขายอาคารชุด และส่งเสริมให้ตัวแทนขายมีการให้บริการที่ดีตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค

3) นำผลการศึกษาไปใช้ประกอบกับการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งการสัมภาษณ์ในเชิงลึก โดยนำข้อมูลจากผู้บริโภค ผู้บริหารธุรกิจขายอาคารชุด และตัวแทนขาย ที่แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จะช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลของธุรกิจนั้นมีความชัดเจน และมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงาน และดำเนินการของธุรกิจขายอาคารชุด ที่ได้ข้อมูล หรือผลลัพธ์ที่มีข้อเท็จจริงที่เป็นไปตามสถานการณ์ในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- ชวลัน ธรินายางกูร. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.
- ธนพล คำล้ำเลิศ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเช่าห้องพักที่ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทู้มบะแน จังหวัดสมุทรสาคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- นราธิป แนวคำดี ประพัฒสอน เปียกสอน กฤษณ์ ทัพจุฬา และ ธัญพร เลี้ยงรักษา. (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดนครปฐม. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 7(1), 121-134.
- นิติทัศน์ ลมุนพันธ์. (2562). ปัจจัยทางการดำเนินชีวิต ภาพลักษณ์ของที่อยู่อาศัย แรงจูงใจในการเลือกซื้อที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวรถไฟฟ้าสายสีม่วง. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- บุษกร หวังดี. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการซื้อคอนโดมิเนียมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2563. การค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ภัทร ลิ้มกาญจน. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรร ของบุคลากรทาง การแพทย์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลา. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

มติชนออนไลน์. (2566). เปิด 6 ปัจจัยที่ลูกค้าตัดสินใจเลือกซื้ออาคารชุด และผู้ประกอบการพัฒนา
ตอบโจทย์ผู้บริโภค. สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2566, จาก https://www.matichon.co.th/economy/news_4072272.

วรรณ ญาณวัฒน์. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ
คอนโดมิเนียมในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 15(3),
15-23.

สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง. (2566). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร.
สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2566, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>.

Best, John W. (1981). *Research in Education*. 3rd ed., Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall

Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

อาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Variables Affecting Educational Quality Management of Private Vocational Institutions in the Northeastern Region

¹ณภาพัท ก้องสิริบริวารกุล, ²นิษฐวดี จิรโรจน์ภิญโญและ ³กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา

¹ Naphaphut Kongsiribavornkul, ² Nitwadee Jirarotephinyo and ³ Kamolmal Chaisirithanya

¹วิทยาลัยเทคโนโลยีท่าบ่อบัณฑิต

^{2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Thabo Bundit Technology College

^{2,3} Faculty of Education, Bangkokthonburi University

¹Corresponding Author. E-mail: tch.tech.2014@gmail.com

Received December 13, 2023; Revised January 26, 2024; Accepted April 3, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 20 เล่ม และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนและผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบสรุปการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 ปัจจัยคือ 1) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี 3) การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ 5) การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้

คำสำคัญ: การจัดการคุณภาพการศึกษา; สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

This Article aimed to study the concept of quality administration of education of private vocational educational institutions in the Northeastern Region. This research is qualitative research. The research method involves document analysis and related research and interviews with key informants. The sample group consisted of 20 related documents and research papers and the key informants were 20 administrators of the Private Vocational Education Administration Office and administrators of private vocational education schools in the Northeastern region. Selecting by purposive sampling. The instruments were 1) a summary form for document

analysis and related research, 2) a semi-structured interview form. Data analyzed were content analysis and written descriptive narratives. The research results found that Factors affecting educational quality management in vocational educational institutions private in the Northeastern region 5 factors consisted of 1) participatory management 2) good strategic management 3) developing quality personnel 4) emphasizing the quality of academic work and 5) knowledge management for learning.

Keywords: Educational Quality Management; Private vocational educational institutions; Northeast

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาปัจจุบันต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการบริหารงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องใช้องค์การบริหารหลายอย่าง บุคคลที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจึงกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่จะต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรม และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขัน และมีความทันสมัยต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดให้พัฒนาคน สร้างตัวตน ให้เป็นผู้มีความรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การสร้างคุณภาพของสถานศึกษา (ซูลีพร อร่ามเนตร, 2562) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษาที่จะสามารถบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดแก่สถานศึกษา

สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตามกระแสโลกาภิวัตน์และความต้องการของสังคมไทยในการที่จะแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลก ในการก้าวเข้าสู่ความทันสมัย การเปิดเสรี และการก้าวเข้าสู่สากล โดยมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุพันธกิจในการสร้างปัญญา ความเชี่ยวชาญ และมีคุณธรรมให้กับบัณฑิต โดยมุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งหมายถึงคุณภาพการศึกษา (Henderson, Iain S. 2008) ซึ่งยุทธศาสตร์การดำเนินการของสถานศึกษาแต่ละแห่งจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจที่กำหนดไว้ โดยกำหนดระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดโครงสร้างที่เหมาะสม เพื่อให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน รวดเร็ว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และจากการตรวจสอบการประเมินคุณภาพภายใน จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยตามมาตรฐานของคณะกรรมการประเมินคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากปัจจัยการบริหาร ที่เชื่อว่ามีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

ปัญหาการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่ไม่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ตามเป้าหมาย ซึ่งการเรียนอาชีวศึกษานั้น ผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมและมีความรับผิดชอบสูงจึงจะสำเร็จการศึกษาได้

จากปัญหาดังกล่าวจึงนับได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งที่ทุกฝ่ายต้องหันมาดูแลให้ความสำคัญ และตระหนักถึงความเร่งด่วนจำเป็นในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มากขึ้นอย่างจริงจัง อีกทั้งสถาบันอาชีวศึกษาต้องจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) การส่งเสริมสนับสนุนและให้การช่วยเหลือผู้เรียนจนสำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพให้จงได้ ซึ่งรูปแบบการบริหารสถาบันอาชีวศึกษาในปัจจุบันขาดการเน้นในด้านการให้บริการการศึกษาที่ดี จึงไม่เป็นการส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียนและไม่ก่อให้เกิดความจงรักภักดีต่อสถาบันการศึกษา การให้บริการการศึกษานักเรียนสำเร็จการศึกษาตามมาตรฐาน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความจงรักภักดีต่อสถาบันการศึกษาของตน สถาบันอาชีวศึกษาเอกชนถือว่าเป็นธุรกิจบริการประเภทหนึ่ง ที่ให้บริการการศึกษา การบริหารจัดการสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนจึงต้องให้ความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง จากการที่ผู้สำเร็จการศึกษาหรือรุ่นพี่ได้บอกต่อ ประชาสัมพันธ์ แนะนำ และชักชวนญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ และรุ่นน้องเข้าศึกษาต่อ (ทิวา แจ่มสุข, 2558) สอดคล้องกับ Morgan (2008) ได้กำหนดลักษณะของสถานศึกษาที่มีระดับความเป็นเลิศ (Excellent School) ดังนี้ 1) มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน 2) ทีมงานมืออาชีพที่เข้มแข็ง 3) หลักสูตรการเรียนมีความหลากหลาย 4) บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 6) โอกาสเพื่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ Dubrin (2007) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญซึ่งจะนำมาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

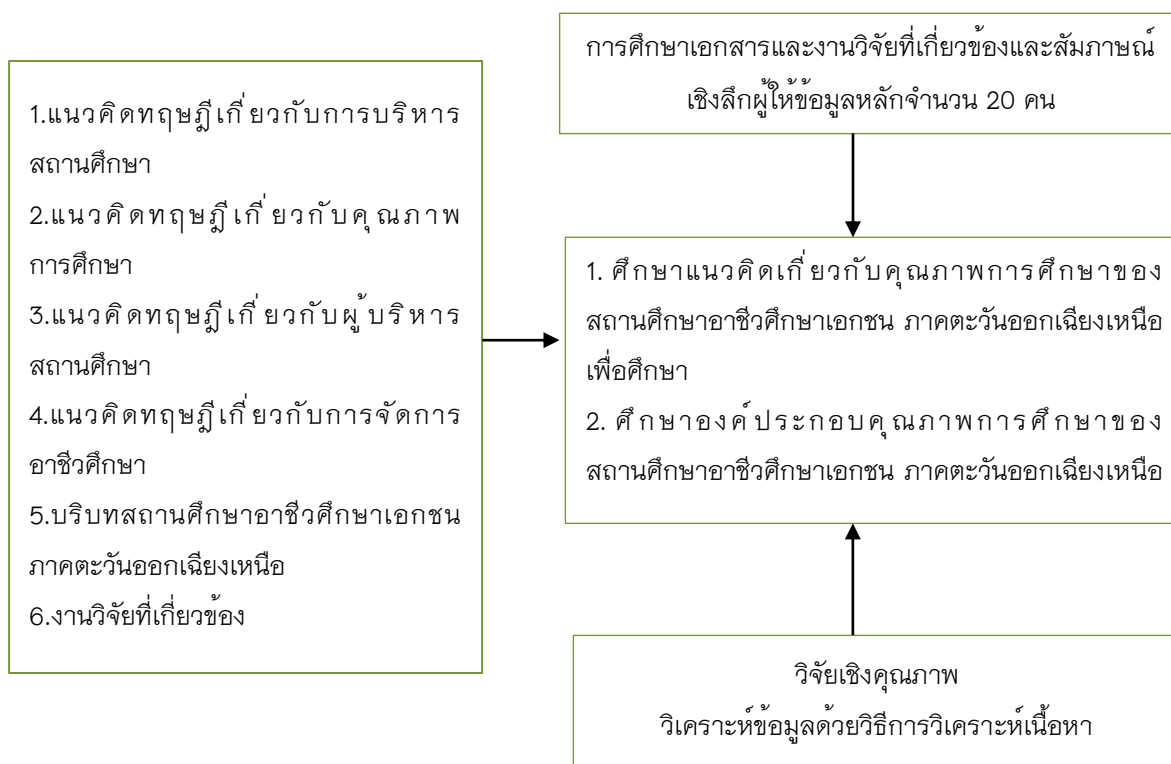
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน จึงมีความสำคัญและจำเป็นในการบริหาร เพราะวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนเป็นการบริหารด้วยตนเองของผู้รับใบอนุญาต และมีการแข่งขันด้านผู้เรียนจากโรงเรียนสามัญ การบริหารคุณภาพจึงเป็นจุดสำคัญในการที่สามารถทำให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนดำรงอยู่ได้ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการให้บริการอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บทความวิจัยนี้นำเสนอข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์เชิงนโยบายในการบริหารงานสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลเป็นที่ยอมรับทั่วไป ตลอดจนนำไปเป็นองค์ความรู้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านการบริหารของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ 1) ผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 5 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 15 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการบริหารสถานศึกษาของอย่างน้อย 5 ปี และ 2) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างน้อย 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (The Interview Guide) การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวความคิด หลักการทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ที่เกี่ยวข้องทั้งที่อยู่ในบทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

ผลการวิจัย

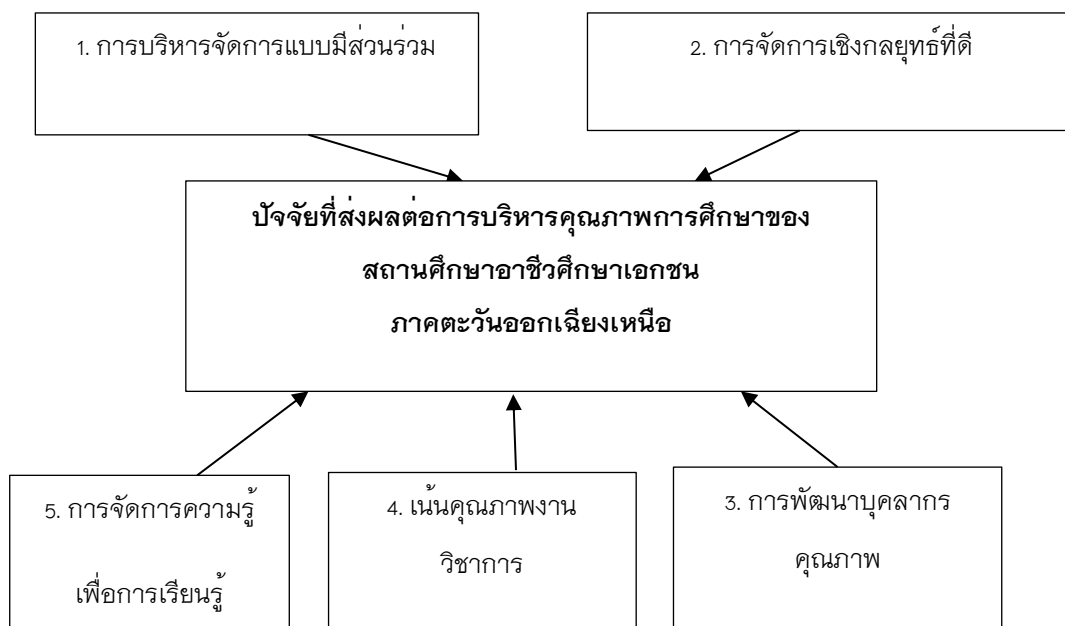
การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผลจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยคือ 1) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี 3) การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ และ 5) การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์ตัวแปรได้ทั้งหมด จำนวน 136 ตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ คือ กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับการงานวิจัยด้านการบริหารของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ 1) ผู้บริหารสำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 5 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 15 คน

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ คือ กลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 คน สามารถประมวลได้ว่ามีทั้งหมด 11 ประเด็นคือ การประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานโครงการ การบริหารจัดการหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนและอาคารสถานที่และปัจจัยพื้นฐาน สถานประกอบการและความร่วมมือ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศและติดตามผล ผู้บริหารและครูผู้สอน และผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา มีตัวแปรเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 31 ตัวแปร หลังจากดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งสองส่วนจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งสองส่วนมาผนวกเข้าด้วยกัน ได้จำนวนตัวแปรที่ได้จากการประมวลแล้ว จำนวน 136 ตัวแปร

ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารนำมากำหนดเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากภาพที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการ

เชิงกลยุทธ์ที่ดี 3) การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ 5) การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี 3) การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ 5) การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยทั้ง 5 มีความสำคัญดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่ 1 “การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม” ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้บริหารเข้าใจถึงการทำงานเป็นทีม จึงทำให้อุบลสามารถปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลจะเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสให้กับเยาวชนให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรต้องดำเนินการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ประสานความช่วยเหลือและหรือได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบุคลากรสถาบัน หน่วยงานด้านการศึกษา สามารถแสวงหาและระดมทรัพยากรรวมถึงเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา โดยสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามสภาพและนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศหรือการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารจัดการครอบคลุมภารกิจทุกด้านของสถานศึกษานั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สีน งามประโคน, พีรวัฒน์ ชัยสุข, พระครูภัทรธรรมคุณ, พระมหาสมบัติชนปัญญา และเกษม แสงนนท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการศึกษา : แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการ จัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน และประเมินผลด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารงานบุคคล เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยผลักดันให้องค์กรมีประสิทธิภาพด้วยการกำหนดภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร โดยมุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม เพิ่มความรู้ความสามารถ งบประมาณเป็นส่วนส่งเสริมการบริหารองค์กรให้บริหารบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านสภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีส่วนสนับสนุนการบริหารและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานตามนโยบายและแผนงาน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่ 2 “การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี” ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามแผนที่ได้วางไว้ มีการดำเนินการกลยุทธ์ที่เหมาะสม อาทิ 1) การจัดทำกลยุทธ์ ที่องค์กรใช้ในการกำหนดความท้าทายและความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์

อธิบายการสร้างกลยุทธ์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ขององค์กรที่ให้ความสำคัญต่อความท้าทายและเสริมสร้างความได้เปรียบสรีฐวตฤประสค้เชิงกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์กรและเป้าหมายที่เกี่ยวข้องและ 2) การถ่ายทอดกลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติ รวมทั้งวิธีการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ไปสู่แผนการปฏิบัติให้สรุปรแผนการปฏิบัติและตัววัดหรือดัชนีชี้วัดที่สำคัญของผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยต้องมีผู้บริหารที่มีสมรรถนะการนำองค์กรที่ดี ตามแนวคิดของ Fayol (2004) ซึ่งได้เสนอแนวคิดและกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารของผู้บริหารดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) การที่ผู้บริหารจะต้องเตรียมการวางแผนการทำงานขององค์กรไว้ล่วงหน้า 2) การจัดองค์การ (Organizing) ผู้บริหารจะต้องเตรียมจัดโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมกับทรัพยากรทางการบริหาร 3) การสั่งการ (Directing) ที่ผู้บริหารจะต้องมีการวินิจฉัยสั่งการที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรดำเนินการไปตามเป้าหมาย 4) การประสานงาน (Co-ordinating) การที่มีผู้บริหารมีหน้าที่เชื่อมโยงต่าง ๆ ขององค์กรให้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องต้องกัน และมี 5) การควบคุม (Controlling) ที่ผู้บริหารคอยควบคุมและกำกับกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรให้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุพิชฌุล ชิตวิริโย (เชื้อกุล), พระสอนดำ วาทสฺสโท และพระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (2565) ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ และด้านการนำองค์กร ตามลำดับอย่างไรก็ตาม จากด้าน “มีสมรรถนะการนำองค์กร” เพื่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ก็คือผู้นำนั่นเอง และการศึกษาถึงการกำหนดแผนงานกลยุทธ์จึงเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการบริหารจัดการองค์กรต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่ 3 “การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ” ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรโดยให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ทั้งนี้หากองค์กรมีวิธีการในการสร้างความผูกพันจัดการและพัฒนาบุคลากรเพื่อนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้อย่างเต็มที่ให้สอดคล้องไปในทางเดียวกันกับพันธกิจ กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการโดยรวมขององค์กรหมดยนี้ให้พิจารณาความสามารถขององค์กรในการประเมินความต้องการด้านขีดความสามารถและอัตรากำลังบุคลากรและความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อมของบุคลากรที่ก่อให้เกิดผลการดำเนินการที่ดี 1) ความผูกพันขององค์กร องค์กรสร้างความผูกพันจ่ายค่าตอบแทนและให้รางวัลอย่างไรเพื่อให้มีผลการดำเนินการที่ดี มีการพัฒนาบุคลากรแนะนำให้เกิดผลการดำเนินการที่ดีอธิบายว่าองค์กรมีวิธีการประเมินความผูกพันขององค์กรและใช้ผลการประเมินนั้นมาทำให้ผลกรรมหนึ่งหนึ่งดียิ่งขึ้น 2) สภาพแวดล้อมของบุคลากร มีวิธีการในการบริหารขีดความสามารถ

และอัตรากำลังบุคลากรเพื่อให้งานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จ เพื่อรักษาบรรยากาศในการทำงานที่มีความปลอดภัยมั่นคงและเกื้อหนุนต่อการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิกทังยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของซุติมา จันทรประเสริฐ กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา และสุชุม มูลเมือง (2564) ที่ได้กล่าวถึงประเด็นการมุ่งเน้นบุคลากรว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เนื่องจากบุคลากรมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งยวดในการดำเนินนโยบายการมุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา หากบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ก็จะส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่ 4 “เน้นคุณภาพงานวิชาการ” ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการแสดงออกตามความรู้ ความถนัด และประสบการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โด่งสยาม โสมาภา (2559) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประกอบด้วยสองด้าน คือ ด้านที่หนึ่ง ด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศมีเจ็ดปัจจัยได้แก่ 1) การมีผู้นำมีความเป็นมืออาชีพ 2) สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เหมาะสม 3) การมุ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอน 4) การมีเป้าหมายการสอนที่ชัดเจน 5) การมีการติดตามความก้าวหน้า 6) การมุ่งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน 7) การเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และ 65 แนวปฏิบัติ และด้านที่สอง ด้านการบริหารโรงเรียนเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทานมีห้าปัจจัยได้แก่ 1) คุณภาพนักเรียน 2) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ 3) การบริหารการจัดการ 4) บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร 5) ความดีเด่นของสถานศึกษา และ 51 แนวปฏิบัติ

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่ 5 “การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้” ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้องเน้นให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ออกมาเป็นเอกสารเพื่อเป็นการเผยแพร่และกระจายความรู้ในองค์กรได้อย่างง่ายและสะดวกขึ้น ทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดีกว่าและเร็วกว่า ทำให้ง่ายที่จะพบข้อมูลและแหล่งที่สำคัญทำให้เกิดการใช้ซ้ำ ความคิด เอกสาร และความชำนาญ การใช้ซ้ำดีต่อองค์กรเพราะลดการทำงานซ้ำ ไม่ทำให้เกิดปัญหาประหยัดเวลา และทำให้เกิดความก้าวหน้า ไม่ทำให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ไม่ทำให้เกิดการทำผิดเป็นครั้งที่สอง การจัดการความรู้ทำให้เกิดการแบ่งปัน lessons learned ไม่เพียงเกี่ยวกับความสำเร็จ แต่ยังเกี่ยวกับความล้มเหลว ทำให้ได้รับประโยชน์จากความชำนาญและประสบการณ์ที่มีอยู่ รู้อะไรที่คนอื่นรู้ สามารถมีประโยชน์มากในเวลาที่ต้องการเนื่องจากเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอื่นและประยุกต์ใช้กับความต้องการของตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุพิชฐพล ชิตวิริโย (เชื้อกุล), พระฮอนด้า วาทสโท และพระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (2565) ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษา

สู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการวัดวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ และด้านการนำองค์กร ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพจะเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสให้กับเยาวชนให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ 1) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประสานความช่วยเหลือและหรือได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบุคลากร สถาบัน หน่วยงานด้านการศึกษา สามารถแสวงหาและระดมทรัพยากรรวมถึงเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา โดยสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามสภาพ และนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศหรือการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารจัดการครอบคลุมภารกิจทุกด้านของสถานศึกษานั้น การวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ดี 2) ผู้บริหารควรมีการวางแผนการปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาว และผู้บริหารควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์สถานศึกษา 3) ควรมีการพัฒนาบุคลากรคุณภาพ ผู้บริหารควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตามความรู้ความสามารถ และผู้บริหารควรมีการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและเต็มใจในการปฏิบัติงาน 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ สถานศึกษายึดหลักการเรียนรู้เน้นสมรรถนะด้านวิชาชีพและวิชาการ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี 3) การพัฒนาบุคลากรคุณภาพ 4) เน้นคุณภาพงานวิชาการ 5) การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้ ควรมีการศึกษาในประเด็นดังนี้

1) ควรมีการศึกษารูปแบบปัจจัยหรือตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารของของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกในการสังเคราะห์แต่ละและตัวชี้วัดที่แม่นยำมากขึ้นทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเน้นและตัวชี้วัดที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ ของสถานศึกษา อาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เทียบเท่าหรือมุ่งหน้าไปสู่มาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

ชุติมา จันทระประเสริฐ กมลมาลย์ไชยศิริธัญญา และสุชุม มูลเมือง (2664). รูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(4), 143–156.

ชูลีพร อร่ามเนตร. (2562). *ยกระดับคุณภาพคนไทย 4.0 เรียนรู้ สร้างนวัตกรรม พลเมืองเข้มแข็ง*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.komchadluek.net/news/edu-health/365993>.

โด่งสยาม โสมาภา. (2559). การวิเคราะห์ปัจจัยและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(1), 101–121.

ทิวา แจ่มสุข. (2558). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยการตลาดในการบริหารสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 38(3), 67–75.

พระมหาสุพิชฌุล ชิตวิริโย (เชื้อกุล), พระฮอนด้า วาฬสุทธิ, พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (2565). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 10(3), 1031–1046.

สิน งามประโคน, พีรวัฒน์ ชัยสุข, พระครูภัทรธรรมคุณ, พระมหาสมบัติธนปัญญา และเกษม แสงนนท์. (2562). การบริหารการศึกษา : แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการบริหารจัดการ. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 6(3), 134–146.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

DuBrin, A.J. (2007). *Leadership Research Findings, Practice and Skill*. 5th ed. Boston: Houghton Mifflin.

Fayol, Henry. (2004). “Administration Industrielle et generale”. *Bulletin de la Societe de l’Industrie Minerale, fifth series*, 10(3), 5–162.

Henderson, Iain S. (2008). *Managerial Competencies: three dimension to managerial effectiveness*. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2566, จาก
[http://www.alummi.absmba.com/ablmmi/pdf/managerial competencies.pdf](http://www.alummi.absmba.com/ablmmi/pdf/managerial%20competencies.pdf).

Morgan, F. (2008). *What makes an excellence school*. Retrieved May 8, 2023, from
[https://kcsdblog.wordpress.com/2008/01/01/ what-makes-an-excellent-school/](https://kcsdblog.wordpress.com/2008/01/01/what-makes-an-excellent-school/).

ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี โดยกลยุทธ์ 5A

Decision-Making Factors for Parents of Early Elementary Students in Selecting an English Tutor in Lat Sawai Sub-District, Pathum Thani Province by 5A Strategy

¹ตองตา เกิพฟ์ฟาร์ท, ²ปัทมา รูปสุวรรณกุล และ ³सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล

¹ Tongta Goepffarth, ² Patama Roopsuwanakul and ³ Sanit Siriwithitkul

^{1,2}คณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{1,2}Faculty of Business Administration North Bangkok University

³Assistant Professor Faculty of Political Science North Bangkok University

¹Corresponding Author. E-mail: Tongta.goep@northbkk.ac.th

Received December 19, 2023; Revised April 3, 2024; Accepted April 23, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานีเพื่อเปรียบเทียบตัวแปรอิสระทางด้านประชากรศาสตร์กับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานีโดยกลยุทธ์ 5A โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 400 ตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ ได้แก่ การทดสอบทีและการทดสอบเอฟ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญมากที่สุดคือด้านการสนับสนุนเพราะผู้ปกครองให้ความสนใจกับการบอกต่อของผู้ปกครองท่านอื่น และการได้รับการรีวิวจากผู้ปกครองท่านอื่นและปัจจัยที่น้อยที่สุดคือด้านการรับรู้ เพราะผู้ปกครองไม่เน้นการเข้าถึงรับรู้ความข่าวสารเกี่ยวกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษทางออนไลน์น้อยกว่าการพูดคุยบอกต่อโดยตรงจากผู้ปกครองท่านอื่น เพศของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นมีผลทำให้ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษด้านการรับรู้โดยมีค่านัยความสำคัญอยู่ที่ .019 จึงให้ตัวแปรด้านเพศเกิดความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชาย โดยที่ผู้ปกครองเพศหญิงให้ความสนใจทราบเกี่ยวกับข้อมูลของครูผู้สอนพิเศษภาษาอังกฤษโดยการพยายามเข้าถึงข้อมูลต่างๆผ่านสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษมากกว่าผู้ปกครองเพศชายเพราะทั้งนี้เนื่องมาจากเพศหญิงในสังคมไทยเป็นเพศที่มีบทบาทด้านการเป็นแม่อบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนเองจึงทำให้เพศหญิงเป็นเพศที่บทบาทมากในการเลือกครูสอนภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ : ครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ; การตัดสินใจ; กลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจ

Abstract

The objective of this research were to study the decision-making factors for parents of early elementary students in selecting an English tutor in Lat Sawai Subdistrict, Pathum Thani Province and aimed to compare demographic variables with the decision-making factors of these parents using the 5A marketing strategy. A questionnaire survey was conducted among 400 parents. The collected data was analyzed using statistical techniques such as percentages, means, standard deviations, t-test, f-test, and one-way ANOVA for variance analysis. The most important factor for parents was found to be "advocate," as they valued word-of-mouth recommendations and reviews from other parents. On the other hand, the least significant factor was "awareness," as parents did not prioritize accessing online information about English language tutors compared to direct conversations with other parents. Furthermore, there was a significant difference in decision-making factors between genders of elementary school parents. Specifically, in terms of "awareness," female parents showed a higher level of interest in accessing information about English language tutors through various media compared to male parents. This can be attributed to the societal role of women in Thailand, who often play a significant role as mothers involved in their children's education. However, factors such as age, income, occupation, and education level of the parents did not influence the decision-making process significantly.

Keywords: English Tutor; Decision-Making; Strategies that affect Decision Making

บทนำ

การศึกษาของประเทศไทยนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของ ภาษาอังกฤษ จึงมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรของการเรียนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามกระแสของสังคม โดยหลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2565 ได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศตั้งแต่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษ ของคนไทย และพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับติดต่อสื่อสารได้โดย สามารถรับและส่งสารและมีความรู้ความเข้าใจสารสนเทศต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเน้นความรู้ ความสามารถของผู้เรียนด้านวัฒนธรรม และทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้านคือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียนไปพร้อม ๆ กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กัลยาณี ภูเจริญ, 2564)ในการเรียนภาษา ได้ก็ตามทุกภาษามีองค์ประกอบที่สำคัญเหมือนกันคือ คำศัพท์ ไวยากรณ์ และ เสียง การเรียนภาษา เพื่อให้เข้าใจภาษาได้ดียิ่งขึ้น คือ ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจโครงสร้างของภาษาและการรู้ ความหมายของคำศัพท์ (ธนิกันต์ สุญสินัย, 2563)

ซึ่งกล่าวได้ว่าคำศัพท์เป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของภาษาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ปัญหาของการตระหนักของผู้ปกครองในปัจจุบันในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของบุตรหลานตั้งแต่วัยเยาว์เพื่อความสำเร็จของบุตรหลานตนในอนาคตต่อการประกอบอาชีพมากมาย

ทำให้เกิดความโดดเด่นน่าสนใจ เป็นข้อพิจารณาสำคัญประการหนึ่งในการได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมของนักเรียนในปัจจุบัน มีทางเลือกและช่องทางที่หลากหลายธุรกิจ การสอนพิเศษ (Tutor School) หนึ่งในที่น่าสนใจในการศึกษาด้านการลงทุน เพื่อเป็นการรองรับ ความต้องการของผู้ปกครองของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและสามารถพัฒนาธุรกิจให้มีความ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ก้าวสู่การแข่งขันของธุรกิจสถาบันกวดวิชาภาษาอังกฤษ ธุรกิจสถาบันกวดวิชาภาษาอังกฤษจึงเป็นหนึ่งในช่องทางที่น่าสนใจทำการศึกษาร่างหลักสูตรการเรียน เพื่อตอบสนองการศึกษาเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่ต้องการมากขึ้นและเป็นการรองรับกับความต้องการ ของผู้ปกครองนักเรียนในระดับประถมศึกษาที่สนับสนุนให้บุตรหลานมีความเป็นเลิศทางวิชาการอีกด้วย ดังนั้นผู้ทำการศึกษาจึงต้องการทราบปัจจัยในการเลือกสถาบันกวดวิชาภาษาอังกฤษของผู้ปกครอง และนักเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อศึกษาทัศนคติต่อปัจจัยในเลือกสถาบันกวดวิชาภาษาอังกฤษ ของผู้ปกครอง ศึกษาความต้องการของนักเรียนในการเรียนกวดวิชาภาษาอังกฤษ (พล เหลืองรังสี และสายฝน วิบูลรังสรรค์, 2563)

เนื่องด้วยผู้วิจัยเป็นครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานีซึ่งมองเห็น ถึงความต้องการของการเรียนพิเศษภาษาอังกฤษที่เพิ่มมากขึ้นของนักเรียน และประเมินได้จาก สถาบันสอนภาษาต่างๆในพื้นที่ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานีและจากการศึกษาปัญหาและ ความสำคัญข้างต้นที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครอง ประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี และเพื่อเปรียบเทียบตัวแปรอิสระทางด้านประชากรศาสตร์กับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครอง ประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษโดยกลยุทธ์การตลาด 5A ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำมาวิเคราะห์และสามารถนำมาปรับปรุง พัฒนาวิชาชีพการเป็นครูสอนพิเศษ ภาษาอังกฤษในภาคหน้าได้

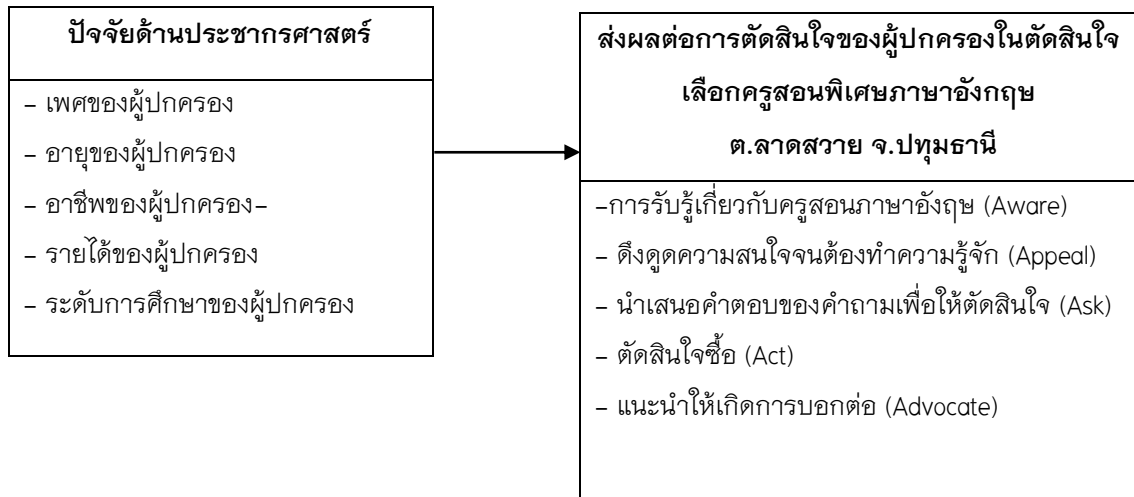
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครู สอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี
- 2) เพื่อเปรียบเทียบตัวแปรอิสระทางด้านประชากรศาสตร์กับปัจจัยการตัดสินใจของ ผู้ปกครองประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษโดยกลยุทธ์การตลาด 5A ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานของการวิจัย

1.ลักษณะของประชากรศาสตร์ได้แก่ ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านอาชีพ ด้านรายได้และด้านการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นในการเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นที่อาศัยในพื้นที่ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 5,248 คน (ที่มา: โรงเรียนแย้มสะอาดออนไลน์ ข้อมูล ณ วันที่ 12 กันยายน 2565)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี จำนวนผู้ปกครองของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นที่อาศัยในพื้นที่ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี 5,248 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 357 คนได้จากการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan (อัศตรา ประเสริฐสิน, 2563) ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 357 คน และได้เก็บเพิ่มเติมอีก 43 คน ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างประชากรมีจำนวนที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้นในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

ทางผู้วิจัยเก็บตัวอย่างจากกลุ่มผู้ปกครองที่รับส่งบุตรหลานหน้าโรงเรียน หรือพบเจอตามร้านอาหารข้างๆสถานศึกษาที่อาศัยในพื้นที่ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามงานวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับรายได้ และ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ในเขตลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี 5 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ในเขตลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะ รูปแบบ วิธีการจากตำรา หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองสอบ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด จากนั้นนำกลับมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) และทำการแก้ไขข้อบกพร่องให้เหมาะสมแล้วจึงทำการส่งแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้สูตรดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2563)

โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่า α ที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ซึ่งค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 มากแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง โดยจากการทดสอบแบบสอบถามทั้ง 30 ฉบับ ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ reliability coefficient alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .846

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบแบบสอบถามที่ได้ออกแบบไว้ โดยการทำ Pilot survey หรือ Pretest จากนั้นดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องของแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจสอบความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบัค หรือ Cronbach's Alpha Coefficient

2. นำแบบสอบถามที่แก้ไขข้อบกพร่องเรียบร้อยแล้วออกเก็บข้อมูลจริง

3. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูลแล้ว
4. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องแล้ว มาประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 2 ประเด็นหลักคือ

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี โดยกลยุทธ์ 5A

n=400

การตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ(5A)	$\bar{X}$	SD.	ระดับการตัดสินใจ
1.Aware (รับรู้ว่ามีครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ต.ลาดสวาย)	4.54	.300	มากที่สุด
2.Appeal (ดึงดูดใจในตัวครูผู้สอนพิเศษ)	4.55	.364	มากที่สุด
3. Ask (สอบถามคนรอบข้างเพื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ)	4.57	.295	มากที่สุด
4.ผู้ปกครองได้รับข้อมูลครบถ้วนและตัดสินใจซื้อ คอร์สเรียนภาษาอังกฤษ (Act)	4.55	.241	มากที่สุด
5.Advocate(การแนะนำหรือบอกต่อคนอื่นเมื่อนักเรียนมี การพัฒนาภาษาอังกฤษหลังจากเรียน)	4.61	.241	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย	4.56	.241	มากที่สุด

จากข้อมูลตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.56 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้าน การแนะนำหรือบอกต่อคนอื่นเมื่อนักเรียนมีการพัฒนาภาษาอังกฤษหลังจากเรียน (Advocate) ข้อมูลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.61 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้าน สอบถามคนรอบข้างเพื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ (Ask) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ด้านผู้ปกครองได้รับข้อมูลครบถ้วนและตัดสินใจซื้อคอร์สเรียนภาษาอังกฤษ (Act) ดึงดูดใจในตัวครูผู้สอนพิเศษ (Appeal) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และด้านรับรู้ว่ามีครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ (Aware) มีค่าเฉลี่ย 4.54

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานการศึกษา

1.ลักษณะของประชากรศาสตร์ได้แก่ ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านอาชีพ ด้านรายได้และด้านการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ
ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี

การตัดสินใจ เลือกครูสอน พิเศษ ภาษาอังกฤษ (5A)	ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์									
	เพศ		อายุ		ระดับ การศึกษา		อาชีพ		รายได้เฉลี่ยต่อ เดือน	
	t	p - value	F	p - value	F	p - value	F	p - value	F	p - value
ด้านการรับรู้	2.346	.019	.706	.588	1.238	.291	2.212	.125	1.838	.140
ด้านความสนใจ	1.110	.268	.647	.630	.806	.546	.533	.252	1.407	.240
ด้านสอบถาม	1.134	.257	.548	.700	.662	.652	.858	.463	.718	.541
ด้านตัดสินใจ	.699	.485	.829	.507	.857	.510	.859	.462	.946	.418
ด้านสนับสนุน	1.525	.128	1.013	.400	.636	.672	.665	.574	1.553	.200
ภาพรวม	1.650	.100	.705	.589	.941	.454	1.619	.184	1.533	.205

จากข้อมูลตารางที่ 2 พบว่าเพศที่แตกต่างกันของปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานีด้านการรับรู้ (Aware) โดยมีค่าความสำคัญอยู่ที่ .019 จึงทำให้ตัวแปรด้านเพศเกิดความแตกต่างระหว่างเพศหญิง และเพศชาย โดยที่ผู้ปกครองเพศหญิงให้ความสนใจ ทราบเกี่ยวกับข้อมูลของครูผู้สอนพิเศษภาษาอังกฤษโดยการพยายามเข้าถึงข้อมูลต่างๆผ่านสื่อต่างๆที่เกี่ยวกับครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษมากกว่าผู้ปกครองเพศชายเพราะทั้งนี้เนื่องมาจากเพศหญิงเป็นเพศที่ซอบสังเกต การค้นคว้าหาข้อมูลในสิ่งที่ตนเองสนใจมากกว่าเพศชาย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล กับปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นในการเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นสำคัญ

สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้จากการศึกษาพบว่าความแตกต่างของตัวแปรอิสระทางด้านประชากรศาสตร์ กับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองประถมศึกษาตอนต้นในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ โดยกลยุทธ์การตลาด 5A ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี ซึ่งได้จากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (จักรรา ประเสริฐสิน, 2563) ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 357 คน และได้เก็บเพิ่มเติมอีก 43 คน ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างประชากรมีจำนวนที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้นในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน พร้อมทั้งการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) สอดคล้องกับบุญใจ ศรีสถิตนรากร (2563) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่า α ที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ซึ่งค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 มากแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง โดยจากการทดสอบแบบสอบถามทั้ง 30 ฉบับ ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ reliability coefficient alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .846

ปัจจัยด้านที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญมากที่สุดคือด้านการสนับสนุน (Advocate) เพราะผู้ปกครองให้ความสนใจกับการบอกต่อของผู้ปกครองท่านอื่น และการได้รับการชี้แจงจากผู้ปกครองท่านอื่น และปัจจัยที่น้อยที่สุดคือด้านการรับรู้ (Aware) เพราะผู้ปกครองไม่เน้นการเข้าถึงรับรู้ความข่าวสารเกี่ยวกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษทางออนไลน์จะน้อยกว่าการพูดคุยบอกต่อโดยตรงจากผู้ปกครองท่านอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sari, Z. E. (2021) ที่สรุปความคิดเห็นที่ว่า พฤติกรรมของมนุษย์ในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการต่าง ๆ นั้น การได้ข้อมูลที่เพียงพอ การชี้แจงสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้นมีผลต่อความรู้สึกของผู้ซื้อค่อนข้างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกใช้บริการด้านสถาบันกวดวิชาภาษาอังกฤษต้องตอบโจทย์และครบทุกด้านของภาษาอังกฤษโดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี ภูเจริญ (2564) ไม่ว่าจะเป็น การอ่าน การฟัง การเขียนและการพูด ซึ่งเป็นข้อพิจารณาสำคัญที่ผลต่อการเลือกสถาบันการสอนภาษาอังกฤษของผู้ปกครอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชันนิกันต์ สุญสินัย, 2563) ซึ่งกล่าวได้ว่าคำศัพท์เป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของภาษาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ และชื่อเสียงของสถาบันสอนภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ พล เหลืองรังสี และสายฝน วิบูลรังสรรค์ (2563) สรุปความคิดเห็นได้ว่า ชื่อเสียงของสถาบันสอนภาษาหรือชื่อเสียงของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อบริการการสอนพิเศษภาษาอังกฤษของผู้ปกครอง

เพศที่แตกต่างกันของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นมีผลทำให้ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี ด้านการรับรู้ (Aware) โดยมีค่านัยความสำคัญอยู่ที่ .019 จึงทำให้ตัวแปรด้านเพศเกิดความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชาย โดยที่ผู้ปกครองเพศหญิงให้ความสนใจ ทราบเกี่ยวกับข้อมูลของครูผู้สอนพิเศษภาษาอังกฤษโดยการพยายามเข้าถึงข้อมูลต่างๆผ่านสื่อต่างๆที่เกี่ยวกับครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษมากกว่าผู้ปกครองเพศชาย เพราะทั้งนี้เนื่องมาจากเพศหญิงในสังคมไทยเป็นเพศ

ที่มีบทบาทด้านการเป็นแม่ อบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนเอง จึงทำให้เพศหญิงเป็นเพศที่บทบาทมาก ในด้านการเลือกครูสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเพศชายในสังคมไทยเป็นหัวหน้าครอบครัวในการหารายได้ เข้าครอบครัว ซึ่งบทบาทจะต่างจากเพศหญิง ในส่วนปัจจัยด้าน อายุ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา ของผู้ปกครองไม่มีความแตกต่างเพราะ สังคมไทย ไม่ได้มีค่านิยมความแตกต่างมากนักในด้านอายุ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณาพร วรณศิริ (2564) และทักษะการสนทนา การพูดทั้งในห้องเรียนและการเรียนผ่านสื่อออนไลน์มีผลต่อการเลือกครูสอนพิเศษ ภาษาอังกฤษของผู้ปกครองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลชลี ฐปะเดมิย์ และประกอบ คุณารักษ์ (2565) สรุปใจความได้ว่าความสามารถในการสอนในการประกอบวิชาชีพของครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ มีเกณฑ์สำคัญต่อการตัดสินใจเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ การใช้ทักษะและเทคนิคต่าง ๆ ของครูผู้สอนในสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุศิริ ชินศรี (2562) และความสามารถการพัฒนาสมรรถนะของครูภาษาอังกฤษเป็นปัจจัยหลักที่สร้างความน่าเชื่อถือ ไว้วางใจต่อการตัดสินใจเลือกครูผู้สอนภาษาอังกฤษของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณ์พร เข้มขัน และ จิตติมา วรณศรี (2564)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลวิจัยไปใช้

1) จากการทำการวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการได้การบอกต่อจากผู้ปกครองท่านอื่นหรือการแนะนำการบอกต่อ ผู้วิจัยควรให้ความสำคัญและพัฒนาบุคลากร เพื่อที่จะจูงใจให้ผู้ปกครองกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง ดังนั้นควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรื้อฟื้น การทำสื่อต่างๆเพื่อรื้อฟื้นจากผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นที่ใช้บริการจริง เพื่อให้ผู้วิจัย ที่ประกอบอาชีพครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น ในกลุ่มของผู้ปกครองที่อาศัยในพื้นที่ ตำบลลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) แนะนำให้มีการขยายขอบเขตงานวิจัยไปยังพื้นที่นอกเขตลาดสวาย ทั้งนี้เนื่องจาก ลักษณะพื้นที่ สังคมและสภาพแวดล้อม รวมถึงลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อ การเลือกครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ

2) ผู้ที่ทำงานวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ อาจทำการวิจัยข้อมูลเชิงลึกในรายละเอียด ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เช่นการสัมภาษณ์ส่วนตัว สัมภาษณ์กลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูล เฉพาะเจาะจง ในบางเรื่องมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กุลชลี ฐปะเตมีย์ และประกอบ คุณารักษ์. (2565). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การนำนโยบายและแนวทางการใช้รอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของยุโรปไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 39 (105), 161–174.
- กัลยาณี ภูเจริญ. (2564). *การสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21: จากอดีตจนถึงปัจจุบัน*. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2564, จาก <https://rb.gy/15zg5>.
- คุณาพร วรณศิลป์. (2564). รูปแบบการพัฒนาศูนย์ด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 21(4), 195–212.
- ธันนิกันต์ สุนทรสินชัย. (2563). การทบทวนนโยบายการศึกษาภาษาอังกฤษของไทย. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 9(1). 86–97.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2563). *ขนาดอิทธิพล การวิเคราะห์อำนาจการคำนวณขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้โปรแกรม G*Power*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พล เหลืองรังสี และสายฝน วิบูลรังสรรค์. (2563). แนวทางการประเมินโครงการในโรงเรียน. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 37(102), 118–125.
- ลักษณ์พร เข้มขัน และ จิตมา วรณศรี. (2564). รูปแบบการพัฒนสมรรถนะของครูภาษาอังกฤษในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(4), 298–309.
- อนุศิริ ชินศรี. (2562). *การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะและเทคนิค 4W1H ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเสารงนอก*. สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2566, จาก <http://www.thaiedresearch.org/home/authorview/19035>.
- อัศรา ประเสริฐสิน. (2563). *เครื่องมือการวิจัยทางการศึกษาและสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Sari, Z. E. (2021). *Difficulties and Strategies in Learning English: An Analysis of Students from English and Non-English Education Department in Indonesia*. In 4th International Conference on Sustainable Innovation 2020–Social, Humanity, and Education (ICoSIHESS 2020). (313–331). Atlantis Press.

การพัฒนาการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์

เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The development of scientific literacy by STEM education overlap
Socio-Scientific Issue in the topic greenhouse effect of grade 6 students

¹พิมพ์กานต์ ลาบุตรดี และ ²อาภาพรธน์ ประทุมไทย

¹Pimpakan Labutdee and ²Arpapun Prathumthai

¹นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

²อาจารย์ สาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

¹M.Ed. Candidate of Curriculum and Instruction Program College of Education University of Phayao

²Lecturer Department of Education, School of Education University of Phayao

¹Corresponding Author. E-mail: 64205568@up.ac.th

Received March 29, 2024; Revised April 18, 2024; Accepted April 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ 2) เปรียบเทียบการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อน และหลังการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการวิจัยเป็นแบบ One Group Pretest-Posttest Design โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนจุน 2 สังกัด สพป.พะเยา เขต 2 จำนวน 32 คน ที่ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนของแต่ละโรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ 2) แบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ และ 3) แบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (dependent sample t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนอยู่ในระดับ 3 โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 58.97 ($\bar{X}=17.69$, S.D.= 3.31) โดยสมรรถนะความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยสูงชันมากที่สุด และนักเรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์เฉลี่ยหลังเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.51$, S.D.= 0.15) โดยด้านความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงชันมากที่สุด 2) นักเรียนมีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การรู้เรื่องวิทยาศาสตร์; การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา;

ประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์

Abstract

This research aimed to 1) to compare the science literacy of grade 6 students before and after the learning intervention. 2) to study scientific literacy after the learning intervention. the research design was One Group Pretest–Posttest Design. The sample consisted of sixth grade students' primary schools in Chun 2 School Group under the Phayao Primary Educational Service Area Office 2 total 32 students. by a cluster sampling technique. Using the classroom as the random unit. The research instruments consisted of: 1) the lesson plans toward the STEM education overlaps Social–Science Issue learning 2) The scientific competency test and 3) The attitudes towards science assessment. The data were analyzed using average, standard deviation, and dependent sample t–test. The research results were found as follows; 1) students' science competency after learning was at level 3, with a mean percentage of 58.97 ($\bar{X}$ =17.69, S.D.= 3.31), with the highest mean score in the ability to explain scientific phenomena, and Students have average attitudes towards science after studying at a high level ($\bar{X}$ =2.51, S.D.= 0.15). with the highest mean score in environmental awareness. Additionally, students' science competency after learning was significantly higher than before learning at a statistical significance level of 0.05, and students' attitudes towards science after learning were significantly higher than before learning at a statistical significance level of 0.05

Keywords: Scientific literacy; STEM education; Socio–scientific issue

บทนำ

การรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ คือเป้าหมายของการศึกษาวิทยาศาสตร์และเป็นเครื่องมือในการเตรียมเยาวชนให้สามารถดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบัน โดยจะช่วยให้ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถรับรู้และตัดสินใจประเด็นปัญหาของสังคมที่เกิดจากผลกระทบของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561) ซึ่งควรเร่งพัฒนาการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษา และเพิ่มมุมมองทางสังคมเข้าไปในการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญของการสร้างจิตสำนึกในการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพื่อการตัดสินใจประเด็นต่าง ๆ ในอนาคตได้ (Zeidler, 2016)

ผลการประเมินการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยใน PISA 2018 พบว่านักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ย 409 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ที่ 485 คะแนน ซึ่งให้เห็นว่า นักเรียนไทยยังมีความรู้และทักษะที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) เช่นเดียวกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O–NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 สังกัด สพฐ. พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.68 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศที่ 34.31 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ซึ่งให้เห็นว่าเด็กไทยมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐาน และควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน (บัณฑิตา อินสมบัติ และคณะ, 2560)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา คือการประยุกต์ใช้แนวทางการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ได้ ซึ่งแนวทางที่เหมาะสมดังกล่าว คือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (Sole, 2021) และจำเป็นต้องเพิ่มเติมมุมมองด้านความรับผิดชอบทางด้านสังคม และคุณธรรมเข้าไปในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (Zeidler, 2016)

การจัดการเรียนรู้ที่นำเอาประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการตัดสินใจภายใต้การใช้เหตุผลในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยใช้มุมมองทางสังคมและคุณธรรมเข้ามาช่วยในการตัดสินใจ (Sadler, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในการเพิ่มมุมมองด้านสังคมและศีลธรรมเข้าไปในการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์อย่างพอดี โดยประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์นั้น เป็นประเด็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมและยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจน มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา ต้องอาศัยการบูรณาการความรู้หลากหลายศาสตร์และหลายด้านในการพิจารณา (ธนวรรณ เหง้าดา และคณะ, 2565) โดยตัวอย่างประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ที่น่าสนใจในปัจจุบัน เช่น อาหารดัดแปลงพันธุกรรม การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ การโคลนนิ่ง สเต็มเซลล์ และภาวะโลกร้อน เป็นต้น (Herman et al., 2018; Sadler, 2004) โดยหัวข้อปัญหาภาวะโลกร้อน ปรากฏการณ์เรือนกระจก และภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีเนื้อหาสาระถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 3 วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ มาตรฐาน ว 3.2 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้นจึงควรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในแนวคิดวิทยาศาสตร์ เกิดการรับรู้อย่างมีความหมาย มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้

ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานนวัตกรรมหรือวิธีการ ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้บูรณาการองค์ความรู้ในหลากหลายสาขา โดยคำนึงถึงผลที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

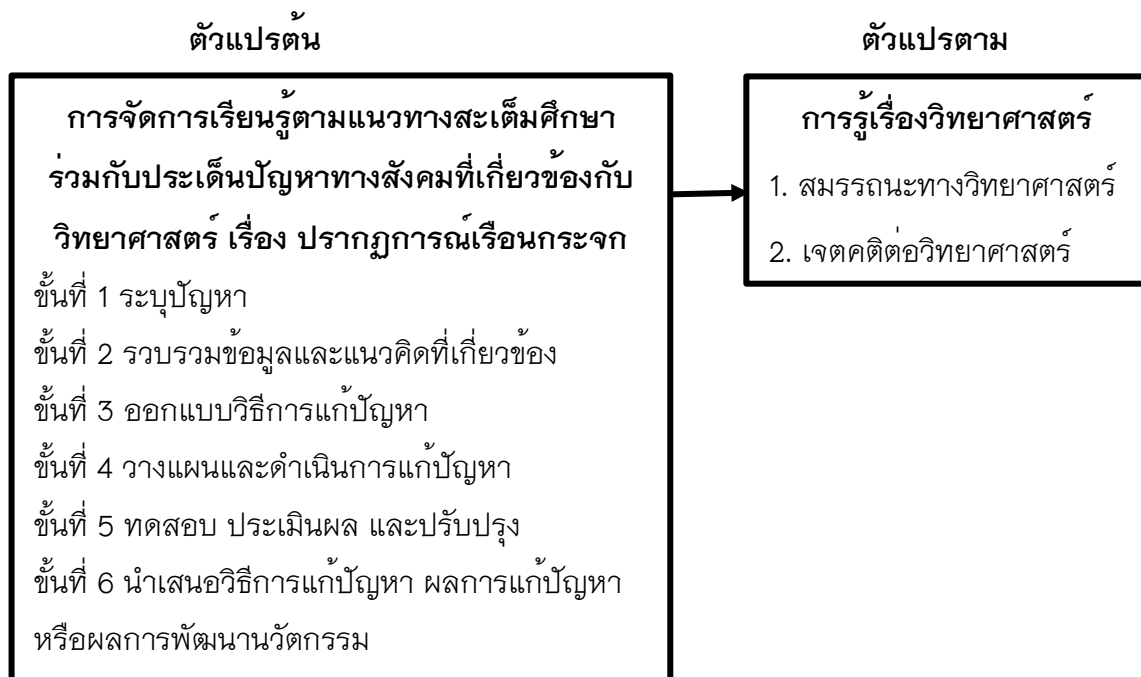
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก

2. เพื่อเปรียบเทียบการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนจุน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 โรงเรียน รวมจำนวน 100 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มโรงเรียนจุน 2 สังกัด สพ.พะเยา เขต 2 จำนวน 32 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยใช้ห้องเรียนของแต่ละโรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ซึ่งประกอบไปด้วย 1) นักเรียนชั้น ป.6 โรงเรียนบ้านน้ำจุน จำนวน 10 คน 2) นักเรียนชั้น ป.6 โรงเรียนบ้านเวียงลอ จำนวน 5 คน และ 3) นักเรียนชั้น ป.6 โรงเรียนบ้านร่องแมต จำนวน 17 คน

ด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก

ตัวแปรตาม คือ การรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก จำนวน 3 แผน รวม 14 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) ปรากฏการณ์เรือนกระจกเกิดขึ้นได้อย่างไร จำนวน 5 ชั่วโมง 2) ผลของปรากฏการณ์เรือนกระจก จำนวน 4 ชั่วโมง และ 3) แนวทางการลดแก๊สเรือนกระจก จำนวน 5 ชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทั้ง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งได้มีการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือวัดการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้แยกวัดตามองค์ประกอบของการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ได้แก่ สมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งวัดโดยใช้แบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ที่วัดโดยใช้แบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ สร้างตามกรอบการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ใน PISA 2015 โดยข้อสอบจะประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 สมรรถนะ ซึ่งลักษณะข้อสอบมี 3 รูปแบบ คือ ข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 6 ข้อ ข้อสอบแบบเลือกตอบเชิงซ้อน จำนวน 5 ข้อ และข้อสอบแบบเขียนตอบ จำนวน 4 ข้อ รวมจำนวน 15 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เท่ากับ 1.00 โดยข้อสอบปรนัยมีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.30–0.73 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20–0.60 และข้อสอบอัตนัยมีดัชนีค่าความยาก (PE) อยู่ระหว่าง 0.50–0.64 มีค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง 0.29–0.79 และแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) เท่ากับ 0.79

2.2 แบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยสร้างตามกรอบการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ใน PISA 2015 โดยใช้แบบวัดเจตคติใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความสนใจในวิทยาศาสตร์ 2) การให้ความสำคัญกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ และ 3) ความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ด้านละ 5 ข้อ รวมจำนวน 15 ข้อ ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ เห็น เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย โดยแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.71

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ และวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ก่อนเรียน
2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก จำนวน 3 แผน ใช้เวลา 14 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
3. ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ โดยเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน และวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการพัฒนาการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่องปรากฏการณ์เรือนกระจก

โดยผู้วิจัยสรุปผลแยกตามองค์ประกอบของการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ได้แก่ 1) สมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ และ 2) เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ รายละเอียดดังนี้

- 1.1 การศึกษาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ผลการทดสอบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก

รายการ	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละค่าเฉลี่ย	แปลผล	ร้อยละของผลต่าง ค่าเฉลี่ย
สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์						
ก่อนเรียน	10	5.13	1.93	51.30	ระดับ 3	15.30
หลังเรียน	10	6.66	2.09	66.60	ระดับ 4	
สมรรถนะที่ 2 การประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์						
ก่อนเรียน	10	3.38	2.14	33.80	ระดับ 1	15.00
หลังเรียน	10	4.88	1.77	48.80	ระดับ 2	
สมรรถนะที่ 3 การแปลความหมายข้อมูลและการใช้ประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์						
ก่อนเรียน	10	5.16	1.46	51.60	ระดับ 3	10.00
หลังเรียน	10	6.16	1.32	61.60	ระดับ 3	

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในด้านสมรรถนะความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์สูงขึ้นมากที่สุด โดยหลังเรียนอยู่ในระดับ 4 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 66.60 ($\bar{X}$ = 6.66 , S.D.= 2.09) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ในระดับ 3 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 51.30 ($\bar{X}$ = 5.13 , S.D.= 1.93) รองลงมาคือ สมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยหลังเรียนอยู่ในระดับ 2 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 48.80 ($\bar{X}$ = 4.88 , S.D.= 1.77) สูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ในระดับ 1 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 33.80 ($\bar{X}$ = 3.38 , S.D.= 2.14) และสมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและการใช้ประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ หลังเรียนอยู่ในระดับ 3 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 61.60 ($\bar{X}$ = 6.16 , S.D.= 1.32) และก่อนเรียนอยู่ในระดับ 3 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 51.60 ($\bar{X}$ = 5.16 , S.D.= 1.46) ตามลำดับ

1.2 การศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลการประเมินเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก

เจตคติต่อวิทยาศาสตร์	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ร้อยละของผลต่าง ค่าเฉลี่ย
ความสนใจในวิทยาศาสตร์					
ก่อนเรียน	32	2.30	0.26	ปานกลาง	4.00
หลังเรียน	32	2.42	0.28	มาก	
การให้ความสำคัญกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้					
ก่อนเรียน	32	2.31	0.30	ปานกลาง	6.00
หลังเรียน	32	2.49	0.27	มาก	
ความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม					
ก่อนเรียน	32	2.34	0.29	มาก	9.67
หลังเรียน	32	2.63	0.33	มาก	

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า นักเรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ในด้านความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นร้อยละ 9.67 โดยหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.63 , S.D.= 0.33) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียนที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.34 , S.D.= 0.29) รองลงมาคือ ด้านการให้ความสำคัญกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ สูงขึ้นร้อยละ 6.00 โดยหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.49 , S.D.= 0.27) สูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.31 , S.D.= 0.30) และด้านความสนใจใน

วิทยาศาสตร์ สูงขึ้นร้อยละ 4.00 โดยหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.42 , S.D.= 0.28) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.30 , S.D.= 0.26) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก

2.1 การเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 3
ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	df	P
ก่อนเรียน	32	30	13.66	3.39	9.09	31	0.00*
หลังเรียน	32	30	17.69	3.35			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก มีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์หลังเรียน ($\bar{X}$ = 17.69, S.D. = 3.35) สูงวกาก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 13.66, S.D. = 3.39) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 การเปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 4
ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	P
ก่อนเรียน	32	2.31	0.16	12.61	31	0.00*
หลังเรียน	32	2.51	0.19			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจกมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียน ($\bar{X}$ = 2.51, S.D. = 0.15) สูงวกาก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 2.31, S.D. = 0.19) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการพัฒนาการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่องปรากฏการณ์เรือนกระจก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. การพัฒนาการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่องปรากฏการณ์เรือนกระจก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนรายสมรรถนะ พบว่า

1) สมรรถนะความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนจะถูกฝึกฝนให้เกิดสมรรถนะนี้ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน ชั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา หรือผลการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งในชั้นตอนนี้จะกระตุ้นให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้จากการสืบค้นข้อมูล ผลการสร้างและผลการทดสอบชิ้นงานมาสร้างคำอธิบายที่สมเหตุสมผลในเชิงวิทยาศาสตร์ และนำเสนอแนวคิดและขั้นตอนการแก้ปัญหาให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย และได้รับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาต่อไป

2) สมรรถนะการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะนี้รองลงมา โดยนักเรียนจะถูกฝึกฝนให้เกิดสมรรถนะนี้ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนที่ 1 ขั้นระบุปัญหา ซึ่งกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกถึงการระบุปัญหาจากประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก และในชั้นตอนที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ขั้นนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลและแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี และชั้นตอนที่ 3 ขั้นออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ประเมินความเป็นไปได้ และข้อดีข้อจำกัดของแต่ละแนวทางเพื่อเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามเงื่อนไขที่กำหนด แต่เนื่องจากขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนนี้มีเวลาไม่เพียงพอต่อการรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ส่งผลต่อการประเมินความเป็นไปได้ ข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละแนวทางตามไปด้วย จึงทำให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนพฤติกรรมในชั้นตอนนี้ลดลง

3) สมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและการใช้ประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยการพัฒนาน้อยที่สุด โดยนักเรียนจะได้รับการฝึกฝนให้เกิดสมรรถนะนี้ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนที่ 3 ขั้นออกแบบวิธีการแก้ปัญหาซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้ระบุข้อสันนิษฐาน ประจักษ์พยาน ชั้นตอนที่ 4 ขั้นวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ซึ่งชั้นตอนนี้ นักเรียนจะต้องกำหนดลำดับขั้นตอนการสร้างแบบจำลองหรือชิ้นงาน แล้วลงมือสร้างแบบจำลองตามที่ออกแบบไว้ และชั้นตอนที่ 5 ขั้นทดสอบ

ประเมินผล และปรับปรุง โดยในขั้นตอนนี้ นักเรียนได้ทำการทดสอบแบบจำลองหรือชิ้นงาน วิเคราะห์ผล แปลความหมายข้อมูลโดยใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์ และสรุปผลการใช้แบบจำลอง แต่จากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ขั้นตอนที่ 5 พบว่า นักเรียนบางส่วนยังไม่สามารถแปลงข้อมูลจากการทดลองไปยังรูปแบบอื่น ๆ ได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากเวลาไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม จึงส่งผลให้นักเรียนได้รับการฝึกฝน สมรรถนะนี้น้อยที่สุด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหา ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปฏิกิริยาการเกิดเอนโทรปี นักเรียนมีระดับสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ทั้ง 3 สมรรถนะ อยู่ในระดับ 2 (ระดับพื้นฐาน) ขึ้นไป สอดคล้องกับ พัทธดนย์ อุดมสันติ (2560) ที่สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สามารถพัฒนาการ รู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้ โดยนักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมในแต่ละสมรรถนะของการรู้ วิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

1.2 การพัฒนาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

การพัฒนาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์รายด้านของนักเรียน พบว่า 1) นักเรียนมีเจตคติต่อ วิทยาศาสตร์ในด้านความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมสูงสุด ซึ่งอาจเนื่องมาจากหัวข้อประเด็นปัญหาที่ใช้ ในการจัดการเรียนรู้เป็นประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในด้านสิ่งแวดล้อม นั่นก็คือ เรื่อง ปฏิกิริยาการเกิดเอนโทรปี ซึ่งเมื่อจัดกิจกรรมผ่านการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้ศึกษาถึงสภาพปัญหา ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ออกแบบและสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา ยิ่งส่งเสริมให้นักเรียน ตระหนักถึงสภาพของปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ผ่านการอภิปรายแลกเปลี่ยนและลงข้อสรุป ภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ จตุรภัทร มาศโสภ (2564) ที่สรุปว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประเด็น วิทยาศาสตร์กับสังคมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม

2) รองลงมาคือ ด้านการให้ความสำคัญกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ ที่นักเรียนมีการพัฒนาในด้านนี้รองลงมา เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เป็นการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะต่าง ๆ ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง หรือแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการสืบเสาะหาความรู้ (อภิชาติ พยัคฆิน, 2564) เห็นความสำคัญของการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ในการสืบเสาะหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา

3) ด้านความสนใจในวิทยาศาสตร์ โดยนักเรียนมีการพัฒนาในด้านนี้น้อยที่สุด เนื่องจากบริบท สถานการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยคัดเลือกเป็นบริบทที่เป็นปัญหาค่อนข้างใกล้เคียงตัวนักเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจในวิทยาศาสตร์ค่อนข้างต่ำ สอดคล้องกับ แสงแก้ว พานจันทร์ (2562) ที่พบว่าการเลือกประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อวิทยาศาสตร์

ของนักเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์และสนใจในวิทยาศาสตร์ได้นั้น ควรเป็นประเด็นปัญหาในปัจจุบันที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียนเป็นอย่างมาก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่อง ปรากฏการณ์เรือนกระจก นักเรียนมีการพัฒนา ด้านเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ ณัฐธิดา นาคเสน และคณะ (2563) ที่สรุปว่า การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษานั้น ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ที่ดี มีทัศนคติทางบวก ต่อการจัดการเรียนรู้ กระตือรือร้นในการเรียน ภาคภูมิใจในชิ้นงาน และมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เรื่องปรากฏการณ์เรือนกระจก มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน พบว่า สมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียน ($\bar{X} = 17.69$, S.D. = 3.35) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 13.66$, S.D. = 3.39) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์สามารถพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เน้นฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการตั้งคำถาม แก้ปัญหา การสืบค้นข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อค้นพบใหม่ ๆ และนำองค์ความรู้จากวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาบูรณาการกัน เพื่อมุ่งแก้ปัญหาสำคัญที่พบในชีวิตจริง (มนตรี จุฬารัตนพล, 2556) ทำให้ผู้เรียนสามารถอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และสามารถแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการทำกิจกรรมได้ (อภิชาติ พยัคฆิน, 2565) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นะริมะห์ วาโด (2566) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสามารถพัฒนาสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

2.2 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียน ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.15) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 2.31$, S.D. = 0.16) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์นั้น มีจุดเริ่มต้นมาจากการนำประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริง หรือเป็นเรื่องราวที่นักเรียนให้ความสนใจ มาเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิด

แรงจูงใจในการเรียนรู้ (Eilks, 2000 อ้างถึงใน ชวนพิศ คณะพัฒน์ และคณะ, 2559) ซึ่งเห็นได้จากการแสดงออกถึงพฤติกรรมในการแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแสดงออกถึงความตระหนักในผลกระทบของวิทยาศาสตร์ต่อสังคมที่อาจเกิดขึ้นได้ (นริมะห์ วาโด, 2566) สอดคล้องกับ ดุสิต ทองสุขนอก และณัฐกานต์ ศาสตร์สูงเนิน (2565) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่องโยเกิร์ตข้าว พบว่านักเรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาสามารถพัฒนาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ในขั้นตอนที่ 2 ขึ้นรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนที่ 5 ขึ้นทดสอบประเมินผล และปรับปรุง ครูผู้สอนควรให้เวลาเพิ่มขึ้น เพื่อให้นักเรียนสามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างเพียงพอ และนักเรียนสามารถพัฒนาด้านการแปลความหมายข้อมูลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

2. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงกับสถานการณ์ปัญหาตามบริบทของท้องถิ่นของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ โดยการให้นักเรียนสืบค้น หรือระดมความคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่พบในท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ นอกจากการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของนักเรียนต่อไป เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการโต้แย้ง ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาร่วมกับประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในประเด็นที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับผู้เรียน ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ:ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566* ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- จตุรภัทร มาศโสภณ, ธารทิพย์ ขุนทอง และบุษยรัตน์จันทร์ประเสริฐ. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(2), 1-5.
- ชวนพิศ คณะพัฒน์, ชีรพงษ์ แสงประดิษฐ์, มนัส บุญประกอบ, และประสงค์ เมธีพินิตกุล, (2559). ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้ปัญหามานำทางและการวิพากษ์วิจารณ์ทางสังคมและแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 6(11), 67-80.
- ณัฐธิดา นาคเสน, ถาดทอง ปานศุภวัชร, และนิติธาร ชูทรัพย์. (2563). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง พลังงานในชีวิตประจำวัน สำหรับชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 43(2), 31-42.
- ดุสิต ทองสุขนอก, และณัฐกานต์ ศาสตร์สูงเนิน. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง โยเกิร์ตขาว. *วารสาร บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 19(84), 128-138.
- ธนวรรณ เหง้าดา, ศศิเทพ ปิติพรเทพิน, ปฐมาภรณ์ พิมพ์ทอง และพงศ์ประพันธ์ พงษ์โสภณ. (2565). สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เป็นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 45(2), 53-68.
- นาริมะห์ วาโด. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(5), 389-403.
- บัณฑิตา อินสมบัติ, สิริพร ปานาวงษ์ และอนงค์นาถ ยิ้มช้าง. (2560). การยกระดับคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 12(34), 39-50.
- พัทธดนย์ อุดมสันติ. (2560). การพัฒนาการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง แสงและทัศนูปกรณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยนเรศวร*.

- มนตรี จุฬาวัดทนท. (2556). สะเต็มศึกษาประเทศไทยและทูตสะเต็ม (STEM Education Thailand and STEM Ambassadors). *นิตยสาร สสวท*, 42(185), 14–18.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). *ผลการประเมิน PISA 2015 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ ความเป็นเลิศและความเท่าเทียมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ. บริษัท ชัคเซสพับลิเคชั่น จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). *ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ. บริษัท ชัคเซสพับลิเคชั่น จำกัด.
- แสงแก้ว พานจันทร์. (2562). *การจัดการเรียนรู้ตามแนวประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับ วิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบหมุนเวียนเลือด และระบบ ภูมิคุ้มกัน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. *วารสารชุมชนวิจัย*, 13(3), 212–224.
- อภิชาติ พยัคฆิน. (2564). *การเสริมสร้างสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อสะเต็มศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา*. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 12(2), 128–139.
- Herman C. B. , Sadler D. T., Zeidler L. D., and Newton H. M.. (2018). A Socioscientific Issues Approach to Environmental Education. *International Perspectives on the Theory and Practice of Environmental Education: A Reader*, 145–161. https://DOI:10.1007/978-3-319-67732-3_11.
- Sadler D. T.. (2004). Informal Reasoning Regarding Socioscientific Issues: A Critical Review of Research. *Journal of research in science teaching*, 41(5), 513–536.
- Sole, F. B. (2021). Implementation of STEM–Based Learning for Strengthening Science Literacy of Students. *Jurnal Penelitian Pendidikan IPA*, 7 (Special Issue), 382–388.
- Zeidler L. D. (2016). STEM education: A deficit framework for the twenty first century? A sociocultural socioscientific response. *Cultural Studies of Science Education*, 11(1), 11–26.

มาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนัก เกินควรแก่คู่สัญญา

Thai legal measures regarding the payment of debts that are an undue burden on the contracting party

¹ณัฐพิชา วโรดมอภีพัฒน์, ²ณัฐวิน อัสวภูวดล, ³เกรียงไกร กาญจนคูหา
และ ⁴เฉลียว นครจันทร์

¹Nutpicha Varodomathipat, ²Natthawin Asavapuwadon, ³Kriangkrai Kanchanakuha
and ⁴Chaliew Nakhonchan

¹⁻⁴คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹⁻⁴Faculty of Law Western University

¹Corresponding Author. E-mail: Thatpichar_law@hotmail.com

Received October 11, 2023; Revised April 17, 2024; Accepted April 24, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี แนวคำพิพากษาศาล ผลงานวิจัย ปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา เพื่อนำมาเป็นข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ 1.บริษัท 2.ทนายความ 3.หน่วยงานของรัฐ 4.ประชาชน ผลการวิจัย พบว่ากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยไม่ครอบคลุมและไม่มีกฎหมายเฉพาะของประเทศไทยที่จะนำมาปรับใช้ได้ ในกรณีของมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา (hardship) จึงควรที่จะต้องศึกษาถึงสภาพปัญหาและมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา (hardship) ในเชิงเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อนำผลของการศึกษามาเสนอเป็นแนวทางให้สอดคล้องและมีมาตรฐานเทียบเท่าหลักกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ

คำสำคัญ : การชำระหนี้เป็นภาระหนักเกินควร; คู่สัญญา; การชำระหนี้กลายเป็นพันธียล

Abstract

The research objective is to study theoretical concepts. Guidelines for court judgments, research results, factual problems, and legal problems. Legal measures of Thailand from foreign countries related to Thai legal measures to control the repayment of debts that cause difficulty (Hardship) in the case of international trade in order to be used as recommendations for solutions to the law to be more efficient. Thai legal measures to control debt repayment that has resulted in difficulty (Hardship) In the case of international trade, in-depth interviews

were conducted with a total of 4 sample groups: 1. companies, 2. lawyers, 3. government agencies, 4. citizens. The research results found that Thai civil and commercial laws are not comprehensive and there are no specific laws of Thailand that Can be applied in the case of Thai legal measures to control the repayment of debts that cause difficulty (Hardship) in the case of international trade Therefore, it is necessary to study the problems and legal measures in the problem of debt repayment causing difficulty (Hardship) in comparison with other countries. In order to bring the results of the study to present as guidelines to be consistent and have standards equivalent to the principles of international trade law.

Keywords: Debt repayment is an undue burden; contracting parties; debt repayment becomes impossible

บทนำ

การชำระหนี้ที่เป็นไปอย่างยากลำบากหรือที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาซึ่งเป็นลักษณะของการชำระหนี้หนึ่งซึ่งการชำระหนี้ยังสามารถปฏิบัติชำระได้ (ศันท์กรณ โสทธิพันธุ์, 2563) แต่อาจจะมีเหตุการณ์บางอย่างเข้ามาแทรกแซงหลังจากการทำสัญญาทำให้เกิดความยากลำบากในการชำระหนี้หรือเป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยคู่สัญญาฝ่ายนั้นอาจต้องปฏิบัติตามชำระหนี้มากเกินไป ในขณะที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้รับการชำระหนี้ในมูลค่าที่สูงเกินไป แต่กลับปฏิบัติตามชำระหนี้ตอบแทนเท่าเดิม จนเกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันเกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างการชำระหนี้ของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งและการปฏิบัติตามชำระหนี้ตอบแทนของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งขึ้น ซึ่งหากจะต้องให้คู่สัญญาต้องปฏิบัติตามสัญญาเช่นเดิมทุกประการก็อาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น

จากหลัก *pacta sunt servanda ex fide bona* (พระครูวินัยธรเอก ชินวโส, 2564) คือ "ข้อตกลงต่างๆ จะต้องได้รับการปฏิบัติตามโดยสุจริต" โดยหลัก *Pacta Sunt Servanda* ได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นหลักกฎหมายใหญ่ในเรื่องของสัญญาโดยเฉพาะ ในศตวรรษที่ 18-19 ที่ความคิดเกี่ยวกับหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) และลัทธิเสรีนิยมทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อแนวความคิดทางการเมืองและเศรษฐกิจนิยมสูงสุดไปด้วย เนื่องจากลัทธิเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ เห็นว่าบุคคลทุกคนมีเสรีภาพในการดำเนินการใดๆ ได้เอง เว้นแต่ในกรณี เพื่อประโยชน์ส่วนรวมก็อาจถูกจำกัดเสรีภาพลงได้บ้าง สำหรับกฎเกณฑ์ที่จะใช้บังคับกันในสังคมควรจะเป็นกฎเกณฑ์ที่เกิดจากเจตนาของคู่สัญญาที่มีความเท่าเทียมกันเป็นผู้กำหนดขึ้น ดังนั้นจากแนวคิดนี้เจตนาของคู่สัญญาจึงถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่คู่สัญญาจะต้องปฏิบัติต่อกันอันนำไปสู่หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา (The Autonomy of the Will) ซึ่งเป็นหลักที่ว่าบุคคลมีเสรีภาพในการทำสัญญาได้อย่างเต็มที่ รัฐจะเข้ามาเกี่ยวข้องได้เฉพาะกรณีที่เป็นเรื่องของความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้น จากหลักดังกล่าวนี้บุคคลทุกคนจึงมีอิสระและเสรีภาพในการทำสัญญาผูกพันตนเองและเมื่อสัญญาเกิดจากการตัดสินใจที่อิสระของคู่สัญญา หนี้ที่เกิดขึ้น

จากสัญญาที่ทำโดยสมัครใจจึงเป็นหนี้ที่ยุติธรรมสำหรับคู่สัญญา สัญญาจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาอย่างเคร่งครัด" ในกรณีที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศกระทบต่อการประกอบกิจการของคู่กรณี ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญา โดยมีใช้ความผิดพลาดหรือบกพร่องของฝ่ายใดนั้น ในทางกฎหมายแพ่งของไทยยังไม่ถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัยตามมาตรา 8 (จิตติ ดิงศักดิ์, 2565) หรือเป็นกรณีที่มีการชำระหนี้ตกเป็นพ้นวิสัย (เหตุสุดวิสัย, 2566) อันจะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นความรับผิดตามมาตรา 219 วรรคหนึ่ง (ไพโรจน์ วายุภาพ, 2561)

กรณีของ “วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและกรณีที่มีการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา” (เสนีย์ ปราโมช, 2562) ก็เป็นอีกข้อพิพาทหนึ่งที่ไม่มีความหมายไทยมารองรับกับธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศ เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นและมีการนำคดีขึ้นมาสู่ศาล ในทางปฏิบัติศาลไทยก็ยังปรับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นทั้ง ๆ ที่เป็นกฎหมายที่มุ่งใช้กับการซื้อขายภายในประเทศเป็นหลัก จึงไม่เป็นที่ยอมรับของนักลงทุนชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย นอกจากนี้แม้จะพยายามออกกฎหมายพาณิชย์ในรูปแบบของพระราชบัญญัติต่างๆ มารองรับการเปลี่ยนแปลงของการทำธุรกรรมทางพาณิชย์ทั้งในประเทศและธุรกรรมทางพาณิชย์ระหว่างประเทศ แต่กฎหมายเหล่านี้ก็ยังมีหลายประการที่ยังไม่สามารถสร้างความยุติธรรมให้กับธุรกรรมระหว่างผู้ประกอบการร่วมกันหรือระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานการณ์เช่นนี้นับว่าเป็นจุดอ่อนของระบบกฎหมายในเรื่องของ “วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและกรณีที่มีการชำระหนี้เกิดความยากลำบาก” ของประเทศไทยที่ไม่สอดคล้องกับประเพณีปฏิบัติในทางการค้าระหว่างประเทศ (จุมพิตา เรื่องวิชาการ, 2563) ซึ่งส่งผลให้การกำหนดเงื่อนไขและข้อตกลงทางการค้าในสัญญาการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศระหว่างคู่สัญญาต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายต่างประเทศและใช้อำนาจตุลาการของต่างประเทศ ทำให้พ่อค้าหรือนักธุรกิจชาวไทยไม่ได้รับความเป็นธรรมและเสียเปรียบอย่างมากเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น

ศาลไทยไม่ได้วางหลักเรื่องการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและกรณีที่มีการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาไว้ (Force majeure Clause, 2022) ซึ่งในเรื่องนี้ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตามสัญญาของคู่สัญญาเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ศาลนำหลักกฎหมายทั่วไปที่ใช้อยู่ในระบบกฎหมายของต่างประเทศ เช่นหลัก *Clausula rebus sic stantibus* ในกฎหมายเยอรมัน (สุนทร มณีสวัสดิ์, 2561) มาปรับใช้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหาและมาตรการทางกฎหมาย “วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและกรณีที่มีการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา” ของประเทศไทยในเชิงเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อนำผลของการศึกษามาเป็นแนวทางในการแก้ไข “วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและกรณีที่มีการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา” (Force majeure Clause, 2023) ตามกฎหมายไทยให้มีมาตรฐานเทียบเท่าหลักกฎหมายสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาของประเทศไทย ของต่างประเทศ แนวคำพิพากษาศาล มาตรการทางกฎหมาย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาของต่างประเทศกับของประเทศไทย
4. เพื่อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาของต่างประเทศที่มีความเหมาะสมมาปรับใช้กับกฎหมายไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมาย เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาแล้วนำมาตั้งคำถาม
2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัยแล้ว นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมก่อนนำไปเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกถึงเกี่ยวกับ มาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา (hardship) ที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดที่ผ่านความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลในขณะสัมภาษณ์ ได้แก่
 - 2.1 เครื่องบันทึกภาพและเสียงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครบถ้วน
 - 2.2 การจดบันทึกขณะและหลังการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยจดบันทึกย่อข้อมูลสำคัญ ๆ ในขณะฟังเกี่ยวกับการแสดงสีหน้า ท่าทาง แล้วนำมาบันทึกรายละเอียดเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งปฐมภูมิ มีการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยปฏิบัติ ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี รวมทั้งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย และกระบวนการวิจัย
2. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บข้อมูล จากมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น เสนอต่อบุคคลคล เจ้าของกิจการและหน่วยงานที่จะเข้าไปขอสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังต่อไปนี้ คือ
 - 3.1 การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) คือ สัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยเรียงลำดับประเด็นคำถามตามแบบฟอร์มสัมภาษณ์เชิงลึก
 - 3.2 บันทึกการสนทนาในกระดาษ เครื่องบันทึกภาพและเครื่องบันทึกเสียง

แหล่งทุติยภูมิ ได้มาจากแหล่งเอกสาร เช่น มาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา งานวิจัยของประเทศไทยและของต่างประเทศ ตำรา หนังสือและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามลำดับได้ดังนี้

1. จากศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาของประเทศไทย ของต่างประเทศ แนวคำพิพากษาศาล มาตรการทางกฎหมาย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการวิจัยพบว่า ที่มาของการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาในประเทศไทย, หลักความรับผิดชอบของลูกหนี้, การกำหนดทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้, หลักคำนิยามของคำว่า “เหตุสุดวิสัย” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพฤติการณ์ซึ่งทำให้การชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัยและเหตุสุดวิสัย พบว่าทำกฎหมายแพ่งในเรื่องเหตุสุดวิสัยและการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาไม่สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจการค้าพาณิชย์ในปัจจุบันของประเทศไทยที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และในบางกรณีผู้ประกอบการอาจต้องประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อประกอบธุรกิจแม้จะเป็นเหตุการณ์ที่ลูกหนี้หรือวิญญูชนจะสามารถคาดหมายได้ แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมากจนเกินกว่าจะคาดหมายได้หรือเกินความสามารถของบุคคลทั่วไปจะป้องกันได้ ทำให้เกิดแนวความคิดที่จะหาช่องทางผ่อนปรนให้แก่ลูกหนี้ตามที่เป็นธรรมและสมควรแก่กรณี

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้เองที่มีโอกาสจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้มากขึ้น โดยไม่ต้องพึ่งกระบวนการตามกฎหมายล้มละลาย ซึ่งมีผลทำให้ลูกหนี้ต้องเลิกกิจการ ทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอีกด้วย ดังนั้น จึงควรมีบทบัญญัติในเรื่องเหตุสุดวิสัยทางพาณิชย์ที่นำมาใช้เพื่อให้ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากการชำระหนี้หรือมีสิทธิเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและสมควรแก่กรณีได้ ดังนั้นจึงควรที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามของเหตุสุดวิสัย และการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล

2. จากการศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาประเทศไทย พบว่า

ปัญหาข้อเท็จจริง พบว่ามาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาฯ ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ชัดเจน ควรที่จะต้องมีการแก้ไขคำนิยามของคำว่าเหตุสุดวิสัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยให้หมายรวมถึงการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา รวมถึงการชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัย

ปัญหาข้อกฎหมาย พบว่า กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยไม่ครอบคลุมถึงการควบคุมการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา ควรที่จะต้องมีการแก้ไขคำนิยามของคำว่าเหตุสุดวิสัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยเพิ่มเติมให้ครอบคลุมไม่มีกฎหมายเฉพาะของประเทศไทยที่จะนำมาปรับใช้ได้ ในกรณีของมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา ควรที่จะต้องมีการร่างพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าของไทยขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล

3. จากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาของต่างประเทศกับของประเทศไทย พบว่า ในเรื่องการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาของไทยไม่มีกฎหมายที่คุ้มครอง เมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยก็จะกระทบต่อการประกอบกิจการของคู่กรณี ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญา โดยมีใช้ความผิดพลาดหรือบกพร่องของฝ่ายใดนั้น ในทางกฎหมายแพ่งของไทยยังไม่ถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัยตามมาตรา 8 หรือเป็นกรณีที่การชำระหนี้ตกเป็นพันธวิสัย อันจะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นความรับผิดตามมาตรา 219 วรรคหนึ่ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมัน และประเทศฝรั่งเศส ซึ่งประเทศเหล่านี้ ดังนั้นจึงควรที่จะต้องแก้ไขเยียวยาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ลูกหนี้ในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่อาจกล่าวได้ว่าเป็น "เหตุสุดวิสัยทางพาณิชย์และการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา" นั้น โดยอาจกระทำได้โดยไม่ต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ให้ศาลนำหลักนิติวิธีมาใช้ในการอุดช่องว่างของกฎหมาย โดยศาลอาจนำหลักกฎหมายทั่วไปที่ใช้อยู่ในระบบกฎหมายของต่างประเทศ เช่น หลัก *Clasula Rebus Sic Stantibus* ในกฎหมายเยอรมันก็ดี หลัก *Frustration* ตามกฎหมายอังกฤษก็ดี หรือหลัก *Imprevision* ตามหลักกฎหมายฝรั่งเศสก็ดี มาปรับใช้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาว่าคู่สัญญามีเจตนาอย่างไรเมื่อมีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น เพื่อให้ศาลมีอำนาจในการวินิจฉัยให้สัญญาสิ้นสุดลง หรือให้ศาลมีอำนาจในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในสัญญาให้เป็นธรรมและสมควรเป็นกรณี ๆ ไป

4. จากการศึกษาเพื่อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาของต่างประเทศที่มีความเหมาะสมมาปรับใช้กับกฎหมายไทย พบว่าในหลาย ๆ ประเทศได้นำหลักอันเป็นข้อยกเว้นที่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นความรับผิดชอบจากการไม่ชำระหนี้ตามสัญญา เพราะเหตุสุดวิสัยหรือเหตุอันไม่อาจคาดหมายได้มาใช้อย่างเคร่งครัดในเหตุการณ์บางอย่างที่อยู่นอกเหนือความคาดหมายของลูกหนี้ แต่ไม่ถึงขนาดเป็นเหตุสุดวิสัย แต่ส่งผลให้การปฏิบัติการชำระหนี้ของลูกหนี้มีความยากลำบากเพิ่มมากขึ้น เช่น การหยุดงานประท้วง การหยุดการเดินทางสาธารณะ ศาลนำกฎหมายในเรื่องนี้มาใช้อย่างเคร่งครัดไม่สามารถตีความกฎหมายแพ่งทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นความรับผิดชอบในการชำระหนี้ของสัญญาได้ ดังนั้นควรที่จะต้องนำแนวทางของประเทศฝรั่งเศสมาเป็นแม่แบบ โดยนำหลักกฎหมายแพ่งในเรื่องเหตุสุดวิสัยมาใช้ในกรณีที่มีการชำระหนี้ตกเป็นอันพั่ววิสัยที่เป็นเหตุทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเท่านั้น ไม่ได้นำมาใช้กับกรณีที่เกิดความเปลี่ยนแปลงแห่งรากฐานของสัญญาอันทำให้เกิดผลในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาในสัญญาให้เหมาะสมและเป็นธรรมแต่อย่างใด ดังนั้นจึงควรที่จะจัดทำร่างพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าของไทยขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาพบว่าทำกฎหมายแพ่งในเรื่องเหตุสุดวิสัยและการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาไม่สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจการค้าพาณิชย์ในปัจจุบันของประเทศไทยที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและในบางกรณีผู้ประกอบการอาจต้องประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการประกอบธุรกิจ แม้จะเป็นเหตุการณ์ที่ลูกหนี้หรือวิญญูชนจะสามารถคาดหมายได้ แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมากจนเกินกว่าจะคาดหมายได้หรือเกินความสามารถของบุคคลทั่วไปจะป้องกันได้ ซึ่งจากการศึกษาทำให้เกิดแนวความคิดที่จะหาช่องทางผ่อนปรนให้แก่ลูกหนี้ตามที่เป็นธรรมและสมควรแก่กรณี

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ตัวเจ้าหนี้เองที่มีโอกาสจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้มากขึ้น โดยไม่ต้องพึ่งกระบวนการตามกฎหมายล้มละลาย ซึ่งมีผลทำให้ลูกหนี้ต้องเลิกกิจการ ทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอีกด้วย ดังนั้น จึงควรมีบทบัญญัติในเรื่องเหตุสุดวิสัยทางพาณิชย์ที่นำมาใช้เพื่อให้ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากการชำระหนี้หรือมีสิทธิเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและสมควรแก่กรณีได้ ดังนั้นจึงควรที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามของเหตุสุดวิสัย และการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล

2. จากปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาประเทศไทย พบว่า ปัญหาข้อเท็จจริง พบว่ามาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ชัดเจน ควรที่จะต้องมีการแก้ไขคำนิยามของคำว่าเหตุสุดวิสัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยให้มีความรวมถึงการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา รวมถึงการชำระหนี้กลายเป็นหนี้วิสัย

ปัญหาข้อกฎหมาย พบว่า 1.กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยไม่ครอบคลุมถึงการควบคุมการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา ควรที่จะต้องมีการแก้ไขคำนิยามของคำว่าเหตุสุดวิสัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยเพิ่มเติมให้ครอบคลุม

2.ไม่มีกฎหมายเฉพาะของประเทศไทยที่จะนำมาปรับใช้ได้ในกรณีของมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา ควรที่จะต้องมีการร่างพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าของไทยขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล

3. ในเรื่องการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญาของไทยไม่มีกฎหมายที่คุ้มครองเมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยก็จะกระทบต่อการประกอบกิจการของคู่กรณี ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญาโดยมิใช่ความผิดพลาดหรือบกพร่องของฝ่ายใดนั้น ในทางกฎหมายแพ่งของไทยยังไม่ถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัยตามมาตรา 8 หรือเป็นกรณีที่การชำระหนี้ตกเป็นหนี้วิสัย อันจะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นความรับผิดตามมาตรา 219 วรรคหนึ่ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมัน และประเทศฝรั่งเศส ดังนั้น จึงควรที่จะต้องแก้ไขเสียว่าเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ลูกหนี้ในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่อาจกล่าวได้ว่าเป็น "เหตุสุดวิสัยทางพาณิชย์และการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา" นั้น โดยอาจกระทำได้โดยไม่ต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ให้ศาลนำเอาหลักนิติวิธีมาใช้ในการอุดช่องว่างของกฎหมาย โดยศาลอาจนำหลักกฎหมายทั่วไปที่ใช้อยู่ในระบบกฎหมายของต่างประเทศ เช่นหลัก Clausula Rebus Sic Stantibus ในกฎหมายเยอรมันก็ดีหลัก Frustration ตามกฎหมายอังกฤษก็ดี หรือหลัก Improvisation ตามกฎหมายฝรั่งเศส มาปรับใช้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาว่าคู่สัญญามีเจตนาอย่างไรเมื่อมีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น เพื่อให้ศาลมีอำนาจในการวินิจฉัยให้สัญญาสิ้นสุดลงหรือให้ศาลมีอำนาจในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในสัญญาให้เป็นธรรมและสมควรเป็นกรณี ๆ ไป

4.พบว่าในหลาย ๆ ประเทศได้นำหลักอันเป็นข้อยกเว้นที่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นความรับผิดชอบจากการไม่ชำระหนี้ตามสัญญาเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเหตุอันไม่อาจคาดหมายได้มาใช้อย่างเคร่งครัดในเหตุการณ์บางอย่างที่อยู่นอกเหนือความคาดหมายของลูกหนี้ แต่ไม่ถึงขนาดเป็นเหตุสุดวิสัย แต่ส่งผลให้การปฏิบัติการชำระหนี้ของลูกหนี้มีความยากลำบากเพิ่มมากขึ้น เช่น การหยุดงานประท้วง การหยุดการเดินทางสาธารณะศาลนำกฎหมายในเรื่องนี้มาใช้อย่างเคร่งครัดไม่สามารถตีความกฎหมายแพ่งทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นความรับผิดชอบในการชำระหนี้ของสัญญาได้ ดังนั้นควรที่จะต้องนำแนวทางของประเทศฝรั่งเศสมาเป็นแม่แบบ โดยนำหลักกฎหมายแพ่งในเรื่องเหตุสุดวิสัยมาใช้ในกรณีที่มีการชำระหนี้ตกเป็นอันพั่ววิสัยที่เป็นเหตุทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบนั้น ไม่ได้นำมาใช้กับการณที่เกิดความเปลี่ยนแปลงแห่งรากฐานของสัญญาอันทำให้เกิดผลในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาในสัญญาให้เหมาะสมและเป็นธรรมแต่อย่างใด ดังนั้นจึงควรที่จะจัดทำร่างพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าของไทยขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1) ควรที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามของเหตุสุดวิสัย และการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินควรแก่คู่สัญญา ในประมวลกฎหมายแพ่งและมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล

2) ควรที่จะต้องให้ศาลนำหลักกฎหมายทั่วไปที่ใช้อยู่ในระบบกฎหมายของต่างประเทศ เช่น หลัก *Clasula rebus sic stantibus* ในกฎหมายเยอรมันก็ดี ความหมายหลัก Frustration ตามกฎหมายอังกฤษก็ดี หรือหลัก *Imprevision* ตามหลักกฎหมายฝรั่งเศสก็ดี มาปรับใช้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาว่าคู่สัญญามีเจตนาอย่างไรเมื่อมีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น เพื่อให้ศาลมีอำนาจในการวินิจฉัยให้สัญญาลิ้นสุดลง หรือให้ศาลมีอำนาจในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในสัญญาให้เป็นธรรมและสมควรเป็นกรณี ๆ ไป

3) ควรที่จะจัดทำร่างพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าของไทยขึ้นให้สอดคล้องกับหลักสากล

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาในเรื่องมาตรการทางกฎหมายไทยเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เป็นภาระหนักเกินไปแก่คู่สัญญา ควรมีการศึกษาอนุสัญญาเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศเพื่อที่จะนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของการค้าระหว่างประเทศของไทย เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods: CISG)

เอกสารอ้างอิง

- จิตติ ดิงศักดิ์. (2565). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องมาตรา ว่าด้วย จัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควรได้ ละเมิด บรรพ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- จุมพิตา เรื่องวิชาการ. (2563). การบูรณาการกฎหมายซื้อขายของอาเซียน: ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายซื้อขายของประเทศไทยและCISG. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 49(1), 130–146.
- พระครูวินัยธรเอก ชินวโส. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีผลผูกพันตามหลักสัญญา ต้องเป็นสัญญา. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร มหาววิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 4(1), 69–78.
- ไพโรจน์ วายุภาพ. (2561). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหนี้. กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ศันท์กรณ โสทธิพันธุ์. (2563). คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้ (ผลแห่งหนี้). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:วิญญูชน.
- สุนทร มณีสวัสดิ์. (2561). "การชำระหนี้เป็นพันธีย. ศึกษาเปรียบเทียบประสบการณ์ของเยอรมันกับการใช้ของประเทศไทย." *MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences*, 7(1), 139–156.
- เสนีย์ ปราโมช, ม. ร.ว.(2562). *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 2 (ภาคจบบริบูรณ์)*. พิมพ์ครั้งที่ 4 ปรับปรุงแก้ไข กรุงเทพฯ:วิญญูชน.
- हेतुसुद्विषय.(2566). การตีความคำนิยามहेतुसुद्विषयของไทยให้สอดคล้องกับหลักสากล. Retrieved March 2, 2023, from <https://www.legardy.com/thai-law/civil-commercial/civil-and-commercial-section8>.

Force majeure Clause. (2022). Retrieved March 2, 2023, from <https://www.bimco.org/contracts-and-clauses/bimco-clauses/current/force-majeure-clause-2022>.

Force majeure Clause. (2023). *Repaying debt is a thousand possibilities*. Retrieved March 2, 2023, from <https://www.investopedia.com/terms/f/forcemajeure.asp>.

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ด้านการอ่านจับใจความการคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี
The Development of the Instructional Model to Promote the Capability of Reading
Comprehension, Analytical Thinking and Desired Characteristics for Prathomsuksa
1 Students of the School under the Jurisdiction of Suphanburi Municipality

¹ศิริพร ลายคล้ายดอก, ²napaporn Tunya และ ³kumtorn Pijitt

¹Siriporn Laikhaidok, ²Napaporn Tunya and ³Kumtorn Pijitt

¹สาขาวิชาการประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

³สาขาวิชาการประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

¹ Elementary Education Program, Muban Chombueng Rajabhat University

²Graduateschool, Western University

³ Elementary Education Program, Muban Chombueng Rajabhat University

¹Corresponding Author. E-mail: asiriporn1993@gmail.com

Received April 9, 2024; Revised April 18, 2024; Accepted April 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 4) ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 34 คน ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่แบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ครู ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ควรใช้เนื้อหาที่มีเนื้อเรื่องที่สนุกสนาน ให้ความรู้ การคิดวิเคราะห์ และปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กันไป (2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.83/84.56 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (3) ผลความสามารถทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับดีมาก และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีเยี่ยม และ
(4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้; การอ่านจับใจความ; การคิดวิเคราะห์; คุณลักษณะอันพึงประสงค์

Abstract

This research aims to: 1) study the basic information 2) develop the instructional model 3) try out using the instructional model and 4) evaluate and improve the Instructional Model to Promote the Capability of Reading Comprehension, Analytical Thinking and Desired Characteristics for Prathomsuksa 1 Students of the School under the Jurisdiction of Suphanburi Municipality. The samples of the study were 34 students of Prathomsuksa 1/1 students of the academic year 2021, by sampling selection. The research tool are the instructional model to Promote the Capability of Reading Comprehension, Analytical Thinking and Desired Characteristics, lesson plans, reading comprehension ability test, analytical thinking ability test, Desired Characteristics assessment form, and questionnaire on student satisfaction with learning the Instructional Model, Statistics used in the research are percentage, mean, standard deviation, and t-test Dependent Samples, and content analysis. The results of the research reveal that (1) the basic information from the interview specialist teachers and the directors found that the students of primary level have the ability of reading comprehension by using funny, and knowledge, analytical thinking, and implement the desired characteristics story together. (2) The developed instructional model consisted of instructional model has the efficiency equals 89.83/84.56 which according to the specified criteria. (3) The result of the ability of reading comprehension Prathomsuksa 1 before and after learning with the instructional model different at .01 level of significance. The ability of analytical thinking of Prathomsuksa 1 Students is at the highest level, and the desired characteristics is at the best level. And (4) The desired characteristics of Prathomsuksa 1 towards learning to Promote the Capability at the highest level.

Keywords: the development of the instructional model; reading comprehension; analytical thinking; desired characteristics

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่าน การที่จะสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการอ่าน การสะกดคำ แจกลูกจนเกิดความชำนาญ ส่งผลให้ผู้เรียนอ่านออก เข้าใจเรื่องที่อ่าน การรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ซึ่งในเรื่องการอ่านและการเขียนนั้นต้องมีการสะกดคำรวมอยู่ด้วย จึงทำให้การอ่านและการสะกดคำมีความสัมพันธ์กันในแง่ของทักษะภาษา การเรียนภาษาไทยต้องเรียนเพื่อการสื่อสารจนสามารถนำความรู้ ความคิดมาเลือกใช้ เรียบเรียงคำตามหลักการใช้ภาษาได้ถูกต้อง การอ่าน จึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญ

ในชีวิตประจำวัน ทำให้สมองได้คิด แสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน สร้างความเข้าใจแนวคิด อารมณ์ และจินตนาการ ทั้งนี้ คงจะบอกไม่ได้ว่าการอ่านหนังสือจะทำให้เด็กและเยาวชนเป็นคนเก่ง แต่นิสัยรักการอ่านจะมีส่วนทำให้พฤติกรรมการพากเพียร ใฝ่หาความรู้ตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ผู้เรียนจะต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ที่สำคัญ การอ่านเปรียบเสมือนอาวุธทางปัญญา และเป็นพื้นฐานทางการศึกษาที่จะทำให้เรามีความรู้ ก้าวทันข้อมูลข่าวสารการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ทั้งนี้ การอ่านเป็นกระบวนการทางภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขวาง การอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่ช่วยพัฒนาสมองและเสริมสร้างความรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ

การอ่านจับใจความเป็นทักษะสำคัญในการสอนอ่าน ครูผู้สอนภาษาไทยนอกจากจะสอนให้เด็กอ่านออก เข้าใจความหมาย ยังต้องฝึกฝนให้เด็กได้รู้จักจับใจความเรื่องที่อ่านด้วย การสอนอ่านเพื่อจับใจความสำคัญจะเป็นการอ่านที่มุ่งเน้นเนื้อเรื่อง ผู้เรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอ่านเพื่อการเรียนรู้ เข้าใจเนื้อหาสาระที่ได้จากเรื่องที่อ่าน การอ่านจับใจความจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้รับการฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็ก โดยเริ่มฝึกจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องที่ยากขึ้น เมื่อนักเรียนมีพื้นฐานในการอ่านจับใจความตั้งแต่เด็ก ก็จะพัฒนาไปสู่ทักษะการอ่านขั้นสูงต่อไปได้ และเมื่อนักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความแล้ว ก็จะส่งผลให้มีความสามารถด้านการคิดที่ดีขึ้นตามไปด้วย ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีต่อการเรียนได้ ซึ่งกนกวรรณ นามวิจิตร (2565) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า “วิธีการสอนที่เหมาะสม และเป็นระบบ ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาและข้อความที่อ่านได้รวดเร็ว สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เป็นการช่วยเตือนให้ผู้อ่านมีความรับผิดชอบในเวลาที่การอ่าน ทำให้การอ่านมีความหมายและมีประโยชน์”

การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพนั้นไม่ได้เป็นเพียงการรู้จักตัวอักษร และวิธีการอ่านเท่านั้น ผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนมุ่งสื่อมาได้ด้วย ต้องจับสาระสำคัญและความคิดของเรื่องยังรู้ความหมายที่แท้จริงที่ซ่อนอยู่ในถ้อยคำได้ จึงจะทำให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในการอ่านทุกครั้ง การอ่านจับใจความมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร การอ่านจับใจความเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการอ่าน เพราะทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ และจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการอ่านเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนทราบสาระสำคัญของเรื่องที่ผู้เขียนต้องการบอก การอ่านนับเป็นพื้นฐานสำคัญในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันกับความเร็วก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ ๆ ในทุกสาขาวิชา ถ้าหากผู้เรียนไม่สามารถอ่านจับใจความได้ การอ่านในระดับสูงขึ้นไปก็ทำได้ยาก เพราะการอ่านในใจทุกอย่างต้องอาศัยการอ่านจับใจความเป็นพื้นฐาน ทักษะการอ่านจับใจความของ

แต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน บางคนสามารถอ่านได้รวดเร็ว บางคนอ่านได้ช้า ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ดังนั้น ผู้อ่านจึงต้องเรียนรู้กลวิธีการอ่านจับใจความ รวมทั้ง ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความในหัวข้อต่าง ๆ

ปัญหาการอ่านภาษาไทยของผู้เรียนเกิดขึ้นในทุกระดับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตลอดจนอุดมศึกษา อันเนื่องมาจากหลายเหตุผลหลายปัจจัย ดังเช่น ปฏิกฤษฏา โกมลภิติสกุล และทรงภพ ชุนมธูรส (2566) กล่าวว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่านลดลง ทั้งจากหนังสือเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หรือหนังสือประเภทอื่น ส่วนหนึ่งเกิดจากนักเรียนส่วนมากเกิดความเบื่อหน่ายการอ่านจับใจความไม่เป็นหรืออ่านได้ช้า ไม่สามารถสรุปประเด็นสำคัญโดยการแยกใจความสำคัญออกจากใจความรองได้ ตีความ และอ่านไม่เข้าใจ ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการพัฒนาด้านอื่น ๆ ได้แก่ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่าต่อไป

โรงเรียนเทศบาล 3 วัดไชนาวาส เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษา จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียน 711 คน จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ซึ่งทางโรงเรียนมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์ แต่จากการศึกษาผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ย้อนหลัง พบว่า ปีการศึกษา 2562 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลการประเมินภายใน คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.50 ซึ่งไม่เป็นที่น่าพอใจ คือ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ ร้อยละ 80 นอกจากนี้ยังพบว่าผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ด้านการอ่าน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 76.32 และด้านการคิดวิเคราะห์ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 74.24 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ คือ ร้อยละ 80 (สำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี, 2563) จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่าน ด้านการคิด และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ และจากการสัมภาษณ์ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยของครู ไว้ว่า ครูขาดวิธีการสอนที่มุ่งให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน การคิด นักเรียนคิดไม่ได้ คิดไม่เป็น ทำให้ไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียน จึงควรมีการวางแผน การออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องการคิดของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรมีการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อฝึกความสามารถในการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ สอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น และนำนิทานมาใช้ในการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเรียน เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ส่งเสริม การอ่าน

จับใจความ การคิดวิเคราะห์ และสอดคล้องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กันไปให้บรรลุเป้าหมายของการเรียน

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ต้องมีแนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเรียนรู้ การศึกษา หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับหลักการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน (ISD) แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา R & D (Research and Development) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน (Theory of Multiple Intelligences) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative) แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนคิดวิเคราะห์ และแนวคิดจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผสมผสานกันเป็นการเรียนรู้แนวใหม่ ที่เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุง โดยเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้วิธีการเรียนรู้มากกว่าให้ความรู้โดยตรง โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนเป็นตามหลักการที่ยึดถือ โดยสรุปว่า รูปแบบ การจัดการเรียน การสอนกับระบบการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีความสามารถ เรียนรู้ได้ในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นเรื่องที่มาจาก ความต้องการของนักเรียนร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนคิดวิเคราะห์ และแนวคิดจาก คุณลักษณะอันพึงประสงค์ผสมผสานกัน เกิดเป็นการเรียนรู้แนวใหม่ และใช้นิทาน มาสร้างความสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเรียน เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ส่งเสริม การอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และสอดคล้องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กันไปจนบรรลุเป้าหมายของการเรียน ที่ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดียิ่งขึ้น

จากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ให้มีพัฒนาการในการเรียนรู้ และเป็นพื้นฐานที่ดีและยั่งยืนในชั้นเรียนระดับสูงขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

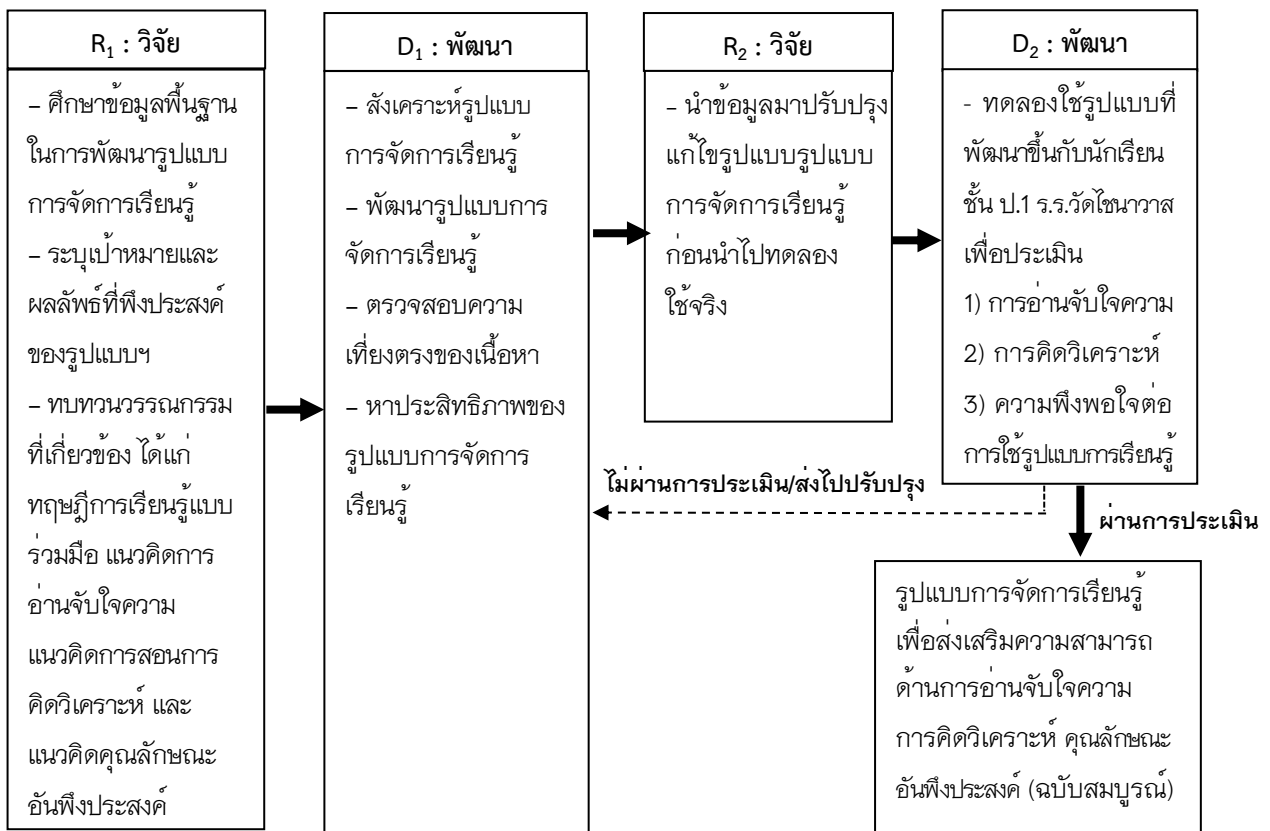
1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี
2. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมือง สุพรรณบุรี

3. ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี

4. ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้นักเรียนฝึกอ่านจับใจความ แล้วตอบคำถาม และจากการสัมภาษณ์ครู ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ ประกอบกระบวนการจัดระบบการเรียนการสอน โดยประยุกต์ใช้ ADDIE Model ตามแนวคิดของเควินครุส (Kevin Kruse) สามารถสรุปรายละเอียด เป็นแผนผังกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี

2. สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

3. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่มีลักษณะการประเมิน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

4. หาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (E1/ E2) โดยใช้เกณฑ์ 80/80 ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดปราสาททอง ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน โดยแยกเป็นเด็กเก่ง ปานกลาง อ่อน แล้วปรับปรุงแก้ไข

5. นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดไชนาวาส ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน โดยผู้วิจัยเป็นเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1.1 ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 34 คน

1.2 ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยได้ชี้แจงหลักการ เหตุผล และประโยชน์ของการวิจัย ให้กับนักเรียน พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการเรียนการสอน เพื่อให้ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 นำแบบวัดความสามารถทางการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ ไปทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลา 40 นาที ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ร่วมกันทุกแผน โดยใช้เวลาในการสอน จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง รวม 21 ชั่วโมง โดยไม่นับวันที่สอบ

1.4 หลังจากดำเนินการทดลองสิ้นสุดลงแล้ว ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดความสามารถทางการอ่านจับใจความชุดเดิม วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้ร้อยละหาประสิทธิภาพ (E1/E2) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้นักเรียนฝึกอ่านจับใจความ แล้วตอบคำถาม และจากการสัมภาษณ์ครูผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการจัดการระบบการเรียนการสอน โดยประยุกต์ใช้ ADDIE Model ตามแนวคิดของเควินครุส (Kevin Kruse) ร่วมกับกรอบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และศึกษาแนวคิดทฤษฎีสมองเป็นฐาน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ แนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ และแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยควรให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นมีความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้นิทานที่มีเนื้อเรื่องที่สนุกสนาน ให้ความรู้ การคิดวิเคราะห์ และปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กันไป

ค่าประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 89.83/84.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถทางการอ่านจับใจความ เรื่อง นิทานท้องถิ่น ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1

ผลสัมฤทธิ์	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	sig
ก่อนเรียน	34	20	12.51	0.41	28	-8.706	.00
หลังเรียน	34	20	17.67	0.24			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความสามารถทางการอ่านจับใจความ เรื่อง นิทานท้องถิ่น ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดไว้ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์คะแนนหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 17.67$, S.D.= 0.41) และก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 12.51$, S.D.= 0.24)

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักการตอบสนอง สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ การนำรูปแบบไปใช้ และการประเมินผล ร่วมกับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นสมองเป็นฐานผสมผสาน การเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.83/84.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของนักเรียนทุกคน จากการประเมินความสามารถในการคิดพื้นฐาน

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	34	10	8.37	0.96	88.67	ดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.37 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.96 และค่าเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 88.67 อยู่ในระดับดีมาก

3. ผลความสามารถทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี อยู่ในระดับดีมาก และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละของนักเรียน
จากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน 7 แผน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
ด้านมีวินัย	2.75	0.64	ดีเยี่ยม	2
ด้านใฝ่เรียนรู้	2.67	0.33	ดีเยี่ยม	3
ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน	2.76	0.47	ดีเยี่ยม	1
	2.73	0.28	ดีเยี่ยม	

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = 0.28) และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับดีเยี่ยมทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ ด้านมีวินัย ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.64) และด้านใฝ่เรียนรู้ ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.33)

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม
ความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.69	0.73	มาก	3
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	2.74	0.54	มาก	2
ด้านระยะเวลาการจัดการเรียนรู้	2.63	0.81	มาก	4
ด้านการประเมินผลการเรียน	2.79	0.63	มาก	1
ภาพรวม	2.71	0.68	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.68) และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 0.54) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 0.73) และด้านระยะเวลาในการเรียน ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.81)

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่กำหนดให้นักเรียนฝึกอ่านจับใจความ แล้วตอบคำถาม และจากการสัมภาษณ์ครู ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ควรให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นมีความสามารถในการอ่านเพื่อจับใจความ ที่มีการสอนโดยใช้นิทานที่มีเนื้อเรื่องที่สนุกสนาน ในการให้ความรู้ การคิดวิเคราะห์ และปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กัน ซึ่งการพัฒนาหรือสร้างระบบใด ๆ มีสิ่งสำคัญประการแรกที่จะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน การศึกษาถึงหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัดการความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้รอบคอบขึ้น ทำให้รูปแบบหรือระบบมีความชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภัทร จันทรเจริญและทัศนีย์ ชาดิไทย (2559) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามแนวคิดเอเอแอลซีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างมีความหมายและการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน และ 4) การวัดผลและประเมินผล

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักการตอบสนอง สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ การนำรูปแบบไปใช้ และการประเมินผล ร่วมกับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นสมองเป็นฐานผสมผสาน การเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.83/84.56 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับสุชาติ ปิติพร (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย (สาระที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม) โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่ได้คะแนน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริชาติ นามน้าวแสง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการอ่าน จับใจความภาษาไทย ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค SQ4R ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาไทยของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค SQ4R มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.15/82.73 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และซึ่งยังสอดคล้องกับวิไลลักษณ์ ไชยอาจ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความด้วยวิธีการอ่านแบบ SQ4R สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทั้งหมด 10 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.50) และประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 80.18/81.22 เป็นไปตาม

3. ผลความสามารถทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี อยู่ในระดับดีมาก และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีเยี่ยม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภัทร จันทรเจริญและทัศนีย์ ชาติไทย (2559) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาไทยตามแนวคิดเอเอแอลซีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบของผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.70 และยังสอดคล้องกับ จิตรลดา อ้นวงษา (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง แม่กลองบ้านเรา โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (flipped classroom) เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลการประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับปิยวรรณ บุญฤทธิ์ (2561) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีสอนอ่านแบบ OK5R ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจังหวัดพัทลุงที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาดา ปิติพร (2559) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย (สาระที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม) โดยใช้กระบวนการกลุ่ม พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวรรณ บุญฤทธิ์ (2561) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีสอนอ่านแบบ OK5R ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจังหวัดพัทลุงที่มีต่อการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่ามีความพึงพอใจต่อวิธีสอนอ่านแบบ OK5R ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจังหวัดพัทลุงในระดับมาก และสอดคล้องกับปาริชาติ นามน้าวแสง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาไทย ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค SQ4R ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม โดยใช้เทคนิค SQ4R โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับมยุรี หอมขจร (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรารักเพชรบุรีของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรารักเพชรบุรีของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรารักเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ครูผู้สอนควรจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ตามจำนวนกลุ่มของนักเรียน รวมถึงใบความรู้ ใบงาน คำถาม รวมถึงสื่อการเรียนรู้ให้ครบถ้วนก่อนการจัดการเรียนรู้
- 2) ในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรเพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรม หรือลดกิจกรรมย่อยในแต่ละแผน เพื่อให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรม
- 3) ในการนำเสนอชิ้นงาน หรือใบงาน ควรมีการนำเสนอแบบกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้มีการวางแผนแบ่งหน้าที่ให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมและลดระยะเวลาในขั้นตอนการนำเสนอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับเทคนิคการสอนอื่น เพื่อพัฒนาความสามารถหรือทักษะด้านอื่น ๆ ในรายวิชาภาษาไทย เช่น การเขียน เป็นต้น
- 2) ควรมีการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ร่วมกับเทคนิคหรือวิธีสอนอื่น ๆ เช่น STAD, KWL, 4MAT, SQ4R เป็นต้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้น
- 3) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยครูผู้สอนสามารถบูรณาการทักษะทางภาษาเข้ามารวมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ นามวิจิตร. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีOK5R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- จิตรลดา อันวงษา และคณะ. (2562). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง แม่กลองบ้านเรา โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 17(2), 49-63

- ธนภัทร จันทรเจริญและทัศนีย์ ชาตไทย.(2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามแนวคิดเอเอแอลซีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย และการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารสุทธิปริทัศน์, 39(96),27-40.
- ปริญญญา โกมลกิจติสกุล. และ ทรงภพ ขุนมธุรส.(2566). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด. *Journal of Modern Learning Development*,8(10),169-185.
- ปาริชาติ นามน้าวแสง และคณะ. (2563). การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค S4R. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 14(2),121-129.
- ปิยวรรณ บุญฤทธิ์. (2561). ผลการใช้วิธีสอนอ่านแบบ OK5R ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจังหวัดพัทลุงที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวัดนางลาด จังหวัดพัทลุง.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มยุรี หอมขจร. (2560). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรารักเพชรบุรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วิไลลักษณ์ ไชยอาจ. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความ ด้วยวิธีการอ่านแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานการศึกษาเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี. (2563). รายงานกิจกรรมประจำปี 2562 เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี. สุพรรณบุรี : สุพรรณการพิมพ์.
- สุขาดา ปิติพร. (2559). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย (สาระที่ 5 วรรณคดี วรรณกรรม) โดยใช้กระบวนการกลุ่ม.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ปัจจัยด้านลักษณะของงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

Factors Affecting Employees' Engagement: A Case of Ratchaburi Provincial Administrative Organization

¹ครุศิลป์ อวนศรี, ²นิษรา พรสุริวงษ์ และ ³สุวรรณา ยุทธภีรัตน์

¹Karusin Uwansri, ²Nissara Pronsurivomg and ³Suwanna Yutthapirut

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรการเมืองการปกครอง สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

²อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹ Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, Faculty of Political Science, North Bangkok University

² Faculty of Education, North Bangkok University

³ Faculty of Liberal Arts, North Bangkok University

¹Corresponding Author. E-mail: karusin.uw@northbkk.ac.th

Received April 3, 2024; Revised April 25, 2024; Accepted April 26, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านลักษณะของงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี 2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะของงานกับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี 4. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านลักษณะของงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี จำนวน 166 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรยามาเน่ โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ และสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์สถิติการถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยด้านลักษณะของงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2. ความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3. ปัจจัยด้านลักษณะของงานกับความผูกพัน ของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .854$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ปัจจัยด้านลักษณะของงาน ด้านความหลากหลายของทักษะในงาน ด้านการได้รับข้อมูลป้อนกลับ ด้านค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านความเป็นอิสระในงาน ด้านการพัฒนา การทำงาน ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ได้ร้อยละ 81.33

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล; ด้านลักษณะของงาน; ความผูกพันของพนักงาน

Abstract

This study delves into the dynamics shaping employee engagement within Ratchaburi's Provincial Administrative Organization. The objectives of this study are: 1) To evaluate work characteristic factors; 2) to assess employee engagement levels; 3) to explore the correlation between work characteristics and engagement; and 4) to identifying pivotal factors affecting engagement. The study, conducted with 166 employees, espoused Yamane's method alongside stratified random sampling. Utilizing questionnaires and statistical analyses including mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression, The findings indicate a high level of influence exerted by job-related factors on employee engagement. Notably, factors such as job skills variety, feedback reception, and remuneration emerged as significant determinants, highlighting the importance of these elements in fostering engagement within the organization. The results underscore a positive relationship between work nature and employee engagement, reinforced by a Pearson correlation coefficient of $r_{xy} = .854$, statistically significant at the level of .01. 4) The factors regarding job characteristics, skill diversity, feedback reception, compensation, job advancement, job autonomy, work development, and collectively forecasting employee engagement in the Ratchaburi Provincial Administration Organization are at 81.33%.

Keywords: Affecting factors; the nature of work; Employee engagement

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในแต่ละองค์กรต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย รูปแบบการบริหารโครงสร้างองค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องอาศัย ปัจจัยการบริหารงานในด้านต่างๆอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านเงินทุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และที่สำคัญคือปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ การบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น การบริหารทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง บุคลากรเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกลยุทธ์ขององค์กร อีกทั้งเป็นความท้าทายสูงสุดการบริหารจัดการองค์กร บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนับเป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรต้องรักษาไว้ให้คงอยู่กับองค์กรให้นานที่สุด แต่โดยธรรมชาติขององค์กรนั้นการเข้าหรือออกของสมาชิกในองค์กรถือเป็นเรื่องปกติที่สามารถเกิดขึ้นได้ องค์กรจำเป็นต้องรับบุคลากรใหม่เข้ามาเป็นสมาชิกจากหลายสาเหตุ เช่น การขยายขอบเขตของงานที่เพิ่มขึ้น องค์กรมีการเติบโตมากขึ้นหรือการรับบุคลากรใหม่ มาทดแทนบุคลากรเก่าที่มีความจำเป็นต้องลาออกไป การที่องค์กรมีความจำเป็นต้องรับสมาชิกใหม่ เข้ามาในองค์กรล้วนส่งผลกระทบต่อองค์กรทั้งสิ้น อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร องค์กรต้องสูญเสียบุคลากรที่มีความชำนาญในสายงานไป และการรับบุคลากรใหม่เข้ามาในแต่ละ ครั้งนั้นยังทำให้เกิดต้นทุนแก่องค์กร (ณัฐนันท์ อ่ำขวัญยืน และ จิราพร ระโหลฐาน, 2566)

องค์การใดจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายปัจจัย ทรัพยากรมนุษย์ก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยในการผลักดันให้องค์การสามารถดำเนินกิจการให้มีประสิทธิภาพและเป้าหมายสำคัญในการนำพาองค์กร ขับเคลื่อนไปข้างหน้าสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ จึงนับได้ว่าทรัพยากรมนุษย์เปรียบเสมือนขุมทรัพย์ที่มีค่ามหาศาล ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ (นิตยา ปาปะเถ, 2560)

ภาวะเศรษฐกิจโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อิทธิพลของความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่การสื่อสารที่รวดเร็วและสะดวกสบายขึ้น ทำให้เข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ของประชากรเข้าถึงข่าวสารมากขึ้น ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในต้นสังคมเศรษฐกิจ การเมืองการศึกษาเมื่อสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจการเมืองด้านประชากรและโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาอันสั้นเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบการแข่งขันทางธุรกิจ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อองค์กรที่จะต้องปรับเปลี่ยนและแสวงหากลยุทธ์เพื่อความอยู่รอดขององค์กร ซึ่งความอยู่รอดขององค์กรจะประกอบด้วยปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่สำคัญอันได้แก่คน เงิน วัสดุ และการจัดการ คนถือได้ว่าปัจจัยสำคัญที่สุดเพราะเป็นส่วนที่จะขับเคลื่อนให้องค์การดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นองค์กรต้องให้ความสำคัญที่จะต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ทำให้คนมีความผูกพันและคงอยู่กับองค์กร (นันทนา มาศภากร หรรษา คล้ายจันทร์พงษ์ และวิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย, 2561)

ความผูกพันของคนที่มีต่อองค์กรถือว่าเป็นตัวชี้วัดที่ดีที่สุดของการมีประสิทธิผลขององค์กรอย่างแท้จริง สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนจากผลการปฏิบัติงาน การขาดงาน การเข้า-ออกงาน ซึ่งหากคนในองค์กรมีความผูกพันที่ดีต่อองค์กรแล้วก็必将มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ที่จะทุ่มเททำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้้องค์การประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมาย ซึ่งความผูกพันต่อองค์กรจะมีความเกี่ยวข้องกับบรรยากาศขององค์กรและความพึงพอใจในงาน (Steers, 1997) หากบุคลากรขาดความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งบุคลากรก็เป็นผู้มีคุณค่าสำหรับองค์กร พร้อมทั้งจะทุ่มเทความรู้ความสามารถเพื่อให้้องค์การนำไปสู่ความสำเร็จหรือเป้าหมายและปฏิบัติงานในองค์กร ที่จะคงความเป็นสมาชิกของ้องค์การต่อไป ในรูปแบบต่าง ๆ ในแต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไปและจะทำให้แบบแผนในการดำเนินชีวิต ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แตกต่างกันไปด้วยดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมองค์กรกับความผูกพันต่อองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของ้องค์การและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้ (นันทนา มาศภากร, หรรษา คล้ายจันทร์พงษ์ และวิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย, 2561)

การสร้างควมผูกพันเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบุคลากรทางการศึกษา เพราะครูเป็นกำลังสำคัญในการ พัฒนาประเทศ ดังนั้นเมื่อครูมีความผูกพันต่อองค์การย่อมทำให้ผลการปฏิบัติงานดีและสามารถนำพาองค์การไปสู่การบริหารงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยจำนวนมากที่ยืนยันว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความ ผูกพันต่อองค์การ เช่น งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัย ด้านลักษณะงานกับความผูกพันขององค์การ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ (กนิษฐา นาคแดง,2557; ษนิษฐา เฟื่อนทอง ; ธนกร จิตต์ไพบูลย์,2559; สลิตา จันทรงาม,2559 ; ธิรัตน์ สวนเศรษฐ์,2562) ความผูกพันต่อองค์การในระดับสูงจะมีความเต็มใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุ เป้าหมายขององค์การและไม่คิดจะย้ายหรือลาออกจากองค์การ มีอัตราการขาดงานต่ำ มีความตรงต่อเวลาในการทำงาน ตั้งใจเสียสละ ทุ่มเทให้กับงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมเป็นเจ้าขององค์การ แต่ถ้าบุคคลมีความผูกพันขององค์การในระดับต่ำ มีโอกาสจะเกิดผลเสียต่อองค์การ การทำงานในองค์การ ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ เช่นกัน ระดับความผูกพันนั้นดูเหมือนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันความผูกพันนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองทางความรู้สึกของครูที่มีต่อประสบการณ์ที่ได้รับจากองค์การ (Crosswell, 2004) ในการสร้างความผูกพันต่อองค์การให้สมาชิกขององค์การนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบุคลากรที่รับผิดชอบงานในองค์การที่นับว่าเป็นกำลังสำคัญขององค์การ ดังนั้นเมื่อมีความผูกพันต่อองค์การแล้วย่อมทำให้ผลการปฏิบัติงานที่ดีทั้งด้านปริมาณงาน ความพร้อมที่จะได้รับการส่งเสริม และการปฏิบัติงานโดยรวม (Steers, 1977) การสร้างความผูกพันขององค์การ เป็นแนวทางในการดำรงทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าขององค์การไว้ โดยทำให้คนอยู่ในองค์การอย่างมีความสุข มีความรู้สึกและจิตใจที่อยากอยู่กับองค์การด้วยความเต็มใจ การสร้างความผูกพันต่อองค์การให้เกิดขึ้นกับสมาชิกขององค์การนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบุคลากรที่รับผิดชอบทางการศึกษา ครูนับว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา ประเทศซึ่งมีหน้าที่และภารกิจร่วมกันในการนำองค์การไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนด ดังนั้นเมื่อครูมีความผูกพันขององค์การย่อมทำให้ผล การปฏิบัติงานดีและสามารถนำพาองค์การไปสู่การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Fazzi, 1994)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการบริหารจัดการภายในพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2546 และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549 ในกาบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญเช่นเดียวกันกับภาระงานด้านอื่นๆ เพราะทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ บุคลากรที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีส่วนใหญ่

เป็นบุคลากรที่ทำงานเป็นระยะเวลานาน และเกิดการมีความผูกพันต่อองค์กรและทำให้บุคลากรตระหนักถึงการที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรช่วยกันคิด ช่วยกันทำ เพื่อให้งานเกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากร แต่เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันบุคลากรมีการโอนย้ายและปรับเปลี่ยนตำแหน่ง ทำให้เกิดการขาดบุคลากรอัตรากำลังที่สร้างความต่อเนื่องของงานและจำนวนที่ยังไม่เพียงพอสำหรับงาน มีตำแหน่งงานว่างค่อนข้างมาก อีกทั้งยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน และเพื่อให้เกิดการสร้างสัมพันธ์และเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี (องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี, 2566)

ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยด้านลักษณะของงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษาความผูกพันของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความผูกพันของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีโดยการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรและการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านลักษณะของงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะของงานกับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
4. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านลักษณะของงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านลักษณะของงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับต่อความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
2. ปัจจัยด้านลักษณะของงาน ด้านความสำคัญของงาน ความก้าวหน้าในงาน ความเป็นอิสระในงาน ความหลากหลายของทักษะในงาน การพัฒนาการทำงาน ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน การได้รับข้อมูลป้อนกลับสามารถรวมกับการพยากรณ์ความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ปัจจัยด้านลักษณะของงาน

1. ความสำคัญของงาน
2. ความก้าวหน้าในงาน
3. ความเป็นอิสระในงาน
4. ความหลากหลายของทักษะในงาน
5. การพัฒนาการทำงาน
6. ค่าตอบแทน
7. ความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน
8. การได้รับข้อมูลป้อนกลับ

ตัวแปรตาม

ความผูกพันต่อองค์การความผูกพันของพนักงานใน
องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

1. ความเชื่อมั่นและยอมรับแนวทางการปฏิบัติงาน เป้าหมาย และค่านิยมขององค์กร
2. ความเต็มใจและทุ่มเทความพยายามในการทำงานเพื่อองค์กร
3. ความปรารถนาที่จะรักษาความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี จำนวน 282 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการคำนวณของ Yamane ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเท่ากับ 166 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการวิจัย โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1. ศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ 2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ครอบคลุมเนื้อหา 3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง เป็นการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ มาปรับและพัฒนาให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษาและครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะ 4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแนะนำในการปรับปรุงและปรับแก้ตามที่เสนอแนะ 5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของการใช้ภาษาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index Of Item Objective Congruence หรือ IOC) แล้วนำมาหาค่า IOC ได้ค่า IOC = .80-1.00

แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .80 ขึ้นไป 6. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach; อ้างอิงจากบุญชม ศรีสะอาด, 2546) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .978 7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะของงาน ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร การความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนรายข้อแต่ละด้าน และรวมทุกด้านแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลค่าเฉลี่ยโดยนำเสนอ ค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นรายด้านและรายข้อ เสนอเป็นตารางประกอบการแปลความหมาย รายข้อแต่ละด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์ในการแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรี สะอาด, 2553)

ค่าคะแนนระดับ 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนระดับ 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าคะแนนระดับ 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าคะแนนระดับ 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าคะแนนระดับ 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนรายข้อ แต่ละด้านและรวมทุกด้าน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลค่าเฉลี่ยโดยนำเสนอด้านค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นรายด้านและรายข้อเสนอเป็นตารางประกอบการแปลความหมายรายข้อแต่ละด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์ในการแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรี สะอาด, 2553)

ค่าคะแนนระดับ 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความผูกพันมากที่สุด

ค่าคะแนนระดับ 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความผูกพันมาก

ค่าคะแนนระดับ 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความผูกพันปานกลาง

ค่าคะแนนระดับ 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความผูกพันน้อย

ค่าคะแนนระดับ 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความผูกพันน้อยที่สุด

3. หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะของกับความผูกพันต่อองค์การความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และเทียบจากเกณฑ์การ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (เซาว์ อินโย, 2543)

ค่า $r=1.00$ หมายความว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ค่า $r=0.71-0.99$ หมายความว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูง

ค่า $r=0.31-0.70$ หมายความว่ามีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่า $r=0.01-0.30$ หมายความว่ามีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่า $r=0$ หมายความว่าไม่มีความสัมพันธ์เลย

หากค่า r มีค่าเป็น บวก (+) หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางบวก

หากค่า r มีค่าเป็น ลบ (-) หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางลบ

4.วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์การความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แล้วนำตัวแปรที่มีนัยสำคัญไปสร้างสมการพยากรณ์โดยใช้วิธี Stepwise

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์สถิติการถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise

ผลการวิจัย

ปัจจัยด้านลักษณะของงานพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, $SD=.464$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านค่าตอบแทน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$, $SD=.487$) รองลงมาคือ ด้านความสำคัญของงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$, $SD=.575$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความก้าวหน้าในงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$, $SD=.556$) ตามลำดับ

ความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, $SD=.420$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความเชื่อมั่นและยอมรับแนวทางการปฏิบัติงาน เป้าหมายและค่านิยมขององค์กร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$, $SD=.487$) รองลงมาคือ ความปรารถนาที่จะรักษาความเป็นสมาชิกภาพขององค์กรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, $SD=.478$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความเต็มใจและทุ่มเทความพยายามในการทำงานเพื่อองค์กร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, $SD=.461$) ตามลำดับ

ปัจจัยด้านลักษณะของงานกับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .854$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีรายละเอียดดังนี้ 1. ด้านความสำคัญของงาน (X_1) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{x1y} = .579$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_2) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง ($r_{x2y} = .739$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ด้านความเป็นอิสระในงาน (X_3) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง ($r_{x3y} = .586$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ด้านความหลากหลายของทักษะในงาน (X_4) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง ($r_{x4y} = .797$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5. ด้านการพัฒนาการทำงาน (X_5) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง ($r_{x5y} = .779$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6. ด้านค่าตอบแทน (X_6) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง ($r_{x6y} = .788$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 7. ด้านความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน (X_7) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง ($r_{x7y} = .710$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 8. ด้านการได้รับข้อมูลป้อนกลับ (X_8) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง ($r_{x8y} = .854$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis) พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ประกอบด้วย ด้านความหลากหลายของทักษะในงาน (X_4) ด้านการได้รับข้อมูลป้อนกลับ (X_8) ด้านค่าตอบแทน (X_6) ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_2) ด้านความเป็นอิสระในงาน (X_3) ด้านการพัฒนาการทำงาน (X_5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .906 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้รวมกันสามารถพยากรณ์ ความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ได้ร้อยละ 81.33 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .182 โดยตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ ด้านความหลากหลายของทักษะในงาน (X_4) ($\beta = .348$) ด้านการได้รับข้อมูลป้อนกลับ (X_8) ($\beta = .316$) ด้านค่าตอบแทน (X_6) ($\beta = .198$) ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_2) ($\beta = .193$) ด้านความเป็นอิสระในงาน (X_3) ($\beta = .191$) ด้านการพัฒนาการทำงาน (X_5) ($\beta = .184$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตัวแปรทั้ง 6 ตัวกับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีอยู่ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = .849 + .267X_4 + .223X_8 + .148X_6 + .146X_2 + .138X_3 + .137X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$ZY = .348X_4 + .316X_8 + .198X_6 + .193X_2 + .191X_3 + .184X_5$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านลักษณะของงาน ของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านความสำคัญของงาน พนักงานต้องการได้รับเกียรติ เป็นที่ยอมรับของบุคคลภายนอก และต้องการให้หัวหน้าให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับผิดชอบ และ ด้านค่าตอบแทน พนักงานได้รับการประเมินเพื่อการขึ้นค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม และเหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับผิดชอบ สอดคล้องงานวิจัยของธนากร จิตต์ไพบุลย์(2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงาน สูงที่สุดคือด้านความสำคัญของงานรองลงมาคือด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานด้านความก้าวหน้าในงาน และด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับหัวหน้างานตามลำดับ และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องงานวิจัยของ สุชาพรประเสริฐชาติ และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยลักษณะงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับแนวทางการปฏิบัติงาน เป้าหมายและค่านิยมขององค์กรพนักงานคิดว่าค่านิยมของหน่วยงานไปด้วยกันได้ดี และรู้สึกว่าการบริหารงานขององค์กรปัจจุบันมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ ส่วนด้านความปรารถนาที่จะรักษาความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร พนักงานตั้งใจจะทำงานให้กับองค์กรจนกว่าจะเกษียณอายุและมีความสนใจและห่วงใยต่ออนาคตของหน่วยงานเสมอ สอดคล้องงานวิจัยของธนากร จิตต์ไพบุลย์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาวิจัย พบว่า พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับสูงที่สุดคือ ความเชื่อมั่นและยอมรับแนวทางการปฏิบัติงานเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร สูงที่สุด อยู่ในระดับมากรองลงมาคือความเต็มใจและทุ่มเทพยายามในการทำงานเพื่อองค์กรและด้านความผูกพันน้อยที่สุดคือความปรารถนาที่จะรักษาความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร ตามลำดับความคิดเห็นของพนักงานบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) สอดคล้องงานวิจัยของสุชาพร ประเสริฐชาติ และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องแนวคิดของ Steers (1977) ได้อธิบายความผูกพันต่อองค์กรไว้ว่า ความผูกพันต่อองค์กรหมายถึง ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นของบุคคลที่มีต่อองค์กร โดยองค์ประกอบของความผูกพันนั้นมี 3 องค์ประกอบ คือ 1. มีความเชื่อมั่นยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมขององค์กร 2. มีความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ขององค์กร 3. มีความปรารถนาที่จะคงสภาพความเป็นสมาชิกขององค์กร

3. ปัจจัยด้านลักษณะของงานกับความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .854$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านความหลากหลายของทักษะในงาน งานของท่านจำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะหลายด้านประกอบกัน และจำเป็นต้องใช้ความคิดริเริ่มในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการพัฒนาการทำงาน องค์การมีการวางแผนความก้าวหน้าทางอาชีพ ให้กับพนักงานอย่างเป็น ระบบ และบุคลากรทุกระดับได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน ด้านค่าตอบแทน ท่านได้รับการประเมินเพื่อการขึ้นค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมและค่าตอบแทนเป็นธรรมและเหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย ด้านความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน เมื่อมีปัญหาเรื่องงาน ท่านมักจะได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน และท่านรู้สึกว่าเป็นส่วนสำคัญในกลุ่มเพื่อนร่วมงานด้านการได้รับข้อมูลป้อนกลับผลงานของท่านได้รับความสนใจจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาเสมอ และผลงานที่ท่านมาเป็นข้อมูลที่ท่านจะพัฒนางานของท่านให้ดียิ่งขึ้นต่อไป สอดคล้องงานวิจัยของธนากร จิตต์ไพบูลย์(2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษารายงานพบว่า ด้านความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อองค์กร ($Beta = -0.407^{**}$) ด้านความพึงพอใจขององค์กร ($Beta = 0.281^{**}$) ด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ($Beta = 0.148^{**}$) ด้านความสำคัญของงาน ($Beta = 0.108^{**}$) ส่งผลทางบวกต่อความผูกพันของพนักงาน สอดคล้องงานวิจัยของสุชาพร ประเสริฐชาติ และคณะ(2561) ได้ศึกษาเรื่องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์กรของครู มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ ปัจจัยลักษณะงานกับความผูกพันต่อองค์กรของครู และปัจจัยประสบการณ์ในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ปัจจัยด้านความหลากหลายของทักษะในงาน ด้านการได้รับข้อมูลป้อนกลับ ด้านค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านความเป็นอิสระในงาน ด้านการพัฒนาการทำงาน ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้ร้อยละ 81.33 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .906 และมีความคลาดเคลื่อน

มาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .182 ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านความหลากหลายของทักษะในงานของท่าน จำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะหลายด้านประกอบกัน และจำเป็นต้องใช้ความคิดริเริ่มในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการได้รับข้อมูลป้อนกลับผลงานของท่านได้รับความสนใจจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาเสมอ และผลงานที่ผ่านมาเป็นข้อมูลที่ท่านจะพัฒนางานของท่านให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ด้านค่าตอบแทน ท่านได้รับการประเมินเพื่อการขึ้นค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมและค่าตอบแทนเป็นธรรมและเหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในงาน การประเมินความรู้ ความสามารถ เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งต่าง ๆ อยู่บนพื้นฐานแห่งความถูกต้อง เหมาะสม มีความยุติธรรมและสามารถเชื่อมั่นใน เกณฑ์การประเมินได้ และการพัฒนาและการเรียนรู้ของท่านส่งผลต่อ ความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านความเป็นอิสระในงาน ท่านมีอิสระในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการทำงานในหน้าที่ของตนเอง และมีการปฏิบัติงานของท่าน มีกฎระเบียบในการทำงานอย่างเคร่งครัด ด้านการพัฒนาการทำงานองค์การมีการวางแผนความก้าวหน้าทางอาชีพให้กับพนักงานอย่างเป็น ระบบ และบุคลากรทุกระดับได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องงานวิจัยของธนากร จิตต์ไพบุลย์(2559)ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษารวบรวมพบว่า ด้านความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อองค์กร ($Beta = -0.407^{**}$) ด้านความพึงพอใจขององค์กร ($Beta = 0.281^{**}$) ด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ($Beta = 0.148^{**}$) ด้านความสำคัญของงาน ($Beta = 0.108^{**}$) ส่งผลทางบวกต่อความผูกพันของพนักงาน โดยทั้ง : ปัจจัยสามารถพยากรณ์ ความผูกพันต่อองค์กรได้ร้อยละ 66.00 ($R = .66$) ส่วนปัจจัยด้าน อายุ อายุงาน ด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับ หัวหน้างาน ไม่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน สอดคล้องงานวิจัยของ สุชาพร ประเสริฐชาติ และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความคาดหวังที่ได้รับการตอบสนองจากหน่วยงาน ปัจจัยประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร ปัจจัยประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านความรู้สึกว่าหน่วยงานเป็นที่พึงพิงได้ปัจจัยลักษณะงาน ด้านความสำคัญของงาน ปัจจัยลักษณะงานด้านความมีอิสระในการทำงาน และปัจจัยประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานด้านความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ ร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของครู มีค่าอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 66.10

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ด้านการพัฒนาการทำงานองค์การควรมีการวางแผนความก้าวหน้าทางอาชีพ (Career Planning) ให้กับพนักงานอย่างเป็นระบบบุคลากรทุกระดับได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน และ หน่วยงานของท่านมีแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด มุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฯลฯ ที่เหมาะสมต่อการ

พัฒนาตนเององค์การควรมีการบริหารจัดการให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ สร้างค่านิยมขององค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้

2) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความเต็มใจและทุ่มเทความพยายามในการทำงาน เพื่อองค์กรผู้บริหารควรให้พนักงานมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์กรในการแก้ปัญหาที่สำคัญๆ เกี่ยวกับพนักงาน ควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับตัวบุคคล เพื่อให้เกิดการทำงานด้วยความเต็มใจที่จะทำงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานอย่างทุ่มเทและเต็มความสามารถ และมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่พนักงาน

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
- 2) ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา นาคแดง. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ กรณีศึกษา บริษัท ถนนอมวงศ์ บริการ จำกัด. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนิษฐา เพ็ญทอง. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในส่วนกลาง กรมทรัพยากรน้ำ. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เชาว์ อินเีย. (2543). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. ขอนแก่น: เพ็ญพริ้นติ้ง.
- ณัฐนันท์ อ่ำขวัญยืน และ จิราพร ระโหลฐาน. (2566). ความยุติธรรมในองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6(2), 1013–1028.
- นิตยา ปาปะเถ. (2560). คุณลักษณะของงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรคณะทันตแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา ด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- ธนากร จิตต์ไพบูลย์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ธิดารัตน์ สอนเศรษฐ์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของพนักงานสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยบูรพา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทนา มาศภากร หารรษา คล้ายจันทร์พงษ์ และวิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย.(2561). *ปัจจัยวัฒนธรรม องค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์การของพนักงานอุตสาหกรรมเซรามิก จังหวัดราชบุรี*. งานประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 10 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม ประเทศไทย 29 – 30 มีนาคม 2561.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลลิตา จันทร์งาม. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ กลุ่มลูกค้าบุคคล*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจและ กิจการสาธารณะ บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหาร. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชาพร ประเสริฐชาติ, สุรัตน์ ไชยชมพู และธนวิน ทองแพง. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อ องค์การของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 9(2), 333-348.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี. (2566). *ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ราชบุรี*. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.ratchaburipao.go.th/>.
- Fazzi, R.A. (1994). *Management Plus: Maximizing Productivity Through Motivations, Performance and Commitment*. New York: Irwin Professional.
- Steers, R. M. (1977). *Organization effectiveness*. California: Goodyear Publishers.

บทบาทสำคัญของโบรกเกอร์ในตลาดอัตราแลกเปลี่ยนของนักลงทุนไทย : การช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุน

The Important Role of Brokers in the Thai Foreign Exchange Market : Enhancing Investment Efficiency

¹ชญญภัทร์ บัวเรียว และ ²มณีกัญญา นากามัทสึ

¹Chanyaphak Buariew and ²Maneekanya Nagamatsu

¹นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

²อาจารย์ประจำ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

¹PhD. student Business Administration major Faculty of Graduate Studies Southeast Asia University

²Faculty of Graduate Studies Southeast Asia University

¹Corresponding Author. E-mail: cbuariew@gmail.com

Received December 7, 2023; Revised March 29, 2024; Accepted April 2, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่สำคัญของโบรกเกอร์ในตลาด Forex ในประเทศไทย โดยเน้นประเด็นที่ทำให้โบรกเกอร์มีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีมาตรฐานสูง มีความรับผิดชอบต่อนักลงทุน มีจรรยาบรรณที่ดี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเป็นธรรมในตลาด Forex ในประเทศไทย ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากสามารถช่วยให้ผู้ลงทุน มีผลตอบแทนที่ดีขึ้นและลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้ด้วย บทบาทของโบรกเกอร์จะมีการวางแผนการลงทุนในระยะยาวให้ผู้ลงทุนสามารถมองเห็นภาพรวมและเป้าหมายในการลงทุนของผู้ลงทุน และผู้ลงทุนสามารถปรับการลงทุนให้เข้ากับเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างชัดเจน โดยการศึกษาข้อมูลของแต่ละบริษัทจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุนให้ได้ผลลัพธ์ที่พอใจ ประสิทธิภาพในการลงทุนที่ดี นักลงทุนได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้น ผู้ลงทุนควรศึกษาโบรกเกอร์แต่ละบริษัทก่อนการลงทุนให้ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุน

คำสำคัญ: โบรกเกอร์; อัตราแลกเปลี่ยน; นักลงทุนไทย

Abstract

This article aims to study the important roles and duties of brokers in the Forex market in Thailand, emphasizing issues that make brokers play an important role in conducting business legally, with high standards, and being responsible to investors. Have good ethics to build confidence and fairness In the Forex market in Thailand, increasing investment efficiency is very important. Because it can help investors there are better returns and reduced risks as well. The role of the broker is to plan long-term investments so that investors can see the overall picture and their investment goals. And investors can clearly adjust their investments to the goals

they have set for them. By studying the information of each company, it will help increase the efficiency of your investment to achieve satisfactory results. Good investment performance Investors receives higher returns. Investors should study each brokerage company carefully before investing in order to increase investment efficiency.

Keywords: brokers; exchange rates; Thai investors

บทนำ

การออมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากการช่วยสนับสนุนการลงทุน การผลิตของประเทศและการจ้างงาน และยังสร้างเสริมความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและลด ผลกระทบจากความผันผวนจากวิกฤติการณ์ในตลาดเงินโลก ซึ่งการออมและการลงทุนในระบบ เศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันมีผู้ที่มีเงินออมสามารถบริหารเงินออมของตนให้เกิดประโยชน์ ได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งรูปแบบที่ประชาชนให้ความสนใจในการออมปัจจุบัน แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ คือ การออมเงินฝากทุกประเภทผ่านธนาคารพาณิชย์การลงทุนในพันธบัตรและตราสารหนี้ ภาครัฐบาล การลงทุนในกองทุนรวม การลงทุนในตราสารทุน และการซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต ซึ่งแนวโน้มการออม และการลงทุนหลายรูปแบบทั้งฝากธนาคาร ลงทุนในหุ้น ตราสารหนี้ และลงทุน ในกองทุนรวมนั้น พบว่า การออมโดยการลงทุนในกองทุนรวมมีอัตราการเติบโตเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต (อมรรัตน์ ต้นติแสงศิริรัฐ, 2561)

ตลาดอัตราแลกเปลี่ยนต่างประเทศ (หรือตลาด Forex) เป็นตลาดการเงินที่ใหญ่ที่สุด และมีความเป็นเหมือนของเงินสด ซึ่งเป็นตลาดที่ไม่มีสถาบันและมีการซื้อขายตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน 5 วันต่อสัปดาห์ และเกี่ยวข้องกับการซื้อขายสกุลเงินจากทั่วโลก (Cut FOREX, 2020) ตลาดนี้ เป็นที่ตั้งของ ศูนย์การเงินที่สำคัญอย่าง ลอนดอน, นิวยอร์ก, โตเกียว และสิงคโปร์ เป็นต้น หนึ่งในเหตุผลสำคัญที่นำไปสู่ การเติบโตของตลาดอัตราแลกเปลี่ยนต่างประเทศระดับโลกคือ การเพิ่มความสัมพันธ์ของการค้า และการลงทุนในระดับโลก ซึ่งเป็นเหตุผลให้ตลาดนี้เติบโตตลาดนี้ก็ยังเผชิญกับความท้าทาย หลายประการ เช่น ความไม่แน่นอนในการกำหนดกฎระเบียบและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความผันผวน และการเปลี่ยนแปลงราคา ดังนั้น ผู้เทรดและนักลงทุนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ และนำเอากลยุทธ์การจัดการ ความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพเข้าไปใช้ เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยรวมแล้ว ตลาดอัตราแลกเปลี่ยน ต่างประเทศระดับโลกคาดว่าจะยังคงเติบโตในปีหน้า โดยมีการเปลี่ยนแปลงด้านการค้าและการลงทุน ระดับโลก การพัฒนาเทคโนโลยี และความนิยมของการเทรด Forex เป็นเหตุผลหลักที่นำไปสู่การเติบโตนี้ อย่างไรก็ตาม อย่าลืมว่า เช่นกับตลาดการเงินอื่น ๆ การจัดการความเสี่ยงเหล่านี้นี้เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ นักลงทุนและนักเทรดสามารถประสบความสำเร็จในตลาดได้ในระยะยาว การซื้อขาย Forex หรือ การซื้อขายสกุลเงินต่างประเทศเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน และมีการเปิดตลาด ไว้อย่างกว้างขวางให้กับนักลงทุนทั่วโลก (มติชนออนไลน์,2566) ด้วยความที่ตลาด Forex เป็นตลาด

ที่มีปริมาณการซื้อขายมากที่สุดในโลก การเข้าร่วมในการซื้อขาย Forex สามารถเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่น่าสนใจสำหรับนักลงทุนที่ต้องการเสี่ยงโอกาสในการลงทุนในตลาดที่เติบโตอย่างรวดเร็วนี้ การมีโบรกเกอร์เป็นผู้ดำเนินการแทนนั้นทำให้นักลงทุนเข้าใจว่า FOREX เหมือนการซื้อขายหุ้น ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดในการลงทุนและก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินในที่สุด ซึ่งข้อสำคัญก็คือเมื่อเกิดความเสียหายแล้ว นักลงทุนก็จะไม่สามารถที่จะเรียกร้องเอาค่ากับฝ่ายใดได้ เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายหรือหน่วยงานใดเข้ามาควบคุมและรองรับการธุรกรรมดังกล่าวเหมือนกับการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ จนในที่สุดนักลงทุนต้องแบกรับภาระความเสี่ยงจากการซื้อขาย FOREX เอาไว้เองด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มีกลุ่มบุคคลแอบอ้างว่าตนเองเป็นโบรกเกอร์ FOREX หรือใช้ FOREX เป็นเครื่องมือในการฉ้อโกงนักลงทุนและสร้างความเสียหายจำนวนมาก(รุ่งนภา กิตติลาภ, 2563)

ดังนั้น โบรกเกอร์ Forex คือ ตัวกลางที่ให้บริการแก่ลูกค้าที่ต้องการเข้าร่วมในการซื้อขาย Forex โดยมีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อในตลาด Forex โดยมีการบริหารจัดการความเสี่ยงในการซื้อขาย และการให้บริการต่าง ๆ เช่น การให้คำแนะนำทางการเงิน การวิเคราะห์ตลาด และการให้บริการเทรดออนไลน์ เพื่อช่วยเพิ่มความสะดวกสบายและความสามารถในการซื้อขาย Forex ของลูกค้า

สรุปได้กล่าว ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายและหน่วยงานใดเข้ามาควบคุมการซื้อขาย FOREX ทำให้นักลงทุนในประเทศไทยหันไปใช้บริการโบรกเกอร์ FOREX ที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งพบว่า นักลงทุนเหล่านั้นมักถูกเอาเปรียบจากข้อสัญญาของโบรกเกอร์ หรือถูกฉ้อโกงความเสี่ยงให้ตกอยู่กับนักลงทุน เนื่องจากกฎหมายไทยไม่สามารถที่จะใช้บังคับกับโบรกเกอร์ที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศได้ จึงส่งผลให้ความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้นักลงทุนต้องแบกรับภาระความเสียหายนั้นไว้เอง เช่นนี้จึงนำไปสู่การศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเปรียบเทียบกฎหมายภายในประเทศกับต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น เพื่อศึกษาว่าประเทศไทยมีกฎหมายที่เพียงพอต่อการควบคุมธุรกรรมดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และเพื่อหาข้อสาระในการนำเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขต่อไป

บทบาทของโบรกเกอร์ Forex

โบรกเกอร์ Forex (Forex Broker) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ลงทุนกับตลาด Forex โดยทำหน้าที่เป็นนายหน้าหรือตัวแทนส่งคำสั่งซื้อ-ขาย เนื่องจากการเข้าไปลงทุนกับ Forex นั้น ผู้ลงทุนจำเป็นต้องเปิดบัญชีกับโบรกเกอร์เสียก่อน ดังนั้นการเลือกโบรกเกอร์ที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยหน้าที่หลักของโบรกเกอร์ ได้แก่ (วนัสนันท์ กันทะวงค์ และฐิติยา เพชรมณี, 2563) เนื่องจากโบรกเกอร์มีหน้าที่เป็นนายหน้าเพื่อเทรด Forex โดยส่งคำสั่งซื้อจากลูกค้าไปยังตลาดโบรกเกอร์ Forex ในปัจจุบันก็มีให้เลือกมากมายแต่ในการเลือกโบรกเกอร์ที่ดีนั้นจำเป็นต้อง

เลือกโบรกเกอร์ที่ไว้วางใจได้และติดต่อได้อยู่เสมอ ทั้งนี้โบรกเกอร์ Forex แบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

โบรกเกอร์ประเภท Dealing Desk หรือ DD ในบางครั้งก็เรียกว่า Market Maker หรือ B Book เป็นโบรกเกอร์ที่เก็บข้อมูลลูกค้าไว้ที่ส่วนกลางหรือ Server ของโบรกเกอร์ก่อนและมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบอีกครั้ง ไม่ได้ส่งออเดอร์เข้าตลาดจริงโดยตรงแล้วจึงนำออเดอร์ที่ตรงกันนำไปจับคู่กัน เช่น

1. จับคู่ออเดอร์ของลูกค้าภายในโบรกเกอร์เอง โดยนำออเดอร์ของลูกค้าที่กดคำสั่ง BUY จับคู่กับลูกค้าที่กดคำสั่ง SELL

2. หากโบรกเกอร์ไม่สามารถจับคู่สถานะของลูกค้าภายในโบรกเกอร์ตนเองได้ ก็จะนำคำสั่งซื้อ-ขายของลูกค้าไปเทรดตรงข้ามกับลูกค้าในตลาดจริงหรือโบรกเกอร์อื่นเพื่อป้องกันความเสี่ยง

3. รับออเดอร์จากลูกค้าโดยตรง เนื่องจากตรวจสอบดูแล้วน่าจะเป็นส่วนที่ไม่ทำกำไร โดยโบรกเกอร์รับออเดอร์ส่วนนี้ไว้เอง

โบรกเกอร์ประเภท No Dealing Desk หรือ NDD ในบางครั้งก็เรียกว่า A Book คือ โบรกเกอร์ที่นำข้อมูลคำสั่งซื้อ-ขายของผู้เทรดเข้าสู่ตลาด Forex โดยตรง ไม่ผ่านตัวกลางหรือ Server หลักของทางโบรกเกอร์ โดยได้รับรายได้จากการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือคิดค่าสเปรดเพียงเล็กน้อย แต่อาจจะมีการเรียกเก็บค่าคอมมิชชั่นหรือค่าธรรมเนียมอื่น ๆ มากกว่าโบรกเกอร์ประเภท Dealing Desk (DD) ในส่วนของโบรกเกอร์ประเภท No Dealing Desk (NDD) สามารถแบ่งได้ย่อยอีก 2 ประเภท ประกอบด้วย (Aker, D. A. & Joachimsthaler, E, 2020)

1. STP (Straight through Processing System) ระบบ STP คือ การประมวลผลโดยตรงโดยโบรกเกอร์ที่ใช้ระบบ STP ในการจับคู่คำสั่งซื้อ-ขายของลูกค้า มักจะนำคำสั่งซื้อเข้าสู่ตลาดจริงโดยตรง ทำให้ได้ราคาตรงกับราคาตลาดจริงโดยระบบจะจัดเรียงลำดับ Bid กับ Ask ให้กับทางโบรกเกอร์อีกด้วย

2. ECN+STP (Electronic Communication Network + Straight Through Processing) โบรกเกอร์ที่เป็น ECN+STP คือการใช้ระบบที่ทำให้คำสั่งซื้อ-ขายสามารถจับคู่กับราคาในตลาดได้อย่างรวดเร็ว ไม่เกิดการรีไควท เนื่องจากระบบนี้เป็นระบบที่เมื่อเปิดบัญชีและป้อนคำสั่งเข้าไปแล้วระบบจะไม่เก็บข้อมูลไว้ที่โบรกเกอร์ก่อนส่งไปยังส่วนกลาง ทำให้ซื้อ-ขายได้อย่างรวดเร็ว เหมาะสำหรับนักเทรดที่อยู่ในระดับมืออาชีพแล้ว

ปัจจุบันโบรกเกอร์ Forex ส่วนใหญ่นิยมใช้ระบบแบบผสมผสานทั้งแบบ DD และ NDD โดยเลือกใช้ระบบที่เหมาะสมกับประเภทลูกค้า เช่น หากเป็นลูกค้ารายใหญ่จะส่งเข้าสู่ตลาดโดยตรง ลูกค้ารายย่อยเลือกจับคู่ภายในโบรกเกอร์หรือรับไว้เอง แต่ไม่ว่าจะเป็นประเภทไหนสิ่งสำคัญที่สุดคือโบรกเกอร์ต้องมีความเที่ยงตรง เพื่อให้ทำกำไรบนตลาด Forex ได้อย่างคุ้มค่ามากที่สุด เป็นที่รู้กันดีว่าการลงทุนในตลาด Forex ถือเป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูง แต่หากใช้บริการโบรกเกอร์ที่ไม่น่าเชื่อถือและไม่ได้อ

มาตรฐาน รวมไปถึงไม่มีใบอนุญาตจากองค์กรที่ควบคุมดูแล เช่น CySec, ASIC, FSP, NFA, CFTC, FSA ซึ่งทำให้การลงทุน Forex มีความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงควรตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดของโบรกเกอร์เพื่อป้องกันการให้บริการโบรกเกอร์เถื่อนหรือโบรกเกอร์ที่ไม่ได้มาตรฐานองค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เนื่องจากโบรกเกอร์ที่ได้มาตรฐานจะเป็นส่วนที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้ลงทุน ในกรณีที่เกิดเหตุไม่คาดฝันโบรกเกอร์เถื่อนที่ไม่ได้มาตรฐานและไม่มีองค์กรควบคุมดูแลก็จะหาผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายไม่ได้เลย เบื้องต้นแนะนำให้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของโบรกเกอร์ให้ดีเสียก่อน เพราะมีโบรกเกอร์เกิดใหม่อย่างต่อเนื่องมากมาย การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของโบรกเกอร์สามารถทำได้ดังนี้ (ภัทราวดี นามสีฐาน และตรีเนตร ดันตระกูล, 2563)

นักลงทุนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเลือกโบรกเกอร์เป็นอย่างมาก เพราะแต่ละโบรกเกอร์ต่างก็มีคุณสมบัติเด่นที่แตกต่างกัน นักลงทุนจึงจำเป็นต้องเลือกโบรกเกอร์ให้เหมาะสมกับทักษะหรือเทคนิคการเทรดของแต่ละคน สำหรับนักลงทุนมือใหม่การเลือกโบรกเกอร์ที่ดีอาจดูเป็นเรื่องยาก ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลือกโบรกเกอร์ที่ดี ดังนี้ (มินตรา เชื้ออา, 2561)

1. พิจารณาตามความต้องการของตัวเองศึกษาข้อมูลตลาด Forex ก่อนที่จะเริ่มทำกำไรในตลาด Forex ผู้ลงทุนต้องถามตัวเองก่อนว่าต้องการทำกำไรแบบไหนหรือต้องการเทรดทำกำไรเล็กน้อยแบบรายวันหรือไม่ การประเมินความต้องการก่อนเลือกโบรกเกอร์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะหากต้องการเทรดแบบระยะสั้นและเป็นช่วงที่มีการแกว่งตัวน้อย ก็ไม่จำเป็นต้องเปิดบัญชีกับโบรกเกอร์ที่เป็น ECN แต่หากต้องการเทรดช่วงจังหวะที่มีการแกว่งตัวสูงหรือช่วงข่าว จำเป็นต้องมองหาโบรกเกอร์แบบ ECN ทั้งนี้หากมีเงินลงทุนน้อยกว่า 500 \$ เหมาะสำหรับเปิดบัญชีแบบ Micro และหากมีเงินทุนมากกว่า 500 \$ ก็สามารถเปิดบัญชีแบบ Standard ได้เลย ด้วยเหตุผลเหล่านี้ นักลงทุนจึงต้องทำความรู้จักกับนิสัยการทำกำไรของตนเองเสียก่อน เพื่อเป็นตัวช่วยในการมองหาโบรกเกอร์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. อ่านรีวิวของนักเทรดที่มีการขาดทุนในแต่ละโบรกเกอร์ หนึ่งในตัวช่วยในการเลือกโบรกเกอร์คือควรอ่านรีวิวของแต่ละโบรกเกอร์ (ถ้ามี) หรือการพูดคุยเกี่ยวกับตลาด Forex เพราะนักลงทุนหลายคนจะเขียนรีวิวของแต่ละโบรกเพื่อให้เราพิจารณาและระมัดระวังได้มากขึ้น นักลงทุนบางคนจะเขียนถึงเหตุผลที่ขาดทุนและข้อเสียของแต่ละโบรกเพื่อเตือนนักเทรดหน้าใหม่หลาย ๆ คน ซึ่งการอ่านรีวิวของนักลงทุนที่มีประสบการณ์นั้น จะช่วยให้รู้จักข้อดีข้อเสียของแต่ละโบรกเกอร์ได้ง่ายยิ่งขึ้น ทำให้เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของแต่ละโบรกเกอร์ได้สะดวกเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจอีกด้วย

3. ตรวจสอบข้อเสนอบริการของโบรกเกอร์ หลังจากทราบแล้วว่าต้องการเปิดบัญชีประเภทไหน ควรตรวจสอบด้วยว่าโบรกเกอร์ที่เลือกนั้นรองรับระบบการโอนเงินและถอนเงินในประเทศหรือไม่ การฝากถอนนั้นมีปัญหาลดหรือไม่ เพราะการโอนเงินหรือการถอนเงินนั้นเป็นปัจจัยสำคัญมากที่สุด

ที่นักลงทุนไม่ควรมองข้าม และอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการเลือกคือ เลือกโบรกเกอร์ที่มีค่าสเปรดไม่สูงนัก เช่น คู่เงินพื้นฐาน EUR/USD ควรจะมีค่าสเปรดที่ 1 pip (หากไม่ใช่บัญชีแบบ ECN) 2 pip นั้นเป็นค่าที่สูงมาก และถ้าเป็นบัญชีแบบ ECN ค่าสเปรดต่ำจะช่วยให้เราประหยัดได้อย่างมาก

สรุปได้กล่าว โบรกเกอร์ Forex คือบริษัทที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทน ในการส่งคำสั่งซื้อขายของเรา เข้าไปสู่ศูนย์กลาง หรือผู้ให้บริการสภาพคล่อง (Liquidity Providers) โดยทั่วไปแล้วการซื้อขาย Forex จะต้องดำเนินการผ่านตัวแทนหรือ Broker. เนื่องจากนักลงทุนรายย่อยไม่สามารถที่จะส่งคำสั่งซื้อ ไปยังศูนย์กลาง (Liquidity Providers) ได้โดยตรง

แนวคิดเกี่ยวกับนักลงทุนไทย

การลงทุน หมายถึง การกักเงินไว้จำนวนหนึ่ง ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดกระแสเงินสด รับในอนาคตซึ่งจะชดเชยให้แก่ผู้กักเงิน โดยกระแสเงินสดรับนี้ควรคุ้มกับอัตราเงินเฟ้อ และคุ้มกับความไม่แน่นอนที่จะเกิดแก่กระแสเงินสดรับในอนาคต การกักเงิน หมายถึง การที่เจ้าของหรือผู้มีเงิน ได้ชะลอการใช้เงินจำนวนนั้นในงวดปัจจุบัน โดยหวังว่าช่วงเวลาหนึ่งเงินจำนวนนี้จะงอกเงยขึ้น อันหมายถึงการออมนั่นเอง การนำเงินจำนวนนี้ไปซื้อทรัพย์สินทางการเงิน เช่น การฝากประจำ กับธนาคารพาณิชย์ การซื้อพันธบัตรรัฐบาลซื้อหุ้นสามัญ ก็เป็นการลงทุนประเภทหนึ่ง เรียกว่า “การลงทุน ในทรัพย์สินทางการเงิน หรือ การลงทุนในหลักทรัพย์”(Kotler, P., & Keller, K.L, 2021)

การลงทุนในหลักทรัพย์ (Financial or Securities Investment) การลงทุนตามความหมายทางการเงิน หรือการลงทุนในหลักทรัพย์ที่เป็นการซื้อสินทรัพย์ (Asset) ในรูปของหลักทรัพย์ (Securities) เช่น พันธบัตร (Bond) หุ้นกู้หรือหุ้นทุน (Stock) การลงทุนในลักษณะนี้เป็นการลงทุนทางอ้อม ซึ่งแตกต่างจากการลงทุนทางธุรกิจ ผู้มีเงินออมเมื่อไม่ต้องการที่จะเป็นผู้ประกอบธุรกิจเอง เนื่องจากมีความเสี่ยงหรือผู้ออมยังมีเงินไม่มากพอ ผู้ลงทุนอาจนำเงินที่ออมได้จะมากหรือน้อยก็ตาม ไปซื้อหลักทรัพย์ที่เขาพอใจที่จะลงทุนโดยให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย หรือเงินปันผลแล้วแต่ประเภทหลักทรัพย์ที่ทำการลงทุน นอกจากนี้ผู้ลงทุนอาจจะได้ผลตอบแทนอีกลักษณะหนึ่งก็คือ กำไรจากการขายหลักทรัพย์(Capital Gain) หรือการขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์ (Capital Loss) อัตราผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนได้จากการลงทุนที่เรียกว่า Yield ซึ่งไม่ได้หมายถึงอัตราดอกเบี้ยหรือเงินปันผลที่ได้รับเพียงอย่างเดียว แต่ยังคำนึงถึงกำไรจากการขายหลักทรัพย์หรือขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์ที่เกิดขึ้น หรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้น Yield ที่ผู้ลงทุนได้รับจากการลงทุนไม่ว่าจะมาก หรือน้อยกว่าย่อมขึ้นอยู่กับความเสี่ยง (Risk) ของหลักทรัพย์ที่ลงทุนนั้น ๆ โดยปกติแล้ว ผู้ลงทุนพยายามเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด ณ ระดับความเสี่ยงหนึ่ง

การลงทุนในหลักทรัพย์ (Securities Investment) การลงทุนในหลักทรัพย์เป็นการซื้อสินทรัพย์ ในรูปของหลักทรัพย์ เช่น ตราสาร หุ้นสามัญ หุ้น บุริมสิทธิ เป็นต้น การลงทุนในลักษณะนี้เป็นการนำ

เงินที่ได้ออมไว้มาสร้างผลตอบแทนให้เพิ่มมากขึ้นผลตอบแทนจากการลงทุนจะอยู่ในรูปของดอกเบี้ยหรือเงินปันผลขึ้นอยู่กับประเภทของหลักทรัพย์ที่ลงทุน นอกจากนี้ผู้ลงทุนอาจจะได้ผลตอบแทนในลักษณะของส่วนต่างจากราคาขายหลักทรัพย์ด้วยนักลงทุนมีวัตถุประสงค์ในการลงทุนที่แตกต่างกันไป นักลงทุนบางประเภทอาจจะลงทุนเพื่อให้มีเงินสำหรับใช้จ่ายในอนาคตหรืออาจจะนำเงินไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือนักลงทุนบางประเภทหวังผลกำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์ประเภทต่าง ๆ เป็นต้น (พรเทพ อยู่ญาติวงศ์, 2563)

ความเสี่ยง (Risk) หรือ ความไม่แน่นอน (Uncertainty) เกิดขึ้นได้เมื่อสภาพที่ไม่อาจรู้ได้แน่นอนว่าจะเกิดอะไรขึ้น โอกาสที่ผลตอบแทนที่ได้รับจริง (Actual Return) ต่ำกว่าผลตอบแทนที่นักลงทุนคาดหวังไว้ (Expected Return) อันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ซึ่งผู้ลงทุนพยายามหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรือลดความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุด แต่แต่ละบุคคลยอมรับความเสี่ยงในระดับที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความชอบทัศนคติแรงจูงใจของผู้ลงทุนนั้นว่ามากน้อยเพียงใดซึ่งในการเลือกลงทุนที่ให้ผลตอบแทนที่ดีหากผู้ลงทุนพิจารณาถึงความเสี่ยงจากการลงทุน โดยพิจารณาเฉพาะแล้วจะทำให้เกิดความผิดพลาดจากการลงทุนได้ ปกติแล้วความเสี่ยงรวม (Total Risk)

สรุปได้ว่า ค่าเงิน หรืออัตราแลกเปลี่ยน คือปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการการค้าและลงทุน ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน ตลอดจนการติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ และหาข้อมูลหรือคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติม จะช่วยให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ ภาคธุรกิจที่ขยายกิจการไปต่างแดน รวมถึงประชาชนทั่วไปที่มีการลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ต่างประเทศ สามารถปรับตัวเพื่อรักษาผลตอบแทนจากการลงทุนได้ตามที่ต้องการ และสามารถป้องกันหรือลดความเสี่ยงจากค่าเงินได้ทันการณ์

แนวคิดเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุน

ตามทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพนั้นถือว่าการเปลี่ยนแปลงของราคาจะเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์กันและเชื่อว่าราคาการค้นคว้าและการวิเคราะห์ข่าวสารที่เปิดเผยต่อสาธารณชนราคาที่เกิดขึ้นจึงเป็นราคาที่มีแนวโน้มเข้าสู่ดุลยภาพ (Equilibrium Price) ซึ่งในตลาดที่มีประสิทธิภาพนั้นราคาดุลยภาพคือมูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) ตามสมมุติฐานที่กล่าวมาตลาดจะมีประสิทธิภาพแต่ในทางปฏิบัติเท่าเทียมกันในทุกตลาด ซึ่งสามารถจำแนกความมีประสิทธิภาพของตลาดได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้ (ปรารธนาอารี มุฮัมหมัดอัลโคเลซ, 2563)

1. ตลาดหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพต่ำ (Weak Form Efficiency) เป็นตลาดที่มีการเคลื่อนไหวของราคาอย่างสุ่มและมีความยืดหยุ่นต่ำ นักลงทุนสามารถศึกษาข้อมูลด้านราคาได้อย่างเท่าเทียมกัน ข้อมูลด้านราคามีน้อยจึงไม่สามารถเอาเปรียบได้จากข้อมูลด้านราคา กล่าวคือ ไม่มีความได้เปรียบในการวิเคราะห์ข้อมูลในอดีต การใช้การวิเคราะห์ทางเทคนิค (Technical Analysis) ไม่สามารถทำกำไร

อย่างผิดปกติได้ แต่การใช้การวิเคราะห์ด้านปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental) เพื่อหาหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าต่ำกว่า หรือเกินกว่าพื้นฐานยังคงสามารถทำได้

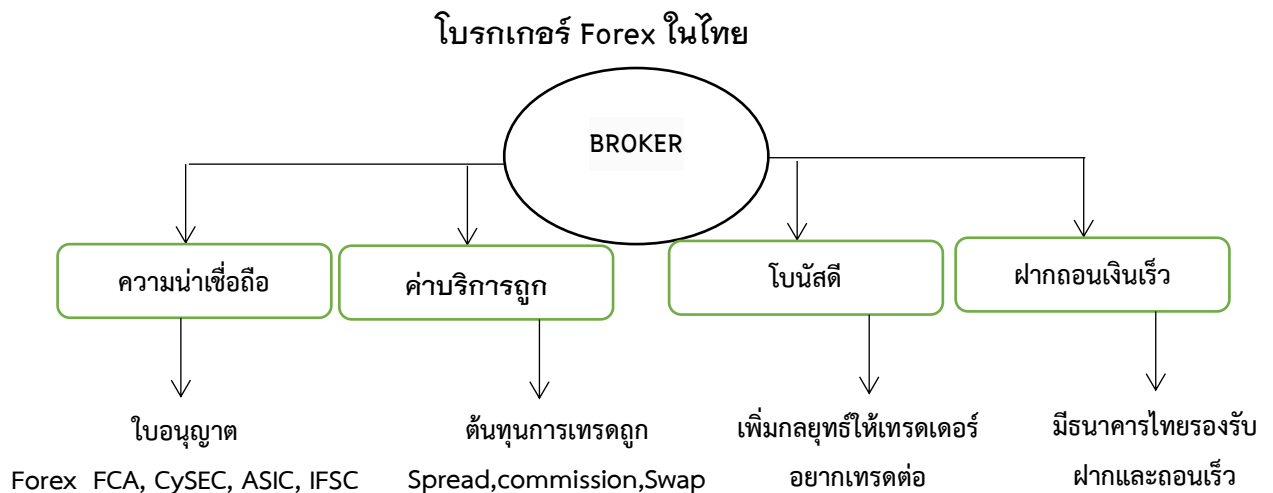
2. ตลาดหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง (Semi-Strong Form Efficiency) เป็นตลาดที่ราคาเป็นตัวแทนข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชนทั่วไปข้อมูลทุกอย่างในตลาดที่เป็นสาธารณะชนออกมาเป็นราคาหลักทรัพย์ในตลาดโดยทันที ไม่มีความได้เปรียบโดยการวิเคราะห์ข้อมูลสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ด้านปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental) หรือการวิเคราะห์ทางเทคนิค (Technical Analysis) ก็ไม่สามารถทำกำไรอย่างผิดปกติได้

3. ตลาดหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพสูง (Strong Form Efficiency) เป็นตลาดที่มีความยืดหยุ่นมาก ซึ่งตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับนี้ราคาเป็นตัวแทนข้อมูลข่าวสารใหม่ทุกชนิด ไม่เพียงแต่เป็นข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงข้อมูลที่ไม่เปิดเผยอีกด้วย (Inside Information) หมายความว่าไม่มีใครมีอำนาจผูกขาดในการใช้ข้อมูลภายใน (Inside) เพื่อสร้างกำไรที่ผิดปกติเพราะทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลภายในอย่างรวดเร็วเหมือนกัน

สรุปได้ว่า ผู้ลงทุนมักจะตั้งจุดมุ่งหมายว่าพยายามจัดการให้เงินทุนของเขาเพิ่มพูนขึ้นทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ความมั่งคั่งของเงินทุนที่จะเกิดขึ้นได้จากการลงทุนในหุ้นของบริษัทที่กำลังขยายตัว (Growth Stock) เท่านั้น การนำรายได้ที่ได้รับไปลงทุนใหม่ ก็จะก่อให้เกิดการมั่งคั่งของเงินทุนได้พอดี ๆ กับการลงทุนในหุ้นของบริษัทที่กำลังขยายตัว ผู้ลงทุนส่วนมากจะเพิ่มมูลค่าของเงินทุนของเขาโดยการนำดอกเบียและเงินปันผลที่ได้รับไปลงทุนใหม่ความมั่งคั่งของเงินทุนนี้ให้ประโยชน์แก่ผู้ลงทุนในแง่ที่ว่า (1) เพื่อปรับฐานะผู้ลงทุนในระยะยาวให้ดีขึ้น (2) เพื่อรักษาอำนาจซื้อให้คงไว้ (3) เพื่อให้การจัดการคล่องตัวดีขึ้น เป็นต้น

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา

บทบาทสำคัญของโบรกเกอร์ในตลาดอัตราแลกเปลี่ยนของนักลงทุนไทย : การช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุน มีข้อค้นพบบทบาทสำคัญของโบรกเกอร์ในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น โดยโบรกเกอร์ต้องรู้หน้าที่ของตัวเองดี คือ ต้องแนะนำหรือช่วยแก้ไขเรื่องต่างๆได้ ทั้งการบริการเปิดบัญชี, ตรวจสอบเอกสาร, การฝากถอนเงิน และเป็นผู้ให้บริการแพลตฟอร์มการเทรดที่ดีด้วย ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ซึ่งเรียกว่า “บทบาทสำคัญของโบรกเกอร์ในตลาดอัตราแลกเปลี่ยนของนักลงทุนไทย” มีดังนี้



ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนบทบาทสำคัญของโบรกเกอร์ในตลาดอัตราแลกเปลี่ยนของนักลงทุนไทย

บทบาทสำคัญของโบรกเกอร์ในตลาดอัตราแลกเปลี่ยนของนักลงทุนไทย คือ ต้องเป็นตัวแทนในการดำเนินการซื้อขายสินทรัพย์ในตลาด Foreign Exchange ซึ่งต้องผลักดันตัวเองให้เป็นโบรกเกอร์ Forex ที่มีคุณภาพตามกฎหมายสากลด้วย เพื่อให้กับนักลงทุนได้มีสิทธิเลือกที่จะมาเทรดในตลาด Forex โดยใช้วิธีการซื้อ-ขายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราหลากหลายสกุล โดยสร้างความไว้วางใจให้กับนักลงทุน ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือ คือ มีความปลอดภัยมากในการลงทุน เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการเทรด Forex ซึ่งโบรกเกอร์จะต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้นักลงทุนไปเทรดด้วยนั้น ควรต้องมีใบอนุญาตการกำกับดูแลตามกฎหมายสากลอย่างชัดเจน และต้องมีความมั่นคงโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เพื่อยุติข้อสงสัยข้อขัดแย้งผลประโยชน์ต่างๆ ที่สูญเสียไปถ้าหากตัวโบรกเกอร์ Forex หนีหายหรือปิดตัวลง นักลงทุนสามารถตรวจสอบใบอนุญาต Forex ที่น่าเชื่อถือของโบรกเกอร์ Forex ดูจากหน่วยงานที่กำกับดูแลตรวจสอบการเงิน และการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ FCA, CySEC, ASIC, IFSC เป็นต้น

2. ค่าบริการ (Spread, commission, Swap) คือ โบรกเกอร์ Forex มักแข่งขันกันสูงในส่วนค่าบริการ เพราะมันคือส่วนที่ทำให้ให้นักลงทุนตลาด Forex มีต้นทุนที่ต่ำ คือ ถ้าค่าบริการถูก ต้นทุนการเทรดก็จะถูกลงด้วย จึงเป็นปัจจัยต้นทุนที่สำคัญมากดังนี้

Spread คือ ส่วนต่างระหว่างราคาซื้อ (Bid) และราคาขาย (Ask) ของแต่ละคู่เงิน (Base currency) รวมถึงผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของแต่ละโบรกเกอร์ด้วย โบรกเกอร์ Forex จะเป็นผู้กำหนดส่วนต่างระหว่างราคาซื้อขายนี้ขึ้นมา ส่วนหนึ่งก็เพื่อคิดค่าบริการแก่ผู้ซื้อ-ขาย และอีกส่วนหนึ่งก็เพื่อป้องกัน ความเสี่ยง และโบรกเกอร์จะหาผู้ซื้อขายในสัญญาตรงข้าม เพื่อหักล้างสถานะที่รับมาจากเทรดเดอร์ ซึ่งส่งคำสั่งซื้อ-ขาย เข้าไปยังโบรกเกอร์นั่นเอง

Swap คือ เงินค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่าย เมื่อถือสถานะข้ามคืน โดยจะคิดจากผลต่างของอัตราดอกเบี้ย Overnight Interest หรือเรียกว่า ค่าธรรมเนียมในการ Rollover ของสัญญาซื้อขาย Forex ก็ได้โบรกเกอร์ Forex จะคิดค่า Swap ตามเวลา Server ที่โบรกเกอร์ใช้ นับเป็นช่วงเวลา 0.00 น. โดยจะมีการยกค่า Swap ของวันเสาร์และอาทิตย์ มาคิดในคืนวันพุธ ทำให้ค่า Swap วันพุธจะมากกว่าปกติถึง 3 เท่าด้วย

Commission คือ ค่าธรรมเนียมที่โบรกเกอร์เรียกเก็บจากเทรดเดอร์ในฐานะผู้ให้บริการโบรกเกอร์ Forex จะบอกว่าเป็นการเก็บค่า เพื่อเลือกผู้ให้บริการสภาพคล่องที่ให้ราคาที่ดีที่สุด อีกทั้งค่า Spread ของ โบรกเกอร์นั้นอาจจะน้อย หรือบางโบรกเกอร์หรือบางระบบบัญชีก็คิดทั้งสองอย่างเลย

3. โบนัสนี้ คือ กลยุทธ์ทางการตลาดผลการคืนกำไรชนิดหนึ่งที่โบรกเกอร์ให้เป็นทุน สะสมไว้ใช้เทรดต่อไปได้ ซึ่งในแต่ละโบรกเกอร์ที่ให้โบนัส ก็เพื่อเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่สามารถดึงดูดลูกค้าให้เข้าร่วมเป็นสมาชิก จะมีรายละเอียดและเงื่อนไขต่างๆ ของแต่ละโบนัส ที่แต่ละโบรกเกอร์ได้กำหนดไว้ โบนัสส่วนใหญ่จะแยกออกได้ 2 ประเภท คือ โบนัสแบบไม่ต้องฝากเงิน กับโบนัสเมื่อมีการฝากเงิน

4. การฝาก ถอน เงินเร็ว คือ ข้อนี้มีอิทธิพลสูงมาก หากโบรกเกอร์ Forex ไหนล่าช้า นักลงทุนจะเริ่มระแวงและไม่ไว้วางใจโบรกเกอร์นั้นเลย จะพบเจอหัวข้อนี้เป็นกระตุกให้นักเทรดเดอร์มาตอบกันบ่อยมากเป็นเพราะความน่าเชื่อถือได้ลดน้อยลงจากความช้า นั้นเอง

บทบาทสำคัญของโบรกเกอร์ในตลาดอัตราแลกเปลี่ยนของนักลงทุนไทย คือ การแข่งขันของแต่โบรกเกอร์ Forex ไม่เพียงแค่นั้นแต่การที่จะทำให้โบรกเกอร์อยู่ได้อย่างยาวนาน คือโบรกเกอร์ต้องทำหน้าที่เพื่อยึดครองใจนักลงทุนให้ได้ด้วย นั่นคือเรื่องของ ความน่าเชื่อถือ, ค่าบริการ, โบนัส, ฝากถอนเร็ว เพราะการเริ่มต้นที่ดีของการเริ่มต้นเทรด Forex และต่อให้โบรกเกอร์จะเกิดใหม่มาแค่ไหน ขอให้ผู้เล่นเลือกโบรกเกอร์ อย่างตระหนักถึงความเป็นจริง และความเป็นไปได้ต่อกำไรที่จะเกิดขึ้นของนักลงทุน

สรุป

การเลือกโบรกเกอร์ forex ที่ดีนั้นจะทำให้ชีวิตของนักเทรดง่ายขึ้น เพราะนอกจากสำหรับนักเทรดบางคนที่ใช้การเทรดเป็นเสมือนกับรายได้รองจากรายได้หลักนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญในการเลือกโบรกเกอร์ให้ถูกต้อง อย่างเช่น เลือกโบรกเกอร์จากการตรวจสอบดูว่าโบรกเกอร์นั้นมีการจดทะเบียนกับหน่วยงานที่เชื่อถือได้หรือไม่ เพราะสิ่งนี้เป็นปัจจัยวัดความมั่นคงและปลอดภัยของเงินทุน และข้อมูลของนักเทรด สาเหตุที่ต้องพิจารณาในจุดนี้ก็เพราะในหน่วยงานที่ทางโบรกเกอร์ได้จดทะเบียนไว้นั้นจะมีการตรวจสอบบัญชีรวมไปถึงการทำธุรกรรมต่างๆของโบรกเกอร์ในแต่ละรายเพื่อเป็นป้องกันการให้บริการทุจริตต่อลูกค้า นอกจากนี้อาจจะยังต้องคอยระวังกับโบรกเกอร์ที่จดทะเบียนกับหน่วยงานที่ไม่ได้รับการรับรองซึ่งการเลือกเทรดกับโบรกเกอร์ประเภทนี้ถือว่าไม่แนะนำอย่างยิ่ง

การเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุนไม่มีวิธีที่แน่นอน การลงทุนมีความเสี่ยงและควรใช้การตัดสินใจอย่างรอบคอบและใช้ความรอบคอบในการดำเนินการในการลงทุน การลงทุนในหลายกลุ่มสินทรัพย์ การลงทุนในหลายกลุ่มสินทรัพย์ช่วยลดความเสี่ยงในพอร์ตการลงทุนของผู้ลงทุนสามารถลงทุนในหุ้นตราสารหนี้ อสังหาริมทรัพย์ และสินทรัพย์อื่นๆ เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มโอกาสในการได้รับผลตอบแทนที่ดีขึ้น

ดังนั้น การพิจารณาเลือกโบรกเกอร์ forex จึงต้องตรวจสอบปัจจัยและข้อมูลเชิงลึกของแต่ละโบรกเกอร์ก่อนการตัดสินใจเทรด เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการลงทุนและเงิน เมื่อนักเทรดเลือกโบรกเกอร์ถูกต้องนั้นหมายความว่าเงินทุนและข้อมูลจะได้รับการคุ้มครองจากโบรกเกอร์แน่นอน จึงทำให้นักเทรดสามารถเทรดได้อย่างสบายใจนั่นเอง นอกจากนี้ยังต้องคอยดูเรื่องการให้บริการลูกค้าของโบรกเกอร์ว่ามีความใส่ใจมากน้อยเพียงใด และนักเทรดเองพอใจกับรูปแบบการบริการของโบรกเกอร์นั้นๆหรือไม่ จึงเป็นอีกสำคัญที่จะต้องพิจารณาก่อนทำการตัดสินใจต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ปรารณนาอารี มุฮัมหมัดอัลโคลเลซ. (2563). *การยอมรับเทคโนโลยีพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์และการรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจใช้สกุลเงินดิจิทัลของผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรเทพ อยู่ญาติวงศ์ (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการธนาคารกรุงไทย (มหาชน) สาขาพุทธมณฑลสาย 5*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ภัทราวดี นามสีฐาน และตรีเนตร ตันตระกูล. (2563). *แนวทางการตัดสินใจในตลาดหุ้นอเมริกาของนักลงทุนชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร*. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4(1), 21-34.
- มติชนออนไลน์. (2566). *DSI สำรวจโครงการ Boss of Ponzi ของบ้านหมอเพื่อการค้าขายฟอเร็กซ์*. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2566, จาก https://www.matichon.co.th/region/news_654386.
- มินตรา เชื้ออา. (2561). *การรับรู้และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการใช้สกุลเงินดิจิทัลบิตคอยน์ (Bitcoin) ในประเทศไทย*. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 1(3), 83-97.
- รุ่งนภา กิตติลาภ (2563). *แนวทางในการลงทุนและการตัดสินใจลงทุนในหุ้นและอนุพันธ์บริษัทหลักทรัพย์กู้ยืม PHS เวียดนาม*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

- วันสนั่นท์ กันทะวงศ์ และฐิติยา เพชรมณี. (2563). อาชญากรรมเศรษฐกิจ : การหลอกลวงการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ. *วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 23(1), 133–144.
- อมรรัตน์ ตันติแสงหิรัญ. (2561). *การบริหารความเสี่ยงและการตัดสินใจเชิงพุทธบูรณาการสำหรับการลงทุนในตลาดการเงินออนไลน์*. ปณิธิวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Aaker, D. A. & Joachimsthaler, E. (2020). *Brand leaderships*. New York: Free Press.
- CutFOREX. (2020). what is Forex Corellation. Retrieved February 14, 2023, from <https://cutforex.com/forexcorrelation%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3/>.
- Kotler, P., & Keller, K.L. (2021). *Marketing management*. (14th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.

การบริหารโครงการสู่ความสำเร็จอย่างมืออาชีพ Professional Project Management is Essential for Success

ชาญศักดิ์ เกิดสุข

ChansakKerdsuk

คณะบริหารธุรกิจ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Faculty of Business Administration and public administration, Western University

Corresponding Author. E-mail: Chansak935@gmail.com

Received March 21, 2024; Revised April 11, 2024; Accepted April 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่ออธิบายการบริหารโครงการสู่ความสำเร็จอย่างมืออาชีพ โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลบนหลักพื้นฐานของแนวคิดและทฤษฎี ซึ่งความผันผวนของสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ส่งผลให้การบริหารงานจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทขององค์กร โดยการบริหารโครงการเป็นเทคนิคหนึ่งที่ต้องนำมาใช้ในการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้บริหารโครงการซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรม และมีอิทธิพลต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารจัดการ จึงต้องมีลักษณะความเป็นมืออาชีพ และมีการบริหารงานอย่างมีกลยุทธ์ โดยใช้ความรู้ การคิดวิเคราะห์ ความสามารถทางการบริหาร ในการวางระบบการบริหารโครงการที่มีเป้าหมายชัดเจน รวมถึงการมีภาวะผู้นำแบบร่วมมือกับทีมงานโครงการเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และกลวิธีการดำเนินโครงการ สร้างวัฒนธรรมการทำงานเชิงสร้างสรรค์ ที่สอดคล้องกับบริบทของโครงการโดยเฉพาะ อันนำไปสู่ความสำเร็จที่เป็นไปตามแผนงาน เหมาะสมกับเวลาและงบประมาณ มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

คำสำคัญ:การบริหารโครงการ; ความเป็นมืออาชีพ; ความสำเร็จ

Abstract

This academic article aims to explain professional project management for success. through research and analysis using ideas and theories of management. The environment's present trend is changing quickly. Management therefore has to be adaptable for suitable and in line with the policies of the company. Project management is a technique that organizations use to manage their diverse resources most comprehensively and appropriately as possible. In order for the initiative to fulfill its goals. Project managers have a significant impact on successful management practices and activity direction. It must be managed strategically and appear professional, with expertise and critical thinking, skilled in creating a project management structure with clear goals while promoting collaborative leadership with the project team to develop a shared vision. Creating strategies for successful project implementation and cultivating an innovative work environment customized to the project's needs.

Keywords: Project management; Professional; Success

บทนำ

สถานการณ์ที่มีการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบัน ก่อให้เกิดความต้องการในการผลิตผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพสูง เพื่อให้ลูกค้ามีความพึงพอใจสูงขึ้น องค์กรจึงต้องพยายามเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าเพื่อสร้างชื่อเสียงและการยอมรับในสังคม การบริหารองค์กรในสมัยใหม่ต้องสามารถทบทวนแนวคิดและรูปแบบการบริหารเพื่อจัดการกับกิจกรรมที่ซับซ้อน การบริหารองค์กรในรูปแบบโครงการจะช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากยิ่งขึ้น โครงการ (Project) หมายถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อลงทุนและสร้างผลงานที่มีประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย (Mateo, Carral, Diaz, Fraguela, & Iglesias, 2018) กิจกรรมในโครงการต้องเป็นหน่วยอิสระที่สามารถวิเคราะห์วางแผนและบริหารจัดการได้ รวมถึงต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนกำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่ชัดต้องเป็นไปในขอบเขตของงบประมาณที่กำหนดไว้ และผลงานจะต้องมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โครงการไม่จำเป็นต้องเน้นการสร้างสิ่งทรัพยากรวัตถุเท่านั้น เช่น โรงงานบ้านคอนกรีตเสริมเหล็กหรือถนน แต่ยังรวมถึงกิจกรรมที่ไม่เป็นวัตถุ เช่น การฝึกอบรมพนักงาน การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน เป็นต้น ดังนั้นโครงการจึงเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยหลายกิจกรรมที่กำหนดขึ้น เป็นการแปลงเจตนาธรรมณ์ในเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารระดับสูงให้กลายเป็นกลวิธี (tactics) ที่จะนำไปสู่การจัดการในระดับปฏิบัติการ และต้องทำตามลำดับที่กำหนดในการสร้างผลงานหรือประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในโครงการ (Fewings & Henjewe, 2019)

การบริหารโครงการ (Project Management) เป็นกระบวนการสำคัญในองค์กรที่กำหนดขึ้นเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมายของกลยุทธ์ที่วางไว้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับคนทุกคนในองค์กร ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงไปจนถึงบุคลากรระดับปฏิบัติการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจที่มีการทำงานในลักษณะที่เป็นโครงการเนื่องจากการทำงานในองค์กรธุรกิจทุกประเภททั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ต้องอาศัยการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อควบคุมทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอย่างจำกัดให้ได้ผลลัพธ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างคุ้มค่า การบริหารโครงการจึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเป็นเทคนิคเชิงบูรณาการที่องค์กรนำมาใช้ดำเนินกิจกรรมที่ซับซ้อน ประกอบด้วยปัจจัยหลายประการทั้งจากภายในและภายนอก มีหลักการสำคัญของการวางแผน การจัดการองค์กร การตรวจสอบ และการควบคุม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการทรัพยากรที่จำกัดให้บรรลุความสำเร็จของเป้าหมายและวัตถุประสงค์โครงการ ภายใต้เงื่อนไขด้านเวลา คุณภาพ และค่าใช้จ่าย (Madhawa & Prasad, 2023) ในปัจจุบันการบริหารโครงการต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่มีความผันผวนอย่างรวดเร็ว เป็นความท้าทายของผู้นำในองค์กรที่ต้องทำความเข้าใจและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโครงการจำเป็นต้องวางแผนเพื่อลดความไม่แน่นอนไปสู่การขับเคลื่อนด้วยการมีส่วนร่วม ความรวดเร็วในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาทุกมิติ เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ลักษณะของการบริหารโครงการจะมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

บทความวิชาการนี้จะนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดของโครงการ หลักการบริหารโครงการ การบริหารโครงการแบบมืออาชีพ แนวทางการบริหารโครงการสู่ความสำเร็จ เพื่อสร้างความเข้าใจหลักการที่สามารถนำไปใช้สนับสนุนกลยุทธ์การบริหารโครงการที่มีประสิทธิภาพ

แนวคิดของโครงการ

การจัดโครงการ เป็นการวางแผนและจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ภายในโครงการ ทั้งทรัพยากรบุคคล และรายละเอียดของกิจกรรม โดยคาดการณ์ทิศทางและระยะเวลาของโครงการตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนเสร็จสิ้นโครงการ รวมถึงการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโครงการ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ และสามารถประมาณต้นทุนโครงการได้ (Jonathan & Stanley, 2022) องค์กรจะใช้โครงการเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมหรืองานที่ต้องการบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นการดำเนินการเฉพาะกิจ มีการกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของงานเป็นลำดับ โครงการต่าง ๆ มักมีข้อจำกัดหรือความเสี่ยงที่อาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ ซึ่งการมีวิธีการจัดการที่ดีจะทำให้มีกรอบในการทำงานสำหรับการระบุการประเมิน และการลดความเสี่ยงที่จะเกิดความล้มเหลวของโครงการและความสูญเสียที่เกี่ยวข้อง การจัดโครงการเป็นการดำเนินงานที่มีความแตกต่างจากการดำเนินงานที่ปฏิบัติอยู่ประจำ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนความสำเร็จ ผู้จัดการโครงการใช้หลักการ ทักษะ เทคนิค และเครื่องมือต่าง ๆ วางแผน ดำเนินงาน ติดตาม ควบคุม และปิดโครงการ และเป็นสิ่งที่สะท้อนว่าโครงการจะเสร็จตรงเวลา ภายในงบประมาณ และเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนด สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายระยะยาว และรักษาความสามารถในการแข่งขันขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่มีความซับซ้อนหรือกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จะต้องวางแผนและจัดการโครงการเพื่อใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด องค์กรที่มีประสบการณ์ในการจัดการโครงการ จะมีความได้เปรียบ และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ภายใต้เงื่อนไขด้านสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร และปัจจัยด้านเวลา ซึ่งเป็นข้อดีเมื่อเทียบกับองค์กรที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการจัดการโครงการมาก่อน (Jake, Jim & Rose, 2018) ทั้งนี้การจัดการโครงการอย่างเป็นระบบจะทำให้ขอบเขตของโครงการมีความชัดเจน สามารถกำหนดกิจกรรมหรืองานที่ต้องดำเนินการได้ไม่ขาดไม่เกิน จะเห็นได้ว่าการจัดการโครงการนั้นมีความจำเป็น เพราะหากไม่ได้บริหารโครงการอย่างเป็นระบบแล้วโครงการอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งก็จะทำให้เป้าประสงค์ขององค์กรเสียไปด้วย จึงจำเป็นต้องมีการจัดการโครงการ กล่าวคือ หากจัดการโครงการด้วยความเข้าใจว่าทำโครงการนี้ไปเพื่ออะไร มีเงื่อนไขอะไรบ้างที่ต้องทำให้สำเร็จจะทำให้กำหนดขอบเขตของงานที่จะต้องทำในโครงการเข้าใจเนื้องานสามารถนำเนื้องานที่ต้องทำไปประมาณการอย่างถูกต้อง หาขั้นตอนวิธีการ คนและของที่จะต้องใช้ในโครงการได้อย่างสมเหตุสมผลทำให้วางแผนงานทั้งแผนเวลา แผนค่าใช้จ่าย แผนคุณภาพ แผนความเสี่ยงได้

และเมื่อมีแผนต่าง ๆ แล้วก็เลืมนรู้งานหน้าแล้วว่าจะต้องทำอะไรบ้าง นำงานเหล่านั้นไปดำเนินการตามแผนงาน และวัดผลความสำเร็จของโครงการได้ เพราะมีแผนงานที่ตั้งไว้เป็นบรรทัดฐาน ดังนั้นเหตุที่ต้องจัดการโครงการ ก็เพื่อให้มีการทำงานตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ และการควบคุมโครงการ ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ ที่บรรลุผลสำเร็จของโครงการทั้งทางด้านเวลา ค่าใช้จ่าย คุณภาพ และส่งมอบคุณค่าให้กับองค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพราะความสำเร็จของโครงการก็คือความสำเร็จ ความก้าวหน้า และการพัฒนาขององค์กร

โครงการเป็นงานที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลางบประมาณ กระบวนการ และ กิจกรรมเป็นลำดับอย่างชัดเจน ซึ่งจะต้องมีผู้รับผิดชอบโครงการที่ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดำเนินไปตามแผนงาน เหมาะสมกับเวลา และงบประมาณที่กำหนดไว้ โดยสามารถแบ่งโครงการ ออกได้เป็น 3 ประเภทคือ (พรชัย องค์กรสังคม, 2563)

1) โครงการปรับปรุงแก้ไขปัญหา (Improvement Project) โครงการประเภทนี้จะมีระยะเวลาสั้น เนื่องจากการแก้ไขปัญหาระดับด่วน โดยการระดมบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมาทำงานเพื่อให้งาน ประจำกำลังจะแก้ไขปัญหโดยรวดเร็ว ในกรณีทำงานประจำไม่สามารถแก้ไขปัญหได้ หรือต้องดำเนินการต่อ โดยไม่สามารถรับบุคลากรเพิ่มเติมเข้ามาช่วย จำเป็นต้องจำแนกเป็นงานโครงการเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ๆ โครงการประเภทนี้ไม่ใช้สำหรับการสร้างสิ่งใหม่ ๆ แต่เน้นในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในงานประจำ อย่างเร่งด่วนและมีระยะเวลาจำกัด เพื่อให้งานประจำกำลังสามารถดำเนินต่อไปโดยไม่มีปัญหานี้อีก

2) โครงการริเริ่มหรือนวัตกรรม (Innovative Project) โครงการประเภทนี้เน้นการสร้างสิ่งใหม่เพื่อ แทนสิ่งเดิมทั้งหมดโดยใช้นวัตกรรมใหม่ มุ่งสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญห โดยไม่ต้องใช้เวลานานในการ ดำเนินโครงการ เป็นการริเริ่มโครงการใหม่ที่ไม่นำสิ่งเดิมมาด้วย หลังจากที่ทำลายสิ่งเดิม โครงการประเภทนี้ ต้องคิดค้นนวัตกรรมใหม่เพื่อแก้ไขปัญห และไม่สามารถใช้สิ่งที่มีอยู่เดิมได้อีกต่อไป บางครั้งเป็นความท้าทาย ในการแยกแยะระหว่างโครงการประเภทนี้และโครงการประเภทแรก เนื่องจากการปรับปรุงและแก้ไขปัญห ต้องการนวัตกรรมใหม่

3) โครงการวิจัยและพัฒนา (Research and Development Project) โครงการประเภทนี้ เป็นโครงการที่อาจเกี่ยวข้องกับโครงการประเภทที่หนึ่งหรือสอง โดยมีลักษณะทั้งถูกและผิดได้ โครงการประเภทที่สาม มีรูปแบบและวัตถุประสงค์ที่ค่อนข้างยืดหยุ่น อาจจะเป็นการทดลองหาข้อสรุป หรือนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ประโยชน์ตรงกับนวัตกรรมหรือความคิดใหม่ที่ได้เสนอ หรืออาจเป็นโครงการนำร่องที่มีขอบเขตและมักจะมีการทดลองทำก่อนที่จะดำเนินโครงการใหญ่โดยหน่วยงาน ที่มีทุนและความเข้มแข็ง โครงการประเภทนี้มีจำนวนมากในกลุ่มประเทศและกิจการที่มุ่งเน้นการพัฒนา นวัตกรรมและนำเสนอแนวคิดใหม่ๆ และมักนำผลกำไรไปใช้เป็นโครงการทดลองหรือโครงการนำร่อง

เห็นได้ว่าโครงการทั้งสามประเภทที่กล่าวมา มีความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินการ โครงการเหล่านี้มีลักษณะที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและความจำเป็นของแต่ละหน่วยงานและเป็นส่วนสำคัญ

ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันอย่างชัดเจน การแยกแยะระหว่างโครงการประเภทที่หนึ่ง สองและ สาม อาจมีความยุ่งยาก เนื่องจากแต่ละโครงการอาจต้องใช้นวัตกรรมต่าง ๆ ที่มาจากการวิจัยและพัฒนา เพื่อวางแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหาในอนาคต รวมทั้งการบริหารโครงการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนองต่อความต้องการของโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

หลักการบริหารโครงการ

การบริหารโครงการมีความสำคัญในการบริหารงาน โดยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เครื่องมือ เทคนิค และทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมของโครงการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในเวลาที่จำกัด ภายใต้เงื่อนไข 3 ประการ ตามที่กำหนดไว้ คือ เวลา งบประมาณ และคุณภาพ (Kenneth, Lionel, Essam, & Folly, 2019)การบริหารโครงการมีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรืองาน เพื่อสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้มากกว่าการบริหารโดยทั่วไป เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการจัดลำดับงานต่าง ๆ และสร้างภาพเครือข่ายที่แสดงความสัมพันธ์ของงานต่าง ๆ และเน้นความสำคัญเฉพาะงานที่จำเป็น ช่วยการจัดลำดับความสำคัญของงานต่าง ๆ ทำให้ผู้บริหารสามารถนำรูปแบบการบริหารโครงการมาใช้ในการดำเนินงานวางแผนและควบคุมโครงการสามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีกว่า และให้ความพึงพอใจที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ โดย Harold Kerzner (2018) ได้กล่าวถึง แนวโน้มการบริหารโครงการไว้ว่าเป็นการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก เทคโนโลยี และการศึกษา การแข่งขันในระดับโลกกำลังจะสร้างความกดดันในเรื่องของราคา เวลา และนวัตกรรมของผลิตภัณฑ์/บริการ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร พร้อมกับการขยายตัวด้านการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ช่วยให้การบริหารโครงการมีความสำคัญในการนำมาใช้สำหรับโครงการประเภทต่าง ๆ ที่สามารถบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ได้ การบริหารโครงการจำเป็นต้องประยุกต์ความรู้ ทักษะ เครื่องมือและเทคนิคในการดำเนินงาน ซึ่งมีองค์ประกอบของการบริหารโครงการ 3 ประการ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของโครงการ (Project objective) หมายถึง ผลลัพธ์ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จ โดยทั่วไปผู้บริหารโครงการมักจะเน้นวัตถุประสงค์ด้านเวลา เพราะวิธีการควบคุมเวลาโดยใช้โครงข่ายอย่างเป็นระบบ เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด และมีความชัดเจนมากที่สุด 2) กระบวนการบริหาร (Management process) หมายถึง กระบวนการบริหารที่นำมาใช้ในการดำเนินงานต้องสอดคล้องกับโครงการที่มีลักษณะเฉพาะกิจ มีสองแนวทางคือ หลักการบริหารตามวงจร PDCA (Sarah, Humiras, Fransisca, 2020) ซึ่ง P (Plan) หมายถึง วางแผนออกแบบโครงการเพื่อใช้เป็นเส้นทางในการดำเนินการ D (Do) หมายถึง ดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ C (Check) หมายถึง ตรวจสอบประเมินผลการดำเนินการเทียบกับเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ระหว่างระหว่างเป้าหมายที่ตั้งไว้กับผลที่ได้ A (Act) หมายถึง ออกแบบการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม (เพื่อแก้ปัญหาในกรณีที่ผลการดำเนินการไม่บรรลุเป้าหมาย) และพัฒนาให้ผลการดำเนินการดีขึ้น

ในรอบต่อไป (ในกรณีที่ผลการดำเนินการบรรลุเป้าหมาย) และใช้หลักวงจรบริหารโครงการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นริเริ่ม (Project Initiation) คือ การระบุขอบเขตหรือคุณสมบัติเฉพาะโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการระบุงานสำคัญที่ต้องทำ กำหนดผู้รับผิดชอบ และจัดกลุ่มคนร่วมงานจัดตั้งทีมงานโครงการให้ประกอบไปด้วยคนและทรัพยากรที่เหมาะสม ขั้นวางแผน (Project Planning) คือ มีการจัดทำแผนโครงการ กำหนดเวลาของงาน ทรัพยากรที่ต้องการ คุณภาพของงาน และงบประมาณที่ต้องการ โดยระบุว่าจะงานชิ้นใดที่จะต้องทำให้เสร็จ ประเมินเวลาที่จะเป็นสำหรับการทำงานนั้นให้เสร็จ แล้ววางกำหนดการให้กับงานตามลำดับขั้นตอน ขั้นตอนการ (Project Execution) คือ การปฏิบัติงานต่าง ๆ ในโครงการ มีมาตรการในการควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามเวลา ต้นทุน และผลงานที่ระบุ โดยควบคุมการใช้ทรัพยากรปัจจัยหลักที่สำคัญคือ เวลา (Time) ต้นทุน (Cost) และคุณภาพ (Quality) และขั้นปิดโครงการ (Project Closure) คือ การส่งมอบโครงการ ประกอบด้วยงานที่สำคัญ 2 งาน คือ งานที่เกี่ยวข้องกับการส่งมอบผลผลิตให้ลูกค้า (customer) หรือผู้ใช้ (user) และงานที่เกี่ยวข้องกับการปิดหรือยุติการทำโครงการ (Wen&Qiang, 2019) และ 3) ระดับการบริหารพื้นฐาน (Fundamental levels) หมายถึง การบริหารงานแต่ละระดับในองค์กร โดยบทบาทและความรับผิดชอบของผู้บริหาร 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 คือ ระดับบูรณาการ (Integrative level) มีบทบาทในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกันกับสภาพแวดล้อมขององค์กรและโครงการ ระดับ 2 คือ ระดับกลยุทธ์ (Strategic level) มีบทบาทในด้านการประสานกิจกรรมของโครงการกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง และระดับ 3 คือ ระดับยุทธวิธี (Tactical level) มีบทบาทในด้านการกำกับควบคุมการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานทั้ง 3 ระดับนี้ช่วยทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานประสานกัน สอดรับเข้ากับสภาพแวดล้อมของโครงการ มีความสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด อยู่ในงบประมาณที่ตั้งไว้ และตอบสนองความต้องการคุณภาพตามที่กำหนด เช่นเดียวกับ Castro, Bahli, Farias&Barcaui (2019) ที่กล่าวถึงเกณฑ์วัดความสำเร็จในโครงการ (Iron Triangle) ประกอบด้วย เวลา คุณภาพ และค่าใช้จ่าย โดยที่โครงการต้องส่งมอบตรงเวลาภายในค่าใช้จ่ายที่กำหนด และตรงตามขอบเขตของคุณภาพ โครงการจะประสบความสำเร็จโดยสร้างสมดุลระหว่างความต้องการที่แข่งขันกันในด้านของเวลา คุณภาพ ค่าใช้จ่าย ซึ่งทั้งสามด้านยังเกี่ยวข้องพึ่งพากันและกัน เช่น การเพิ่มคุณภาพอาจจะต้องเพิ่มระยะเวลา ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเพิ่มค่าใช้จ่ายด้วย

การบริหารโครงการแบบมีอาชีพ

การบริหารโครงการมืออาชีพ ผู้บริหารโครงการต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีผลงานที่ประสบความสำเร็จจนเป็นหลักประกันถึงความเป็นผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูง มีคุณภาพ และมีมาตรฐานจนเป็นที่ยอมรับ เนื่องจากการบริหารโครงการเป็นลักษณะของการบริหารที่มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้บริหารโครงการจำเป็นต้องมีการบริหารงานอย่าง

เป็นระบบ สามารถนำวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ของผู้บริหารโครงการ และกลวิธีในการจัดการของทีมงานระดับปฏิบัติการ เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในการบริหารโครงการ ทั้งนี้การกำหนดทิศทางในการบริหารโครงการ โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก จะช่วยให้กำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการบริหารโครงการ การบริหารโครงการแบบองค์รวมต้องอาศัยการ กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การกำหนดเป้าหมายระยะยาวที่แน่ชัด การวางระบบการทำงานที่คล่องตัว การทำงานที่มีความสามารถในการปรับตัวสูง สำหรับการทำงานในสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และทำให้การดำเนินงานสามารถบรรลุผลตามเป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ผู้บริหารโครงการจึงต้องวางแผนโครงการ (project planning) เป็นลำดับแรก เพื่อกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ของโครงการ ด้วยการศึกษาระดับความเสี่ยงของโครงการด้านต่าง ๆ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการตั้งงบประมาณต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง ในระหว่างการดำเนิน โครงการต้องมีการติดตามควบคุมด้านเวลาและค่าใช้จ่ายเกิน การขาดสภาพคล่องทางการเงินย่อม ส่งผลให้งานล่าช้าสะสม จนกระทบถึงต้นทุนโครงการและสถานะขาดทุนในที่สุด จากนั้นเสนอผลการประเมิน โครงการให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าควรลงทุนในโครงการหรือไม่ โดยหลักสำคัญที่ผู้บริหารโครงการสามารถ นำมาใช้ในการบริหารโครงการ ก็คือ หลักการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์ (พรชัย องค์วงศ์สกุล, 2563) ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมโครงการ (Project environment scanning) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ผู้บริหารโครงการต้องติดตาม ตรวจสอบ และประเมินปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก วิเคราะห์แนวโน้มความต้องการวัสดุและแรงงาน การประมาณการต้นทุนทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายต้องถูกต้อง เทียบตรงและแม่นยำ เนื่องจากความสำเร็จของการบริหารโครงการ จะสะท้อนจากผลงานคุณภาพ ใช้เวลาน้อย และมีกำไร สิ่งสำคัญก็คือ การบริหารต้นทุนค่าใช้จ่าย ซึ่งการบริหารงานที่ผิดพลาดและ ไม่สามารถควบคุมติดตามผลงานและค่าใช้จ่ายอย่างสม่ำเสมอ จะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของโครงการ โดยพิจารณาจากมุมมอง ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (External Environment Analysis)ตามปัจจัยต่อไปนี้ คือ (1) การวิเคราะห์เชิงนโยบาย (Political) เป็นการศึกษาด้านนโยบายภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อม (2) การวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ (Economic) เป็นการศึกษาทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อความเติบโตหรือถดถอย (3) การวิเคราะห์ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social) เป็นการศึกษาผลกระทบต่อโครงการด้านสังคมและวัฒนธรรม (4) การวิเคราะห์ด้านเทคโนโลยี (Technology) เป็นการศึกษา ด้านเทคนิคหรือด้านวิชาการที่จะต้องนำเทคโนโลยีที่ดีที่สุดมาช่วยงานวิศวกรรมโครงการ (5) การวิเคราะห์ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) เป็นการศึกษาถึงผลกระทบต่อโครงการด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชน (6) เป็นการศึกษา

ด้านกฎหมาย (Legal) เป็นการศึกษาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการโดยเฉพาะการบริหารสัญญา (Contract Management) รวมถึงการศึกษาด้านภาษีสรรพากร และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับโครงการในการพิจารณาปัจจัยภายนอก จะมีส่วนที่เข้ามาเกี่ยวข้องของการทำ S-W-O-T Analysis นั้นคือวิเคราะห์ถึงภัยคุกคาม (Threats), ความเสี่ยง, ข้อจำกัด หรืออุปสรรคต่างๆ ที่มีต่อการดำเนินการขององค์กร เงื่อนไขสำคัญที่อาจทำให้โครงการล้ม การวิเคราะห์ความเสี่ยงโครงการ (Risk Management) แผนการแก้ไขสภาวะวิกฤต (Crisis Management) และวิเคราะห์ถึงโอกาส (Opportunities) การวิเคราะห์ถึงโอกาสสถานการณ์ที่จะสามารถดำเนินการได้ โดยเฉพาะเรื่องของ การบริหารเวลา ที่ต้องทำให้ทันตามแผนที่กำหนดหรือเร็วกว่าเพื่อเพิ่มโอกาสที่สามารถนำเสนอโครงการก่อนธุรกิจอื่นจะพัฒนาทัน

1.2 การวิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายใน (Internal Environment Analysis) ตามปัจจัยต่อไปนี้ คือ (1) พิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมภายใน ประกอบด้วย การจัดการด้านทรัพยากรบุคคล (Human Resource) การวางแผนโครงสร้างโครงการ (Project Organization) โดยนำผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (Personal Competency) ในแต่ละด้านมาร่วมปฏิบัติการกิจในแต่ละกิจกรรมโครงการ ความสามารถทางการเงินทุน (Capital Ability) การวิเคราะห์ถึงเครื่องมือเครื่องใช้เครื่องจักรกล (Machines) ทั้งที่มีอยู่และการจัดหา วัตถุดิบ (Material) และการบริหารสินทรัพย์ (Asset) (2) พิจารณาถึงหลักการประเมินแบบสมดุล (BSC) มุมมอง 4 ด้านประกอบด้วย การวิเคราะห์ด้านการเงิน (Finance Perspective) มุ่งเน้นการกำกับด้านงบประมาณโครงการ การวิเคราะห์ด้านลูกค้า (Customer Perspective) มุ่งเน้นการกำกับด้านบริหารเวลา (Time Schedule) การวิเคราะห์ด้านกระบวนการภายใน (Internal Process) มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Growth) มุ่งเน้นความยืดหยุ่นเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2. การกำหนดกลยุทธ์โครงการ (Project Formulation) เป็นการวางแผนหรือแนวทางในการดำเนินโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความต้องการของลูกค้า การแข่งขัน และทรัพยากรที่มีอยู่ และต้องมีการวางแผนการดำเนินการเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์และการกระทำในโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นที่การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ในขณะที่เดียวกันลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ

3. การดำเนินโครงการเชิงกลยุทธ์ (Project strategic implementation) เป็นการนำโครงการไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นช่วงที่นำแผนงานโครงการมาดำเนินการบริหารโครงการให้สำเร็จ เป็นการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในการนำทรัพยากรตามปริมาณและคุณภาพที่ได้รับการจัดสรรไปใช้ตามกระบวนการที่วางไว้ โดยจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานต่างๆ เช่น ขั้นตอน กฎเกณฑ์ เวลา ค่าใช้จ่าย พฤติกรรมที่กำหนด อันจะเป็นผลให้องค์กรได้รับผลงานตามที่คาดหวังไว้ในแผนทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ และเวลา

ซึ่งจะทำให้เกิดผลลัพธ์ดังที่กำหนดเจตนารมณ์เชิงกลยุทธ์ไว้ การวางแผนกับการดำเนินงานมีความสัมพันธ์โดยตรงผู้บริหารควรมีกลวิธีในขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ การดำเนินการในด้านการเตรียมบุคคล งบประมาณ วิธีการ วัสดุอุปกรณ์ ก่อนดำเนินการมีการชี้แจงให้ผู้รับผิดชอบและผู้ปฏิบัติงานดำเนินการมีการให้คำแนะนำปรึกษาหารือ มีการควบคุมการปฏิบัติงานและการรายงานตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขทุกกระยะของการปฏิบัติงานมีความสำคัญยิ่ง ดังนั้นการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จจะเกิดขึ้นจากการวางแผนที่ดีเท่านั้น และในทำนองกลับกันในการดำเนินงานที่ดีจำเป็นต้องมีการจัดวางระบบการจัดการให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและรายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในขั้นของการวางแผน

4. การประเมินและการควบคุมโครงการ (Project evaluation and control) เป็นกระบวนการตรวจติดตาม การตรวจสอบโครงการ การวัดความก้าวหน้าของงานทั้งในส่วนของกระบวนการบริหารโครงการ และผลลัพธ์ของการดำเนินงาน เป็นการประเมินผลงานที่ได้เทียบกับแผนงาน และการแก้ไขกรณีพบข้อควรปรับปรุง ผู้บริหารโครงการต้องมีการตรวจสอบโดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านเวลา ค่าใช้จ่าย และคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขของโครงการ การตรวจติดตามโครงการเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการควบคุมโครงการ เนื่องจากการตรวจสอบอย่างมีระบบ ที่ได้ผลลัพธ์เป็นข้อบกพร่องของการดำเนินงานจากแผนงาน ต่อจากนั้นจะเป็นหน้าที่ของกระบวนการควบคุมในการแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้นให้ เป็นไปตามแผน หรือเปลี่ยนแปลงจากแผนน้อยที่สุด ดังนั้นในการบริหารโครงการควรจะมีการจัดวางระบบการควบคุมล่วงหน้า ด้วยการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน จากนั้นดำเนินการวัด หรือประเมินผลการดำเนินงานกับมาตรฐานที่วางไว้ โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่มีความเป็นไปได้ และเหมาะสมในแต่ละโครงการ ซึ่งโครงการหนึ่งอาจจะต้องใช้มากกว่าหนึ่งวิธีประกอบกันก็ได้ อย่างไรก็ตามเทคนิคที่นิยมใช้มากที่สุดในปัจจุบันคือ เทคนิคการควบคุมด้านเวลา ซึ่งมีหลายเทคนิค แต่ที่แพร่หลายมากที่สุดคือ แผนภูมิแท่ง (Bar Chart) หรือแผนภูมิแกนต์ (Gantt Chart) แผนภูมิไมล์สโตน (Milestone Chart) และเทคนิคผังข่ายงาน (หรือเทคนิคการวิเคราะห์โครงข่าย หรือเทคนิคการวิเคราะห์ข่ายงานโครงการ) แบบ CPM และ PERT ซึ่งหากผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามแผน ผู้บริหารโครงการก็ต้องใช้ดุลยพินิจในการปรับปรุงแก้ไข

สรุปได้ว่า การบริหารโครงการแบบมีออร์กาไนซ์ คือ การที่ผู้บริหารต้องดำเนินการจัดการโครงการแบบมีกลยุทธ์ โดยใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารงาน มีวิสัยทัศน์ต่อการดำเนินงานที่เหมาะสมด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์เกิดเป็นแนวทางในการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การบริหารโครงการบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับขององค์กรโดยมีแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินการที่สร้างความเชื่อมโยงที่ชัดเจนในการกำหนดทิศทางทางการบริหารโครงการ ได้แก่ การสร้างเข้าใจในสภาพแวดล้อมโครงการ การกำหนดกลยุทธ์โครงการ การดำเนินโครงการเชิงกลยุทธ์ และ

การประเมินและควบคุมโครงการ เพื่อให้เกิดแนวทางในการดำเนินงานโครงการที่มุ่งเน้นที่การส่งมอบคุณค่าให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในขณะเดียวกันก็ปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพที่ดีที่สุด

แนวทางการบริหารโครงการสู่ความสำเร็จ

ความสำเร็จของการบริหารโครงการ คือ การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ที่ดำเนินการทั้งในแง่ของเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้โครงการดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ (Sarath & Siong, 2021) หลักการสำคัญที่ส่งเสริมให้โครงการประสบความสำเร็จ ผู้บริหารโครงการและทีมงานโครงการต้องใช้ความพยายามผลักดันให้ผลงานที่เกิดขึ้น นำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาต่อผู้รับบริการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ โดยต้องกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ผลงานโครงการได้รับการยอมรับ สถาบันการบริหารโครงการ (Project Management Institute : PMI) ได้เสนอแนวปฏิบัติที่ดีของหลักการบริหารโครงการ(ไพบูลย์ ปัญญายุทธการ, 2567) ที่ทำให้การบริหารโครงการประสบความสำเร็จ ดังนี้

1) การตั้งใจทำงานอย่างมุ่งมั่น (Stewardship) คือรับผิดชอบต่องาน ใส่ใจดูแลในผลงาน และพยายามส่งมอบงานให้ได้ตามสัญญา ตามขอบเขตงาน ตามกำหนดเวลา ภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งปฏิบัติตามกฎระเบียบและกระบวนการ อย่างมีอาชีพ ด้วยสำนึกรับผิดชอบในผลกระทบต่องานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

2) การทำงานเป็นทีม (Team) คือ การสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีมให้กับทีมงานโครงการ โดยจะต้องส่งเสริมให้ทีมงาน มีอิสระในการสื่อสาร แสดงความคิดเห็น และกำหนดเป้าหมายของทีมร่วมกัน รวมถึงเปิดโอกาสให้ทีมงาน ได้มีการเรียนรู้ วิธีการทำงาน ทักษะ และความถนัด ของกันและกัน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจศักยภาพ จุดแข็ง และจุดอ่อน ของแต่ละคนในทีม เพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน และส่งเสริมให้โครงการประสบความสำเร็จ

3) การสนับสนุนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) คือ การสื่อสาร ประสานงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ และการบริหารความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งควรดำเนินการตั้งแต่ต้นโครงการ รวมถึงต้องหมั่นคอย สื่อสาร และประสานงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดโครงการ เพื่อให้สามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของวิธีคิด และความคาดหวังต่างๆ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำมาปรับแผนวิธีการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดการสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง

4) การสร้างคุณค่า (Value) คือ การส่งมอบผลสัมฤทธิ์ที่สร้างคุณค่าให้กับองค์กร ผู้บริหารโครงการ และทีมงานโครงการต้องตระหนักอยู่เสมอ ว่าผลงานที่เกิดขึ้นจะต้องสามารถสร้างผลกระทบหรือสร้างคุณค่าให้กับองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ รวมถึงต้องระมัดระวังไม่ทำงานในลักษณะที่เน้นเพียงการส่งมอบงานให้ครบ และเสร็จตามกำหนดการ แต่ไม่ใส่ใจประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับจากผลงานของโครงการ

5) การคิดเชิงระบบ (System Thinking) คือ การมองโครงการว่าเป็นส่วนหนึ่งที่เชื่อมโยงกับระบบต่าง ๆ ทั้งในองค์กรและนอกองค์กร เมื่อส่วนอื่นๆของระบบ มีการเปลี่ยนแปลง ก็มักจะส่งผลต่อโครงการอย่างแน่นอน ดังนั้นการคิดวิเคราะห์ให้เห็นการเชื่อมโยงระหว่างโครงการกับส่วนอื่นๆ ในระบบ จะช่วยให้ประสานงานกับส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถประเมินผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับโครงการ และกำหนดแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ เพื่อเพิ่มโอกาสความสำเร็จให้โครงการ

6) ภาวะผู้นำ (Leadership) คือ ผู้บริหารโครงการและทีมงานโครงการต้องมีภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานของตนเองให้สำเร็จลุล่วง เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้โครงการประสบความสำเร็จ และเนื่องจากการใช้ภาวะผู้นำในการทำงานนั้นมีหลากหลายวิธีการที่เหมาะสมแตกต่างกันตามแต่ละสถานการณ์ เช่น การสร้างเป้าหมายร่วม การสร้างแรงจูงใจให้ทีมงาน การกำหนดวิธีการทำงานและการแบ่งงาน การสั่งการ การสอนงาน การกระจายอำนาจ การประสานงานและสนับสนุน เป็นต้น

7) ออกแบบการทำงาน (Tailoring) คือ ผู้บริหารโครงการและทีมงานจะต้องสามารถออกแบบวิธีการทำงาน ให้เหมาะกับสภาพการทำงานจริง และบริบทของโครงการ การใช้วิธีการทำงานแบบเดียวกับทุกโครงการ มักจะส่งผลต่อประสิทธิภาพงานในโครงการ ผู้บริหารโครงการ และทีมงานต้องตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับโครงการ รวมถึงต้องเน้นย้ำจุดควบคุมสำคัญที่มีประโยชน์ต่อโครงการ เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จภายใต้ทรัพยากรที่คุ้มค่าที่สุด

8) สร้างงานคุณภาพ (Build Quality) คือ ผู้บริหารโครงการและทีมงานต้องสามารถสร้างคุณภาพทั้งในระดับสิ่งส่งมอบ โดยการตรวจสอบสิ่งส่งมอบก่อนนำไปใช้ และในระดับกระบวนการ โดยการออกแบบกระบวนการทำงานให้ผลิตงานที่มีคุณภาพ การตรวจสอบข้อผิดพลาดของสิ่งส่งมอบเพื่อป้องกันไม่ให้อخطاءผิดพลาดเหล่านั้นไปถึงมือลูกค้า ส่วนการสร้างคุณภาพในระดับกระบวนการ คือ การสร้างกระบวนการทำงานให้ผลิตงานที่มีคุณภาพ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต

9) ความซับซ้อน (Complexity) คือ ความซับซ้อนของโครงการจะขึ้นอยู่กับสาเหตุ หรือปัจจัยหลายประการ เช่น เทคโนโลยีที่ใช้ จำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ ความไม่แน่นอน และการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น ดังนั้นการค้นหาคำปัจจัยดังกล่าวเพื่อให้ทราบระดับความซับซ้อนของโครงการ จะช่วยให้ผู้บริหารโครงการและทีมงานโครงการ สามารถกำหนดวิธีการทำงานและแผนรองรับต่างๆ ได้ เพื่อเพิ่มโอกาสสำเร็จของโครงการ

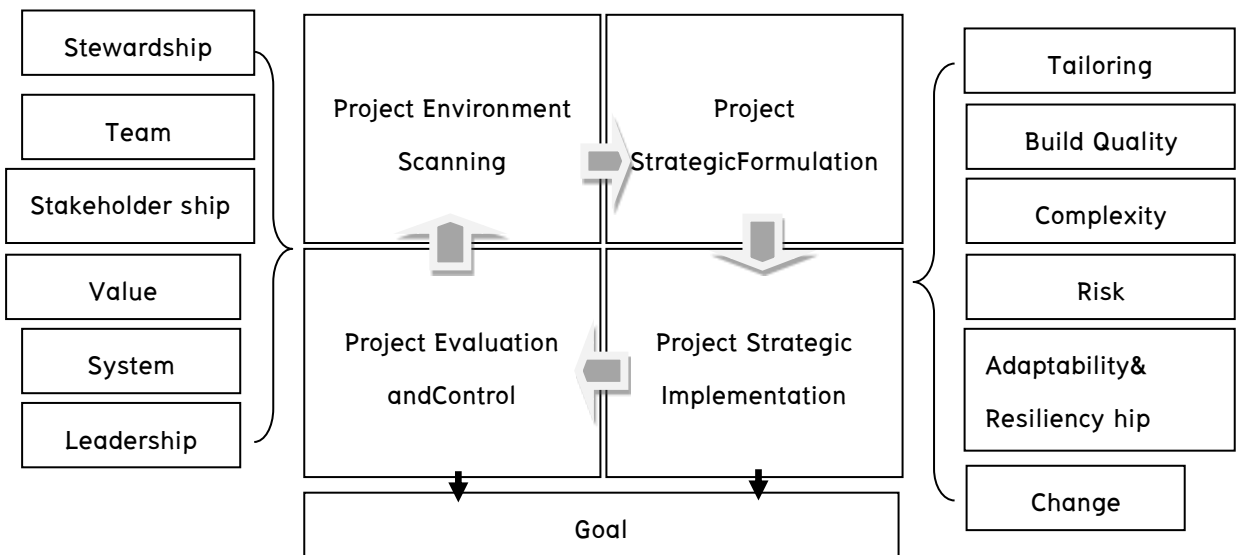
10) ความเสี่ยง (Risk) คือ การคาดการณ์ความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง และวางแผนรองรับความเสี่ยงอยู่เสมอ จะช่วยให้โครงการสำเร็จได้ตามแผนงาน ภายใต้งบประมาณ และส่งมอบประโยชน์ให้กับองค์กรได้ ดังนั้นทักษะในการบริหารความเสี่ยง และทัศนคติที่ถูกต้องในการจัดการความเสี่ยง จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารโครงการและทีมงานต้องมีเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถบริหารโครงการได้สำเร็จภายใต้สภาวะที่ไม่แน่นอนต่าง ๆ

11) การปรับตัวภายใต้การเปลี่ยนแปลง (Adaptability and Resiliency) คือ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง และความสามารถในการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลง การปรับตัวจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ข้อมูลจากผลการทำงาน และนำข้อมูลเหล่านั้น มาแบ่งปันกับทีมงาน เพื่อเรียนรู้ และต้องมีกระบวนการ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และปรับตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

12) การเปลี่ยนแปลง (Change) คือ โครงการมักจะนำพามาซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในองค์กร เมื่อโครงการสำเร็จ ก็จะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้องค์กรพัฒนาก้าวหน้าขึ้น ผู้บริหารโครงการ และทีมงานจึงอยู่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงขององค์กร ทักษะและกระบวนการที่เป็นระบบ ในการเปลี่ยนแปลงองค์กร จากสถานะปัจจุบัน ไปสู่สถานะอนาคต จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริหารโครงการให้ประสบความสำเร็จ และส่งมอบคุณค่าให้องค์กร

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา

การบริหารโครงการสู่ความสำเร็จอย่างมืออาชีพ มีข้อค้นพบสำคัญของหลักการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์ มีแนวทางการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมโครงการ การกำหนดกลยุทธ์โครงการ การดำเนินโครงการเชิงกลยุทธ์ และการประเมินและควบคุมโครงการ โดยกระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารโครงการและทีมงานโครงการ ในการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบตามแผนของโครงการ โดยใช้แนวปฏิบัติที่ดีผลักดันให้การบริหารโครงการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้



ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการบริหารโครงการสู่ความสำเร็จแบบมืออาชีพที่มา : ผู้วิจัย(2566)

สรุป

การบริหารโครงการเป็นเครื่องมือที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้บริหารโครงการต้องประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เครื่องมือ เพื่อกำหนดกิจกรรมของโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเกิดผลลัพธ์ของโครงการที่ดีที่สุด ตลอดจนถึงการส่งมอบผลิตภัณฑ์ภายในงบประมาณและระยะเวลาที่กำหนด ทำให้ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความพึงพอใจ ผู้บริหารโครงการต้องมีการบริหารงานแบบมืออาชีพ โดยอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของตนเอง สร้างและประสานเครือข่ายเพื่อความร่วมมือของทีมงานอย่างมีกลยุทธ์ มีกระบวนการต้นในการบริหารโครงการอย่างเหมาะสม มีการตั้งเป้าหมายและการวางแผนโครงการที่ดี นำไปสู่การดำเนินงานโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์และสำเร็จตามระยะเวลาในงบประมาณที่ตั้งไว้ตามขอบเขตของคุณภาพที่กำหนด การบริหารโครงการแบบมืออาชีพมุ่งสู่ความสำเร็จสิ่งที่จะต้องดำเนินการคือ 1) ศึกษาสิ่งแวดล้อมโครงการเพื่อประเมินสถานการณ์ 2) กำหนดแผนงานที่มุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมาย 3) ดำเนินการตามแผนที่มุ่งเน้นการประสานงานในทีม และลดกระบวนการทำงานที่ไม่สร้างมูลค่า 4) ตรวจสอบและวัดผลลัพธ์งานอย่างมีระบบ โดยขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยแนวปฏิบัติที่ดีของหลักการบริหารโครงการ เพื่อส่งเสริมให้โครงการประสบความสำเร็จ มีผลลัพธ์ที่เชื่อถือได้ และมุ่งเน้นคุณค่าที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการมากกว่าการได้ผลของโครงการ

เอกสารอ้างอิง

- พรชัย องค์กรศาสตร์กุล. (2563). การบริหารโครงการอย่างมืออาชีพ (Professional Project Management). *วารสารEngineering Today*, 18(175), 69–73.
- ไพบุลย์ปัญญายุทธการ. (2565). *12 Principles สำหรับการบริหารโครงการ อ้างอิงตาม PMBOK 7th*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/Zu9Ul>.
- Castro, M. S., Bahli, B., Farias Filho, J. R., & Barcaui, A. (2019). A contemporary vision of project success criteria. *Brazilian Journal of Operations & Production Management*, 16(1), 66–77.
- Fewings, Peter & Henjewe, Christian. (2019). *Construction Project Management: An Integrated Approach*. London: Routledge.
- Harold Kerzner. (2018). *Project Management Best Practices: Achieving Global Excellence*. New York: John Wiley & Sons.
- Jack Gido; Jim Clements & Rose Baker. (2018). *Successful project management*. Boston, MA, USA: Cengage Learning.
- Jonathan L. Portny & Stanley E. Portny. (2022). *Project Management for Dummies*. New York: John Wiley & Sons.

- Kenneth Aggor, Lionel de Souza, Essam Abdalla, and Folly Somado–Hemazro. (2019). Examining Project Execution on Time, Quality, and Budget within the Ghanaian Construction Industry. *Elixir Project & Quality*, 127, 52688–52700.
- Madhawa, Herath & Prasad, Perera. (2023). *Overview of Generic Project Management Methodologies, Frameworks, and Standards, Managing Information Technology Projects*. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.
- Mateo, J.R., Carral, L., Diaz, E., Fraguera, J.A., & Iglesias, G. (2018). Complexity and Project Management: A General Overview. *Complexity Hindawi*, 2018, 1–10.
- Sarah Isniah, Humiras Hardi Purba, Fransisca Debora. (2020). Plan do check action (PDCA) method: literature review and research issues. *JurnalSistem dan ManajemenIndustri*, 4(1), 72–81.
- Sarath, Herath & Siong, Choy Chong. (2021). Key Components and Critical Success Factors for Project Management Success: A Literature Review. *Operations and Supply Chain Management*, 14(4), 431–443.
- Wen, Q., & Qiang, M. (2019). Project Managers' Competences in Managing Project Closing. *Project Management Journal*, 50(3), 361–375.

การสื่อสารการตลาดดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กสำหรับอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น ในธุรกิจครัวเรือนและธุรกิจขนาดเล็ก

Digital Marketing Communication of Local Identity Food of Home Businesses and Small Businesses on the Facebook Platform

¹เมธาวี จำเนียร, ²กรกฎ จำเนียร, ³มนกาส สิงห์พันธ์ และ ⁴ยศยง เซ็นภักดี

¹Methawee Chamnian, ²Korrakot Chamnian, ³Managuard Singhapun and ⁴Yossayong Senpakdee

^{1,2,3,4} หลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^{1,2,3,4} Department of Communication Arts, Faculty of Management Sciences,

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

¹Corresponding Author. E-mail: methawee_kae@nstru.ac.th

Received January 1, 2024; Revised February 7, 2024; Accepted April 23, 2024

บทคัดย่อ

การสื่อสารการตลาดดิจิทัลในปัจจุบันมีความสำคัญต่อการจำหน่ายสินค้าในทุกประเภทธุรกิจ ในบทความชิ้นนี้ คณะผู้เขียนมีความสนใจและต้องการนำเสนอวิธีการสื่อสารการตลาดดิจิทัลที่จะช่วยส่งเสริมอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นของแต่ละภูมิภาค แต่ละท้องถิ่น ที่เป็นเอกลักษณ์ มีความแตกต่างกับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ แม้วิธีการสื่อสารการตลาดดิจิทัลมีลักษณะคล้ายคลึงกับการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผลิตภัณฑ์สินค้าทั่วไป แต่ทว่า การสื่อสารการตลาดดิจิทัลอาหาร อัตลักษณ์ประจำถิ่นจะมีการนำอัตลักษณ์ ความเป็นเฉพาะพื้นที่ และความโดดเด่นมาสร้างความน่าสนใจมากกว่า ซึ่งโดยส่วนใหญ่อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นมักเป็นธุรกิจขนาดเล็กหรือธุรกิจในครัวเรือน ผู้ประกอบการจะต้องให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นของตน การทำการตลาดจะต้องคำนึงถึงส่วนแบ่งทางการตลาดและการเลือกตลาดเป้าหมาย ผู้ประกอบการจะต้องมีความเข้าใจในแบรนด์และกลยุทธ์การสื่อสารแบรนด์ผลิตภัณฑ์อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นของตน ควรมีความเข้าใจ และสามารถเลือกแพลตฟอร์มและสร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อเล่าเรื่องและสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ของตนได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งคณะผู้เขียนพบว่า ประเด็นปัญหาสำคัญคือ ผู้ประกอบการไม่รู้ว่าจะนำเสนอเนื้อหาใดที่จะสะท้อนอัตลักษณ์ ผลิตภัณฑ์ของตน นอกจากนี้ ผู้ประกอบการควรติดตามสถานการณ์ กระแส และประเมินผลเพื่อการพัฒนาทักษะในการสื่อสารการตลาดดิจิทัลให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การสื่อสาร; การตลาดดิจิทัล; อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น

Abstract

At present, digital marketing communication is important for selling products in every type of business. In this article, the author team is interested and wants to present digital marketing communication methods that will promote the unique food of each region or each local which is different from other products. Although digital marketing communication methods are similar to digital marketing communication for general products, digital

marketing communication for local identity food should bring the uniqueness of the area and stand out to create more interest. The identity food mostly comes from small businesses or household businesses. The entrepreneurs must be placed on understanding the behavior of food consumers and their identity. They must consider market segmentation and select target markets. The entrepreneurs also have an understanding of their brands and the brand communication strategies of their local food products. Additionally, they should understand and be able to choose the platforms and create content to tell their products' stories and do marketing communication of their products which the author team found the important problem; the entrepreneurs do not know what content to present and reflect their product identity. In addition, entrepreneurs should monitor the situation, and trends, and evaluate digital marketing communication to improve their digital marketing communication skills continuously.

Keywords: Communication; Digital Marketing; Local Identity Food

บทนำ

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในทุกภูมิภาค มีต้นทุนทางประวัติศาสตร์ ความคิด ความเชื่อ ภูมิปัญญา ที่ส่งผลกระทบได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และยังสร้างชื่อเสียงไปทั่วโลก หนึ่งในนั้นคือ “อาหารไทย” อาหารไทย ยังคงเป็นทุนวัฒนธรรมชุมชน (วันชัย ธรรมจักร และคณะ, 2565) ทั้งนี้ เมื่อสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิต วิถีชีวิตของคนไทยผูกพันกับสื่อสังคมออนไลน์อย่างแยกไม่ออก การสื่อสารอาหารไทยก็เช่นเดียวกัน สะท้อนได้จากหลาย ๆ ครั้งที่ผู้รับสารจะได้เห็นการจัดอันดับอาหารไทยจากสื่อ และจากองค์กรระดับโลก ซึ่งอาหารไทยมักจะติดอันดับสูง ๆ ในระดับโลกอย่างต่อเนื่อง ดังเช่น จาก TasteAtlas ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาหารและคำวิจารณ์จากนักวิจารณ์อาหารทั่วโลก โดยในปี 2566 อาหารไทย ได้รับอันดับที่ 17 ของการจัดอันดับอาหารที่ดีที่สุดในโลก จากอาหาร 100 แห่งทั่วโลก (สถานีวิจัยโทรทัศน์แห่งประเทศไทย, 2566)

ในขณะเดียวกัน รัฐบาลได้เร่งผลักดันทุกหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้ส่งเสริมความเป็นไทย และวัฒนธรรมไทย อาหารไทยเป็น F – Food 1 ใน 5 F ที่รัฐบาลให้ความสำคัญนำมาয়าระดับ เป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) คือ แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษาการสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคมและเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2565) นอกจากนี้ อาหารไทยยังถือเป็นซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) หรืออุตสาหกรรมตัวแรกของความเป็นอัตลักษณ์ความเป็นไทย ดังเมื่อช่วงเดือนสิงหาคม ปี 2566 ที่ผ่านมากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมออกประกาศ เรื่องผลการคัดเลือกกิจกรรม "1 จังหวัด 1 เมนู เชิดชูอาหารถิ่น" ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนายกระดับอาหารถิ่น สู่มรดกทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นไทย (Thailand Best Local Food) "รสชาติ...ที่หายไป The Lost Taste" ประจำปี 2566 โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

ประวัติศาสตร์และนำเสนออาหารไทย อาหารท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตคนไทย ส่งเสริมให้คนไทยตระหนักเกิดความภาคภูมิใจ กระตุ้นให้เกิดการยกระดับอาหารไทยพื้นถิ่น สู่อหารจานเด็ดที่ต้องชิม ผลักดันให้เป็นเมนูซอฟต์แวร์ ส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างรายได้หนุนเศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศให้ยั่งยืน (ไทยพีบีเอส, 2566) การประกาศ 1 เมนูอาหารถิ่นของแต่ละจังหวัด ก่อให้เกิดกระแสต่าง ๆ มากมายในโลกออนไลน์ เช่น ความสนใจค้นหาและซื้ออาหารดังกล่าวมากขึ้น ความเห็นขัดแย้งของคนในจังหวัดที่มองว่า ควรเป็นเมนูอื่นมากกว่า การค้นคว้าหาข้อมูลเมนูในจังหวัดของตนเอง เพื่อลงรับประทาน ในกรณีที่ไม่เคยรู้และไม่เคยรับประทานมาก่อน ฯลฯ จากข้อมูลข้างต้นจึงตอบโจทย์การส่งเสริมซอฟต์แวร์ของรัฐบาลได้ดีว่า อาหารที่เป็นสิ่งที่เราขาดไม่ได้ ผนวกกับภูมิปัญญา วัฒนธรรมของอาหารไทยสามารถเป็นสิ่งแรกที่จะส่งเสริมและสื่อสารความเป็นไทยได้ แต่ทว่า อาหารไทยในแต่ละภูมิภาคแต่ละชุมชนยังมีอีกหลากหลายเมนูที่ยังไม่ได้รับการพูดถึงหรือการส่งเสริมให้เป็นที่รู้จัก หรือความต้องการเชิงพาณิชย์

การสื่อสารการตลาดดิจิทัล ที่ผ่านสื่อออนไลน์ในปัจจุบันจึงมีความสำคัญที่จะมีส่วนส่งเสริมการบริโภคอาหารพื้นถิ่น ดังงานวิจัยของ ภครัต จูตคง และศรายุทธ ทองหมั่น (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับร้านอาหารพื้นเมืองจังหวัดภูเก็ต และเสนอว่าควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทางอินเทอร์เน็ต เช่น Facebook, Instagram, YouTube เป็นต้น ในรูปแบบของการรีวิวร้านอาหารผ่านคอนเทนต์ (Content) ที่สนุกสนาน เนื่องจากปัจจุบัน นักท่องเที่ยวชาวไทย Generation Y มีไลฟ์สไตล์ชอบความสะดวกรวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีเสมือนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อชีวิต เพื่อให้เข้าถึงนักท่องเที่ยวได้หลากหลายมากขึ้น และเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวกลับมาใช้บริการซ้ำยิ่งขึ้น

บทความชิ้นนี้ จึงต้องการนำเสนอวิธีการสื่อสารการตลาดดิจิทัลที่จะช่วยส่งเสริมอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นของแต่ละภูมิภาค จากการที่คณะผู้เขียนมีประสบการณ์จากการทำวิจัย การบริการวิชาการมากตลอดระยะเวลากว่า 5 ปีที่ผ่านมา

อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น

ในบทความนี้ มีคำที่ใช้ในการสื่อความหมายและนำเสนอเป็นหลักได้แก่ คำว่า อัตลักษณ์ อัตลักษณ์มีความสำคัญที่หมายถึง ความเป็นหนึ่ง ความเฉพาะเจาะจง ไม่เหมือนใคร ซึ่งสะท้อนให้เห็นในสินค้าวัฒนธรรมซึ่งหมายถึง สินค้าและบริการที่วัฒนธรรมฝังตัวเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าหรือบริการนั้น การที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าและบริการใดมาบริโภคก็ตามสิ่งที่ผู้บริโภคได้รับมาไม่ใช่เฉพาะตัวสินค้า แต่ยังได้วัฒนธรรมที่ฝังตัวในสินค้าหรือบริการนั้นมาด้วย (บุษราภรณ์ พวงปัญญา สัจญา เคนาภูมิ และ ยุภาพร ยุภาศ, 2559) ดังนั้นเมื่อนำคำว่า อัตลักษณ์ มารวมกับอาหารประจำถิ่น อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นที่จะใช้เป็นคำหลักในบทความวิชาการนี้ มีความหมายถึง อาหารประจำถิ่น ที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น และภูมิปัญญาในการผลิตที่มาจากคนในท้องถิ่นในการผลิต มีเรื่องเล่าหรือ story ที่เล่ากันรุ่นสู่รุ่น จนเกิดความเป็นเฉพาะพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น โดยมีความเป็นเฉพาะเจาะจง มีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ ที่แตกต่างจากท้องถิ่นหรือพื้นที่อื่น

ทั้งนี้ การจำหน่ายอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นในอดีต มักจำหน่ายแบบออฟไลน์ โดยมีร้านจำหน่ายตั้งเป็นแหล่งที่เข้าถึงผู้บริโภคโดยเฉพาะนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ในการจำหน่ายอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นในปัจจุบัน ผู้ประกอบการ ร้านค้า จะต้องใช้การสื่อสารการตลาดแบบออฟไลน์ควบคู่กับออนไลน์ ซึ่งจะสามารถสังเกตได้อย่างชัดเจนในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด -19 เมื่อช่วงปี 2562-2563 เป็นต้นมา ที่ร้านค้าจะต้องหันมาทำการตลาดออนไลน์แทนการตลาดออฟไลน์ การสื่อสารการตลาดออนไลน์ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่และความเติบโตของผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ ผู้ประกอบการจึงต้องมีกลยุทธ์การนำเสนออาหาร อาทิ การโพสต์ การไลฟ์สด การยิงโฆษณาทางสื่อออนไลน์ ฯลฯ เพื่อการเข้าถึงและมองเห็นของผู้บริโภคมากขึ้น

ความสำคัญของการสื่อสารการตลาดและการสื่อสารการตลาดดิจิทัล

ในเชิงการตลาด การจำหน่ายสินค้าและบริการให้เข้าถึงและตรงกับความต้องการของลูกค้า สร้างการรับรู้ สร้างความรู้ ทำให้เกิดความเชื่อ ความพึงพอใจ ตลอดจนการตัดสินใจซื้อ การสื่อสารการตลาด มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะนำข้อมูล เรื่องราว รายละเอียด และภาพจำ ความรู้สึกต่อแบรนด์ของสินค้าไปยังกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย การสื่อสารการตลาดเป็นกระบวนการของการสื่อสารเพื่อจูงใจหลายรูปแบบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมาย เพื่อบูรณาการพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด สื่อสารตราสินค้าไปยังผู้บริโภคเป้าหมายได้รู้จักคุ้นเคยและเกิดความเชื่อมั่นที่จะใช้บริการต่อสินค้าหรือบริการ (พจน์ ใจชาญสุขกิจ, 2563) การสื่อสารการตลาดยังถูกนิยามว่า เป็นหนทางที่บริษัทพยายามแจ้ง ชักจูง และทำให้ผู้บริโภคคิดถึงโดยตรงหรือโดยอ้อมเกี่ยวกับแบรนด์ที่บริษัทจำหน่าย ในความหมายนี้ การสื่อสารการตลาดคือ ตัวแทนของแบรนด์และเป็นวิธีที่จะสร้างบทสนทนาและสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า (Keller, 2003) นอกจากนี้ การสื่อสารการตลาดยังเป็นกระบวนการกับขับเคลื่อนทางธุรกิจกับผู้ชมโดยใช้การจัดการแบบมีกลยุทธ์กับผู้มีส่วนได้เสีย เนื้อหา ช่องทางและผลของรายการสื่อสารแบรนด์ (Caywood, 2015)

ปัจจุบันคงปฏิเสธความจำเป็นของสื่อที่เชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและมีลักษณะเป็นสังคมออนไลน์ อย่างสื่อสังคมออนไลน์หรือสื่อดิจิทัลไม่ได้เลย การสื่อสารการตลาดดิจิทัล จึงมีลักษณะเป็นการทำการตลาดรูปแบบหนึ่งโดยการโปรโมทสินค้าหรือบริการผ่านทางสื่อดิจิทัล และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้บริโภคเพื่อเพิ่มยอดขายโดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ทางสื่อดิจิทัล (แอดวานซ์ไอเชอร์วิส, 2565) อย่างไรก็ตาม การสื่อสารการตลาดดิจิทัลที่ครอบคลุมการสื่อสารการตลาดในทุกแพลตฟอร์มออนไลน์ เมื่อนำมาสื่อสารอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นเพื่อยกระดับเพิ่มมูลค่า ตลอดจนส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค จะมีความยากกว่าอาหารทั่วไป เพราะอาหารประจำถิ่น ที่มาจากภูมิปัญญา วัตถุดิบและกระบวนการผลิตที่มักจะเป็นแบบดั้งเดิมนั้นจะมีราคาที่สูงกว่า การจัดส่งมีความลำบากเพราะอาหารมักจะขาดการแปรรูปที่สามารถเก็บถนอมอาหารได้นานกว่า หรือคงทนมากกว่า การใช้การสื่อสารออนไลน์จึงย่อมต้องใช้

การให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจแก่ลูกค้าผู้บริโภคที่มากขึ้น ตลอดจนผู้ประกอบการจะต้องหาพัฒนา แปรรูป หรือปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและขนส่งให้ถึงมือผู้บริโภคให้รวดเร็วและตรงกับความต้องการมากที่สุด สอดคล้องกับที่ บุญยิ่ง คงอาชาภัทร (2562) เสนอแนะว่า องค์ประกอบพื้นฐานของ “สินค้าไทย และ สินค้าท้องถิ่นที่ดี” สามารถสรุปออกมาเป็นองค์ประกอบด้วย 3 ด้าน ซึ่งผู้เขียนขอขยายความแสดงถึงการนำมาเชื่อมโยงกับการสื่อสารการตลาดดิจิทัล ดังนี้ 1) เอกลักษณ์ (Identity) คือ ลักษณะเฉพาะที่ไม่มีใครเหมือน ทำให้เป็นจุดเด่น เป็นที่รู้จัก และจดจำได้ ที่บ่งชี้สินค้าท้องถิ่นนั้น ๆ การสื่อสารการตลาดดิจิทัลผ่านทางสื่อออนไลน์สามารถนำเสนอความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์สินค้านั้นได้บ่อยครั้ง สม่าเสมอ สอดแทรกกับการนำเสนอเนื้อหาหรือคอนเทนต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมแบรนด์ของผลิตภัณฑ์ 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Wisdom) องค์ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชื่อ วัฒนธรรม การใช้ชีวิต และ ประสพการณ์ของคนในท้องถิ่นที่สั่งสมมายาวนานจากรุ่นสู่รุ่น จนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มชน หรือชนชาติ หรือคนท้องถิ่นนั้น ๆ ในประเด็นนี้ การสื่อสารการตลาดดิจิทัล สามารถนำเสนอเนื้อหาหรือคอนเทนต์ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเชื่อมโยงกับตัวผลิตภัณฑ์อาหารประจำถิ่น เพื่อให้เห็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มได้ และ 3) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การพัฒนา ดัดแปลง ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแบรนด์สินค้าไทย อัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ และภูมิปัญญา ซึ่งเมื่อผลิตภัณฑ์อาหารประจำถิ่นมีการพัฒนา ดัดแปลง และปรับปรุง การนำสื่อสารการตลาดดิจิทัลก็ต้องนำเสนอเนื้อหาให้มีความน่าสนใจ ชี้ไปจากภาพเดิม ๆ เพื่อเสริมตัวผลิตภัณฑ์ดังกล่าวด้วยจากข้อมูลนี้ จึงเป็นสิ่งที่แสดงความแตกต่างของอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น จากผลิตภัณฑ์อาหารประเภทอื่น ๆ ที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป และสามารถนำมาเป็นชุดข้อมูลที่จะใช้ในการสื่อสารผลิตภัณฑ์อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นได้

วิธีการสื่อสารการตลาดดิจิทัลอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น

ในมิติของการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น คณะผู้เขียนขอแนะนำเสนอวิธีการสื่อสารการตลาดดิจิทัลอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นดังต่อไปนี้

1. การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมผู้บริโภค พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่แสดงให้เห็นทั้งจากภายในจิตใจและภายนอก เป็นการกระทำที่แสดงออกมาทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว โดยบุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้หรืออาจสังเกตจากการใช้เครื่องมือวัดก็ได้ (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิธร ภาควิภาควิชา และเบญญาภา กันทะวงศ์วาร, 2559) ในมิติด้านการตลาด พฤติกรรมผู้บริโภค จึงหมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือก (Select) การซื้อ (Purchase) การใช้ (Use) และการกำจัดส่วนที่เหลือ (Dispose) ของสินค้าหรือบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของตน (ชูชัย สมิทธิ ไกร, 2561) ผู้ประกอบการอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นต้องรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ การใช้เครื่องมือทางการตลาดในการประเมิน หรือการวิจัย จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล

พฤติกรรมผู้บริโภคของผลิตภัณฑ์ของตนอยู่ตลอดเวลา ข้อมูลดังกล่าว จะสะท้อนให้เห็นกลุ่มลูกค้าหลัก ลูกค้ารอง ลักษณะรายละเอียดของการซื้อหรือไม่ซื้อสินค้าของผู้บริโภค เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการทำการตลาดผลิตภัณฑ์อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นของตนต่อไป ซึ่งการวางแผนการทำการตลาดจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ผู้ประกอบการควรฝึกทักษะการสังเกต การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาดเพื่อให้เท่าทันต่อตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปในทุกขณะ

2. การแบ่งส่วนตลาดและเลือกตลาดเป้าหมาย และการใช้เครื่องมือทางการตลาด หรือที่เรียกว่า ส่วนประสมการตลาด ในการทำการตลาด ผู้ประกอบการจะต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์ส่วนแบ่งทางการตลาดกับคู่แข่งชั้น โดยเฉพาะคู่แข่งชั้นในตลาดเดียวกัน และเลือกตลาดเป้าหมายของผลิตภัณฑ์ของตน มีการจัดทำแผนการตลาดอย่างชัดเจน การเลือกใช้เครื่องมือทางการตลาดมาช่วยในการทำการตลาด รวมถึงการสื่อสารการตลาดให้เหมาะกับผลิตภัณฑ์ของตน และให้มีความแตกต่างส่งเสริมภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ของตนให้มีความโดดเด่นเหนือคู่แข่งชั้น ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริโภคมีความหลากหลายทั้งลักษณะทางประชากร พฤติกรรม ความชอบ รสนิยม ความต้องการ ดังนั้น ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารประจำถิ่นจะต้องศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค และนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อค้นหาส่วนแบ่งทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ของตน และพิจารณาว่า กลุ่มลูกค้าที่เป็นตลาดเป้าหมายจากนั้นจึงจะใช้เครื่องมือทางการตลาดช่วยจะพัฒนาและนำเสนอสินค้าให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายและตำแหน่งทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ของตน เครื่องมือทางการตลาดที่ได้รับการยอมรับและนิยมใช้มากที่สุด คือ ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) ซึ่ง (Kotler, 2002) อธิบายไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด หรือ Marketing Mix เป็นเครื่องมือการตลาดที่บริษัทใช้ติดตามวัตถุประสงค์ของการตลาดในตลาดกลุ่มเป้าหมาย

ผู้เขียนขอเสนอส่วนประสมการตลาด 7Cs (Phway Nu Aye, 2022) ที่จะเป็นประเด็นเพิ่มเติมแผนการตลาดให้สมบูรณ์ชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะการจำหน่ายทางช่องทางออนไลน์ ประกอบด้วย 1) คุณค่าที่ลูกค้าได้รับ (customer value) การทำการตลาดและการสื่อสารแบรนด์ สื่อสารการตลาดจะต้องนำเสนอคุณค่าที่ลูกค้าจะได้รับ นับว่าเป็นสิ่งจูงใจสำคัญที่จะส่งผลให้ลูกค้าซื้อผลิตภัณฑ์อาหารประจำถิ่นหรือไม่ 2) ราคา (cost) อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น มักจะมีราคาแพงกว่าอาหารทั่วไปเนื่องจากวัตถุดิบ กระบวนการผลิต และความประณีตในการผลิต ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องสื่อสารประเด็นราคาให้มีความเชื่อมโยงกับคุณค่าที่ลูกค้าจะได้รับ 3) ความสบาย (convenience) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีลักษณะแปรรูป สามารถจำหน่ายทางออนไลน์และจัดส่งให้ถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว จะมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น 4) การสื่อสาร (communication) การสื่อสารที่ต่อเนื่องและน่าสนใจ จะสามารถก่อให้เกิดภาพจำและความสนใจซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคได้ 5) การเอาใจใส่ (caring) ผู้ประกอบการควรมีการแสดงความเอาใจใส่

ทั้งก่อนและหลังการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น เช่น การสอบถาม ความต้องการ ก่อนการผลิตอาหาร การสอบถามรสชาติและความต้องการเพิ่มเติมหลังจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เป็นต้น 6) ความสะดวก (comfort) การสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ สามารถสื่อสารได้ทั้งคุณค่าของผลิตภัณฑ์ และในเชิงการตลาดที่สามารถซื้อขายสินค้าได้ทางออนไลน์ ตลอดจนการสื่อสารเส้นทางการขนส่ง ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจนถึงมือผู้บริโภค และ 7) การเสร็จสมบูรณ์ (completion) การทำการตลาดและการสื่อสารแบรนด์และสื่อสารการตลาด ควรคำนึงถึงความสมบูรณ์ของเนื้อหา การให้ข้อมูลทั้งในส่วน ของตัวผลิตภัณฑ์อาหารประจำถิ่น และข้อมูลที่จะส่งเสริมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้ประกอบการอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นอาจจะต้องพิจารณาสถานการณ์การตลาดอาหารประเภท เดียวกันหรือต่างชนิดกันแต่เป็นอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นแต่ละท้องถิ่นเหมือนกัน และการพิจารณา ผู้บริโภคเป้าหมายของตน และความต้องการที่จะทำการตลาดให้ถึงผู้บริโภคกลุ่มที่ต้องการ โดยใช้เครื่องมือ ทางการตลาดที่เหมาะสมกับธุรกิจของตน

3. ความเข้าใจแบรนด์และกลยุทธ์การสื่อสารแบรนด์แบรนด์เป็นลักษณะทางจิตวิทยา มีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึก การยอมรับ ภาพลักษณ์ ประสบการณ์ ความเชื่อ และทัศนคติ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเป็นบุคลิกของแบรนด์ (Brand Personality) ซึ่งแสดงออกถึงนิสัยของคน ที่เกี่ยวข้องกับแบรนด์ ประสบการณ์แบรนด์ (Brand Experience) เป็นพฤติกรรมแบรนด์ที่รับรู้โดยบุคคล การรับรู้แบรนด์จากประสบการณ์และจิตวิทยา มีผลต่อภาพลักษณ์แบรนด์ (Brand Image) ถ้าความตระหนัก ของแบรนด์มีสูงก็จะเรียกว่า ความตระหนักแบรนด์ (Brand Recognition) ความตระหนักด้านแบรนด์ แสดงให้เห็นว่า คนเราสามารถกำหนดแบรนด์ได้โดยไม่ต้องซื้อแต่ผ่านการมองเห็นโลโก้ สโลแกน และ สี แบรนด์เป็นวิธีที่ดีที่จะสร้างความสัมพันธ์และความซื่อสัตย์กับลูกค้า (อุษา บิ๊กกินส์, 2566) ผู้ประกอบการอาหารอัตลักษณ์จึงจำเป็นต้องเข้าใจความเป็นแบรนด์ของตนที่จะมีผลต่อภาพจำและ ความรู้สึกของลูกค้า และใช้แบรนด์ดังกล่าวในการสื่อสารให้เข้าถึงกลุ่มตลาดเป้าหมาย ผู้ประกอบการ ยังสามารถคิดค้นกลยุทธ์โดยพิจารณาจากส่วนแบ่งทางการตลาด ข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภค สถานการณ์ด้านการตลาดในปัจจุบัน ฯลฯ ประกอบด้วย โดยเฉพาะกลยุทธ์การสื่อสารแบรนด์ ซึ่งจะทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. การเลือกแพลตฟอร์มเพื่อสื่อสารเนื้อหา อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นส่วนใหญ่ มีลักษณะทั้งในรูปแบบธุรกิจขนาดเล็กในครัวเรือนและธุรกิจเชิงอุตสาหกรรม ขึ้นอยู่กับประเภท ลักษณะอาหาร และความนิยมของผู้บริโภคในพื้นที่นั้น ๆ ในที่นี้ ขอเสนอวิธีการเลือกแพลตฟอร์ม และสร้างสรรค์เนื้อหาของธุรกิจอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นขนาดเล็ก ซึ่งจากการดำเนินการวิจัยของ คณะผู้เขียนพบว่า ผู้ประกอบการอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นของธุรกิจในครัวเรือนและธุรกิจขนาดเล็ก

มักจะทำการสื่อสารการตลาดดิจิทัลในรูปแบบผ่านเฟซบุ๊ก ซึ่งการตลาดผ่านเฟซบุ๊กสามารถดำเนินการได้ 3 รูปแบบ (อโณทัย งามวิชัยกิจ, 2563) ได้แก่

4.1 เพจเฟซบุ๊ก (Facebook Page) คล้ายกับบัญชีเฟซบุ๊กส่วนตัว (Facebook Account) แต่เป็นรูปแบบสำหรับธุรกิจบุคคลสาธารณะที่เปิดให้ผู้ใช้สามารถกดไลค์ เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารจากเพจ และสามารถเลือกกดไลค์แต่ไม่ติดตามได้ด้วย เจ้าของเพจไม่จำเป็นต้องกดตอบรับเพื่อให้ผู้ใช้ติดตาม และไม่มีการจำกัดจำนวน ต่างจากเฟซบุ๊กส่วนตัวที่ต้องกดยอมรับเพิ่มเพื่อนก่อน และจำกัดจำนวนเพื่อนที่ 5,000 คน

4.2 โฆษณาเฟซบุ๊ก (Facebook Ads) ธุรกิจสามารถโฆษณาผ่านเฟซบุ๊ก ซึ่งนำเสนอการบริการที่สามารถเจาะจงภูมิศาสตร์ อายุผู้ใช้เฟซบุ๊ก การศึกษา ความสนใจ หรือเครื่องมือที่ใช้ชม ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟน โดยผู้ชมโฆษณาสามารถกดไลค์เพจได้ทันที

4.3 กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group) กลุ่มเฟซบุ๊กคล้ายกับกลุ่มสนทนา โดยธุรกิจสามารถสร้างกลุ่มตามผลิตภัณฑ์หรือความสนใจของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างช่องทางในการเข้าถึงลูกค้า กลุ่มเฟซบุ๊กแบ่งเป็นกลุ่มปิด (Closed Group) ที่ผู้ใช้ต้องอาศัยการอนุมัติจากผู้ดูแลกลุ่มก่อนจึงเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มได้ และกลุ่มสาธารณะ (Public Group) ที่ผู้ใช้สามารถค้นหากกลุ่ม และเข้าบอกรับเป็นสมาชิกกลุ่มได้ด้วยตนเอง

การเข้าใจรูปแบบการเลือกใช้เฟซบุ๊กจึงมีความสำคัญ แต่หากสามารถดำเนินการสื่อสารการตลาดผ่านเฟซบุ๊กทั้งสามรูปแบบข้างต้น ก็จะทำให้ได้ลูกค้าผู้บริโภคที่กว้างขึ้น แต่ทั้งขึ้นอยู่กับศักยภาพความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และข้อจำกัดด้านเวลา และงบประมาณของผู้ประกอบการด้วย ทั้งนี้ จากการคณะผู้เขียนได้ลงพื้นที่ทำวิจัยและบริการวิชาการด้านการสื่อสารการตลาดดิจิทัลอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น พบว่า รูปแบบเพจเฟซบุ๊ก เป็นรูปแบบการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กที่ผู้ประกอบการเลือกใช้มากที่สุด เพราะสะดวก รวดเร็ว และไม่มีค่าใช้จ่าย ถัดมาคือ รูปแบบกลุ่มเฟซบุ๊ก ซึ่งผู้ประกอบการใช้ในการสื่อสารเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของตน ซึ่งกลุ่มเฟซบุ๊กมักเป็นที่รวมตัวของผู้นำและผู้บริโภคที่อยู่รวมกัน มักเป็นกลุ่มสื่อสารที่เน้นประเด็นเรื่องอาหาร แต่ไม่ปรากฏการแยกประเภทเป็นอาหารประจำถิ่น และรูปแบบโฆษณาเฟซบุ๊กจะพบเห็น ในบางผู้ประกอบการที่มีเงินทุน และต้องการให้ลูกค้าต่างพื้นที่หรือนักท่องเที่ยวเข้ามารับประทานและซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของตน

5. การเล่าเรื่องให้น่าสนใจไม่หยุดนิ่ง ในส่วนของการสร้างสรรค์เนื้อหา เพื่อการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊กสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ซึ่งคณะผู้เขียนขอเสนอข้อมูลของ อโณทัย งามวิชัยกิจ (2563) พร้อมข้อมูลจากผลการวิจัยที่คณะผู้วิจัยเคยทำการสื่อสารการตลาดดิจิทัลอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นมานำเสนอ ดังนี้

5.1 สถานะ (status) การสื่อสารบนเฟซบุ๊กในรูปแบบง่ายที่สุด อาจสร้างพลังได้ ปัจจุบันเฟซบุ๊กกำหนดการแสดงผลสถานะด้วยฉากหลังและตัวหนังสือขนาดใหญ่ ซึ่งล้วนแต่ทำให้น่าสนใจ และดึงดูดสายตาได้ การเขียนโพสต์ในสถานะหรือ Status สามารถสื่อสารเป็นข้อความที่มีลักษณะเป็นเรื่องเล่า (Storytelling) ที่บ่งบอกที่มาของอาหารอัตลักษณ์ อัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากที่อื่น เช่น รสชาติ รูปลักษณ์ วัตถุดิบที่ใช้ กรรมวิธีที่ผลิต เป็นต้น ซึ่งอาจจะต้องมาจากทั้งมุมมองของผู้ประกอบการ และอาจจะสะท้อนมาจากผู้บริโภค ซึ่งจากที่คณะผู้เขียนทำวิจัยเกี่ยวกับอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นพบว่า ผู้ประกอบการยังไม่ทราบหรือไม่สามารถเล่าเรื่องอัตลักษณ์ของอาหารที่ตนเองผลิตได้ ซึ่งในบางครั้งอาจจะต้องให้ผู้บริโภค หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อช่วยในการดึงข้อมูลสะท้อนข้อมูลและนำเสนอข้อมูลให้น่าสนใจ สื่อสารไปยังผู้บริโภค

5.2 รูปภาพ (Image) การโพสต์ด้วยรูปภาพสร้างปฏิสัมพันธ์ได้มากขึ้น ภาพที่สวยงามของผลิตภัณฑ์ช่วยให้รู้สึกน่าสนใจมากขึ้น การใช้ภาพ 360 องศาช่วยก่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่ดี การถ่ายภาพนิ่งถือเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้ประกอบการควรฝึกฝนและเรียนรู้เพื่อใช้ในการสื่อสารการตลาดดิจิทัลกับผู้บริโภค เพราะภาพจะสามารถสื่อสารโน้มน้าวใจได้ดีกว่าข้อความเสียด้วยซ้ำ เนื่องจากภาพสามารถดึงดูดสายตาได้มากกว่าข้อมูล และยังสามารถก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก ความสนใจ และตัดสินใจซื้อ ยิ่งหากได้เห็นภาพเป็นประจำ ก็จะทำให้เกิดการจำและระลึกถึงได้ อันจะมีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์สินค้าในที่สุด

5.3 วิดีโอ (Video) วิดีโอเป็นรูปแบบที่ผู้ใช้เฟซบุ๊กสนใจมาก มีเพียงร้อยละ 15 ของวิดีโอที่เปิดเสียงไว้ ดังนั้น วิดีโอจำเป็นต้องดึงดูดสายตา เข้าใจง่าย และใส่คำพูดไว้ด้วย การสื่อสารด้วยวิดีโอสามารถเห็นได้เสมือนของจริง อีกทั้งสามารถกระตุ้นความรู้สึกอยากติดตามได้ หากการนำเสนอวิดีโอมีเทคนิค หรือกลยุทธ์การสร้างสรรคและนำเสนอเนื้อหาให้ผู้บริโภคติดตามรับชม ดังนั้น ปัจจุบันในแพลตฟอร์มที่เน้นการนำเสนอวิดีโอ เช่น TikTok YouTube ฯลฯ สามารถดึงดูดความสนใจผู้บริโภคได้มากเป็นลำดับแรก ๆ และมากกว่าแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ

5.4 ลิงก์ (Link) ลิงก์เหมาะสำหรับการแชร์ข้อมูลอุตสาหกรรม และเนื้อหาบล็อกมาที่เฟซบุ๊ก การใช้ลิงก์ สามารถแสดงข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์อาหารอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้ เช่น การเล่าเนื้อหาที่มาของผลิตภัณฑ์ การแสดงให้เห็นแหล่งผลิต การเชื่อมโยงกับข้อมูลระดับจังหวัด อำเภอหรือท้องถิ่น ที่สามารถสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้ เป็นต้น

5.5 เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live) การทำเนื้อหาถ่ายทอดสดเพื่อปฏิสัมพันธ์มากขึ้น บนเฟซบุ๊ก ธุรกิจประเทศไทยนิยมการทำเฟซบุ๊กไลฟ์เพื่อจำหน่ายสินค้าเป็นอย่างมาก การไลฟ์สดในปัจจุบันมีความสำคัญมาก เพราะสามารถสร้างความสัมพันธ์หรือ Engagement กับผู้ชมได้มากกว่ารูปแบบเฟซบุ๊กอื่น ๆ สามารถพูดคุยตอบโต้ ถึงเรื่องราวหรือประเด็นนั้น ๆ ได้ทันทีที่ผู้ประกอบการอาหารอัตลักษณ์ท้องถิ่นบางราย

จึงหันมาไลฟ์สดเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังพบว่า มีผู้ประกอบการอีกจำนวนมาก ที่ไม่ถนัดเรื่องการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งก็อาจจะใช้วิธีอื่น ๆ ที่กำลังนิยมกัน เช่น การจ้างอินฟลูเอนเซอร์ หรือผู้มีอิทธิพลทางสื่อออนไลน์ช่วยในการสื่อสารผ่านการไลฟ์สด หรือเป็นคลิปวิดีโอทางเฟซบุ๊ก TikTok หรือ YouTube เพื่อใช้สื่อสารกับลูกค้า เป็นต้น หรืออาจจะอาศัยช่องทางหน่วยงานส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด หอการค้า หน่วยงานในท้องถิ่น ช่วยในการสื่อสารผ่านทางช่องทางดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานหนุนเสริมเหล่านี้ กำลังปรับตัวในการช่วยผู้ประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบออนไลน์มากขึ้น ตามกระแสพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบัน

5.6 เรื่องราวบนเฟซบุ๊ก (Facebook Stories) เฟซบุ๊กเปิดให้ผู้ใช้ถ่ายภาพหรือเรื่องราวในรูปแบบวิดีโอ รูปภาพ เป็นเวลา 24 ชั่วโมงก่อนลบทิ้งไป ซึ่งเป็นที่นิยมในกลุ่มมิลลิเนียลที่ต้องการแสดงเรื่องราวผ่านสื่อสังคมให้กลุ่มเครือข่ายเห็นและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแค่ชั่วคราว แต่ไม่เก็บไว้ในหน้าไทม์ไลน์ถาวร

ในประเด็นอาหารอัตลักษณ์ท้องถิ่น สามารถนำข้อมูลจากสื่อหลากหลายแหล่งที่กล่าวถึงความโดดเด่นของอาหารไทยมาผสมผสาน ดังเช่น ข้อมูลจาก ประทีป ช่วยเกิด (2565) ที่ให้ข้อมูลว่าเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของอาหารไทยที่สำคัญ ได้แก่ วัฒนธรรมอาหารไทยมี “ข้าว” เป็นอาหารหลักรับประทานคู่กับ “กับข้าว” และเป็นอาหารที่ครบรสใน 1 จานหรือใน 1 ส้อม รสชาติของอาหารไทยมาจากการผสมผสานส่วนประกอบในอาหารจานนั้น ๆ หรือในสำรับนั้น ๆ ได้รสชาติที่หลากหลาย ทั้ง เปรี้ยว เค็ม หวาน เผ็ด มัน ชม แล้วแต่ความชอบและต้องการของผู้รับประทาน

เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของอาหารไทยอีกประการ คือ “อาหารไทยเป็นยา” เป็นอาหารเพื่อสุขภาพ มีสมุนไพรต่าง ๆ แฝงอยู่ทั้งในสำรับและวิธีการกิน อาหารไทยอุดมด้วยพืชผักสมุนไพรหลายชนิด มีสรรพคุณทางยาจากสารพฤกษเคมี ช่วยในการรักษาสุขภาพให้เป็นปกติกับปรับปรุงสุขภาพให้ดีขึ้น นอกจากนี้ อาหารไทยมีมนต์เสน่ห์ที่เป็นที่ชื่นชอบของนานาประเทศ เช่น อาหารไทยพิถีพิถันทุกขั้นตอน อาหารไทยเน้นความประณีตสวยงาม รวมถึงอาหารไทยมีการใช้บรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติ

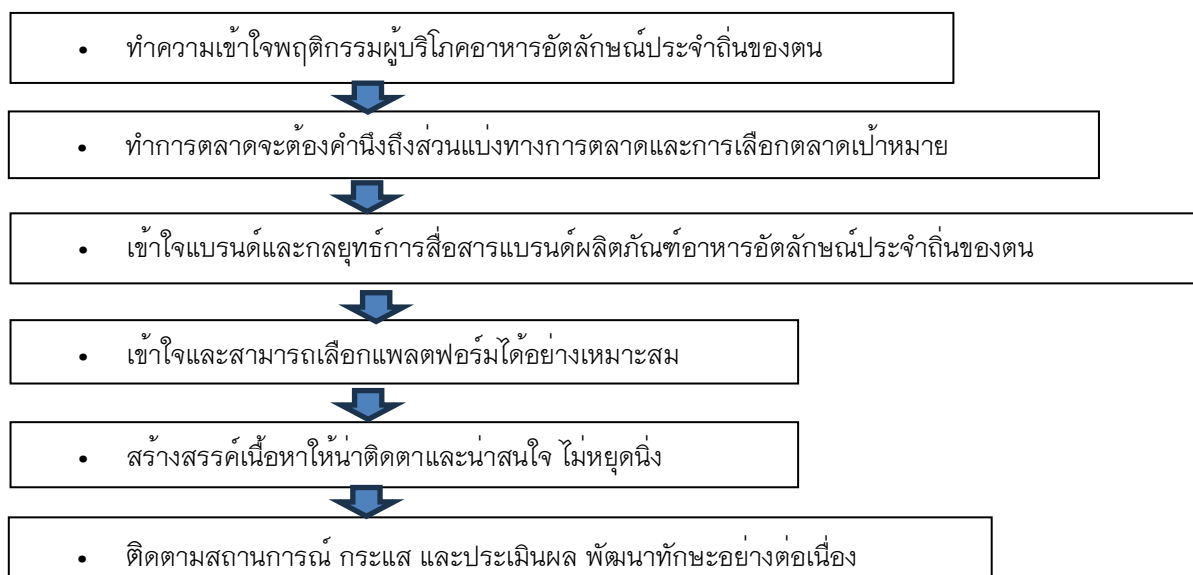
อาหารอัตลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่น มักจะมีจุดเริ่มต้น ตำนานหรือที่มาที่มีระยะเวลามายาวนาน การพัฒนา ปรับเปลี่ยนของตัวผลิตภัณฑ์สินค้า การเชื่อมโยงข้อมูลในเชิงพื้นที่ เช่น สภาพแวดล้อมดี ส่งผลต่อรสชาติของอาหาร ความอุดมสมบูรณ์ทำให้อาหารมีคุณภาพ เป็นต้น และอาหารผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ประจำถิ่นมักจะขึ้นอยู่กับฤดูกาลด้วย เช่น มีจำหน่ายในบางฤดูกาลเท่านั้น หรือแต่ละฤดูกาลรสชาติก็จะแตกต่างกัน ฯลฯ ฉะนั้น ผู้บริโภคจะต้องรู้ความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์ของตน เพื่อใช้ในการสื่อสารสร้างความน่าสนใจ อย่างไรก็ตาม การสื่อสารการตลาดดิจิทัลที่มีรูปแบบและเนื้อหาอย่างเดียวนั้นไม่พอ จะต้องมีการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ประจำถิ่นเหล่านั้น หรือหากมีการแปรรูป เปลี่ยนแปลง ก็จะต้องมีลักษณะที่ดั้งเดิมหรือเฉพาะตัวอยู่บ้าง ไม่ได้เหมือนกับผลิตภัณฑ์ในตลาดไปเสียหมด

6. การติดตามสถานการณ์ กระแส และประเมินผลเพื่อการพัฒนา ต่อเนื่องจากผู้ประกอบการอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น ควรมีการติดตามสถานการณ์ ความเคลื่อนไหวของตลาด พฤติกรรมผู้บริโภค กระแสของสังคมและของตลาด ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าหรือสื่อสารการตลาดให้ทันต่อความนิยม ความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้ ควรมีการติดตามผลสะท้อนกลับของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเป็นระยะ ๆ ในทุก ๆ แพลตฟอร์ม โดยติดตามจากการมีส่วนร่วม (engagement) ของผู้บริโภค จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณา วิเคราะห์ที่เหตุและผล การหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคเพิ่มเติม การคิดหากลยุทธ์และกลวิธีในการสื่อสารการตลาดดิจิทัลให้เข้าถึงผู้บริโภค การหากลยุทธ์ใหม่ ๆ ให้น่าสนใจ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนให้ทันเหตุการณ์ ผู้ประกอบการจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ การสังเกตการณ์ การคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาทักษะการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ

วิธีการสื่อสารการตลาดดิจิทัลในข้างต้น จึงเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นต่าง ๆ ได้หันมาให้ความสนใจกับการใช้สื่อสารการตลาดดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความหลากหลายในปัจจุบัน ทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักและความต้องการของตลาด และสามารถเพิ่มรายได้แก่ผู้ประกอบการได้อย่างยั่งยืน

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา

วิธีการสื่อสารการตลาดดิจิทัลอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นของธุรกิจขนาดเล็กหรือธุรกิจในครัวเรือน ประกอบด้วย ลำดับขั้นตอน ดังนี้



ภาพที่ 1 ลำดับขั้นตอนวิธีการสื่อสารการตลาดดิจิทัลอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นของธุรกิจขนาดเล็กหรือธุรกิจในครัวเรือน

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า ผู้ประกอบการควรทำความเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่น เพื่อให้รู้ว่าจะต้องทำการตลาดอย่างไร โดยก่อนจะทำการตลาดและการสื่อสาร แบนด์จะต้องพิจารณาสวนแบ่งทางการตลาดในสินค้าประเภทเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน จากนั้นเลือกตลาดเป้าหมาย มีความเข้าใจในความเป็นแบรนด์ สร้างแบรนด์และสื่อสารแบรนด์ผลิตภัณฑ์ของตน โดยเลือกช่องทางที่จะทำการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับพฤติกรรม การรับสารของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งพิจารณาดัชนีภาพของผู้ประกอบการประกอบด้วย จากนั้นสร้างสรรค์เนื้อหาที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ สร้างความน่าสนใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย และไม่ควรหยุดนิ่งในการสร้างสรรค์เนื้อหาผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ โดยเฉพาะแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กที่ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กและแบบครัวเรือนเลือกใช้เป็นอันดับแรก และผู้ประกอบการควรติดตามสถานการณ์ กระแสสังคม และประเมินผลการสื่อสารการตลาดดิจิทัลอย่างต่อเนื่องและให้เกิดการพัฒนาทักษะให้เข้าถึงผู้บริโภคอย่างไม่หยุดนิ่ง

สรุป

ปัจจุบัน อาหารไทย ถือเป็น 1 F ใน 5 F ที่มีลักษณะเป็นซอฟต์แวร์ที่มีความสำคัญต่อการสร้างรายได้ขับเคลื่อนและการพัฒนาประเทศ นอกจากอาหารประจำชาติไทย ยังมีอาหารประจำถิ่นในแต่ละภูมิภาค แต่ละพื้นที่ของประเทศไทยที่มีความเฉพาะ เป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร และมีความสำคัญที่สะท้อนวัฒนธรรมและประเพณี ความคิด ความเชื่อ ภูมิปัญญา วิถีชีวิตของคนไทย และยังสามารถนำมาขายกระดับ สื่อสารไปยังผู้บริโภคทั้งไทยและต่างประเทศ ผ่านการใช้การสื่อสารการตลาดดิจิทัล หรือการสื่อสารผ่านทางออนไลน์ ทั้งนี้ ท่ามกลางกระแสการแข่งขันทางการตลาดของผลิตภัณฑ์สินค้าที่หลากหลาย การสื่อสารการตลาดดิจิทัลในทุกแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ได้รับความสนใจ และสามารถเข้าถึงพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันได้ สำหรับประเด็นอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นในที่นี้ คือ อาหารในแต่ละท้องถิ่น ที่มีความเฉพาะเจาะจง มีความแตกต่างกับอาหารทั่วไป คือ สามารถรับประทานอาหารได้เฉพาะถิ่น เฉพาะที่ มีจำนวนน้อยในการผลิตหรือจำหน่ายแต่ละครั้ง มักจะเก็บรักษาไว้ได้ไม่นาน ควรมีมีวิธีการสื่อสารการตลาดดิจิทัลที่จะช่วยส่งเสริมอาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นของแต่ละภูมิภาค ได้แก่ การทำความเข้าใจกับพฤติกรรมผู้บริโภค การแบ่งส่วนตลาดและเลือกตลาดเป้าหมาย ส่วนที่สอง คือ เครื่องมือทางการตลาดที่เรียกว่าส่วนประสมการตลาด ความเข้าใจแบรนด์และกลยุทธ์การสื่อสารแบรนด์ การเลือกแพลตฟอร์มและเนื้อหา การเล่าเรื่องให้น่าสนใจไม่หยุดนิ่ง การติดตามสถานการณ์ กระแส และประเมินผลเพื่อการพัฒนา ซึ่งการสื่อสารการตลาดดิจิทัลดังกล่าวจะสามารถสร้างการรู้จักและความต้องการในกลุ่มผู้บริโภค ผู้ประกอบการสามารถขยายตลาดรวมถึงหาแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้อาหารอัตลักษณ์ประจำถิ่นสามารถทำรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการและเป็นที่รู้จักในพื้นที่อื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2565). "Soft Power" ชูความเป็นไทยผ่านสินค้าและบริการวัฒนธรรม
ทางเลือนนักธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2566, จาก
<https://www.bangkokbiznews.com/social/1008281>
- ชูชัย สมितिไกร. (2561). พฤติกรรมผู้บริโภค. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยพีบีเอส. (2566). "1 จังหวัด 1 เมนู เชิดชูอาหารถิ่น" ปี 2566 หลายเมนูชื่อแปลก ต้องลองสักครั้ง.
สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/331241>.
- บุญยิ่ง คงอาชาภัทร. (2562). 3 จุดอ่อน "OTOP ไทย" กับ 5 เคล็ดลับความสำเร็จ 20 แปรนด์ไทยไม่
แพ้ชาติใดในโลก. สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2566, จาก [https://www.marketingoops.com/
reports/industry-insight/decoding-the-success-of-thai-local-brand/](https://www.marketingoops.com/reports/industry-insight/decoding-the-success-of-thai-local-brand/)
- บุษราภรณ์ พวงปัญญา สัญญา เคนาภูมิ และยุภาพร ยุภาศ. (2559). การจัดการสินค้าวัฒนธรรม
ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษลุ่มน้ำโขง. วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์, 14(2), 77-87.
- ประทีป ช่วยเกิด. (2565). อาหารไทย "SOFT POWER ไทย สู่ SOFT POWER โลก" สืบค้นเมื่อ 27
ธันวาคม 2566, จาก <https://rsdi.kku.ac.th/?p=2564>
- พจน์ ใจชาญสุขกิจ. (2563). Good Brand & Grand Image ปั้นแบรนด์ฮิต ให้ติดตลาด. (พิมพ์ครั้งที่ 2)
นนทบุรี: เอ็กซ์เพิร์ท คอมมิวนิเคชั่นส์.
- ภาครัต จุตคง และศรายุทธ ทองหมั่น. (2564). กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดต่อการตัดสินใจบริโภค
อาหารพื้นเมือง ของนักท่องเที่ยวชาวไทย Generation Y ในจังหวัดภูเก็ต. วารสาร
บริหารธุรกิจ, 11(1), 67-79.
- รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร ภาควิภา ภาควิภาส และเบญญาภา กันทะวงศ์วาร. (2559). พฤติกรรมและส่วน
ประสมทางการตลาดที่มีต่อการท่องเที่ยววิถีไทยของนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพื่อเป็นแนว
ทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือของประเทศไทย, วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนา
ชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 9(3), 127-139.
- วันชัย ธรรมจักร อัครลักษณ์ ราชพลสิทธิ์ ปรีดี โชติช่วง อังคณา ธรรมจักร และสมฤดี สงวนแก้ว.
(2565). ทุนชุมชนและศักยภาพในการจัดการตนเองเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น,
วารสารนาคบุตรปริทรรศน์, 14(1), 22-32.
- สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย. (2566). อาหารไทย ขึ้นแท่นอันดับ 17 อาหารที่ดีที่สุดในโลก
ปี 66. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2567, จาก [https://nbt2hd.prd.go.th/th/content/
category/detail/id/241164](https://nbt2hd.prd.go.th/th/content/category/detail/id/241164).

- อโนทัย งามวิชัยกิจ. (2563). *การตลาดดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ 789 ดิจิตอลเพรส.
- อุษา ปักกิ้นส์. (2566). *รณรงค์การตลาดเพื่อสังคมระดับชุมชน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แอดวานซ์ไอเชอร์วิส. (2565). *Digital Marketing คืออะไร? สำคัญอย่างไรต่อธุรกิจออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2565, จาก <https://www.advancedis.co.th/en/blog/digital-marketing-คืออะไร-สำคัญอย่างไรต่อธุรกิจออนไลน์>.
- Caywood, C. L. (2015). Corporate Reputation and the Discipline of Integrated Marketing Communications in Carroll, C. E. (ed.), *The Handbook of Communication and Corporate Reputation*. (pp.94–103). Malaysia: Vivar Printing Sdn Bhd.
- Keller, K. L. (2003). Understanding Brands, Branding and Brand Equity. *Interactive marketing*, 5(1), 7–20.
- Kotler, P. (2002). *Marketing Management*. (Millenium Edition). New Jersey: A Pearson Education Company.
- Phway Nu Aye, P. (2022). *7CS Marketing Mix, Customer Satisfaction and Customer Satisfaction and Customer Engagement in Myanmar Citizens Bank*. Retrieved from January 20, 2022, from scholar.google.co.th/scholar?q=7CS+MARKETING+MIX,+CUSTOMER+SATISFACTION+AND+CUSTOMER+ENGAGEMENT+IN+MYANMAR+CITIZENS+BANK&hl=th&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholart